

สถานะ อำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแล: ศึกษาเปรียบเทียบกรณี
คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กับ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และ
กิจการโทรคมนาคม

นายสรยุทธ ศรีสงสาร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

STATUS, FUNCTION AND INDEPENDENCE OF SUPERVISING
INSTITUTION: COMPARATIVE STUDY OF THE ENERGY REGULATORY COMMISSION
AND THE NATIONAL BROADCASTING AND TELECOMMUNICATIONS COMMISSION

Mr. Sanyakrit Srisongsarn

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สถานะ อำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระขององค์กรกำกับ
ดูแล: ศึกษาเปรียบเทียบกรณีคณะกรรมการกำกับกิจการ
พลังงาน กับ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ
โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

โดย

นายสรยุทธ ตรีสงสาร

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล นิติไกรพจน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงห์คะเนติ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร.พัลลภา เรืองรอง)

สรุยกฤต ศรีสงสาร : สถานะ อำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแล: ศึกษาเปรียบเทียบกรณีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กับ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม. (STATUS, FUNCTION AND INDEPENDENCE OF SUPERVISING INSTITUTION: COMPARATIVE STUDY OF THE ENERGY REGULATORY COMMISSION AND THE NATIONAL BROADCASTING AND TELECOMMUNICATIONS COMMISSION) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ. ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์, 214 หน้า.

กิจการพลังงาน กิจการโทรทัศน์และโทรคมนาคม จัดได้ว่าเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งโดยปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้มีการเปิดการแข่งขันเสรี จากเดิมที่รัฐเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะอันมีลักษณะผูกขาด เริ่มมีการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะในส่วนที่แข่งขันได้ ส่วนกิจการที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐคงต้องมีหน้าที่จัดทำ เพื่อให้เกิดการแข่งขันเสรีและเป็นทำ จึงจำเป็นต้องมี “องค์กรกำกับดูแลที่เป็นอิสระ”

ในการศึกษานี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึง สถานะ อำนาจหน้าที่ และความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแลในกิจการสาธารณูปโภค ที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้วในประเทศไทย คือ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน และ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ทั้งสององค์กรนี้มีสถานะ อำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระที่คล้ายกันและอีกหลายส่วนที่ต่างกัน จึงจำเป็นต้องศึกษาในรายละเอียดต่อไป

ผลการศึกษาพบว่า แม้องค์กำกับดูแลทั้งสองจะมีหน้าที่กำกับดูแลสาธารณูปโภค แต่ในรายละเอียดของ สถานะ อำนาจหน้าที่ และความเป็นอิสระมีความแตกต่างกัน ในส่วนของคณะกรรมการ กสทช. จะมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลรวมอยู่ในองค์กรเดียว จึงทำให้มีความเป็นอิสระมากกว่าคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพราะคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะมีอำนาจหน้าที่เฉพาะการกำกับดูแล ส่วนอำนาจในการกำหนดนโยบายจะอยู่ที่รัฐบาล ความเป็นอิสระจึงมีอยู่อย่างจำกัดเพราะต้องยึดโยงกับรัฐบาล

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิติสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

5386059034 : MAJOR LAWS

KEYWORDS: REGULATION / REGULATORY

SANYAKRIT SRISONGSARN: STATUS, FUNCTION AND INDEPENDENCE OF SUPERVISING INSTITUTION: COMPARATIVE STUDY OF THE ENERGY REGULATORY COMMISSION AND THE NATIONAL BROADCASTING AND TELECOMMUNICATIONS COMMISSION. ADVISOR: PROF. NANTAWAT BORAMANAND, Ph.D., 214 pp.

Energy and telecommunication industry are the fundamental infrastructure in every country. With the upcoming inauguration of the free trade, the state who once used to monopolize the industry of public services in relation to energy and telecommunication, is required to allow private sectors to take part in the management only where the competition is needed. As for the public-security related to services, State still withhold the administration there of in order to allow free and fair competition it is important to have a free and independent organ to control the procedure

This is a comparative study on status, competence and autonomy of controlling organization in public utility founded in Thailand, namely the Energy Regulatory Commission and the National Broadcasting and Telecommunication Commission. Both of them has more or less the same status, competence and autonomy. But many aspects of these resemblances and differences deserve to be studied.

The study show that, despite the function of both supervising organ in the management of such infrastructure, the detail regarding status, power and independence are different. On one hand the National Broadcasting and Telecommunication Commission concentrates its power to conduct policy and its supervising function in one organ. It seems, thus, more competent and independent. On the other hand, the Energy Regulatory Commission only has power to supervise. The power to supervise. The power to conduct policy regarding energy is conferred to the government. Its independence is limited because of this connection with the government.

Field of Study: Laws

Student's Signature

Academic Year: 2013

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดขึ้นได้ จากความช่วยเหลือสนับสนุนทั้งด้าน ให้ความรู้ และให้กำลังใจ จากบุคคลหลายฝ่าย

ผู้เขียนขอแสดงความขอบคุณอย่างยิ่งสำหรับกรรมการสอบทุกท่าน อันประกอบด้วย ศ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้โอกาสข้าพเจ้า ศ.ดร.สุรพล นิติไกรพจน์ ประธานกรรมการสอบสำหรับความเมตตาและช่วยเหลือผู้เขียนเป็นอย่างยิ่งในการให้คำแนะนำในการสอบวิทยานิพนธ์ ศ.ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ และสุดท้าย ดร.พัลลภา เรืองรอง ซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการกำกับกิจการพลังงานที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้เขียนเข้าใจในกิจการพลังงานอย่างละเอียดและชี้ให้เห็นถึงปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก หากขาดซึ่งกรรมการท่านใด ข้าพเจ้าคงไม่อาจสำเร็จการศึกษาได้

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าต้องขอขอบคุณครอบครัว บิดา มารดา พี่ชาย น้องชาย ของข้าพเจ้าที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.4 สมมุติฐานของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีการศึกษา	5
1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	5
บทที่ 2	6
ความเป็นมาและเหตุผลของแนวความคิดเรื่ององค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ.....	6
2.1 ความเป็นมาของแนวความคิดโดยทั่วไป.....	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการสาธารณูปโภค	12
2.2.1 แนวคิดในการกำกับดูแลทางสังคม (Social Regulation) สำหรับกิจการ	13
สาธารณูปโภค	13
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ (Public service).....	13
2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการอย่างทั่วถึง (Universal Service).....	17
2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการอุดหนุนข้ามภาค (Cross-subsidization).....	17
2.3 แนวคิดในการกำกับดูแลทางเศรษฐกิจ (Economic Regulation) สำหรับกิจการ	18
สาธารณูปโภค	18
2.3.1 ความไม่สมบูรณ์ของตลาด (Imperfect Market)	22
2.3.2 การผูกขาดโดยธรรมชาติ	24
2.3.3 การแข่งขันที่ทำลายกันเอง (Destructive competition).....	26
2.3.4 การมีข้อมูลข่าวสารที่ไม่เพียงพอ (Inadequate Information).....	27

บทที่ 3	29
ความเป็นมาและการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย	29
3.1 ความเป็นมาในการจัดตั้ง	29
3.2 วัตถุประสงค์แห่งการกำกับดูแล	31
3.2.1 คลื่นความถี่วิทยุ	31
3.2.2 กิจการไฟฟ้า	35
3.3 กฎหมายในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย	37
3.3.1 กฎหมายในการจัดตั้ง คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	37
3.3.2 กฎหมายในการจัดตั้ง คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน	42
3.4 เปรียบเทียบฐานที่มาของกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรทั้งสอง	44
บทที่ 4	48
โครงสร้างขององค์กรกำกับดูแล	48
4.1 โครงสร้างของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	48
4.1.1 สำนักงาน กสทช.	50
4.1.2 รายได้ของสำนักงาน	51
4.1.3 กระบวนการคัดเลือกกรรมการ	52
4.1.4 การดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง	56
4.2 โครงสร้างของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน	57
4.2.1 สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน	57
4.2.2 รายได้ของสำนักงาน	58
4.2.3 กระบวนการคัดเลือกกรรมการ	59
4.2.4 วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง	62
4.3 เปรียบเทียบโครงสร้างขององค์กรกำกับดูแลทั้งสอง	63
บทที่ 5	68
อำนาจหน้าที่ ขององค์กรกำกับดูแล	68

5.1	อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	68
5.1.1	การกำกับดูแลในกิจการผูกขาดโดยรัฐ	68
5.1.2	การกำกับดูแลในกิจการที่แข่งขันได้	70
5.1.2.1	การกำกับดูแลโดยการอนุญาต	70
5.1.2.2	การกำกับดูแลโดยการกำหนดค่าธรรมเนียม	79
5.1.2.3	การกำกับดูแลการใช้และเชื่อมต่อโครงข่าย	82
5.1.2.4	การกำกับดูแลในการคุ้มครองผู้บริโภค	84
5.1.2.5	การกำกับดูแลโดยการจัดตั้งกองทุน	85
5.2	อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน	87
5.2.1	อำนาจการกำกับดูแลกิจการผูกขาดโดยรัฐ	87
5.2.2	การกำกับดูแลในส่วนที่มีการแข่งขันได้	89
5.2.2.1	การกำกับดูแลผ่านระบบใบอนุญาต	89
5.2.2.2	การกำกับดูแลในการคุ้มครองผู้บริโภค	92
5.2.2.3	การกำกับดูแลโดยการจัดตั้งกองทุน	96
5.3	เปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ขององค์กรกำกับดูแล	97
บทที่ 6	100
	ความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแล	100
6.1	ความเป็นอิสระของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน	100
6.1.1	ความสัมพันธ์กับรัฐบาล	100
6.2	ความเป็นอิสระของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	105
6.2.1	ความสัมพันธ์กับรัฐบาล	105
6.2.2	ความสัมพันธ์กับรัฐสภา	107
6.3	เปรียบเทียบความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแล	110
บทที่ 7	113
	เปรียบเทียบและวิเคราะห์ สถานะ อำนาจหน้าที่	113
	และความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแล	113
7.1	เปรียบเทียบฐานที่มาของกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลทั้งสอง	113

7.2 เปรียบเทียบการจัดโครงสร้างขององค์กรกำกับดูแลทั้งสอง	114
7.3 เปรียบเทียบอำนาจ หน้าที่ และความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแลทั้งสอง	116
บทที่ 8	119
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	119
8.1 บทสรุป	119
8.2 ข้อเสนอแนะ	123
รายการอ้างอิง	126
ภาคผนวก	128
ภาคผนวก ก	129
ภาคผนวก ข	169
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	214

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กิจการสาธารณูปโภคเป็นสิ่งที่สำคัญ เช่น กิจการพลังงาน กิจการขนส่ง กิจการโทรคมนาคม กิจการประปา ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพราะส่งผลถึงประชาชนในประเทศทั้งหมด โดยปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้มีการเปิดแข่งขันเสรีทางการค้า จากเดิมที่รัฐจะเป็นผู้ผูกขาดในการจัดทำบริการสาธารณะ รัฐเริ่มมีการผ่อนคลายนโยบายจากเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะอันมีลักษณะในการผูกขาด เริ่มให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ โดยรัฐมีการแปรรูปและปรับโครงสร้างรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ

1. เพิ่มการแข่งขันในกิจการสาธารณูปโภค ทำให้กิจการสาธารณูปโภคมีประสิทธิภาพมากขึ้น และผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น
2. ลดภาระการลงทุนของรัฐและลดภาระหนี้สินของภาครัฐ
3. ทำให้ประชาชนได้รับบริการและคุณภาพที่ดีขึ้น

การที่จะส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาลงทุนในกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ลงทุนว่ารัฐจะไม่เข้ามาแทรกแซงการดำเนินงานและรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินการแข่งขันกับเอกชนจะไม่ได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องตั้ง “องค์กรกำกับดูแลอิสระรายสาขา” (Independent Regulatory Body) ขึ้นมาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการเอกชน องค์กรกำกับดูแลนี้จะผสมผสานผลประโยชน์ระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภคเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อทั้งสองฝ่าย องค์กรกำกับดูแลนี้จะค่อนข้างมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารในการวางนโยบายอันเกี่ยวกับการกำกับดูแล องค์กรกำกับดูแลจะดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งจำนวนคณะกรรมการจะแตกต่างกันตามกฎหมายในการจัดตั้ง และมีสำนักงานเป็นหน่วยธุรการ มีการบริหารงานในสำนักงานที่ค่อนข้างอิสระ

ปัจจุบันนี้ในประเทศไทยได้มีการจัดตั้ง “องค์กรกำกับดูแล”(Regulator) ขึ้นมาแล้วสององค์กร ด้านสาขาพลังงาน คือ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน(กกพ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 โดยในพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเอาไว้ ซึ่งจะกำกับดูแลในส่วนกิจการไฟฟ้าและกิจการก๊าซธรรมชาติ(ไม่รวมถึงปิโตรเลียม) ในพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์หลักในมาตรา 7 โดยมีเนื้อหา ดังนี้

- (1) ส่งเสริมให้มีบริการด้านพลังงานอย่างเพียงพอ มีความมั่นคง และมีความเป็นธรรมต่อผู้ใช้พลังงานและผู้รับใบอนุญาต
- (2) ปกป้องผลประโยชน์ของผู้ใช้พลังงานทั้งทางด้านอัตราค่าบริการและคุณภาพการให้บริการ
- (3) ส่งเสริมการแข่งขันในกิจการพลังงาน และป้องกันการใช้อำนาจในทางมิชอบ ในการประกอบกิจการพลังงาน

(4) ส่งเสริมให้การบริการของระบบโครงข่ายพลังงานเป็นไปด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส และไม่มี การเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

(5) ส่งเสริมให้การประกอบกิจการพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมต่อ ผู้รับใบอนุญาตและผู้ใช้พลังงาน

(6) ปกป้องสิทธิเสรีภาพของผู้ใช้พลังงาน ชุมชนท้องถิ่น ประชาชน และผู้รับใบอนุญาต ในการมีส่วนร่วม เข้าถึง ใช้ และจัดการด้านพลังงาน ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

(7) ส่งเสริมการใช้พลังงานและการใช้ทรัพยากรในการประกอบกิจการพลังงาน อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และความสมดุลของ ทรัพยากรธรรมชาติ

(8) ส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนในการประกอบกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมน้อย

องค์กรกำกับดูแลอีกองค์กรที่ตั้งขึ้นมาในสาขาการสื่อสารและโทรคมนาคม คือ “ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ” (กสทช.) จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 มาตรา 47 และ “ พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรร คลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พุทธศักราช 2553 ” โดยมีรูปแบบองค์กรในการบริหารในรูปคณะกรรมการและมีสำนักงานเป็น หน่วยงานด้านธุรการ ซึ่งจะกำกับดูแลในส่วนกิจการวิทยุ กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม อำนาจหน้าที่ของ กสทช. ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 27 มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. จัดทำแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ ตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ แผนแม่บท กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม แผนความถี่วิทยุ และแผนเลขหมายโทรคมนาคม
2. กำหนดการจัดสรรคลื่นความถี่ระหว่างคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ กิจการวิทยุคมนาคม และกิจการโทรคมนาคม
3. กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม
4. พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่และเครื่องวิทยุคมนาคมในการประกอบ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม หรือในกิจการวิทยุคมนาคม และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการ อนุญาตดังกล่าว
5. กำหนดหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและปราศจากการรบกวน ซึ่งกันและกัน ทั้งในกิจการประเภทเดียวกันและระหว่างกิจการแต่ละประเภท
6. พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคม เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ รวดเร็ว

ถูกต้อง และเป็นธรรมและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือ ค่าธรรมเนียมการอนุญาตดังกล่าว

7. พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้เลขหมายโทรคมนาคม และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตดังกล่าว
8. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้หรือเชื่อมต่อ และหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนด อัตราค่าใช้หรือค่าเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งในกิจการประเภทเดียวกันและระหว่างกิจการแต่ละประเภท ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการและผู้ลงทุน หรือระหว่างผู้ให้บริการโทรคมนาคมโดย คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ
9. กำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียมและโครงสร้างอัตราค่าบริการในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการโดย คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ
10. กำหนดมาตรฐานและลักษณะพึงประสงค์ทางด้านเทคนิคในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม และในกิจการวิทยุคมนาคม
11. กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
12. กำหนดมาตรการให้มีการกระจายบริการด้านโทรคมนาคมให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันตาม มาตรา 50
13. คุ่มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการและคุ่มครอง สิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคมและ ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่น ความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
14. ประสานงานเกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
15. วินิจฉัยและแก้ไขปัญหาการใช้คลื่นความถี่ที่มีการรบกวนซึ่งกันและกัน
16. ติดตามตรวจสอบและให้คำปรึกษาแนะนำการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
17. กำหนดลักษณะการควบรวม การครองสิทธิข้ามสื่อ หรือการครอบงำกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยตนเองหรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่ง จะมีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่ หลากหลายของประชาชน
18. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุมการ ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

19. ออกระเบียบหรือประกาศตามมาตรา 58
20. อนุมัติงบประมาณรายจ่ายของสำนักงาน กสทช. รวมทั้งเงินที่จะจัดสรรเข้ากองทุนตามมาตรา 52
21. พิจารณาและให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกองทุนตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนเสนอตามมาตรา 55
22. ให้ข้อมูลและร่วมดำเนินกิจการในการเจรจาหรือทำ ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง
23. เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรคลื่นความถี่และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
24. ออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งอันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ กสทช.
25. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดลักษณะการควบคุม การครองสิทธิข้ามสื่อหรือการครอบงำตาม (17) ให้ กสทช.รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย

การใช้อำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม และกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม บรรดาระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด ๆ ที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หากเปรียบเทียบระหว่างองค์กรกำกับดูแลทั้งสองคือ กกพ.และ กสทช. ในการจัดโครงสร้างองค์กรทั้งสองมีส่วนที่คล้ายกันและต่างกัน จึงเห็นควรศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการจัดการโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของ องค์กรกำกับดูแลทั้งสององค์กร เพื่อที่จะเกิดแนวทางในการจัดโครงสร้างขององค์กรกำกับดูแลในสาขาอื่นๆต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแล
2. เพื่อให้เข้าใจโครงสร้าง อำนาจหน้าที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
3. เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างอำนาจหน้าที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
4. เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลเพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลในสาขาอื่นๆต่อไป

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาองค์การกำกับดูแลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างการจัดองค์ อำนาจหน้าที่ และความเป็นอิสระ ในการกำกับดูแล โดยศึกษาจะศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสององค์กรดังกล่าว

1.4 สมมุติฐานของการศึกษา

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลอิสระรายสาขาขึ้นมาแล้วในสาขาพลังงานคือ “ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ” และสาขาโทรคมนาคมและการสื่อสารคือ “ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ” โดยทั้งสององค์กรนี้มีการจัดโครงสร้างองค์กรที่คล้ายกัน แต่มีอำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระขององค์กรต่างกัน จึงคาดว่าหากมีการศึกษาเปรียบเทียบกันระหว่างสององค์กรนี้จะทำให้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปแก้ไขและเป็นแนวทางในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลในสาขาอื่นต่อไป

1.5 วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารอันประกอบด้วย ด้วบทกฎหมายต่างๆ หนังสือ บทความ และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงหลักการ ความจำเป็นในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแล
2. ทำให้เข้าใจโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
3. ทำให้เข้าใจโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ กิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
4. ทำให้เข้าใจการจัดองค์กรขององค์กรกำกับดูแลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลในสาขาอื่นๆซึ่งอาจเกิดได้ในอนาคต

บทที่ 2

ความเป็นมาและเหตุผลของแนวความคิดเรื่ององค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ

ในบทนี้จะได้ศึกษาทฤษฎีความเป็นมาของแนวคิดโดยทั่วไปเกี่ยวกับการกำกับดูแล แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการสาธารณูปโภค แนวความคิดในการกำกับดูแลทางเศรษฐกิจ

2.1 ความเป็นมาของแนวความคิดโดยทั่วไป

แนวความคิดเรื่องการเมืองการปกครองของรัฐที่เป็นอิสระ (Independent Regulatory Agency หรือ Autorité Administrative Indépendante) เพื่อทำหน้าที่วางระเบียบ (regulate) และควบคุม (Control) กิจกรรมบางอย่างภายในรัฐไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดยภาครัฐหรือภาคเอกชน อันเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญและมีผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงการคุ้มครองการใช้ทรัพยากรของรัฐอันมีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของสาธารณชนนั้นไม่ใช่แนวความคิดที่ใหม่นัก จากการศึกษาพบว่าในปี ค.ศ. 1889 ได้มีการสถาปนาองค์กรที่เรียกกันในสหรัฐอเมริกาว่า Independent Regulatory Agency ขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อทำหน้าที่วางระเบียบและดูแลธุรกิจการค้าที่ดำเนินไประหว่างมลรัฐต่างๆ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย¹ องค์กรนี้มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า Interstate Commerce Commission หรือ I.C.C องค์กรนี้เป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงมหาดไทยหรือ Department of Interior ก็จริง แต่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากหน่วยงานภายในของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองต่างๆ ไป ตรงที่องค์กรอิสระนี้ถูกกำหนดให้เป็นอิสระ (Autonome) ปลอดพ้นจากการแทรกแซงของหน่วยงานที่สังกัดซึ่งตามหลักแล้วอาจใช้อำนาจบังคับบัญชา (Hierarchical control) สั่งการเอาได้

ในระยะต่อมาได้มีการสถาปนาองค์กรที่มีลักษณะทำนองเดียวกับ Interstate Commerce Commission อีกหลายองค์กร เช่น The Federal Trade Commission (1915), The Securities and Exchange Commission (1934), The Federal Communication Commission (1934) ฯลฯ เป็นต้น

ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ เหล่านี้ (ซึ่งต่อมาได้รับการเรียกชื่อรวมๆ กัน (generic term) ว่า Independent Regulatory Agency) ในการวางระเบียบและควบคุมกิจกรรมต่างๆ ภายในรัฐเพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการบริหารที่มีประสิทธิภาพกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของราษฎร ทำให้หลายๆ ประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และอีกหลายประเทศ เริ่มที่จะนำเอาแนวความคิดนี้ไปปรับใช้ในประเทศของตนบ้าง

ที่เป็นเช่นนี้ ก็เนื่องมาจากประเทศเหล่านี้เริ่มตระหนักถึงปัญหาอันเกิดขึ้นกับระบบการบริหารสมัยใหม่ที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศซึ่งโครงสร้างการบริหารแบบดั้งเดิมไม่สามารถตอบสนองได้ เกิดความจำเป็นที่จะต้องมืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระเข้ามาทำหน้าที่วางระเบียบและควบคุมการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนแทน

¹ Geoffrey P. Miller, "Independent Agencies," *The Supreme Court Review* 1986.

เหตุผลที่ต้องมีองค์กรกำกับดูแลมีเหตุผลดังนี้

ความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจสังคมปัจจุบันทำให้เกิดความจำเป็นต้องมีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระที่ทำหน้าที่วางระเบียบและควบคุมกิจกรรมบางอย่างภายในรัฐ

ในช่วงระยะเวลาสองทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดมีความเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญขึ้นในแทบทุกประเทศความเปลี่ยนแปลงอันนี้เป็นผลเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าในทางเทคโนโลยี โดยได้มีการนำเอาเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ทั้งในทางเศรษฐกิจด้านต่างๆ และในเชิงบริหารทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงในการดำเนินการทางการเมือง เทคโนโลยีเหล่านี้มีราคาสูงและมีความสลับซับซ้อนประชาชนธรรมดาอยากที่จะเข้าถึงได้ ไม่ว่าจะในแง่ของการเข้าเป็นเจ้าของเทคโนโลยีเหล่านี้หรือในแง่ของการทำความเข้าใจการทำงาน เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ที่สามารถครอบครองเทคโนโลยีสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนจึงอยู่ในฐานะที่อาจกระทำการอันก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของราษฎร หรือก่อให้เกิดผลเสียหายในทางเศรษฐกิจต่อส่วนรวมได้ ตัวอย่างของกิจกรรมอันได้รับผลกระทบในลักษณะดังกล่าวมีมากมายพอจะยกมาให้ดูอย่างสังเขปได้ดังนี้คือ

- การนำเอาเครื่องคอมพิวเตอร์มาจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล (Fichiers nominatifs informatises) ซึ่งในปัจจุบันมีการปฏิบัติกันมากทั้งในหน่วยงานของรัฐ (เช่นในการทำบัตรประชาชน, การบริหารงานบุคคล, การประมวลข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าย ฯลฯ) การดำเนินการดังกล่าวหากไม่มีการควบคุมดูแลอย่างเหมาะสมก็น่ากลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อเสรีภาพส่วนบุคคล (libertes Individuelles) ของราษฎรได้ เพราะอาจมีการนำเอาข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในทางอื่น
- ความเจริญก้าวหน้าของกิจการโทรคมนาคม (telecommunication) และกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Electronic media – Radio et Telediffusion) ทำให้สื่อประเภทนี้กลายเป็นอำนาจที่สำคัญอำนาจหนึ่ง (pouvoir mediatique) ในสังคมยุคที่ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยอันหนึ่งในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ กิจกรรมเหล่านี้นับวันรัฐจะต้องลดบทบาทในฐานะผู้ดำเนินการ (Operator) ลงไปและต้องเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาเป็นผู้ประกอบการภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ (คือเป็น State – regulator แทนที่จะเป็น State – operator)

แต่สื่อเหล่านี้มีลักษณะพิเศษอยู่สองประการคือ **ประการแรก** เป็นทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัด จึงมี มูลค่าในทางเศรษฐกิจสูงและมีผู้ประสงค์ที่จะเข้าครอบครองเป็นจำนวนมากเกินกว่าที่จะจัดสรรได้อย่างทั่วถึง ผู้ที่ได้สื่อเหล่านั้นไปดำเนินการจึงอยู่ในฐานะที่อาจจะเกือบเรียกได้ว่าเป็นการผูกขาดตลาด (Monopoly)² ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่จัดสรรการใช้ทรัพยากรประเภทนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ

² อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, "บทบาทของรัฐในด้านสื่อสารมวลชน รายงานเสนอต่อ โครงการสำนักวิจัยและวิเคราะห์งบประมาณของฝ่ายนิติบัญญัติ สถาบันนโยบายศึกษา,"(กรุงเทพฯ).

สาธารณชนอย่างแท้จริงจึงมีความสำคัญอย่างมาก **ประการที่สอง** สื่อเหล่านี้มีอิทธิพลสูงมากในการชี้นำความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชน ดังนั้นผู้ที่เป็นเจ้าของหรือครอบครองทรัพยากรประภทนี้ (ทั้งหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน) จำเป็นต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลให้มีความเป็นกลางหรือมีความเคารพในความหลากหลายทางความคิดเห็น (Pluralite d' opinion) และเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Liberte d' information) รวมทั้งยังอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการต่อสู้กัน ในทางการเมืองเมื่อใช้สื่อนี้เป็นเครื่องมือในการหาเสียงเลือกตั้งด้วย

- โลกาภิวัตน์และการมีลักษณะในทางเทคนิค (technicite) เพิ่มมากขึ้นของธุรกรรมในทางการเงินและในทางการคลัง (Transactions financiers) รวมตลอดจนการจัดตั้งและขยายตัวของสถาบันทางการเงินที่มีลักษณะเป็นการระดมทุนจากประชาชนทั่วไป รวมทั้งการเกิดขึ้นของสินค้าทางการเงินที่มีลักษณะเป็นการระดมทุนจากประชาชนทั่วไป รวมทั้งการเกิดขึ้นของสินค้าทางการเงิน (Financial product) ใหม่ ๆ ทำให้ปัญหาในเรื่องของการดูแลควบคุมกิจกรรมเหล่านี้ เพื่อให้ความคุ้มครองและความมั่นใจแก่ประชาชนทั่วไปในฐานะเจ้าของเงินออม (Epargnants) มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากว่าผู้บริหารสถาบันทางการเงินหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกรรมทางการเงินทางด้านตลาดทุน และตลาดการเงินอยู่ในฐานะที่ควบคุมกลไกการเคลื่อนไหวถ่ายเทของทุนและเงิน (Flux de capital et d' argent) ในขณะที่ประชาชนทั่วไปนั้นลำพังแต่จะติดตามเพื่อทราบความเป็นไปของเงินลงทุนของตนในสถาบันการเงินต่างๆ เหล่านี้ก็เป็นเรื่องที่ทำความเข้าใจได้ยากเย็นยิ่ง
- การที่ปัจจัยในเรื่องเงินเข้ามามีบทบาทอย่างสูงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง (Money politics) โดยเฉพาะในช่วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและการที่วงการธุรกิจและนักธุรกิจเข้าเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ทั้งโดยการที่นักธุรกิจกระโดดเข้ามาแข่งขันในเวทีการเมืองด้วยตนเองและโดยการสนับสนุนอยู่เบื้องหลังนักการเมืองไม่ว่าจะโดยให้การสนับสนุนทางการเงินแก่นักการเมืองโดยตรงหรือโดยผ่านทางพรรคการเมืองด้วยวิธีใดๆ ก็ดี (Financement des partis politiques)³ ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการมาตรการและองค์กรที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลให้เกิดความโปร่งใสทางการเงิน (Transparence financiere)

เห็นได้ชัดเจนว่ากิจกรรมเหล่านี้ที่เป็นไปในยุคปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากและมีผลกระทบในทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมอย่างสูง การปล่อยให้รัฐหรือเอกชนดำเนินการไปโดยปราศจากการ

³ วิษณุ วรรณฤ และคณะ, แนวทางในการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนทางการเงินและประโยชน์อย่างอื่นจากรัฐและเอกชนแก่พรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมือง รายงานวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรุงเทพฯ มิถุนายน 2537).

ควบคุมดูแลย่อมเป็นเรื่องที่น่ากลัวว่าสิทธิเสรีภาพหรือผลประโยชน์ของประชาชนและผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยส่วนรวมอาจถูกกระทบกระเทือนได้โดยง่าย

โครงสร้างของระบบบริหารแบบดั้งเดิม(Structures administrative classiques) ไม่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงต่างๆดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงสร้างของระบบบริหารตามแนวความคิดแบบดั้งเดิมตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งความชำนาญเฉพาะด้านให้แก่หน่วยงานของรัฐ (Specialisation des taches)⁴ และการจัดลำดับชั้น (Hiérarchie des compétences et des contrôles) โครงสร้างแบบนี้ทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความล่าช้า เต็มไปด้วยขั้นตอน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานในลักษณะที่มองผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่กว่าผลประโยชน์ที่คับแคบของหน่วยงาน ระบบการบริหารตามโครงสร้างแบบดั้งเดิมดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กำลังเกิดขึ้นดังกล่าวได้ ไม่ว่าจะในลักษณะของการที่รัฐเข้าไปดำเนินการเหล่านั้นเสียเองหรือโดยการที่รัฐปล่อยให้เอกชนเอาไปดำเนินการในรูปของธุรกิจเต็มตัว หากจะพิจารณาโครงสร้างของรัฐในระดับสูงสุดอันเป็นส่วนของสถาบันทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of power) กล่าวคือฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) ฝ่ายบริหาร (รัฐบาล) ฝ่ายตุลาการ (ศาล) นั้น ก็จะเห็นได้ว่าไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะนำมาทำหน้าที่ดูแลวางระเบียบ (regulate) และควบคุม (control) การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นได้ กล่าวคือ รัฐสภานั้นมีอำนาจหน้าที่สำคัญในทางนิติบัญญัติก็จริงแต่กระบวนการออกกฎหมาย (Procedure législative) เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนในตัวเองและใช้ระยะเวลาเวลานานมากกว่าที่กฎหมายแต่ละฉบับจะผ่านการพิจารณาออกมาบังคับใช้หรือกว่าที่จะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีอยู่แล้ว ให้เหมาะสมได้ แต่งานการวางระเบียบ (regulation) นั้นเป็นเรื่องที่ต้องเฝ้าติดตามการดำเนินกิจกรรมต่างๆนั้นอย่างใกล้ชิดและต้องปรับกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับนั้นอย่างสม่ำเสมอให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง⁵ นอกจากนั้นรัฐสภายังเป็นองค์กรทางการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกขององค์กรค่อนข้างมาก จัดเป็นองค์กรที่ใหญ่โตเกินกว่าจะทำหน้าที่ที่ต้องอาศัยความคล่องตัวค่อนข้างสูง ฝ่ายบริหาร (Exécutif) ซึ่งกินความหมายรวมถึงรัฐบาล (Government) และฝ่ายปกครอง (Administration) ก็ไม่มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่วางระเบียบและควบคุมกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นด้วยตนเอง จริงอยู่ในบางกรณีรัฐบาลและฝ่ายปกครองมีอำนาจในการตรากฎเกณฑ์ (regle) ที่มีลักษณะทั่วไปและเฉพาะเจาะจงในรูปของกฎหมายลำดับรองของฝ่ายบริหาร (reglement)

⁴ กรณีของประเทศไทย โปรดดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534

⁵ โปรดสังเกตว่าในทางกฎหมายปกครองนั้น หลักเรื่องการต้องปรับตัวอย่างสม่ำเสมอให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง หรือที่เรียกกันว่า 'L' adaptation constante' นั้นเป็นหลักการพื้นฐานประการหนึ่ง (Principes fondamentaux) ของบริการสาธารณะ (Service public)

ตัวอย่างเช่นกฎกระทรวง พระราชกฤษฎีกา เป็นต้น แต่โครงสร้างของฝ่ายบริหารมีลักษณะเป็นการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น (Hierarchie) ซึ่งเป็นโครงสร้างที่อึดอาดล่าช้าไม่อาจตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ว่าเฉพาะตัวองค์กรที่เป็นรัฐบาลนั้นก็ใช้องค์กรทางการเมืองซึ่งมีผลประโยชน์ในทางการเมืองเกี่ยวข้องด้วย หรือตัวองค์กรฝ่ายปกครองซึ่งในแนวความคิดทางราชการบริหารที่เป็นอยู่ในปัจจุบันถือว่าเป็นโลกที่จะต้องปฏิบัติสนองนโยบายของรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายการเมือง องค์กรฝ่ายปกครองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิบัติภารกิจในทางการวางระเบียบ (regulate) และควบคุม (control) ซึ่งจะเป็นไปโดยบรรลุวัตถุประสงค์ก็ต่อเมื่อองค์กรนั้นๆมีความเป็นอิสระ (Independent) และมีความเป็นกลาง (Impartiality)⁶

องค์กรตุลาการไม่ว่าจะเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองเป็นองค์กรที่เป็นอิสระตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of power) ประกติจะทำหน้าที่ที่ในทางควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายแต่จะไม่ทำหน้าที่ในทางการวางกฎระเบียบการควบคุมตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการ (control juridictionnel) ก็ไม่เหมาะสมกับกิจกรรมต่างๆที่ได้กล่าวมาข้างต้นเพราะปรกติกว่าจะมีคำพิพากษาออกมาในคดีหนึ่งๆต้องใช้เวลามีใช้น้อยเนื่องจากต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนการพิจารณา อีกทั้งปัญหาคดีล้นศาลก็จะทำให้องค์กรตุลาการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวความคิดเรื่ององค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ(Independent Regulatory Agency) จึงถูกนำมาปรับใช้เพื่อสร้างกลไกในทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระเป็นองค์กรที่มีสถานะพิเศษ⁷ คือทั้งที่ยังคงเป็นองค์กรของรัฐอยู่แต่ได้รับหลักประกันให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยอิสระปลอดพ้นจากการแทรกแซงจากองค์กรของรัฐอื่นหรือจากสถาบันการเมืองอื่น ทั้งนี้โดยที่สถานะความเป็นอิสระนั้นไม่ถึงกับจำเป็นต้องทำให้องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระกลายเป็นองค์กรตุลาการ (Organe juruductionnel) และส่วนใหญ่แล้วองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระสามารถใช้อำนาจได้ทั้ง 3 อำนาจคืออำนาจในการออกกฎระเบียบ(edicter des regles หรือเทียบได้กับอำนาจนิติบัญญัติ) อำนาจบังคับการให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่ได้วางขึ้น (assurer l'application หรือเทียบได้กับอำนาจการบริหาร) รวมทั้งอำนาจวินิจฉัยว่าได้มีการกระทำฝ่าฝืนกฎระเบียบและลงโทษการฝ่าฝืนนั้น(juger et reprime les infractions หรือเทียบได้กับอำนาจตุลาการ) การรวมอำนาจทั้งสามอำนาจไว้ในองค์กรเดียว (Cumul des pouvoirs) เช่นนี้เป็นลักษณะเฉพาะพิเศษขององค์กรของรัฐที่เป็นอิสระซึ่งไม่มีในองค์กรอื่นหรือในการจัดองค์การทางการปกครองหรือการบริหารอื่นภายในรัฐ⁸

⁶ Rene CHAPUS , Droit administrative general , Paris, Coll . Domat, 1994, 8e ed. Tome 1 , p.138

⁷ วิษณุ วรัญญู , องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ,(กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ,2538),หน้า 13

⁸ Michel GENTOT, Les Autorites Administrative Independantes , Paris , Montchrestien, 1991 , p.42

ลักษณะพิเศษ (Characteristiques) ดังกล่าวข้างต้นขององค์กรของรัฐที่เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพของการบริหารรัฐสมัยใหม่ซึ่งถ้าปราศจากกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพของการบริหารรัฐสมัยใหม่ซึ่งถ้าปราศจากกลไกเหล่านี้โดยจำกัดรูปแบบโครงสร้างของสถาบันทางการเมืองและการบริหารของรัฐไว้ในรูปแบบเดิมๆ รัฐจะตามไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคม และจะเกิดปัญหาทางการเมืองอันเป็นการบ่อนทำลายอำนาจของรัฐลงเสียเอง และด้วยเหตุนี้ ประกอบกับการที่องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระมีลักษณะพิเศษที่รวมอำนาจสามอำนาจไว้ในองค์กรเดียว จึงทำให้มีความจำเป็นต้องบัญญัติรับรองฐานะขององค์กรของรัฐที่เป็นอิสระไว้ในรัฐธรรมนูญ⁹ หนึ่งในการณ์ของฝรั่งเศสแม้ว่ารัฐธรรมนูญจะมีได้รับรองฐานะของ Autorite Administrative Independante ไว้แต่ก็มีข้อเสมออยู่ตลอดเวลาที่จะให้มีการนำเรื่องนี้ไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และโดยที่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในฝรั่งเศสเป็นเรื่องใหญ่ที่ไม่อาจดำเนินการได้ง่ายๆ จึงยัง มิได้มีการดำเนินการจริงจังในเรื่องนี้¹⁰ กระนั้นก็ตามคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ (Le Conseil Constitutionnel) ก็รับรองความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (Constitutionalite) ขององค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ¹¹

โดยลักษณะพิเศษทั้งในแง่ของสถานะขององค์กร (ความอิสระต่างๆที่เป็นองค์กรอยู่ในฝ่ายบริหาร) และในแง่ของอำนาจหน้าที่ ทำให้องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระสามารถทำในสิ่งที่องค์กรของรัฐอื่นๆ ที่มีได้มีสถานะอย่างเดียวกันยากจะทำได้ กล่าวคือ ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและควบคุมการดำเนินกิจกรรมบางประการที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ทั้งที่ดำเนินการโดยรัฐและเอกชนให้อยู่ในกรอบที่สมควร¹²

รูปแบบการดำเนินการประการหนึ่งขององค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ซึ่งเป็นประโยชน์และประสิทธิภาพมากด้วยก็คือการทำรายงานและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจการที่ตนดูแลพิมพ์เปิดเผยอย่างเป็นทางการ¹³ เอกสารนี้นอกจากจะทำให้ประชาชนได้ทราบความเป็นไปของกิจกรรมต่างๆอย่างโปร่งใสแล้ว องค์กรอื่นๆของรัฐไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล รัฐสภา ศาลยังต้องนำไปคำนึงถึงในการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของตนด้วย

⁹ Xavier DELCROS , Le Conseil Superieur de l' Audiovisuel , Nouvelle institution constitutionnelle , Actualite Juridique Droit Administratif , aout 1988 , p. 467

¹⁰ เอกสารการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อเป็นประธานาธิบดีสมัยที่สองของประธานาธิบดี Francois Mitterrand ที่มีชื่อว่า Lettre a tous les Francais ซึ่งมีข้อความสำคัญว่า “J' aimerais que fut introduit dans notre constitution l'organisme dont notre democratie a grand besoin pour assurer le pluralisme , la transparence...”

¹¹ อ้างแล้ว Michel GENTOT , op . cit , p.51

¹² Catherine TEITGEN – COLLY , Les autorites administratives independantes , sous la direction de Gerard TIMSIT et Claude Albert COLLIARD , Compte rendu colloque , Paris , Presse Universitaire de France , 1988 ,p. 26

¹³ Michel GENTOT , op. cit . ,p.42-43

โดยสรุปแล้ว องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระนี้เป็นกลไกการบริหารของรัฐสมัยใหม่ที่มีแนวความคิดในการแก้ปัญหาอันเกิดจากการบริหารที่นับว่าเป็นปัญหาาร่วมกัน 3 ประการใหญ่ๆ นั่นคือปัญหาอันเกิดจากความล่าช้าในการตัดสินใจ เนื่องจากโครงสร้างการบริหารแบบดั้งเดิมที่มักจะยึดติดอยู่กับกฎหมาย ถือกฎระเบียบหยาบหยาบเป็นสหรณะ (Juridisme) โดยไม่พิจารณาเจตนารมณ์แท้จริงของกฎหมาย ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องใหม่ๆ ซึ่งมีความสลับซับซ้อนทางเทคนิคและต้องอาศัยการปรับตัวของฝ่ายปกครองอย่างสูง และในประการสุดท้ายคือ ปัญหาอันเกิดจากความไม่มีประสิทธิภาพของโครงสร้างการบริหารแบบดั้งเดิมในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของรัฐและในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของราษฎร¹⁴

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการสาธารณูปโภค

การกำกับดูแลของรัฐ (Government Regulation)¹⁵ หมายถึง การที่รัฐเข้าแทรกแซงหรือเข้าควบคุมกำกับดูแลพฤติกรรมของผู้ผลิต และผู้บริโภคเพื่อจุดประสงค์บางอย่าง ซึ่งการเข้าแทรกแซงของรัฐจะมากหรือน้อยเท่าใดจึงจะเหมาะสมนั้น เป็นเรื่องที่ไม่มีความชัดเจนแน่นอน เพราะเป็นแนวทางที่ซับซ้อนและแตกต่างกันไปในแต่ละสถานที่และแต่ละบุคคล

สำหรับการกำกับดูแลกิจการสาธารณูปโภคทั่วไป ทั้งในกิจการโทรคมนาคม กิจการขนส่ง และกิจการพลังงาน(หมายถึงความรวมถึงไฟฟ้าและก๊าซ)¹⁶ นั้น เนื่องด้วยเหตุที่กิจการดังกล่าวเป็นการผลิตขั้นต้น และเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมอื่นๆ ให้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดระหว่างประเทศ ดังนั้น รัฐจึงจำเป็นต้องมีนโยบายในการกำกับดูแลกิจการสาธารณูปโภคประเภทนี้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ แนวคิดในการกำกับดูแลกิจการประเภทนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทที่สำคัญ ได้แก่

¹⁴ โปรดดูข้อสรุปของ Michel GENTOT ใน Autorites Administratives Independantes , op . cit. ,p. 19

¹⁵ Giles H. and Burgess Jr ., The Economics of Regulation and Antitrust, (n.p Harper Collins College Publishers,1995)

¹⁶ Richard J. Pierce,Jr.,Gary D.Allison and Patrick H. Martin, Economic Regulation : Energy , Transportation and Utilities(The Bobbs-Merrill Company),PP.45-60.

2.2.1 แนวคิดในการกำกับดูแลทางสังคม (Social Regulation) สำหรับกิจการ

สาธารณูปโภค

เนื่องจากกิจการสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า และประปา โทรคมนาคมมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของคนในสังคมอย่างมาก หากเกิดปัญหาการดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ หรือมีการประกอบธุรกิจที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคแล้ว ก็จะก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างอย่างรุนแรงได้ ดังนั้น รัฐจึงจำเป็นต้องกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจของกิจการประเภทนี้อย่างใกล้ชิด ทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังการกำกับดูแลของรัฐในเรื่องนี้ คือ การกำกับดูแลสวัสดิการสังคม (Social Welfare Regulation) ซึ่ง ส่วนใหญ่จะเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะ¹⁷ (Public Interest Theory) เป็นสำคัญ โดยมีแนวคิดที่ว่า ความจำเป็นที่ต้องมีการแทรกแซงทางเศรษฐกิจจากรัฐ ก็เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์สาธารณะ ลักษณะของการกำกับดูแลทางสังคม (Social Regulation) เช่น กฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อม กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ (Public service)¹⁸

บริการสาธารณะ (Public service) หมายถึง กิจการที่อยู่ในความอำนาจการหรือในความควบคุมของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนและสาธารณูปโภคพื้นฐานที่มีความสำคัญ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของรัฐต้องจัดให้มี เนื่องด้วยเป็นประโยชน์ที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐเป็นสำคัญ โดยอยู่ภายใต้หลักของบริการสาธารณะ 5 ประการ¹⁹

- ก. บริการสาธารณะเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการหรือในความควบคุมกำกับดูแลของฝ่ายปกครอง
- ข. บริการสาธารณะต้องมีวัตถุประสงค์ในการสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน
- ค. บริการสาธารณะจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอเพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์และความจำเป็น
- ง. บริการสาธารณะจะต้องดำเนินการอยู่เป็นนิจและโดยสม่ำเสมอไม่มีการหยุดชะงักซึ่งหมายถึงบริการสาธารณะต้องมีความต่อเนื่อง
- จ. เอกชนมีสิทธิได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะโดยเท่าเทียมกัน

¹⁷ ประยูร กาญจนดุล, คำอธิบายกฎหมายปกครอง, หน้า 108.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 108

¹⁹ ประยูร กาญจนดุล, คำอธิบายกฎหมายปกครอง, หน้า 110-115

ทั้งนี้ หากพิจารณาแนวทางการกำกับดูแลของกฎหมายในปัจจุบัน จะพบว่าในระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) มีหลักกฎหมายที่กำหนดเป็นข้อกำหนดอย่างชัดเจน ในเรื่องการหยุด ระวัง หรือ ปฏิเสธการให้บริการในกิจการสาธารณูปโภคตามอำเภอใจ แม้ว่าการให้บริการเช่นนั้นจะไม่ก่อให้เกิดกำไร อันเป็นเป้าหมายในการดำเนินกิจการก็ตาม

กิจการสาธารณูปโภค (Public Utility) คือ กิจการที่สำคัญหรือจำเป็นแก่ประชาชนทั่วไป และเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นทางเศรษฐกิจ ซึ่งโดยทั่วไปกิจการสาธารณูปโภคมีลักษณะที่เป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ (Integrated Networks) และต้องลงทุนมหาศาล เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนโดยรวมอย่างทั่วถึง อย่างเช่น กิจการโทรคมนาคม กิจการประปา กิจการขนส่ง กิจการพลังงาน เป็นต้น และลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ รูปแบบของกิจการสาธารณูปภคนั้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นกิจการซึ่งมุ่งเน้นการให้บริการเป็นหลัก (Service Providers) มากกว่าการขายหรือจำหน่ายสินค้าการกำกับดูแลกิจการสาธารณูปโภค (Public Utility Regulation) จึงเป็นกฎระเบียบที่กำกับดูแลการให้บริการสาธารณะโดยทั่วไป เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบการในทางธุรกิจที่มีการผูกขาดโดยธรรมชาติใช้อำนาจเหนือตลาดในทางที่ผิด โดยผู้กำกับดูแลมีหน้าที่ต้องสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจ และป้องกันการกระจายรายได้ที่ได้รับมาจากกรให้บริการถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง

กรณีเช่นในกรณีอุตสาหกรรมไฟฟ้า โดยเฉพาะในส่วนของระบบส่งไฟฟ้า ซึ่งเป็นกิจการที่ต้องการเงินทุนจำนวนมาก ทำให้ผู้ประกอบการต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการประหยัดจากขนาด (Economies of Scale) จึงจะเพียงพอกับจุดคุ้มทุน หากการดำเนินงานในกิจการนี้เป็นส่วนที่เอกชนดำเนินการ รัฐจะต้องออกกฎหมายมาควบคุมการให้บริการของเอกชนโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลทางราคา (price-cap regulation)²⁰ และการมีสิทธิในการใช้ที่เท่าเทียมกัน การใช้ของผู้ใดคนหนึ่งไม่ควรไปลดรอนสิทธิในการใช้ของผู้อื่น และยังคงกำกับดูแลโดยการป้องกัน การสร้างความเสียหายให้เกิดแก่ตัวสินค้าสาธารณะด้วย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า กิจการสาธารณูปภคนั้นเป็นกิจการที่มีความสำคัญต่อประชาชนโดยทั่วไป ประกอบกับลักษณะเฉพาะ (Characteristics) ของกิจการสาธารณูปโภค ดังนั้น โดยส่วนใหญ่รัฐจะเป็นผู้ดำเนินการและกำกับดูแลกิจการเหล่านั้นเอง (Both Operator and Regulator) แต่ต่อมาในหลายๆ ประเทศได้เริ่มเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ (Operator) แล้วรัฐเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะป็นรัฐหรือเอกชนจะเป็นผู้ดำเนินการ กิจการสาธารณูปโภคจะต้องอยู่ภายใต้หลักกฎหมาย Public Utility หรือ Public service เพื่อคุ้มครอง

²⁰ David M. Newbery ,Competition and Regulation in the Electricity Industry [Online] Available from : http://www.oecd.org/daf/clp/non-member_activities/BDPT106.html [2001 November 20].

ผู้บริโภครวมและส่งเสริมระบบโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับ Public Utility หรือ Public Service มีดังนี้

(ก) การให้บริการด้วยความเสมอภาคและความเท่าเทียม

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า วัตถุประสงค์ของกิจการสาธารณะ คือ การสนองตอบความต้องการจำเป็นพื้นฐานโดยส่วนรวมของประชาชน มิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์หรือบริการของผู้หนึ่งผู้ใด หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ฉะนั้น ประชาชนทุกคนจึงมีสิทธิที่จะเข้ารับบริการหรือได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมกัน (Equality) โดยที่ผู้ให้บริการไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ต้องให้บริการต่อทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน รวมทั้งห้ามเลือกปฏิบัติในการให้บริการด้วย (Non – discrimination)

(ข) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง

โดยทั่วไปบริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นต่อประชาชน และประชาชนส่วนใหญ่ใช้บริการสาธารณะนั้น ดังนั้น หากบริการสาธารณะหยุดชะงักลงไม่ว่าด้วยเหตุใด ประชาชนผู้ใช้บริการย่อมได้รับความเดือดร้อนเสียหายได้ เช่น หากมีการหยุดจ่ายกระแสไฟฟ้า ประชาชนและผู้ประกอบการที่ต้องใช้กระแสไฟฟ้าเพื่อดำเนินงานจะได้รับความเสียหายได้ เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น บริการสาธารณะต้องมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (Continuation) ในการให้บริการประชาชน ดังนั้น รัฐจำเป็นต้องกำกับดูแลมิให้บริการสาธารณะหยุดการให้บริการ รูปแบบและกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแล คือ การวางระเบียบเรื่องห้ามนัดหยุดงาน หรือ การกำหนดมาตรการการให้บริการขั้นต่ำของบริการสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อไม่สร้างความลำบากให้กับประชาชนผู้ใช้บริการและเป็นการรักษาความสมดุลของระบบเศรษฐกิจด้วย หลักการเรื่องนี้ คือ ผู้ประกอบกิจการสาธารณูปโภค (Public Utility Providers) ไม่สามารถหยุดการให้บริการโดยไม่ได้รับอนุญาตจากองค์กรกำกับดูแลก่อน ข้อจำกัดว่าด้วยการหยุดการให้บริการนี้เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวม เพราะเป็นการบังคับผู้ประกอบการที่ถึงแม้จะไม่มีกำไร ก็ต้องให้บริการ

(ค) การปรับปรุงการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งของการบริการสาธารณูปโภค คือ การปรับปรุงการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นหลักการที่กำหนดว่าบริการสาธารณะที่ดีนั้นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพการณ์และเทคโนโลยีอยู่เสมอ เพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะหรือต้องพัฒนาให้เท่าทันกับความต้องการของประชาชนผู้บริโภค ทั้งนี้เพราะบริการสาธารณะมีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้บริการหรือลดต้นทุนของการให้บริการก็เป็นการดีต่อประชาชน การปรับปรุงการ

ให้บริการอย่างต่อเนื่องนี้รวมทั้งการปรับปรุงในเรื่องบุคลากร การบริหารงาน คุณภาพการให้บริการ วิธีการให้บริการหรือเทคโนโลยี เป็นต้น

ในประเทศสหรัฐอเมริกา องค์กรกำกับดูแล (Regulator) มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการ สาธารณูปโภคต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพ และคุณภาพของบริการอยู่เสมอ เช่น อาจบังคับให้ผู้ประกอบการเปลี่ยนวิธีการบริหารงานใหม่ หรือกำหนดอายุการใช้งานของเครื่องจักร เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการใช้อำนาจเหล่านี้จะมีอุปสรรคค่อนข้างมากในทางปฏิบัติ ดังนั้น จึงหันมาใช้มาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการสมัครใจปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพของบริการมากกว่าการควบคุมกำกับดูแลหรือวางกฎระเบียบกฏเกณฑ์บังคับ มาตรการจูงใจที่ค่อนข้างประสบความสำเร็จ คือ การลดหย่อนภาษี หรือ การยอมให้หักลดในการคิดคำนวณอัตราค่าบริการ เป็นต้น

(ง) หลักผลประโยชน์ส่วนรวม

หลักผลประโยชน์ส่วนรวม (Public Interest) เป็นหลักการที่เกิดขึ้นมาเนิ่นนานแล้วและพัฒนา มาพร้อมกับการบริการสาธารณะ หลักการนี้ถือว่าการดำเนินการให้บริการสาธารณะต้องมี วัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม หลักการนี้เป็นกุญแจสำคัญของการให้บริการสาธารณะ ดังนั้น ผู้ให้บริการสาธารณะจึงต้องได้รับสิทธิพิเศษบางประการ เพื่อให้สามารถบรรลุผลในการให้บริการ สาธารณะได้ เช่น สิทธิในการผ่าน (Transit) สิทธิในการเวนคืนที่ดินและสิทธิเข้าไปในทรัพย์สินของ ประชาชนเพื่อบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้บริการ เป็นต้น

(จ) การให้บริการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ

ในบางครั้งรัฐบาลก็จัดบริการสาธารณะเพื่อต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะทางอย่างเช่น การออกกฎหมายว่าด้วยเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งความจริงแล้วไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการ ประกอบธุรกิจนั้นๆ หรือ อาจเป็นความมุ่งหมายของรัฐบาลที่ต้องการกระจายความเจริญไปสู่ชนบทที่ ห่างไกล ตัวอย่างเช่น นโยบายเรื่อง Universal Service ในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการ พลังงาน ที่บังคับให้ผู้ประกอบการในกิจการต้องขยายการให้บริการไปยังชนบทห่างไกลด้วยเพื่อต้องการ ให้ประชาชนในชนบทห่างไกลได้รับบริการที่ทั่วถึงเช่นเดียวกับประชาชนที่อยู่ในเมืองใหญ่ๆ โดยให้อำนาจ กกพ. ในการประกาศกำหนด เพราะหากไม่มีเงื่อนไขเรื่อง Universal Service ไว้ผู้ประกอบการ อาจไม่สนใจที่จะขยายไปยังชนบทเนื่องจากการลงทุนอาจไม่คุ้มค้ำกับต้นทุนที่ลงไป²¹

²¹ หลัก Universal Service เป็นนโยบายสำคัญของกฎหมายโทรคมนาคมของแทบจะทุกประเทศอย่างเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติหลักการนี้ไว้ในกฎหมายโทรคมนาคมด้วยว่า เพื่อให้ประชาชนทุกคนใน สหรัฐอเมริกาสามารถเข้าถึงบริการโทรคมนาคมที่มีเครือข่ายแพร่กระจายไปทั่วประเทศอย่างรวดเร็วและมี ประสิทธิภาพ ในราคาที่เหมาะสม รวมทั้งต้องให้บริการโทรคมนาคมด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วย

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการอย่างทั่วถึง (Universal Service)

รัฐจำเป็นต้องกำกับดูแลเพื่อให้สาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม เป็นต้น สามารถกระจายการให้บริการต่อประชาชนไปอย่างทั่วถึงและเพียงพอ แม้ว่าปัจจัยทางภูมิศาสตร์ สถานที่ หรือจำนวนประชากรจะไม่เอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการได้กำไรก็ตาม ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคที่ห่างไกลมากกว่าจะมุ่งเน้นในเรื่องการกำกับดูแลตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ เช่นกิจการไฟฟ้า โดยเฉพาะในระบบส่งและจำหน่ายไฟฟ้า หากรัฐปล่อยให้มีการผูกขาดในกิจการทั้งสองส่วนดังกล่าว มีโอกาสที่เป็นไปได้มากกว่า ผู้ประกอบการเลือกเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคและสถานที่ที่จะให้บริการตามอำเภอใจ โดยจะงดหรือลดการให้บริการ (Abandonment of Service) ในพื้นที่ที่ห่างไกลหรือชุมชนมีฐานะยากจน เนื่องจากการดำเนินธุรกิจในส่วนนั้นอาจให้ผลตอบแทนไม่คุ้มกับการดำเนินงาน ทำให้เกิดความขาดแคลนและความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม และส่งผลกระทบต่อระบบโดยรวมของประเทศ

2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการอุดหนุนข้ามภาค (Cross-subsidization)

การอุดหนุนข้ามภาค เป็นผลอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการที่รัฐกำหนดให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภคพื้นฐานต้องจัดให้มีสินค้าและบริการอย่างทั่วถึง (Universal Service) ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องนำกำไรจากการจำหน่ายสินค้าหรือการให้บริการในภาคที่ตนได้กำไรสูงไปอุดหนุนในตลาดที่กำไรน้อย เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการไปได้ ซึ่งการอุดหนุนข้ามภาคนี้ในทางเศรษฐกิจถือว่าการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ²² และทำให้กลุ่มผู้บริโภคบางกลุ่มต้องจ่ายเงินมากกว่าปกติเพื่อให้ผู้บริคนำไปอุดหนุนในตลาดที่ได้กำไรน้อยกว่า ซึ่งในกรณีอุตสาหกรรมไฟฟ้า โดยเฉพาะในส่วนของการส่ง ในบางประเทศรัฐจำเป็นต้องเป็นผู้อุดหนุนเงินในส่วนนี้ให้กับผู้ประกอบการ เนื่องจากกิจการในระบบส่งเป็นกิจการที่ต้องลงทุนเงินเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการสร้างโครงข่ายไฟฟ้าแรงสูงเพื่อส่งไปยังพื้นที่ที่ห่างไกล หรือในเขตเกษตรกรรมที่มีประชาชนไม่หนาแน่นนัก นอกจากนี้ จากบทความของ Kahn and Gilbert ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่ารัฐบาลในประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่มักจะยินยอมให้มีการอุดหนุนข้ามภาค ระหว่างผู้บริโภคในส่วนที่เป็นครัวเรือนกับกลุ่มผู้บริโภคในภาคธุรกิจโดยค่าไฟฟ้าที่คิดกับผู้บริโภคครัวเรือนมักจะมีราคาต่ำกว่าค่าไฟฟ้าที่คิดกับผู้บริโภคใน

²² Anthony I. Ogus , Regulation Legal From and Economic Theory ,(London : Clarendon Press , 1996),p.32.

ภาคธุรกิจ ซึ่งการกำหนดราคาในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นจากความต้องการของผู้มีอำนาจทางการเมืองเป็นสำคัญ²³

2.3 แนวคิดในการกำกับดูแลทางเศรษฐกิจ (Economic Regulation) สำหรับกิจการสาธารณูปโภค

หลักการของการกำกับดูแลทางเศรษฐกิจ (Economic Regulation) เป็นแนวความคิดที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงที่ผ่านมา 30-40 ปี โดยอิงอยู่กับหลักและแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ โดยเฉพาะแนวความคิดแบบเศรษฐกิจเสรีนิยม ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดในเรื่องการแข่งขันที่ดำเนินไปตามกลไกตลาดนั้นจะให้ความสำคัญกับราคาตลาดโดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐบาล ระบบตลาดตามแนวคิดทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมวางอยู่บนราคาตลาด (Market Price) กล่าวคือ เป็นราคา ณ ระดับที่เป็นที่พึงพอใจของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงของราคาที่จะชักจูงใจให้ผู้บริโภคและผู้ผลิตมาจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในสังคม ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงระบบการกำกับดูแล โดยรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมและเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนให้เข้ามีส่วนร่วม และปล่อยให้มีการแข่งขันในสวนกิจการที่สามารถมีการแข่งขันได้ ลดการแทรกแซงจากภาครัฐ โดยปล่อยให้ตลาดดำเนินไปตามกลไกทางเศรษฐกิจ หรือกลไกตลาด (Market Mechanism)²⁴ โดยเชื่อว่า การจัดการทรัพยากรในสังคมโดยผ่านกลไกตลาดนั้นจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรที่หายากและขาดแคลนในทางเศรษฐกิจได้ดีที่สุด

อย่างไรก็ตาม ตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์เป็นตลาดในอุดมคติซึ่งไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง เนื่องจากทุกตลาดมีข้อบกพร่องในบางลักษณะและบางระดับ ข้อบกพร่องของระบบตลาดจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค หรือผู้ที่มีอำนาจต่อรองมากกว่า ซึ่งจะมีผลเป็นการลดสวัสดิการทางสังคม และด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องมีการกำกับดูแลซึ่งเป็นเครื่องมือที่จำเป็นของรัฐบาลในการช่วยจัด หรือลดผลกระทบที่เกิดจากข้อบกพร่อง

²³ David M. Newbery, Competition and Regulation in the Electricity Industry [Online] Available from : http://oecd.org/daf/clp/non-member_activities/BDPT106.htm [2001 November 20].

²⁴ กลไกตลาด หมายถึง ตลาดที่มีการแข่งขันเสรีของวิสาหกิจเอกชนขนาดเล็กจำนวนมากและปราศจากการแทรกแซงของรัฐ กล่าวคือในตลาดที่มีสภาพดังกล่าวผู้บริโภคและผู้ผลิตจะถูกมือที่มองไม่เห็นหรือกลไกตลาดพาไปปรับตัวเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ดังนั้น รัฐจึงไม่จำเป็นต้องแทรกแซงใดๆ เพราะการแข่งขันในตัวมันเองเป็นเครื่องมือหรือช่องทางนำไปสู่ผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของสังคมได้อยู่แล้ว

เหล่านี้ สิ่งที่ต้องระมัดระวังของการแทรกแซงของรัฐ คือต้องพิจารณาว่าการแทรกแซงนั้นตอบสนองกับข้อบกพร่องของตลาดหรือไม่ และเลือกใช้วิธีการแทรกแซงระบบตลาดให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหาตามหลักการแล้วรัฐจะเข้าแทรกแซงระบบตลาด เมื่อข้อบกพร่องนั้นมีมากพอที่จะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อระบบตลาด

อีกสาเหตุหนึ่งที่สำคัญ คือ เนื่องจากในบางครั้งกลไกตลาดก็ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ หรือหน่วยงานเศรษฐกิจต่างๆ เช่น ผู้บริโภคก็มีได้เป็นผู้ที่มีเหตุมีผลที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจเพื่อที่จะทำให้ตนเองได้รับความสุขสูงสุด จึงเกิดการบิดเบือนสภาพและเงื่อนไขต่างๆในตลาด จึงเกิดสิ่งที่เรียกว่า ความล้มเหลวของตลาด (Market Failure)²⁵ ดังนั้น ตามแนวความคิดนี้ การเข้าแทรกแซงจากรัฐจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามรัฐควรจะเข้าแทรกแซงเพียงเท่าที่จำเป็นและน้อยที่สุด

อนึ่งการเข้าแทรกแซงของรัฐใช้นำพามาซึ่งสิ่งที่ดีกว่าเสมอไป ทั้งนี้เนื่องจากบ่อยครั้งที่การเข้าแทรกแซงบ่อยนั้นเกิดผลลัพธ์ในลักษณะไม่พึงประสงค์ (Regulatory Failure) ที่นำพามาซึ่งอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือเป็นภาระทางด้านงบประมาณของประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่าบ่อยครั้งที่การตัดสินใจเข้าควบคุมกำกับดูแลกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีในยุคสมัยหนึ่ง ซึ่งต่อมาปัจจัยดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง แต่กฎหมายที่วางอยู่บนพื้นฐานของปัจจัยและเงื่อนไขยุคเดิมนั้น กลับยังมีผลบังคับใช้อยู่ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ล้าสมัย และไม่สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหา ในสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาของเทคโนโลยีที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันได้อย่างแท้จริง

ฉะนั้นจึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า แนวความคิดที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปคือ ได้มีการเรียกร้องให้รัฐจำกัดบทบาทของรัฐในการควบคุมและแทรกแซงสังคมและเศรษฐกิจ และรัฐควรปล่อยให้กิจกรรมและความเป็นอยู่ของคนในสังคมขึ้นอยู่กับการแข่งขันเสรีระหว่างปัจเจกชนตามกลไกตลาด บทบาทของรัฐในการแทรกแซงตลาดจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญที่ควรจะถูกหยิบยกขึ้นพิจารณาและมีการถกเถียงกันเรื่อยมา ปัญหาเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐไม่ใช่อะไรที่ประเด็นว่ารัฐไม่ควรมีบทบาทในเศรษฐกิจและสังคม แต่ประเด็นสำคัญอยู่ตรงที่ว่ารัฐควรจะเข้าไปแทรกแซงเศรษฐกิจสังคมมากหรือน้อยเพียงใด เรื่องใดที่รัฐควรจะเข้าไปเกี่ยวข้องรวมถึงลักษณะและวิธีการเข้าไปเกี่ยวข้องควรจะเป็นอย่างไร

²⁵ ความล้มเหลวของกลไกตลาด (Market Failure) หมายถึง ความบกพร่องของกลไกตลาดทำให้ไม่สามารถบรรลุผลการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเป้าหมายอื่นๆ ทางสังคม ทั้งนี้อาจเกิดจากสภาพการณ์ของตลาดในแง่ต่างๆ เช่น การผูกขาด การแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ การแข่งขันที่มากเกินไป ความไม่เพียงพอของข้อมูลข่าวสาร และผลกระทบจากภายนอก เป็นต้น

รูปแบบสำคัญของการแทรกแซงของรัฐในกิจการทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปมีดังนี้

- (1) รัฐเข้าไปเป็นเจ้าของและดำเนินการเองและบ่อยครั้งมักจะผูกขาดกิจการนั้นๆ อาทิ กิจการทำเรือหรือกิจการสาธารณูปโภคต่างๆ ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นที่นิยมกันในอดีตแต่เริ่มลดความนิยมลง โดยมีการแปรรูปกิจการของรัฐไปเป็นของเอกชนมากขึ้น
- (2) รัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมกำกับดูแล(Regulate) ซึ่งในปัจจุบันเป็นแนวทางที่ได้รับความนิยม โดยการทำหน้าที่กำกับดูแลของรัฐนั้นเป็นการกำกับดูแลให้ตลาดมีการแข่งขันที่เป็นธรรมและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขันให้เกิดขึ้นในตลาด กล่าวได้ว่าการทำหน้าที่กำกับดูแลนั้นมีทั้งบทบาทที่เป็นผู้ตัดสินระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน และผู้ไกล่เกลี่ยประสานผลประโยชน์ระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ให้บริการ

บทบาทหน้าที่ของรัฐในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ

ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมสมัยใหม่ มีการยอมรับการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐบาล โดยอนุญาตให้รัฐสามารถทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจที่สำคัญสามประการดังนี้

- (1) หน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรของสังคม เพื่อผลิตสินค้า หรือบริการสาธารณะ
- (2) หน้าที่กระจายรายได้และความมั่นคงของสังคม เพื่อให้สินค้าและบริการต่างๆ ที่ผลิตขึ้นกระจายให้ประชาชนทุกคนอย่างทั่วถึง
- (3) หน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อให้มีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและกระจายรายได้ของสังคมเป็นไปอย่างยุติธรรม อาจกล่าวได้ว่า หน้าที่ทางเศรษฐกิจทั้งสามประการดังกล่าวถือว่าเป็นหน้าที่จำเป็นขั้นพื้นฐานของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม รูปแบบของการที่รัฐบาลทำหน้าที่ดังกล่าวมีลักษณะแตกต่างกันไป แล้วแต่กรณีของปัญหาหรือสถานการณ์ เช่น การวางหลักเกณฑ์การควบคุมกำกับดูแลอุตสาหกรรม หรือนโยบายภาษีอากรและการคลัง เป็นต้น

บทบาทของรัฐในการเข้าแทรกแซงเศรษฐกิจของรัฐนั้นมีอยู่อย่างชัดเจน กล่าวคือ รัฐควรทำหน้าที่เป็นผู้วางกฎเกณฑ์ (Rule Maker) ผู้รักษาความสงบเรียบร้อย (Policeman) และผู้ตัดสิน (Judge) เท่านั้น นอกจากนี้กฎระเบียบของรัฐควรจะต้องสร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมให้กลไกตลาดทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด แต่เมื่อใดกลไกตลาดทำหน้าที่ไม่ดี การใช้นโยบายการเข้าแทรกแซงโดยวิธีการใด ๆ ย่อมต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป

ลักษณะของโครงสร้างตลาดที่แตกต่างกันย่อมต้องการลักษณะทางกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่แตกต่างกันทั้งด้านขอบเขตและรายละเอียด ในบางครั้งอุตสาหกรรมหนึ่ง ๆ อาจมีตลาดย่อยๆ

ซึ่งมีโครงสร้างตลาดที่ต่างกันไป การใช้กฎระเบียบหรือแนวทางกำกับดูแลรูปแบบเดียวย่อมไม่สามารถสร้างประสิทธิภาพสูงสุดหรือบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการได้

ผลกระทบจากการแทรกแซงของรัฐ

เนื่องจากการแทรกแซงของรัฐส่วนใหญ่ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของกฎหมาย จะก่อให้เกิดภาระแก่บุคคลในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ไม่ว่าจะมากหรือน้อย เพราะโดยทั่วไปแล้วการแทรกแซงของรัฐที่มุ่งควบคุม หรือกำกับดูแลนั้นมักจะผลักระยะหรือหน้าที่ต่างๆ ที่เกิดจากกระบวนการควบคุมกำกับดูแลไปสู่ผู้ประกอบการที่ถูกกำกับดูแลและบุคคลในสังคมทั้งหมดด้วย ซึ่งภาระดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดต้นทุนที่เป็นภาระเพิ่มขึ้นแก่ผู้ประกอบการ ดังนั้นหากมองในแง่การแข่งขันในตลาดโลกหรือตลาดระดับประเทศ การมีกฎหมายที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็นในกิจกรรมที่ต้องมีการแข่งขันในระดับโลกจะไม่สามารถสู้กับประเทศที่มีกฎระเบียบน้อยกว่า ดังนั้น การแทรกแซงโดยรัฐนั้นควรจะเป็นทางเลือกสุดท้ายในการกำกับดูแลกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งโดยทั่วไปรัฐจะเข้ามาแทรกแซงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น อาทิ ในกิจการบริการสาธารณะ กิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือกิจการที่เกี่ยวกับความมั่นคง

โดยสรุปแล้ว บทบาทที่เหมาะสมของรัฐในการเข้าแทรกแซงระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันและมีพื้นฐานทางด้านกลไกตลาดนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถกำหนดให้ชัดเจนได้ง่ายนักไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านความเหมาะสม ระหว่างการเข้าแทรกแซงของรัฐกับการดำเนินไปตามกลไกตลาด หรือปัญหาในเรื่องการหาวิธีการที่ดีที่สุดในการออกกฎระเบียบเพื่อประกันให้กลไกตลาดเกิดขึ้น

สำหรับกรณีของประเทศไทยนั้นได้เดินตามแนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบตลาดหรือแบบเสรีนิยม ดังปรากฏในหมวดที่ 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 เรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 84²⁶ ได้วางกรอบแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (Public Policy) ไว้ว่ารัฐบาลจะต้องดำเนิน

²⁶ มาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจดังต่อไปนี้

(1) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

(5) กำกับให้การประกอบกิจการมีการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม ป้องกันการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม และคุ้มครองผู้บริโภค

(10) จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ และต้องมีให้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตของประชาชน อยู่ในความผูกขาดของเอกชนอันอาจก่อความเสียหายแก่รัฐ

(11) การดำเนินการใดที่เป็นเหตุให้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน หรือเพื่อความมั่นคงของรัฐตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน หรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด จะกระทำมิได้

นโยบายตามหลักเศรษฐกิจแบบระบบตลาด (Market Policy) ที่ปล่อยให้กลไกตลาดเป็นฟันเฟืองในการควบคุมกำกับดูแลกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยจะเปิดกว้างและปล่อยให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้รัฐควรต้องไม่เป็นผู้ดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจและหากดำเนินการอยู่ก็ต้องลดบทบาทของการเป็นผู้ดำเนินกิจการในทางเศรษฐกิจลง ทั้งนี้ รัฐไม่ควรประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชนในทางเศรษฐกิจ แต่รัฐบาลควรมีบทบาทหรือทำหน้าที่เพียงแต่เป็นผู้กำหนดนโยบายและเป็นผู้กำกับดูแล ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจแทน เพื่อให้เกิดการแข่งขันดำเนินไปอย่างเป็นธรรม มีการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเพียงพอ (Consumer Protection) และป้องกันการผูกขาดที่อาจเป็นผลร้ายต่อระบบเศรษฐกิจ (Anti-Competition Prevention)

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญเองยังกำหนดอีกว่ารัฐบาลควรต้องลดการควบคุมกำกับดูแลและออกกฎระเบียบต่างๆ ที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม การแทรกแซงของรัฐในกิจกรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบของการเป็นเจ้าของและดำเนินการเองหรือออกกฎระเบียบควบคุม นั้น อาจกระทำได้ในกรณีที่มีเหตุอันจำเป็นเท่านั้น อย่างเช่น เพื่อประโยชน์ในด้านการรักษาความมั่นคงของประเทศ (Public Security) เพื่อการรักษาคู่ครองผลประโยชน์โดยส่วนรวม (Public Interest) หรือเพื่อการจัดให้มีบริการสาธารณะที่จำเป็น (Public Service) เป็นต้น ซึ่งรูปแบบของการแทรกแซงของรัฐอาจอยู่ในรูปนโยบาย (Policy) หรือกฎระเบียบ (Regulation) โดยจะเป็นการควบคุมราคา (Price Control) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การเป็นเจ้าของกิจการและดำเนินการเอง (Ownership and Operation) การให้เงินอุดหนุนกิจการที่ประสบปัญหา (Subsidization) การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทย (Exchange Control) ภาษีอากร (Taxation) และการโอนกิจการมาเป็นของรัฐ (Nationalization) เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่าแนวความคิดการแทรกแซงของรัฐในประเทศไทยหลังจากยุครัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้นได้อิงแนวความคิดทางเศรษฐกิจแบบเสรี ที่ปล่อยให้กลไกตลาดเป็นผู้ดำเนินการเป็นหลัก รัฐจะเข้าไปแทรกแซงหรือเกี่ยวข้องก็แต่ในกรณีที่มีเหตุอันจำเป็นเท่านั้น

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการกำกับดูแลนั้น รัฐมักจะเข้าไปควบคุมดูแลกิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์ เมื่อตลาดมีแนวโน้มที่จะเกิดความล้มเหลว ซึ่งโดยทั่วไปตลาดล้มเหลวอาจเกิดขึ้นได้ในกรณี

2.3.1 ความไม่สมบูรณ์ของตลาด (Imperfect Market)

ด้วยความจริงที่ว่า ตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Market) เป็นเพียงระบบในอุดมคติซึ่งไม่อาจเกิดขึ้นได้ในความเป็นจริง และตลาดที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์²⁷ ด้วยสาเหตุมากมาย ทั้งในเรื่องของความไม่เท่าเทียมกันในด้านความรู้ หรือข้อมูลเกี่ยวกับสภาพตลาด การขาดการเคลื่อนย้ายทรัพยากร การผูกขาดตัดตอน และการร่วมมือกันระหว่างผู้ผลิต เป็นต้น สิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เป็นธรรมดาในตลาดเหล่านี้ เป็นเครื่องยืนยันได้เป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดี

²⁷ รัตนา สายคณิต และ ชลลดา จามรกุล, หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอียร์บุ๊กพับลิชเชอร์ , 2538), หน้า 85.

และนำมาซึ่งแนวความคิดในเรื่องการเข้าแทรกแซงในระบบตลาดโดยรัฐบาล เพื่อลดความไม่สมบูรณ์ของตลาดลง

ผลกระทบภายนอก (Externality) ในทางเศรษฐศาสตร์หมายถึง กิจกรรมที่ส่งผลกระทบในทางบวกและลบต่อกิจกรรมอื่น โดยที่กิจกรรมอื่นได้รับผลกระทบเหล่านั้นไม่มีส่วนในรายจ่ายหรือรับค่าใช้จ่าย

โดยปกติอรรถประโยชน์จากสินค้าจะตกอยู่กับผู้บริโภคที่ซื้อสินค้านั้นมาโดยเฉพาะตัว โดยจะไม่กระทบกระเทือนต่อระดับอรรถประโยชน์ รูปแบบการบริโภค หรือการตัดสินใจใน กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะทำของบุคคลอื่น แต่ในบางกรณี การบริโภคสินค้าดังกล่าวอาจส่งผลกระทบภายนอก กล่าวคือ มีผลต่อการบริโภคหรือการผลิตของผู้บริโภคหรือผู้ผลิตรายอื่นๆ ได้เช่น การผลิตสินค้าที่กระบวนการผลิตก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม อันเป็นการก่อความเสียหายต่อสังคม และเกิดเป็นค่าใช้จ่ายทางสังคม (Social Cost)²⁸ ซึ่งจะต้องรวมเข้าเป็นต้นทุนของสินค้าอย่างหนึ่ง แต่ผู้ประกอบการและผู้บริโภคส่วนใหญ่มักมองข้ามค่าใช้จ่ายชนิดนี้ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายของกิจการเมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม และราคาขายของสินค้าก็ไม่ใช่ว่าราคาที่เหมาะสมถึงมูลค่าที่แท้จริงของสินค้า ซึ่งในกรณีนี้รัฐบาลจำเป็นต้องเข้าแทรกแซงเพื่อให้มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

เห็นได้ว่า ความล้มเหลวของกลไกตลาดเกิดขึ้นเมื่อมีปัจจัยหรือต้นทุนจากภายนอกเข้ามาแทรกแซง เพราะโดยส่วนใหญ่ปัจจัยหรือต้นทุนจากภายนอกเกิดแก่สังคม ซึ่งก็ไม่ได้คิดคำนวณรวมไว้ในต้นทุนของการบริโภคหรือการผลิต (Production Cost) ปัญหาของต้นทุนจากภายนอกมักเกี่ยวข้องกับสินค้าสาธารณะ (Public Goods)²⁹ หรือสมบัติสาธารณะที่ประชาชนเป็นเจ้าของร่วมกัน (Common Property) ตัวอย่างเช่น การปล่อยมลพิษสู่บรรยากาศหรือแม่น้ำลำคลอง (Pollution) หรือการบรรทุกน้ำหนักเกินของรถบรรทุก (Over-Weight Truck) เป็นต้น

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดของผลกระทบจากภายนอกคือในอุตสาหกรรมการผลิตไฟฟ้า โรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าอาจปลดปล่อยฝุ่นควันหรืออากาศเสียสู่ชั้นบรรยากาศซึ่งอากาศก็ถือเป็นสินค้าสาธารณะ (Public Goods) หรือสมบัติสาธารณะที่ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน (Common Property) โดยทั่วไปต้นทุนนี้ผู้ผลิตมักไม่รวมไว้ในต้นทุนการผลิตสินค้า หากมิได้มีการกักตุนที่เหมาะสม ผู้ผลิตและผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับสินค้าประเภทนี้ได้รับผิดชอบภาระในเรื่องมลภาวะที่เกิดขึ้นกับสินค้าสาธารณะ นอกจากนี้ ในทางปฏิบัติระบบตลาดก็ไม่ได้ให้แรงจูงใจในการลดมลพิษหรือรักษาสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันนักวิชาการบางคนเห็นว่าหากขาดการกำกับดูแลที่เหมาะสมในเรื่องนี้ เพราะระบบตลาดที่ขาดการควบคุมในปัญหาดังกล่าวนี้จะเป็นตัวส่งเสริมให้มีการปลดปล่อยมลพิษเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น หากไม่มีการควบคุมโรงงานในการปลดปล่อยมลพิษ โรงงานก็จะนิ่งเฉยไม่ยอมลงทุนติดตั้งเทคโนโลยีที่ช่วยลดมลพิษ เพราะเท่ากับการเพิ่มต้นทุน

²⁸ Stephen Bryer, *Regulation and Its Reform* (Boston : Harvard University Press, 1994), p.23.

²⁹ สินค้าสาธารณะ (Public Goods) คือ สินค้าที่ทุกคนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกันและทุกคนมีสิทธิใช้ประโยชน์ร่วมกัน เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเข้าไปใช้แล้วไม่มีสิทธิที่จะกีดกันไม่ให้คนอื่นใช้ อย่างไรก็ตามการใช้ประโยชน์สินค้าสาธารณะจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสมและอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย กล่าวคือต้องไม่รบกวนการใช้ประโยชน์ของผู้อื่นด้วย

การผลิตและทำให้เสียเปรียบในทางการค้า อันเนื่องมาจากต้นทุนของสินค้าเพิ่มขึ้น ดังนั้น การควบคุมกำกับดูแลของรัฐในเรื่องนี้ที่เหมาะสมจึงอาจต้องใช้วิธีการบังคับควบคุม (Command and Control Regulation) ในรูปของกฎหมายและคำสั่ง และการใช้ระบบจูงใจ (Incentive Regulation) ผ่านระบบภาษีควบคู่กัน

นอกจากนี้ผลภายนอกยังอาจปรากฏในรูปของผลประโยชน์ภายนอกหรือผลดีภายนอก ดังเช่นในกรณีของกิจการสาธารณะ ซึ่งโดยธรรมชาติของกิจการสาธารณะจะเป็นกิจการหรือสินค้าที่โดยทั่วไปจะไม่ประกอบการหรือผลิตโดยภาคเอกชน เช่น กิจการ ตำรวจ ทหาร ซึ่งเป็นสินค้าสาธารณะบริสุทธิ์ (Pure Public Goods)³⁰ ผู้บริโภคจะไม่แสดงถึงความต้องการในสินค้าประเภทนี้ เนื่องจากต้องการรอให้ผู้อื่นแสดงความต้องการและซื้อหรือจัดหาให้มีขึ้น ผู้ที่มีได้แสดงความต้องการก็จะได้รับประโยชน์ไปด้วยโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นการส่งผลกระทบต่อภายนอกในทางบวก แต่อย่างไรก็ดีผลภายนอกลักษณะนี้ จะมีผลเป็นการบิดเบือนระดับความต้องการที่ปรากฏในตลาดทำให้ไม่สามารถสะท้อนถึงราคาที่แท้จริง แต่กลับส่งผลให้ระดับราคาต่ำกว่าความเป็นจริง จึงไม่มีแรงจูงใจให้ผู้ผลิตเข้ามาแข่งขันในตลาดกิจการดังกล่าว แต่เนื่องจาก แท้ที่จริงแล้วสินค้าหรือบริการดังกล่าวเป็นที่ต้องการและมีความจำเป็น หากไม่มีการผลิตที่เพียงพออาจนำมาซึ่งความยุ่งยากทางสังคม รัฐจึงจำเป็นต้องเข้าแทรกแซงเพื่อให้เกิดการผลิตและกำหนดปริมาณการผลิตสินค้าและบริการให้เพียงพอ

2.3.2 การผูกขาดโดยธรรมชาติ

การผูกขาด (Monopoly) หมายถึง กรณีที่ตลาดมีผู้ประกอบการขายหรือผลิตเพียงรายเดียวหรือกลุ่มบริษัทรวมตัวกันกำหนดราคาสินค้าหรือปริมาณสินค้าในตลาด ดังนั้น การผูกขาดทำให้ราคาของสินค้ามีแนวโน้มสูงหรือต่ำได้ เมื่อเปรียบเทียบกับราคาตลาดในตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ ในกรณีของกิจการไฟฟ้าในประเทศไทยเป็นการผูกขาดที่เกิดจากกฎหมายให้อำนาจรัฐวิสาหกิจในการดำเนินการแต่เพียงรายเดียว อาทิเช่น ในกิจการไฟฟ้า ที่ให้อำนาจแก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิต การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งภายใต้หน่วยรัฐวิสาหกิจเดียวกัน คือ การไฟฟ้าแห่งประเทศไทย ตามกฎหมายที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานนี้แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น

นอกจากนี้ยังเป็นผลมาจากการประหยัดจากขนาดของผู้ผลิต (Economies of Scale) ที่ต้องการมีการลงทุนขนาดใหญ่ ซึ่งจำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมบางชนิดการผูกขาดจะเป็นอุปสรรคปิดกั้นคู่แข่งไม่ให้เข้ามาในกิจการนั้นๆ หากมีการผูกขาดเป็นเวลานาน รัฐบาลอาจต้องสลายการผูกขาดดังกล่าว โดยเฉพาะในส่วนของโรงผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การผูกขาดโดยธรรมชาติเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของคำนิยามความหมายของการผูกขาดโดยทั่วไป

ในการผลิตสินค้าบางประเภท ซึ่งเป็นสินค้าที่ต้องอาศัยเงินลงทุนสูงและมีลักษณะของการผูกขาดโดยธรรมชาติ (Natural Monopoly)³¹ กล่าวคือ เป็นการผูกขาดอันเนื่องมาจากธรรมชาติของ

³⁰ ไกรยุทธ์ อีรตยาสินันท์, “ทฤษฎีความล้มเหลวภาครัฐ,” เศรษฐศาสตร์ภาครัฐ : รวมบทความ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540) : 5.

³¹ Stephen Bryer, *Regulation and Its Reform* (Boston : Harvard University Press, 1994), pp. 15-16.

กระบวนการผลิตที่มีลักษณะต้นทุนต่อหน่วยลดลงเมื่อผลิตในปริมาณที่เพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการผลิตที่ลักษณะประหยัดจากขนาด (Economies of Scales) ซึ่งจะเกิดขึ้นกับสินค้าที่มีกระบวนการผลิตสลับซับซ้อน และต้องใช้เงินลงทุนสูงมาก ในกรณีดังกล่าวต้นทุนของผู้ผลิตจะลดลงเรื่อยๆ เมื่อขยายปริมาณการผลิตให้สูงขึ้นตามความต้องการตลาด ดังนั้น ทำให้ผู้ผลิตรายใหม่ไม่สามารถเข้ามาแข่งขันในตลาดนี้ได้ เนื่องจากไม่สามารถผลิตแข่งขันด้วยต้นทุนที่เท่ากันได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าด้วยผลตอบแทนที่ต่ำ จึงไม่เกิดแรงจูงใจให้ผู้ผลิตรายใหม่ๆ เข้าสู่ตลาด เมื่อเป็นเช่นนี้ ตลาดสินค้าประเภทนี้จึงมีลักษณะผูกผูกขาด โดยผู้ผลิตรายอื่นสมัครใจที่จะไม่เข้าร่วมแข่งขันในตลาดนี้ หรือหากมีความต้องการจริง ก็ไม่สามารถแข่งขันได้

การผูกขาดโดยธรรมชาติเป็นสิ่งที่สังคมสามารถยอมรับได้ การผูกขาดโดยธรรมชาติเกิดขึ้นเมื่อมีผู้ประกอบการเพียงรายเดียวที่ผลิตสินค้าหรือให้บริการในตลาดตัวอย่างของการผูกขาดโดยธรรมชาติ คือ ในกิจการประปา กิจการโทรศัพท์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการสายส่งและสายจำหน่ายไฟฟ้า การผูกขาดโดยธรรมชาติในกิจการดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะในกิจการไฟฟ้า อาจทำให้เกิดการประหยัดจากขนาดการผลิต (Economies of Scale) ได้ เพราะการให้บริการหรือผลิตสินค้าที่มีการผูกขาดโดยธรรมชาตินั้นผู้ประกอบการเพียงรายเดียวจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด กล่าวคือ ผู้ประกอบการเพียงรายเดียวสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริการทั้งหมดได้ หรือเป็นกรณีการลงทุนเบื้องต้นในอุตสาหกรรมประเภทนี้มีค่อนข้างสูงมาก ดังนั้น การมีผู้ประกอบการมารายล้อมไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจมากนัก ในทางตรงกันข้ามกลับอาจก่อให้เกิดการลงทุนที่สูญเปล่าและซ้ำซ้อน ผู้ประกอบการอาจไม่ได้กำไรจากการประกอบการที่มีการแข่งขันกัน นอกจากนี้ สินค้าหรือบริการที่มีการผูกขาดโดยธรรมชาติดังนี้มีลักษณะพิเศษดังนี้

- (1) เป็นการให้บริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ในกิจการไฟฟ้า
- (2) ไม่มีสินค้าหรือบริการอื่นที่สามารถทดแทนได้
- (3) สินค้าหรือบริการของการผูกขาดโดยธรรมชาติไม่สามารถเก็บกักตุนไว้ได้
- (4) สินค้าหรือบริการไม่สามารถโอนหรือแลกเปลี่ยนกันได้ระหว่างผู้รับบริการ

การใช้กฎหมายป้องกันการผูกขาดไม่เหมาะสมที่จะนำมาเยียวยาหรือบังคับการผูกขาดโดยธรรมชาติ การพยายามให้มีผู้ประกอบการแข่งขันในกิจการผูกขาดธรรมชาติจะนำมาซึ่งความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการแทรกแซงของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาการผูกขาดโดยธรรมชาติ คือ ยังคงปล่อยให้ผู้ผูกขาดสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ และจะกำหนดระดับอัตราของราคาสินค้าหรือบริการโดยใช้หลักเกณฑ์ต้นทุนของบริการ (Cost of Service) ในทางทฤษฎีวิธีการนี้ทำให้สังคมยังคงได้รับประโยชน์ของการประหยัดขนาดโดยการผลิต (Economies of Scale) โดยไม่มีผลในทางลบจากการผูกขาด

สำหรับการผูกขาดโดยธรรมชาติ (Natural Monopoly) เป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของนิยามความหมายของการผูกขาดโดยทั่วไป แต่ต่างกันตรงที่ส่วนใหญ่แล้วการผูกขาดโดยธรรมชาติเป็นสิ่งที่สังคมสามารถยอมรับได้ ทั้งนี้เนื่องจากโดยลักษณะแล้ว การผูกขาดโดยธรรมชาตินี้จะเกิดเมื่อกิจกรรมประเภทนั้นมีระดับการประหยัดจากขนาด (Economies of Scale) ในระดับที่สูง ทำให้ต้องการอุปสงค์ (Demand) ในระดับที่สูงมากจึงจะสามารถผลิตสินค้าและบริการได้ในระดับที่มีประสิทธิภาพ

สูงสุด ดังนั้นหากรัฐต้องการที่จะให้การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเกิดขึ้นรัฐจะต้องยินยอมให้มีผู้ประกอบการเสียรายได้เข้ามาดำเนินการผลิตสินค้าและบริการนั้น³² หรือหากกล่าวอีกนัยหนึ่งการผูกขาดโดยธรรมชาติจะเกิดขึ้นเมื่อมีผู้ประกอบการเพียงรายเดียวสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้บริโภคทั้งหมดในสังคมได้ ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการลงทุนเบื้องต้นในอุตสาหกรรมประเภทนี้มีค่อนข้างสูงมาก (Significant Investment) ดังนั้น การมีผู้ประกอบการมากรายไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจมากนัก และหากยินยอมให้มีผู้ประกอบการมากกว่าหนึ่งราย อาจก่อให้เกิดการลงทุนที่สูญเปล่าและซ้ำซ้อน (Duplicate Investments) และท้ายสุดผู้ประกอบการทุกรายจะต้องล้มเลิกกิจการไปเนื่องจากไม่ได้กำไรจากการประกอบที่มีการแข่งขันกัน ตัวอย่างของการผูกขาดโดยธรรมชาติที่เกิดขึ้น คือ กิจการไฟฟ้า กิจการประปา หรือกิจการบริการโทรศัพท์ เป็นต้น

จากเหตุข้างต้นการใช้กฎหมายป้องกันการผูกขาดหรือกฎหมายว่าด้วยการแข่งขัน จึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาเยียวยาหรือบังคับใช้กับการผูกขาดโดยธรรมชาติเนื่องจาก โดยสภาพแล้วไม่สามารถสร้างการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นในตลาดได้ในตลาด ฉะนั้น การเยียวยาหรือการแทรกแซงของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาการผูกขาดโดยธรรมชาติจึงจำเป็นต้องกระทำโดยปล่อยให้ผู้ผูกขาดสามารถดำเนินกิจการโดยผูกขาดต่อไปได้ โดยรัฐเข้ามาแทรกแซงเพื่อควบคุมราคา และคุณภาพของการให้บริการแทน

2.3.3 การแข่งขันที่ทำลายกันเอง (Destructive competition)

ในบางกรณี รัฐบาลได้เข้ากำกับดูแลตลาดที่เกิดการแข่งขันที่มีการทำลายกันเอง โดยพยายามกำกับดูแล ไม่ให้การแข่งขันในตลาดกลายเป็นการแข่งขันที่ทำลายกันเอง (Destructive Competition) ในทางเศรษฐศาสตร์ การแข่งขันที่ทำลายกันเองหมายถึงตลาดที่มีการแข่งขันสูงมาก (Excessive Competition) จนเกินสมควรและมีแนวโน้มส่งผลให้ผู้ประกอบการหลายรายต้องออกจากตลาดและท้ายที่สุดจะเหลือเพียงผู้ประกอบการรายเดียวที่ยังคงให้บริการต่อไปได้ และนำไปสู่ปัญหาการผูกขาดในที่สุด

กล่าวได้ว่าการแข่งขันที่ทำลายกันเองจะทำลายความมีประสิทธิภาพของระบบตลาด (Market Efficiency) เนื่องจากอุตสาหกรรมมีการแข่งขันสูงหรือมากเกินไปและจะส่งผลให้มีความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการมากเกินไปเกินความต้องการของตลาด จึงเกิดมีการตัดราคาของสินค้าและบริการ (Predatory Pricing) ทำให้ผู้ประกอบการบางราย โดยเฉพาะรายย่อยที่มีทุนน้อยต้องออกจากการแข่งขันที่เข้มข้น และกลไกของตลาดที่มีการแข่งขันโดยเสรีสูญเสียดุลยภาพไป (Economic Equilibrium) ซึ่งการมีความสามารถในการแข่งขันมากในตลาดดูเหมือนจะเป็นสิ่งดีต่อผู้บริโภคเพราะราคาของสินค้าและบริการจะลดลง แต่ความจริงแล้วไม่เป็นประโยชน์ที่ได้รับในระยะ

³² นอกจากนี้ สินค้าหรือบริการที่มีการผูกขาดโดยธรรมชาติมีลักษณะพิเศษ ดังนี้

- (1) เป็นการให้บริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น
- (2) ไม่มีสินค้าหรือบริการอื่นสามารถมาทดแทนได้
- (3) สินค้าหรือบริการของการผูกขาดโดยธรรมชาติไม่สามารถเก็บกักตุนไว้ได้
- (4) สินค้าหรือบริการไม่สามารถโอนหรือแลกเปลี่ยนกันได้ระหว่างผู้รับบริการ

สั้น แต่ในระยะยาวแล้วอาจส่งจะเป็นผลเสียอย่างมากเพราะการตัดราคากันจะส่งผลให้หลายบริษัทต้องออกจากระบบตลาด อันเนื่องมาจากการแข่งขันทางด้านราคาที่สุดเดือด และการลดลงของจำนวนผู้ประกอบการเหล่านี้สมดุลของระบบตลาดก็จะเปลี่ยนแปลง และจะกลายเป็นตลาดที่รวมตัวกันสูงมีแนวโน้มที่จะผูกขาดต่อไปในอนาคต เช่น การลงทุนในกิจการประเภทนี้จะมีน้อยลงเพราะผู้ประกอบการคิดว่าอาจไม่คุ้มทุนหากลงทุนในตลาดที่มีการตัดราคากันสูง ทั้งนี้ไม่ว่าเป็นผู้ประกอบการที่ประกอบกิจการอยู่ในตลาดหรือผู้ประกอบการใหม่ที่อยากเข้าสู่ตลาดประเภทนี้นอกจากนี้ การประกอบกิจการโดยการตัดราคาแล้วแทบจะไม่มีกำไร จะทำให้ผู้ประกอบการไม่ยอมที่จะปรับปรุงเทคโนโลยีหรือลงทุนในเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมทั้งปรับปรุงบริการหรือสินค้า จนในบางครั้งอาจเกิดการขาดแคลนขึ้นได้ หากมีผู้ประกอบการเหลืออยู่น้อยในตลาด ซึ่งทั้งหมดนี้จะไม่เป็นผลดีต่อระบบตลาดและผู้บริโภคโดยรวมในระยะยาว เพราะผู้ประกอบการมุ่งเน้นแข่งขันทางด้านราคาเป็นหลักจนละเลยคุณภาพของสินค้าหรือบริการ

2.3.4 การมีข้อมูลข่าวสารที่ไม่เพียงพอ (Inadequate Information)

เงื่อนไขหลักประการสำคัญอันหนึ่งของการแข่งขันในระบบตลาดสมบูรณ์ได้แก่การที่ผู้ซื้อและผู้ขายในตลาดต่างก็มีความรู้อย่างสมบูรณ์ในเรื่องข้อมูลข่าวสารของตลาดและราคาของสินค้าที่ซื้อขายกัน กล่าวคือ รู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของราคาตลาด ปริมาณการซื้อขายและแหล่งที่สามารถซื้อหาสินค้าได้อย่างเพียงพอที่สามารถใช้ในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล จึงไม่มีใครสามารถมาหลอกลวงหรือกำหนดราคาที่แตกต่างกันไปจากผู้ประกอบการรายอื่นได้ ดังนั้น หากผู้ขายรายใดตั้งราคาสินค้าไว้สูงกว่าผู้ขายรายอื่นๆ ผู้ซื้อที่มีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอก็จะไม่ซื้อจากผู้ขายรายนั้น แต่จะไปซื้อรายที่ถูกกว่า และผู้ขายที่ตั้งราคาสูงก็จะทำการปรับลดราคาของตนเองลงมาโดยอัตโนมัติ

แต่อย่างไรก็ตาม ในยุคที่มีตลาดที่ซับซ้อนและผู้ซื้อหรือผู้ขายไม่อาจหรือไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีการปกปิดหรือข้อมูลที่สามารถเข้าสู่ได้มีไม่เพียงพอ ตัวอย่างเช่น บริษัทมักจะไม่นิยมนยอมเปิดเผยข้อมูลที่มีส่งผลต่อการลดยอดขายของสินค้าหรือการเพิ่มเงินเดือนของลูกจ้าง ล้วนแต่เป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้กลไกตลาดไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อนึ่ง ในทางปฏิบัติแล้วรัฐจำเป็นต้องแยกแยะ ระหว่างปัญหาในเรื่องการมีข้อมูลไม่ครบถ้วน ออกจากปัญหาการมีข้อมูลสมบูรณ์และสามารถเข้าถึงได้ (Adequate and Available Information) แต่ประชาชนทั่วไปก็ไม่สามารถที่จะรับรู้หรือเข้าใจและใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ)

ปัญหาของการมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอเกิดขึ้นมากในอุตสาหกรรมอาหารและยา เพราะโดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคอาจได้รับข้อมูลไม่เพียงพอ ดังนั้น เพื่อที่จะช่วยผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อที่ถูกต้องตามที่ต้องการหรือเหมาะสม รัฐบาลจึงบังคับให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องต้องเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นและเพียงพอต่อผู้บริโภค ตัวอย่างเช่น อาหารหรือยาจำเป็นต้องปิดป้าย ฉลากหรือเอกสารกำกับที่บอกรายละเอียดของส่วนประกอบหรือส่วนผสมที่ใช้ในการผลิต เป็นต้น

ในอุตสาหกรรมวิทยุหรือโทรทัศน์ได้มีการพัฒนาหลักความยุติธรรม (Fairness Doctrine) กำหนดห้ามการแพร่ภาพแพร่เสียงข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ไม่เป็นธรรมหรือบิดเบือน โดยการป้อนข้อมูลเพียงด้านเดียวของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ต้องเปิดเผยข้อมูลทุกๆ ด้านแก่

ประชาชนผู้ต้องการรับรู้ข่าวสารอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ สำหรับในธุรกิจหลักทรัพย์ รัฐบาลจึงกำหนดห้ามการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่จริงหรือไม่สมบูรณ์ โดยมีเจตนาบิดเบือนหรือไม่สุจริต และการใช้ข้อมูลที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้อง (Insider Trading) ทั้งนี้ เพื่อต้องการคุ้มครองนักลงทุนได้รับข้อมูลที่เพียงในการตัดสินใจและรักษาระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ให้เป็นอย่างเป็นธรรมต่อนักลงทุน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3

ความเป็นมาและการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย

บทนี้จะเป็นการศึกษาในเรื่องความเป็นมาขององค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย ลักษณะวัตถุประสงค์ของการกำกับดูแล กฎหมายในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแล

3.1 ความเป็นมาในการจัดตั้ง

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดองค์กรกำกับดูแลขึ้นในประเทศไทยก็คือ การที่ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยจึงต้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้กำหนดให้ต้องปฏิบัติตาม คือ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ทำให้หลังจากปี พ.ศ. 2540 จึงมีการจัดทำแผนแม่บทการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ จัดทำกฎหมายว่าด้วยทุนรัฐวิสาหกิจ มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจัดสรรเงินรายได้จากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งข้อตกลงต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งความจำนงขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินการลงทุนระหว่างประเทศ

แผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ ในปี พ.ศ.2541 คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบกับแผนแม่บทการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้แผนแม่บทดังกล่าวเป็นกรอบนโยบายพัฒนาและปรับโครงสร้างรัฐวิสาหกิจในทุกสาขาอย่างเป็นระบบในระยะยาว เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศและเพิ่มประสิทธิภาพในบริการพื้นฐานต่อประชาชน โดยแผนแม่บทจะเป็นเอกสารที่กำหนดกรอบการปฏิรูปและแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

วัตถุประสงค์ของแผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจและปรับโครงสร้างรัฐวิสาหกิจเพื่อช่วยให้การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนารัฐวิสาหกิจสาขาต่างๆเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้บริษัทของไทยสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล และเพื่อให้ประชาชนได้บริโภคสินค้าและบริการที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการลดภาระทางการเงินของภาครัฐ เพื่อที่รัฐวิสาหกิจจะมีเงินลงทุนอย่างเพียงพอในโครงการพื้นฐานที่สำคัญ แผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจมีเนื้อหาครอบคลุมธุรกิจสำคัญ 4 สาขา ได้แก่ สาขาพลังงาน สาขาโทรคมนาคมและสื่อสาร สาขาประปา และสาขาขนส่ง อย่างไรก็ตามแผนแม่บทได้กำหนดกรอบการแปรรูปสำหรับรัฐวิสาหกิจนอกเหนือจากสาขาที่ระบุไว้ข้างต้น โดยรวมเรียกว่าสาขาอื่น¹

¹ นันทวัฒน์ บรมานันท์ , หลักกฎหมายปกครอง เกี่ยวกับบริการสาธารณะ ,(กรุงเทพ : สำนักพิมพ์วิญญูชน พิมพ์ครั้งที่ 4 2552) หน้า 214

เนื้อหาของแผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจจะเป็นการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจทั้งหมด เพราะจะประกอบไปด้วยการปรับโครงสร้างองค์กรกำกับดูแล ตลอดจนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการกำหนดให้มีการจัดตั้ง “องค์กรกำกับดูแลอิสระรายสาขา” ขึ้น เพื่อกำกับกิจการที่ได้แปรรูปไปเป็นของเอกชน

แนวความคิดในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแล² แผนแม่บทปฏิรูปรัฐวิสาหกิจได้กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลอิสระรายสาขาขึ้นเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการสาธารณูปโภคในประเด็นดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อให้มีการบริการอย่างทั่วถึงเพียงพอ
- (2) เพื่อให้มีคุณภาพบริการที่ดี
- (3) เพื่อให้ราคาอยู่ในระดับที่เหมาะสม
- (4) เพื่อความเป็นธรรมในการแข่งขัน
- (5) เพื่อป้องกันมิให้มีการโอนอำนาจผูกขาดจากรัฐไปเป็นของเอกชน

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นคณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจจึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทางการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลอิสระขึ้นในเดือนเมษายน พ.ศ. 2542 เพื่อพิจารณาจัดทำแนวทางในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลอิสระขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดทำแนวทางจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลอิสระ คือ

(1) ส่งเสริมการแข่งขันและเพิ่มบทบาทเอกชนในกิจการสาธารณูปโภคที่มีลักษณะผูกขาดโดยธรรมชาติ เช่น กิจการสายส่ง สายจำหน่ายไฟฟ้า กิจการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ กิจการรถไฟ สนามบิน เป็นต้น กิจการดังกล่าวจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลที่ดีและเหมาะสมเพื่อทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของผู้บริโภคทั้งในด้านราคา คุณภาพบริการ มาตรฐานความปลอดภัยและต้องสร้างความมั่นใจให้นักลงทุนว่าจะได้รับความเป็นธรรมในการลงทุน ขณะเดียวกันการกำกับดูแลที่ดีต้องมีกลไกเพื่อสนองวัตถุประสงค์ของรัฐบาลในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยโดยรวม

(2) การกำกับดูแลสาธารณูปโภคดังกล่าวในหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านแปรรูปรัฐวิสาหกิจดำเนินการโดยอาศัยองค์กรกำกับดูแลอิสระเพื่อให้มีความเป็นอิสระในการดำเนินการจากทั้งนักการเมืองผู้กำหนดนโยบายและผู้ประกอบการเอกชน โดยกำหนดหลักการสำคัญขององค์กรกำกับดูแลอิสระไว้ 5 ประการ คือ

² เรื่องเดียวกัน หน้า 233 - 234

(2.1) องค์กรกำกับดูแลอิสระจะต้องมีความชัดเจนในบทบาทและวัตถุประสงค์ มีการแบ่งแยกความรับผิดชอบที่ชัดเจนขององค์กรกำกับดูแล และหน่วยงานที่กำหนดนโยบายเพื่อให้เป็นที่เชื่อถือและมีความเป็นธรรม

(2.2) องค์กรกำกับดูแลจะต้องมีบุคลากรที่ดีและมีงบประมาณเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่

(2.3) องค์กรกำกับดูแลต้องมีความเป็นอิสระในการทำงานที่เหมาะสม คือ มีอำนาจดำเนินการต่อผู้ประกอบการและมีอำนาจในการบังคับการตามคำสั่งโดยปราศจากการแทรกแซงที่ไม่เหมาะสมจากนักการเมืองหรือผู้ประกอบการ

(2.4) องค์กรกำกับดูแลต้องมีความสม่ำเสมอในการกำกับดูแลให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกกิจการ ทั้งนี้ เพื่อให้มีการปฏิบัติหน้าที่เท่าเทียมกันต่อผู้ประกอบการทุกราย

(2.5) องค์กรกำกับดูแลต้องได้รับความเชื่อถือจากประชาชนและนักลงทุนในการกำกับดูแล รวมทั้งต้องมีกระบวนการที่โปร่งใสในการระงับข้อพิพาทและในการพิจารณาอุทธรณ์เรื่องต่างๆ

3.2 วัตถุประสงค์ของการกำกับดูแล

การที่จะเข้าใจลักษณะของการกำกับดูแลในกิจการสาธารณูปโภคนั้น จำต้องเข้าใจลักษณะพื้นฐานของทรัพยากรที่เป็นวัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลเสียก่อน ว่ามีลักษณะอย่างไร

3.2.1 คลื่นความถี่วิทยุ

คลื่นความถี่วิทยุนี้หมายรวมถึงคลื่นความถี่ในกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมซึ่งการนำไปใช้ประโยชน์จะแบ่งตามคลื่นความถี่ คลื่นความถี่ได้กลายเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ และมีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะช่วงคลื่นความถี่ที่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ทำให้สังคมเริ่มหันมาให้ความสนใจขององค์กรที่จะเข้ามาทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ว่าจะมีรูปแบบและบทบาทอย่างไร โดยแต่เดิมผู้ที่ให้ความสนใจในเรื่องดังกล่าวมีเฉพาะในกลุ่มของผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงในขณะที่ประชาชนทั่วไปมักให้ความสนใจเฉพาะในเรื่องของการรับบริการและการบริโภคสื่อเท่านั้น แต่เมื่อเทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้พัฒนามากขึ้น และผู้บริโภคได้ปรับตัวให้ก้าวทันเทคโนโลยีดังกล่าว รวมถึงธุรกิจด้านการสื่อสารได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในวงกว้าง ทำให้เรื่องการจัดสรรคลื่นความถี่นี้ได้เป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มแต่ได้กลายเป็นเรื่องระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ทั้งในส่วนของการราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชนผู้รับบริการ

เนื่องจากคลื่นความถี่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ได้โดยไม่หมดสิ้นแต่มีอยู่อย่างจำกัดในแต่ละช่วงเวลา (inexhaustible limited resource) โดยถูกจำกัดตามช่วงเวลา สถานที่และกำลังส่ง

ส่งผลให้การใช้คลื่นความถี่โดยไม่มี การควบคุม จะเกิดการรบกวนกัน จนทำให้ไม่สามารถติดต่อสื่อสารกัน ได้ ทำให้เกิดความจำเป็นที่รัฐต้องเข้ามากำกับดูแลการบริหารและจัดสรรคลื่นความถี่³

คลื่นความถี่วิทยุ(Radio waves หรือ Hertzian waves) ได้มีการค้นพบทางทฤษฎีเป็นครั้งแรกโดย เจมส์ เคลิร์ก แมกซ์เวลล์ (James clerk Maxwell) ในปี ค.ศ. 1864 และเขาได้กล่าวว่า คลื่นความถี่วิทยุก็คือคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ซึ่งมีความเร็วในการเดินทางเท่ากับความเร็วของแสง คือ 300,000,000 เมตรต่อวินาที ต่อมาในปี ค.ศ. 1887 ไฮริช เฮิร์ตซ์(Heinrich Hertz) ได้ทำการทดลองและพิสูจน์ให้เห็นว่าคลื่นวิทยุมีจริง หลังจากนั้น ก็ได้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคลื่นความถี่วิทยุ และการกระจายคลื่นความถี่วิทยุให้ก้าวหน้าไปเป็นอันมาก

ปัจจุบันคลื่นความถี่วิทยุถูกนำมาเป็นองค์ประกอบพื้นฐานประการหนึ่งของกิจการติดต่อสื่อสารโดยไร้สาย(Wireless Communication หรือ Radiocommunication) โดยคลื่นความถี่วิทยุจะทำหน้าที่เป็นตัวพาหรือสื่อตัวกลาง ผ่านบรรยากาศที่เป็นตัวกลาง เพื่อส่งสัญญาณข่าวสารที่ต้องการ และด้วยคุณลักษณะเฉพาะ แอมพลิจูดหรือความถี่(Frequency) ที่แตกต่างกัน ทำให้การเลือกใช้งานคลื่นความถี่วิทยุใดๆ เพื่อให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและปราศจากการรบกวนกันอย่างรุนแรงนั้นจำเป็นต้องเข้าใจถึงสภาพธรรมชาติและลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของทรัพยากรคลื่นความถี่วิทยุเป็นอย่างดี

ทั้งนี้ ในการศึกษาถึงสถานะทางกฎหมายของคลื่นความถี่วิทยุ จำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะของคลื่นความถี่วิทยุเสียก่อนว่าเป็นอย่างไร ซึ่งจากการศึกษาพบว่าคลื่นความถี่วิทยุมีสภาพธรรมชาติหรือลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นหลายประการ ดังจะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะเฉพาะของคลื่นความถี่วิทยุ

คลื่นความถี่วิทยุ(Radio Wave หรือ Radio Frequency) เป็นการแผ่รังสีของแม่เหล็กไฟฟ้า (electromagnetic radiation) อันเป็นพลังงานรูปหนึ่ง ที่แพร่กระจายไปในห้วงอากาศ(air space) และห้วงอวกาศ(outer space) ได้โดยไม่ต้องมีสิ่งประดิษฐ์เป็นตัวนำ โดยคลื่นความถี่วิทยุนี้จะเดินทางเป็นเส้นตรง ยกเว้นในขณะทีคลื่นความถี่วิทยุกำลังเคลื่อนที่ และมีความเร็วแสง มีหน่วยวัดเป็นรอบต่อวินาทีหรือเฮิร์ตซ์(Hertz)

³ นางสาวพงษ์พิลัย วรรณราช บทความเรื่อง “ ความเปลี่ยนแปลง บทบาทและทิศทางขององค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ในประเทศไทย ”

คลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ แตกต่างจากทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแร่ธาตุ เชื้อเพลิง น้ำ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ⁴ หลายประการ ดังนี้

คลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัด

คลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัด เพราะคลื่นความถี่วิทยุที่มนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้นั้น มีเพียงประมาณร้อยละ 13 ของแถบความถี่คลื่นวิทยุทั้งหมดที่มีเพื่อการสื่อสาร การมีอยู่อย่างจำกัดของคลื่นความถี่วิทยุนี้หมายถึงการมีอยู่อย่างจำกัดภายใต้เงื่อนไขของสมรรถนะทางเทคโนโลยีในการแสวงหาและดักดวงผลประโยชน์จากทรัพยากรคลื่นความถี่วิทยุ มิใช่ด้วยตัวทรัพยากรคลื่นความถี่วิทยุเอง และจากการมีอยู่อย่างจำกัดดังกล่าว ทำให้เกิดการไม่ยืดหยุ่นของแถบคลื่นความถี่วิทยุและไม่สามารถสับเปลี่ยนกันได้ ทั้งนี้ เพราะแถบคลื่นความถี่วิทยุเดียวกันอาจจะไม่สามารถส่งข่าวสารข้อมูลอื่นๆในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และในเวลาเดียวกันได้โดยไม่เสี่ยงต่อการถูกรบกวน

คลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีได้จำกัดอยู่ในพรมแดน

คลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีได้จำกัดอยู่ในพรมแดนหรือจะกล่าวว่าคุณคลื่นความถี่วิทยุไม่มีเขตแดนก็ได้ ทั้งนี้ เพราะแถบคลื่นความถี่วิทยุมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง แพร่กระจายไปในอากาศและอวกาศโดยจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามประเภทของคุณคลื่น

คลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกัน 3 มิติ

คลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกัน 3 มิติ คือ เกี่ยวข้องกับความถี่(frequency) เวลา(time)และสถานที่ทางกายภาพ(physical place)หรือปริภูมิ(space) ดังนั้น ในการนำคลื่นความถี่วิทยุมาใช้ติดต่อสื่อสาร จึงจำต้องคำนึงถึงมิติของคลื่นความถี่วิทยุ(dimensions)อันเป็นมาตรฐานการปฏิบัติทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ในเรื่องดังกล่าวด้วย ซึ่งหลักการและแนวความคิดในการจัดสรรการใช้คลื่นความถี่วิทยุทางวิศวกรรมศาสตร์จะประกอบด้วยหลักการกว้างๆ 3 ประการ ดังนี้

- ก. หากใช้งานในสถานที่เดียวกัน ใช้ในเวลาเดียวกัน ต้องจัดสรรให้ใช้ความถี่ต่างกัน
- ข. หากใช้งานในสถานที่เดียวกัน ใช้ความถี่เดียวกัน ต้องจัดสรรให้ในเวลาต่างกัน

⁴ จันทลักษณ์ โชติรัตนดิพลก, “ปัญหากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการสื่อสารโทรคมนาคมและผลกระทบต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารโทรคมนาคมและผลกระทบต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารโทรคมนาคมของประเทศไทย”, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,/2533) น.21

ค. หากใช้ความถี่เดียวกัน ใช้ในเวลาเดียวกัน ต้องจัดสรรไว้ในสถานที่ต่างกัน

ด้วยหลักการดังกล่าว ทำให้ต้องมีการพิจารณาเกี่ยวกับความถี่ เนื่องจากความถี่วิทยุในแต่ละย่านมีคุณสมบัติในการแพร่กระจายคลื่นต่างกัน คลื่นความถี่วิทยุย่าน LF และ MF ส่วนใหญ่จะมีการแพร่กระจายคลื่นไปบนผิวโลกและตามส่วนโค้งของโลก คลื่นความถี่วิทยุย่าน HF จะมีการเดินทางขึ้นไปบนท้องฟ้าและสะท้อนกลับลงมาจากบรรยากาศชั้นไอโอโนสเฟียร์ คลื่นความถี่วิทยุย่าน UHF หรือ VHF จะมีการแพร่กระจายคลื่นทางตรงในระดับสายตา และคลื่นความถี่ในแต่ละย่านยังสามารถแบ่งออกเป็นแถบความถี่ย่อยๆ ได้อีก การจัดสรรช่วงสัญญาณความถี่ จึงต้องให้ใช้ช่วงสัญญาณความถี่ที่น้อยที่สุด โดยมีแถบที่เหมาะสมสามารถนำความถี่ที่ใช้อยู่แล้วในบริเวณอื่นมาใช้ซ้ำให้ได้มากที่สุด ต้องมีการพิจารณาเกี่ยวกับเวลาคือจะต้องมีการแบ่งเวลาการใช้งานให้เหมาะสมเพื่อให้ใช้ความถี่เดียวกันได้ในกรณีที่ความถี่ในย่านที่ต้องการใช้มีจำกัด หรือมีการใช้งานเต็มที่แล้ว แต่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ความถี่นั้นอีกในสถานที่เดียวกัน และต้องมีการพิจารณาเกี่ยวกับสภาพทางกายภาพ(สภาพทางภูมิศาสตร์) ทั้งนี้เพราะถ้าเข้าใจสภาพทางภูมิศาสตร์ดีก็จะสามารถนำความถี่ที่ใช้ในพื้นที่อื่นมาใช้ซ้ำได้ในอีกพื้นที่หนึ่ง หรือหลายๆพื้นที่พร้อมกันในเวลาเดียวกัน(Frequency Reuse) ซึ่งต้องมีการคำนวณเขตบริเวณที่อาจก่อให้เกิดการรบกวนกันระหว่างสถานีวิทยุตั้งแต่ 2 สถานีขึ้นไป โดยการกำหนด Usable Field Straght ของสถานีวิทยุที่ต้องการ และมี Protection Ratio ระหว่างสัญญาณที่ต้องการรับกับสัญญาณที่ไม่ต้องการรับ ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงสถานีข้างเคียงที่ใช้ช่องสัญญาณเดียวกัน (Co-Channel) ใช้ความถี่ใกล้เคียงกัน (Adjacent Channel) และอาจต้องคำนึงถึงสถานีต่างประเทศ(Co-Ordinate) ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้คลื่นความถี่วิทยุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

จากลักษณะเฉพาะของคลื่นความถี่วิทยุดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าทรัพยากรคลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีเพื่อใช้ประโยชน์มิใช่เพื่อบริโภค(Used not consumed) และมีได้ถูกทำลายโดยการใช้(not destroyed by use) เพราะเมื่อการส่งสัญญาณไปพร้อมกับคลื่นความถี่วิทยุได้สิ้นสุดลง ก็ยังสามารถนำเอาคลื่นความถี่วิทยุนั้นไปใช้ส่งสัญญาณเพื่อติดต่ออีกชุดหนึ่งได้ในลักษณะหมุนเวียนไปเรื่อยๆตลอดไป ซึ่งถ้าหากคลื่นความถี่วิทยุนี้มิได้ถูกนำมาใช้หรือใช้ไม่เหมาะสมกับงานหรือความจำเป็นแล้วย่อมถือว่าเป็นการใช้คลื่นความถี่วิทยุที่สิ้นเปลืองสูญเปล่าประโยชน์ได้

คลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติสากลสำหรับมวลมนุษยทุกคน

คลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติสากลสำหรับมวลมนุษยทุกคนเพราะคลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรระหว่างประเทศที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง มิใช่เป็นของรัฐใดรัฐหนึ่งโดยเฉพาะ แม้ว่าในทางปฏิบัติแต่ละรัฐจะได้ประโยชน์จากคลื่นความถี่วิทยุไม่เท่าเทียมกันอันเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านเทคนิค การเมือง และเศรษฐกิจ ก็ตามแต่ภายใต้หลักอำนาจอธิปไตยของรัฐแล้ว รัฐแต่ละรัฐ

มีสิทธิในการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่วิทยุที่รัฐได้รับจัดสรรและจัดแบ่งมาจากสภาพ
โทรคมนาคมระหว่างประเทศได้โดยลำพังผู้เดียว トラบเท่าที่รัฐนั้นๆได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตาม
อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยโทรคมนาคม ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการนี้

สถานะทางกฎหมายของคลื่นความถี่วิทยุ

แนวความคิดเกี่ยวกับสถานะของคลื่นความถี่วิทยุในกฎหมายไทยไม่เคยมีการบัญญัติไว้อย่าง
ชัดเจน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งได้มีการบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยขึ้นใหม่ จึงได้
มีการกำหนดให้ทรัพยากรคลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่ง
เท่ากับเป็นการกำหนดสถานะของคลื่นความถี่วิทยุให้เป็นทรัพยากรธรรมชาติเป็นของประชาชนไม่ใช่
ของรัฐบาล ไม่ใช่ของหน่วยราชการไม่ใช่ของบริษัทเอกชนและกลุ่มบุคคลหรือบุคคลใด การจะดำเนิน
กิจการใดที่เกี่ยวข้องกับคลื่นความถี่วิทยุจึงต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม

3.2.2 กิจการไฟฟ้า

พลังงาน หมายถึง ความสามารถที่มีอยู่ในตัวของสิ่งนี้อาจก่อให้เกิดแรงและทำงานได้ เป็นผล
จากการถ่ายเทหรือเปลี่ยนแปลงสภาพของพลังงานนั้น ไฟฟ้าก็เป็นพลังงานรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นปัจจัย
สำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของประชากร การประกอบธุรกิจทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การสื่อสาร
การเกษตร การสาธารณสุข และการท่องเที่ยว การผลิตไฟฟ้าให้พอเพียงกับความต้องการใช้จึงเป็น
สิ่งจำเป็น ไฟฟ้าเป็นพลังงานรูปแบบที่สะอาด ใช้ได้สะดวก สามารถเปลี่ยนเป็นพลังงานอื่นได้โดยง่าย
เช่น พลังงานกล ความร้อน และเสียง เป็นต้น ทั้งยังมีสมบัติเด่นที่สามารถส่งไปยังระยะทางไกลได้
อย่างรวดเร็ว (ไฟฟ้ามีความเร็วใกล้เคียงกับแสง ในระยะทาง 100 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางเพียง 1
ใน 3,000 วินาที) ดังนั้น จึงสามารถส่งไปถึงผู้ใช้งานได้ติดต่อกันตลอดเวลา

พลังงานไฟฟ้าหรือไฟฟ้า ไม่ใช่แหล่งพลังงานโดยตรง แหล่งของพลังงานไฟฟ้าที่แท้จริงก็คือ
“ กำลัง ” ที่ใช้ขับเคลื่อนเครื่องกำเนิดไฟฟ้าตลอดเวลาที่ต้องการผลิตไฟฟ้า แต่ถ้าเครื่องกำเนิดไฟฟ้า
หยุดหมุนการผลิตไฟฟ้าจะหยุดลงด้วย ต้นกำลังที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้านี้ ได้แก่ พลังน้ำจากน้ำในอ่าง
เก็บน้ำที่ระดับสูง พลังความร้อนจากเชื้อเพลิงฟอสซิล ประเภท ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน น้ำมันและ
พลังงานความร้อนจากเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ สำหรับประเทศไทยไฟฟ้าส่วนใหญ่เป็นการผลิตไฟฟ้าด้วย
โรงไฟฟ้าพลังงานความร้อน เกิดจากการแปรสภาพพลังงานเชื้อเพลิงไปเป็นความร้อน เชื้อเพลิงหลักที่
ใช้ในการให้ความร้อน ได้แก่ ถ่านหินลิกไนต์ น้ำมันเตา และก๊าซธรรมชาติ(ประเทศไทยไม่ได้ใช้ก๊าซ
ธรรมชาติไปต้มน้ำโดยตรง แต่ใช้โรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนร่วมเป็นหลัก) การเผาเชื้อเพลิงทำให้
เกิดปฏิกิริยาเคมี หรือสันดาปเชื้อเพลิงได้พลังงานความร้อน เมื่อนำความร้อนไปต้มน้ำเพื่อเปลี่ยน
สถานะเป็นไอน้ำที่อุณหภูมิและความดันตามความต้องการ เพื่อไปหมุนเครื่องกังหันไอน้ำในแต่ละ

แบบต่อเพลาระหว่างเครื่องกังหันไอน้ำกับเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเข้าด้วยกันทำให้โรเตอร์ (Rotor) หมุน ก่อให้เกิดแรงเหนี่ยวนำขึ้นในเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ผลิตไฟฟ้าออกมาโดยทำการควบคุมการผลิตไฟฟ้าให้อยู่ในระดับแรงดัน ความถี่ตามเกณฑ์กำหนดแล้วจึงเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบสายส่งไฟฟ้า ส่งจ่ายออกไป ลักษณะการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย การผลิตกระแสไฟฟ้ามีลักษณะการผลิตรวมกันของโรงไฟฟ้าหลักสองประเภท คือ โรงไฟฟ้าพลังงานน้ำ และโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนจากพลังไอน้ำ กับโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่ใช้ในเชิงพลังงานกล เช่น โรงไฟฟ้ากังหันก๊าซ โรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนร่วม โรงไฟฟ้าดีเซล ทำการเชื่อมโรงระบบส่งไฟฟ้าด้วยสายส่งไฟฟ้าแรงสูงทั่วประเทศที่มีศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าอยู่ในส่วนกลางควบคุมระบบผลิตการส่งจ่ายกระแสไฟฟ้า ด้วยวิธีการนี้จึงสามารถเสริมกำลังผลิตไฟฟ้าแก่กันได้เป็นอย่างดี⁵

อุตสาหกรรมจัดหาไฟฟ้า (Electricity Supply Industry : ESI) มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมประเภทอื่นหลายประการ ก่อนอื่นจึงควรพิจารณาถึงสภาพโดยทั่วไปของการจัดหาไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าไปจนกระทั่งถึงผู้ใช้ไฟฟ้า เพื่อให้ทราบถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละส่วน ว่ามีบางส่วนที่สามารถแข่งขันกันได้ ในขณะที่บางส่วนมีความลำบากในการเปิดเสรี พลังงานไฟฟ้าที่ส่งไปถึงผู้ใช้ไฟฟ้า จะประกอบไปด้วย ส่วนของพลังงาน ซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่สามารถกักเก็บได้ (Non-Storable Commodity) ส่วนของการขนส่ง ซึ่งเป็นบริการที่รวมขั้นตอนของการส่งไฟฟ้า (Transmission) และการจำหน่ายไฟฟ้า (Distribution) และส่วนของการควบคุมการดำเนินงานระบบไฟฟ้า (System Operation) ซึ่งเป็นการจัดหาพลังงานในรูปแบบพิเศษที่ระบบไฟฟ้าต้องการเพื่อรักษาความสมดุลของระบบในระยะสั้น (Secure the Short – Term Balance) หรือเพื่อรักษาความมั่นคงและความเชื่อถือได้ของระบบ (Security and Reliability) สำหรับบริการอื่นๆ เช่น การจัดทำใบแจ้งหนี้ค่าไฟฟ้า ก็ได้รวมอยู่ในขั้นตอนการจัดหาไฟฟ้าเหล่านี้ นอกจากนี้ยังมีบริการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น การก่อสร้างและบำรุงรักษา เป็นต้น

ลักษณะของสินค้าประเภทไฟฟ้ามีความคล้ายคลึงกับสินค้าประเภทอื่นๆ ถึงแม้ว่าจะมีลักษณะบางประการที่เป็นลักษณะเฉพาะอยู่ เช่น ความต้องการไฟฟ้ามีความผันผวนไปตามช่วงเวลา ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาระหว่างวัน ช่วงเวลาของปี หรือในช่วงวัฏจักรทางธุรกิจ

⁵ สุวพันธ์ นิลายน, โรงไฟฟ้าพลังความร้อนกับสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน พิมพ์ครั้งที่ 1 2548) หน้า 1-3

3.3 กฎหมายในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย

ปัจจุบันองค์กรกำกับดูแลรายสาขาในประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งแล้ว 2 องค์กร คือ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) กับคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งทั้งสองหน่วยงานนี้ตั้งขึ้นเพื่อกำกับดูแลกิจการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคของประเทศ

ทั้งสองหน่วยงานนี้แม้จะมีภารกิจกำกับดูแลในกิจการสาธารณูปโภคเหมือนกันต่างกันตรงที่ กิจการที่กำกับดูแล แต่กฎหมายที่เป็นฐานแห่งการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลทั้งสองนี้ต่างกันคือโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 กฎหมายในการจัดตั้ง คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

“มาตรา 47 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และ กำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่ กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและ ระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สาธารณะอื่น และการ แข่งขันอย่างเสรีเป็นธรรมรวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อสารมวลชน สาธารณะ

การกำกับการประกอบกิจการตามวรรคสองต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการควบรวม การคล่องสิทธิข้ามสื่อ หรือการครอบงำ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเองหรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมีผล เป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของ ประชาชน”

เมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้มืองค์กรกำกับดูแลซึ่งก็คือ กสทช. โดยรายละเอียดในส่วนการใช้ อำนาจและหน้าที่ของ กสทช. ได้บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับ การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 โดยเหตุผล ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ “ โดยที่มาตรา 47 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย ได้บัญญัติให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และ กำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่

กฎหมายบัญญัติ และมาตรา 305 (1) ⁶ บัญญัติให้กฎหมายจัดตั้งองค์กรที่ตราขึ้นจะต้องมีสาระสำคัญให้มีคณะกรรมการเฉพาะด้านเป็นหน่วยย่อยภายในองค์กรนั้นแยกต่างหากจากกัน ทำหน้าที่กำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกำกับการประกอบกิจการโทรคมนาคม และมีรายละเอียดว่าด้วยการกำกับและคุ้มครองการดำเนินกิจการ การจัดให้มีกองทุนพัฒนาทรัพยากรสื่อสารและส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อสารมวลชนสาธารณะ ประกอบกับพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว แต่ยังไม่ได้เกิดผลในทางปฏิบัติเท่าที่ควร ทำให้เกิดข้อติดขัดในการดำเนินการหลายประการรวมทั้งยังมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สมควรกำหนดให้จัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งกำหนดขอบเขตการดำเนินงานขององค์กรและกำกับการดูแลการประกอบกิจการดังกล่าว และปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

การตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคม เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียด ตามบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 47 และ มาตรา 305(1) ซึ่งกฎหมายองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่นี้ เป็นกฎหมายที่สำคัญจึงมีหลายฝ่ายให้ความสำคัญ โดยมีร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรี และมีร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกันอีก 2 ฉบับ คือ ร่างที่เสนอโดยนายเจริญ จรรย์โกมล กับคณะเป็นผู้เสนอ และ ร่างที่เสนอโดยนายอภิชาติ ศักดิ์เศรษชู้ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) โดยมีการรวมพิจารณาร่างดังกล่าวทั้งสามไปด้วยกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁶ มาตรา 305 ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้มาใช้บังคับกับกรณีต่างๆ ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 47 วรคสอง ใช้บังคับจนกว่าจะมีการตรากฎหมายตามมาตรา 47 จัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคม ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยอย่างน้อยกฎหมายดังกล่าวต้องมีสาระสำคัญให้มีคณะกรรมการเฉพาะด้าน เป็นหน่วยย่อยภายในองค์กรนั้น แยกต่างหากจากกัน ทำหน้าที่กำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกำกับการประกอบกิจการโทรคมนาคม และมีรายละเอียดว่าด้วยการกำกับและคุ้มครองการดำเนินกิจการ การจัดให้มีพัฒนาทรัพยากรสื่อสารและส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อสารมวลชนสาธารณะ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงการอนุญาตสัมปทานหรือที่ขอบด้วยกฎหมายที่ได้กระทำขึ้นก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้จนกว่าการอนุญาต สัมปทาน หรือ สัญญานั้นจะสิ้นสุด

ก่อนที่จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งองค์กรกำกับดูแลสาขาโทรคมนาคมนี้ได้เคยมีการจัดตั้งแล้วตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 40 มีเนื้อหา ดังนี้

“ มาตรา 40 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตาม วรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของ ประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรี อย่างเป็นธรรม ”

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการรับรองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในการใช้สอยทรัพยากรของชาติ โดยบัญญัติให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว พิจารณาแล้วเห็นว่า สาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของมาตรา 40 วรรคหนึ่ง คือ หลักการความเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยรัฐธรรมนูญได้รับรองสถานะของคลื่นความถี่ว่า เป็นทรัพยากรของชาติ ผู้ใดจะยึดถือครอบครองเป็นเจ้าของไม่ได้ กล่าวคือ หลักการเดิมที่ให้รัฐเป็นเจ้าของและจัดสรรคลื่นความถี่ รวมทั้งการกำกับดูแล โดยมีแนวความคิดที่เน้นความสำคัญของกิจการโทรคมนาคมในด้านความมั่นคงของประเทศ จากหลักการดังกล่าว ถือได้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา 40 เป็นการกำหนดสถานะของคลื่นความถี่ให้เป็นทรัพยากรส่วนรวมที่มีไว้เพื่อให้ประชาชนได้ใช้สอยคลื่นความถี่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอันเป็นประโยชน์ของสาธารณะ ไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ โดยเฉพาะซึ่งเป็นหลักการเดิมก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ใช้บังคับ

รัฐธรรมนูญ มาตรา 40 วรรค 2 เป็นบทบัญญัติให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคม ซึ่งกำหนดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 โดยกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ได้กำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับดูแลประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมไว้ 2 องค์กร คือ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ทำหน้าที่ดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม

แห่งชาติ (กทช.) ทำหน้าที่ดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคม สำหรับอำนาจหน้าที่ของ กทช. ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 มาตรา 51⁷ โดยปรากฏในส่วนเกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคม และการพิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลประกอบกิจการโทรคมนาคมกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตเงื่อนไข ค่าตอบแทนหรือค่าธรรมเนียม การอนุญาต การกำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคุ้มครองและการกำหนดสิทธิในการประกอบกิจการโทรคมนาคม การกำหนดมาตรการป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม การกำหนดมาตรการให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการในกิจการโทรคมนาคมและกิจการที่เกี่ยวข้องเนื่องและการกระจายให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ และกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการ

⁷ มาตรา 51 ให้ กทช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบายและจัดทำแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคมและแผนความถี่วิทยุ ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ และตารางกำหนด คลื่นความถี่แห่งชาติ
- (2) กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม
- (3) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคม
- (4) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคม
- (5) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข ค่าตอบแทนหรือ ค่าธรรมเนียมการอนุญาตตาม (3) และ (4) รวมทั้งการกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคม
- (6) กำหนดมาตรฐานและลักษณะพึงประสงค์ทางด้านเทคนิคในกิจการโทรคมนาคม
- (7) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเชื่อมต่อระหว่างโครงข่ายโทรคมนาคม
- (8) กำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ โทรคมนาคม หรือระหว่างผู้ให้บริการกิจการโทรคมนาคม
- (9) จัดทำแผนเลขหมายโทรคมนาคมและอนุญาตให้ผู้ประกอบการใช้เลขหมาย โทรคมนาคม
- (10) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคและกระบวนการ รับคำร้องเรียนของผู้บริโภค
- (11) กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของ บุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม
- (12) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคุ้มครองและการกำหนดสิทธิในการ ประกอบกิจการโทรคมนาคม
- (13) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือ ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม
- (14) กำหนดมาตรการให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่าง ผู้ประกอบการในกิจการโทรคมนาคม และกิจการที่เกี่ยวข้อง เนื่อง และการกระจายบริการด้าน โทรคมนาคมให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ
- (15) ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรด้านโทรคมนาคมและ เทคโนโลยีสารสนเทศ

ประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 มาตรา 15⁸ ให้การประกอบกิจการโทรคมนาคมผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และตามเงื่อนไขที่ กทช. กำหนด และมาตรา 19⁹ กำหนดให้ กทช. มีอำนาจกำหนดมาตรการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้รับใบอนุญาตรายใหม่มีโอกาสให้บริการโทรคมนาคมแข่งขันกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรม

รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดชัดเจนว่าคลื่นความถี่ที่ใช้ส่งกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทำให้มีการออกกฎหมายตามมาฉบับหนึ่งเรียกว่า พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เมื่อปี 2543 กำหนดให้มีองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ 2 ชุด ชุดแรกก็เรียกว่า กสช.(คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ) มีความพยายามจัดตั้งกันยาวนาน กระบวนการสรรหาเปิดช่องให้มีการฟ้องร้องกันมากมาย จนไม่สามารถจัดตั้งคณะกรรมการ กสช. และในที่สุดเมื่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ก็ถูกล้มเลิกไป เมื่อปี 2549 ส่วนกรรมการชุดที่ 2 เรียกว่า กทช.(คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ก็ผ่านขั้นตอนการสรรหาที่มีปัญหามากจนในที่สุดก็มีการจัดตั้งสำเร็จในปี พ.ศ. 2548 และ กทช.ชุดนี้ก็ได้ทำหน้าที่เรื่อยมาและได้ทำหน้าที่เข้ามาจัดสรรคลื่นความถี่เป็นการชั่วคราวตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ออกมาภายหลัง ก็คือกฎหมายประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ ปี 2551 ในรัฐธรรมนูญปี 2550 กำหนดไว้ในมาตรา 47 ที่ให้มีองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ด้วยเจตนารมณ์อันเดียวกันกับรัฐธรรมนูญปี 2540 แต่ว่าในรัฐธรรมนูญ ปี 2550 ระบุให้มีองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ขึ้นมาเพียงองค์กรเดียว เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 47 ก็ได้บัญญัติให้มีองค์กรกำกับดูแลสาขาโทรคมนาคม

⁸ มาตรา 15 ในการประกอบกิจการโทรคมนาคม ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในการกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต ให้คณะกรรมการกำหนดสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบโดยเฉพาะของผู้รับใบอนุญาตให้ชัดเจน รวมทั้งกำหนดแผนการให้บริการกิจการโทรคมนาคมของผู้รับใบอนุญาต โดยอย่างน้อยต้องกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการเริ่มให้บริการ รายละเอียดของลักษณะหรือประเภทการให้บริการ อัตราค่าบริการ การให้บริการแจ้งข้อมูลผู้ใช้เลขหมายโทรคมนาคม และการอื่นที่จำเป็นในการให้บริการเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ในกรณีที่มีเหตุสำคัญเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ หรือกฎหมายหรือพหุติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขในการอนุญาตได้ตามความจำเป็น

⁹ มาตรา 19 ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการใด ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้รับใบอนุญาตรายใหม่มีโอกาสให้บริการโทรคมนาคมในท้องที่ใดแข่งขันกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรมได้

โดยแก้ไขจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 40 โดยมีการรวมคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) เป็น คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็น องค์การของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่ง เพื่อให้มีความเป็นเอกภาพในการทำงานเพราะด้วยลักษณะงาน ของ กทช. และ กสทช มีความสัมพันธ์กันอย่างมากไม่ออก โดยการบริหารงานของ กสทช. นี้จะ บริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ

ดังนั้น กสทช. จึงมีฐานะเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หากจะมีเปลี่ยนแปลง โครงสร้างองค์กร หรือแก้ไขอำนาจของ กสทช. ต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการออกกฎหมาย ระดับพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ก็ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 47 อันเป็นกฎหมายสูงสุด (ปัจจุบันคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ประกาศ ยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 แล้ว) ทั้งนี้หากต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง กสทช. สามารถแก้ไข พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และการกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553

3.3.2 กฎหมายในการจัดตั้ง คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เป็นองค์กรกำกับดูแลอิสระรายสาขาที่เกิดขึ้นใน ประเทศไทยอีกองค์กรหนึ่ง คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นไปตามคำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2549 ในส่วนของนโยบายพลังงาน ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ กำหนดให้มีการปรับโครงสร้างบริหารกิจการพลังงานให้เหมาะสม โดยแยกงานนโยบาย งานการ กำกับดูแลและงานปฏิบัติให้มีความชัดเจน และส่งเสริมการแข่งขันในธุรกิจพลังงานงานในระยะยาว กระทรวงพลังงานจึงได้ทำนโยบายและแผนพัฒนาพลังงานของประเทศให้สอดคล้องกับนโยบายของ รัฐบาลดังกล่าว โดยส่วนหนึ่งของแผนงาน คือการเร่งดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติการประกอบ กิจการพลังงาน เพื่อแยกงานนโยบายและการกำกับดูแลออกจากกันให้ชัดเจน ทั้งนี้การกำกับดูแล กิจการพลังงานจะครอบคลุมกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2549 ตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงาน(กพช.) เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2549 โดย ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ในฐานะประธานกรรมการบริหารนโยบายพลังงานได้มีคำสั่ง คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานที่ 4/2549 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2549 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจาก หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน รวมทั้งนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อ ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ... และจัดให้มีการรับฟังความ

คิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการออกกฎหมายดังกล่าว 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี และกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 9 – 17 กุมภาพันธ์ 2550 โดยมีผู้ร่วมสัมมนาทั้งสิ้น 1,001 คน

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ... เป็นกฎหมายใหม่ที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการปรับโครงสร้างการบริหารกิจการพลังงานของรัฐบาลข้างต้น เนื่องจาก

(1) การกำหนดนโยบายและการกำกับดูแลอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งทำหน้าที่ที่เสนอแนะนโยบาย มาตรการด้านพลังงานต่อคณะรัฐมนตรี และกำกับดูแลกิจการพลังงานในภาพรวม จึงไม่อาจเข้าไปกำกับดูแลในรายละเอียดได้อย่างเต็มที่ และอาจส่งผลให้การปกป้องดูแลคุ้มครองผู้บริโภคและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการพลังงานเป็นไปได้อย่างไม่ทั่วถึง และมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรรวมทั้งการให้ กพช.ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายและกำกับดูแลนั้นอาจทำให้ขาดการถ่วงดุลอำนาจระหว่างกัน

(2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของกิจการไฟฟ้าและกิจการก๊าซธรรมชาติได้ให้อำนาจหน่วยงานปฏิบัติ คือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และ บมจ. ปตท. ในการกำกับดูแลตนเองในบางเรื่อง เช่น การกำหนดมาตรฐานการประกอบกิจการพลังงาน และอุปกรณ์ที่ใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายพลังงาน ซึ่งตามหลักการบริหารกิจการที่ดีแล้วหน่วยงานปฏิบัติไม่ควรทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินตนเอง เพราะอาจทำให้เกิดความไม่เป็นกลางและไม่โปร่งใสได้

(3) ระบบโครงข่ายไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติเป็นกิจการที่ผูกขาดโดยธรรมชาติ ดังนั้น ควรมีการกำกับดูแลเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานของผู้ประกอบการที่มีโครงข่ายพลังงานและศูนย์ควบคุมระบบโครงข่ายพลังงาน ควรจะต้องประกอบกิจการพลังงานอย่างเป็นธรรม จะเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบกิจการพลังงานรายอื่นมิได้

(4) ก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำกับกิจการพลังงาน อำนาจในการดูแลการประกอบกิจการไฟฟ้าและกิจการก๊าซธรรมชาติได้กระจายอยู่ในหน่วยงานของกระทรวงพลังงาน เช่น สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ทำหน้าที่กำกับดูแลอัตราค่าไฟฟ้าและแผนการลงทุนกิจการไฟฟ้า กรมธุรกิจพลังงานดูแลการให้สัมปทานกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและการอนุรักษ์พลังงานดูแลการอนุญาตการผลิตพลังงานควบคุมซึ่งรวมถึงกิจการไฟฟ้า ดังนั้นจึงควรให้มีการรวมการกำกับดูแลไว้เข้าเพียงหน่วยงานเดียว

ทั้งนี้ การแยกงานกำกับกิจการพลังงานออกจาก งานนโยบายและงานปฏิบัติจะทำงานกำกับดูแลมีความเป็นอิสระและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้งานแต่ละด้านมีการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยท้ายสุดจะนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง¹⁰

โดยเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกิจการพลังงานมีความสำคัญต่อโครงสร้างด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างการบริหารกิจการพลังงานออกจากกัน เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชนมีส่วนร่วมและมีบทบาทมากขึ้น เพื่อให้การประกอบกิจการพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคง มีปริมาณเพียงพอและทั่วถึงในราคาที่เป็นธรรมและมีคุณภาพที่ได้มาตรฐานตอบสนองต่อความต้องการภายในประเทศและต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม อันสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานขึ้นเพื่อกำกับดูแลกิจการพลังงาน โดยกำหนดให้มีหน้าที่ป้องกันการใช้อำนาจผูกขาดโดยมิชอบ ให้การคุ้มครองผู้ใช้พลังงานและผู้ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการพลังงาน และเพื่อให้คณะกรรมการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสมควรให้มีสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

3.4 เปรียบเทียบฐานที่มาของกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรทั้งสอง

จะเห็นได้ว่าแม้องค์กรกำกับดูแลทั้งสอง คือคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กภพ.) กับคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จะทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับดูแลในกิจการสาธารณูปโภค และเป็นหน่วยงานของรัฐแต่กฎหมายซึ่งเป็นพื้นฐานในการจัดตั้งต่างกัน โดย คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจจากรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 มาตรา 47 โดยให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม จะเห็นได้ว่า กสทช.มีอำนาจในการกำหนดนโยบายในเรื่องการจัดสรรคลื่นความถี่ รวมทั้งการกำกับดูแลรวมอยู่ในองค์กรเดียว รัฐธรรมนูญจึงให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดการจัดโครงสร้างภายในหน่วยงานโดยได้กำหนดไว้ใน มาตรา 305(1) โดยมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้าง กสทช. คือต้องมีคณะกรรมการเฉพาะด้าน เป็นหน่วยย่อยภายในองค์กรแยกต่างหากจากกันทำหน้าที่กำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกำกับการประกอบกิจการโทรคมนาคม

¹⁰ เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ... เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ทั้งนี้ได้มีการตราพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 เพื่อเป็นการกำหนดรายละเอียดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ให้เป็นไปตามหลักการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

ส่วนคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) จัดตั้งโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติ การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลโดยมีรายละเอียดในการจัดโครงสร้างองค์กร และอำนาจหน้าที่ ซึ่งจะแยกงานนโยบาย และงานกำกับดูแลออกจากกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 4

โครงสร้างขององค์กรกำกับดูแล

ในการศึกษาโครงสร้างขององค์กรกำกับดูแลในบทนี้ ได้แบ่งศึกษาหัวข้อข้อดังนี้คือ การจัดโครงสร้างภายในองค์กร กระบวนการคัดเลือกกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการ

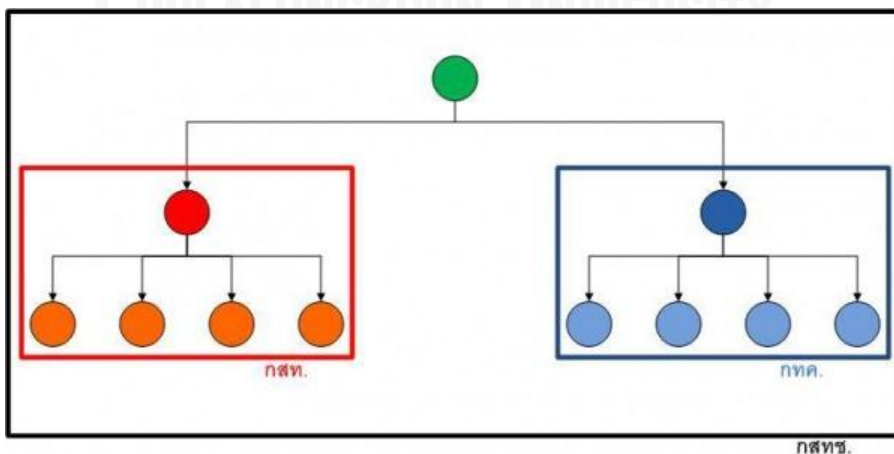
4.1 โครงสร้างของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในบทก่อนหน้าแล้วว่า กสทช.ได้จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 47 อย่างชัดเจนให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ องค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และในมาตรา 305(1) ของรัฐธรรมนูญ ยังได้กำหนดรายละเอียดว่า ให้มีคณะกรรมการเฉพาะด้านเป็นหน่วยย่อยภายในองค์กรนั้นแยกต่างหากจากกันทำหน้าที่กำกับ การประกอบกิจการกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกำกับการประกอบกิจการโทรคมนาคม ดังนั้นจึง เป็นการรวมรวมอำนาจหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ทั้งหมดรวมทั้งการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ เกี่ยวข้องไว้ที่องค์กรเดียว

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ มาตรา 68 กำหนดให้องค์ประกอบของ คณะกรรมการ กสทช.ให้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 ด้าน มีจำนวนทั้งสิ้น 11 คนดังนี้

1. กิจการกระจายเสียง 1 คน และกิจการโทรทัศน์ 1 คน
2. กิจการโทรคมนาคม 2 คน
3. กฎหมาย 2 คนและเศรษฐศาสตร์ 2 คน
4. การคุ้มครองผู้บริโภคหรือการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน 1 คน และการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม 1 คน
5. การศึกษาและวัฒนธรรม 1 คน

ทั้งนี้การจัดโครงสร้างผังองค์กรเป็นไปตามรูปดังต่อไปนี้โดยมีประธาน กสทช.เป็นประธานกลาง

การแบ่งโครงสร้างภายใน กสทช. จะเป็นไปตามหลักการที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 305(1) ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการเฉพาะด้าน เป็นหน่วยย่อยภายในองค์กรแยกต่างหากจากกันทำหน้าที่กำกับกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกำกับการประกอบกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ได้มีการกำหนดรายละเอียดไว้ใน พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ พ.ศ. 2553 ทั้งนี้การแบ่งโครงสร้างองค์กรมีรายละเอียดดังนี้

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

มาตรา 35 ให้มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์คณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “กสท” ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ซึ่ง กสทช. แต่งตั้งจากรองประธาน กสทช. และประกอบด้วยกรรมการ กสทช. อีกจำนวน 4 คน ซึ่งกรรมการ กสทช. จะเป็นกรรมการในกิจการโทรคมนาคมในขณะเดียวกันมิได้ ทั้งนี้ กสทช. จะมีอำนาจปฏิบัติการใดๆ แทน กสทช. ตามมาตรา 27(4)(6)(8)(9)(10)(11)(13)(16)และ(18)¹

คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม

มาตรา 38 ให้มีคณะกรรมการโทรคมนาคมคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “กทค” ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ซึ่ง กสทช. แต่งตั้งจากรองประธาน กสทช. และประกอบด้วยกรรมการ กสทช. อีกจำนวน 4 คน ซึ่งกรรมการ กทค. จะเป็นกรรมการใน กสทช. ขณะเดียวกันมิได้ ทั้งนี้ กสทช. จะมีอำนาจปฏิบัติการใดๆ แทน กสทช. ตามมาตรา 27(4)(6)(8)(9)(10)(12)(13)(16)

¹ มาตรา 27 ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(4) พิจารณานุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่และเครื่องวิทยุคมนาคมในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม หรือในกิจการวิทยุคมนาคมและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตดังกล่าว

(6) พิจารณานุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรมและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตดังกล่าว

(8) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้หรือเชื่อมต่อ และหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดอัตราค่าใช้หรือค่าเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งในกิจการประเภทเดียวกันและระหว่างกิจการแต่ละประเภท ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการและผู้ลงทุน หรือระหว่างผู้ให้บริการโทรคมนาคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

กรณีที่ต้องกระทำโดย กสทช. ทั้งชุด

แม้คณะกรรมการ กทค. และกสท. จะแบ่งแยกหน้าที่ในการกำกับดูแลแต่กิจการในการกำหนดนโยบายในเรื่องที่สำคัญต้องกระทำโดย กสทช. ทั้งสองคณะรวมกัน กล่าวคือ งานในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ ตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ กำหนดการจัดสรรคลื่นความถี่ระหว่างคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการวิทยุคมนาคมและกิจการโทรคมนาคม กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม กำหนดหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและปราศจากการรบกวนกัน ประสานงานเกี่ยวกับ การบริหารคลื่นความถี่ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ วินิจฉัยและแก้ไขปัญหาการใช้คลื่นความถี่ที่รบกวนซึ่งกันและกัน กำหนดลักษณะการควบคุม การครองสิทธิข้ามสื่อ หรือการครอบงำกิจการ ออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินและการดำเนินการอื่นของสำนักงาน กสทช. อนุมัติงบประมาณรายจ่ายของสำนักงาน กสทช. รวมทั้งเงินที่จัดสรรเข้ากองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้ข้อมูลและร่วมดำเนินการเจรจาหรือทำความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ ทั้งนี้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตาม มาตรา 27

4.1.1 สำนักงาน กสทช.

สำนักงาน กสทช. เป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น และอยู่ภายใต้กำกับดูแลของประธานกรรมการ²

สำนักงาน กสทช. มีอำนาจหน้าที่ คือ รับผิดชอบในการรับและจ่ายเงินรายได้ของสำนักงาน กสทช. จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงานเพื่อเสนอ กสทช. อนุมัติ ตรวจสอบและติดตามการใช้ความถี่ รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้ความถี่ ศึกษารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคลื่นความถี่ รับผิดชอบงานธุรการและคณะกรรมการบริหารกองทุน ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ กสทช. มอบหมาย³

²มาตรา 56 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กสทช.” เป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการกิจการของสำนักงาน กสทช. ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมและกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

³มาตรา 57 ให้สำนักงาน กสทช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

สำนักงาน กสทช.จะมีเลขาธิการ กสทช.เป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน ชั้นตรงต่อประธานกรรมการ กสทช. และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน⁴ ประธานกรรมการโดยความเห็นชอบของ กสทช.เป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนเลขาธิการ กสทช. และเลขาธิการจะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้⁵

4.1.2 รายได้ของสำนักงาน

รายได้ของสำนักงาน กสทช. ได้จากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการ โดยจะแบ่งเป็นค่าธรรมเนียมจากใบอนุญาตการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และค่าธรรมเนียมจากใบอนุญาตกิจการโทรคมนาคม รายได้หรือผลประโยชน์อันได้จากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ กสทช. และสำนักงาน กสทช. รายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน รายได้ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ รายได้อันมาจากเงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐจัดสรรให้ ทั้งนี้รายได้ของสำนักงาน อันเกิดจากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและรายได้อันเกิดจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ กสทช. และสำนักงาน เมื่อได้หักรายจ่ายและเงินที่ต้องสมทบกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษา

-
- (1) รับผิดชอบในการรับและจ่ายเงินรายได้ของสำนักงาน กสทช.
 - (2) จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงาน กสทช. เพื่อเสนอ กสทช. อนุมัติโดยรายจ่ายประจำปีของสำนักงาน กสทช. ให้มีความรวมถึงรายจ่ายใด ๆ อันเกี่ยวกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ กสทช. กสท. และสำนักงาน กสทช.
 - (3) ตรวจสอบและติดตามการใช้คลื่นความถี่
 - (4) รับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่การประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปัญหาหรือเสนอความเห็นต่อ กสทช. เพื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด
 - (5) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคลื่นความถี่การใช้คลื่นความถี่การประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
 - (6) รับผิดชอบงานธุรการของ กสทช. กสท. กทค. และคณะกรรมการบริหารกองทุน
 - (7) ปฏิบัติการอื่นตามที่ กสทช. กสท. และ กทค. มอบหมาย

⁴ มาตรา 60 ให้สำนักงาน กสทช. มีเลขาธิการ กสทช. คนหนึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน กสทช. ชั้นตรงต่อประธานกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน กสทช. ในกิจการของสำนักงาน กสทช. ที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการ กสทช. เป็นผู้แทนของสำนักงาน กสทช. เพื่อการนี้เลขาธิการ กสทช. จะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ระเบียบดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะบังคับให้เลขาธิการ กสทช. ต้องมอบอำนาจให้บุคคลใดไม่ได้

⁵ มาตรา 62 เลขาธิการ กสทช. มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

แห่งชาติ เหลือเท่าใดให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน หากรายได้สำนักงาน กสทช. มีจำนวนไม่พอกับค่าใช้จ่าย รัฐต้องจัดหาเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่สำนักงาน กสทช.⁶

4.1.3 กระบวนการคัดเลือกกรรมการ

องค์ประกอบขององค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ (กสทช.) นั้น ได้มีการแสดงความคิดเห็นจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าควรมีผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านใดเข้ามาร่วมเป็นกรรมการบ้าง ซึ่งก็มีหลายด้านที่มีการเสนอเข้ามาแต่มีได้นำมากำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว เช่น ด้านความมั่นคง ด้านการบริการราชการแผ่นดิน และด้านศาสนา เนื่องจากจำเป็นต้องกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการให้ชัดเจนแน่นอน และอยู่ในจำนวนที่จำกัด เพราะหากเปิดช่องให้กรรมการมีที่มาหลากหลายจนเกินไปอาจมีผลกระทบต่อกระบวนการคัดเลือกกรรมการและอาจได้บุคคลที่มีได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติหน้าที่กรรมการ

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ มาตรา 6 กำหนดให้องค์ประกอบของคณะกรรมการ กสทช. ให้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 ด้าน มีจำนวนทั้งสิ้น 11 คนดังนี้

1. กิจการกระจายเสียง 1 คน และกิจการโทรทัศน์ 1 คน
2. กิจการโทรคมนาคม 2 คน
3. กฎหมาย 2 คนและเศรษฐศาสตร์ 2 คน
4. การคุ้มครองผู้บริโภคหรือการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน 1 คน และการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม 1 คน
5. การศึกษาและวัฒนธรรม 1 คน

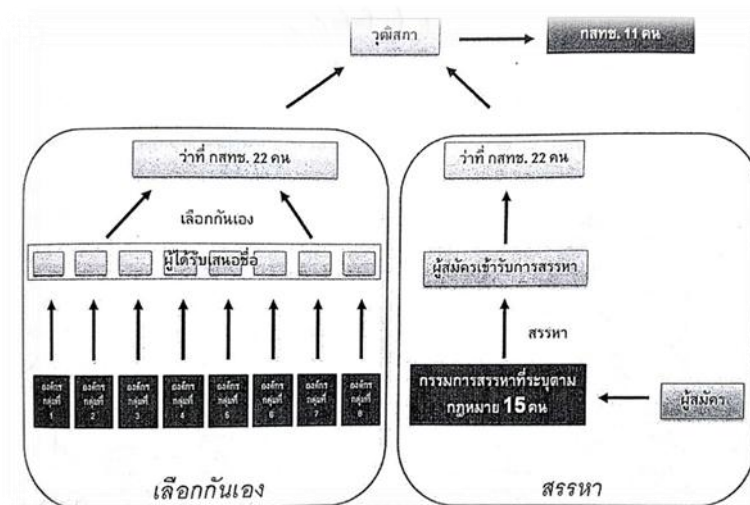
ในชั้นตอนร่าง พระราชบัญญัติจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ในปี 2553 เมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้ผ่านชั้นสภาผู้แทนราษฎร การกลั่นกรองในชั้นวุฒิสภา ซึ่งในชั้นวุฒิสภามีการเพิ่มเติมจำนวนคณะกรรมการ กสทช. จากเดิมในชั้นสภาผู้แทนราษฎรกำหนดไว้ที่ 11 คนเพิ่มเป็น 15 คน ในจำนวนที่เพิ่มขึ้นมานี้ ทางวุฒิสภาได้มีการเพิ่มเติมสัดส่วนของ กสทช. ที่มาจากฝ่ายความมั่นคง จำนวน 2 ท่านซึ่งจากเดิมไม่มี แต่กำหนดฝ่ายความมั่นคงอยู่ในคณะกรรมการสรรหา กสทช. และมีการเพิ่มเติม กสทช. ในส่วนการศาสนาหรือพัฒนาสังคม ซึ่งสุดท้ายทางสภาผู้แทนราษฎรที่ยืนยันตามจำนวน 11 คน

มาตรา 65 รายได้ของสำนักงาน กสทช. มีดังต่อไปนี้

- (1) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา 42 วรรคสอง และมาตรา 45 วรรคสาม
- (2) รายได้หรือผลประโยชน์อันได้มาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของกสทช. และสำนักงาน กสทช.
- (3) รายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน กสทช.
- (4) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่สำนักงาน กสทช. ตามระเบียบที่ กสทช. กำหนดเพื่อใช้ในการดำเนินงานของสำนักงาน กสทช.
- (5) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ หมวดที่ 1 กำหนดให้การได้มาซึ่งรายชื่อผู้สมัครได้รับเลือกเป็น กสทช. มาจาก 2 ทางคู่ขนานกัน ทางแรกมาจากการคัดเลือกกันเอง และทางที่สองมาจากการคัดเลือกโดยการสรรหา ตามภาพ (ก)

ภาพ (ก) การเลือกกันเองและการสรรหากรรมการ กสทช.
กรณีเลือกกันเอง และสรรหาได้ครบตามที่กฎหมายกำหนด

ในวิธีแรก ซึ่งใช้การเลือกกันเอง มาตรา 9 โดยที่ สัดส่วนจำนวนให้เป็นไปตามมาตรา 10¹⁰ ของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ กำหนดให้องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนด

¹⁰ มาตรา 10 เมื่อมีเหตุที่ต้องมีการเลือกและแต่งตั้งกรรมการ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาประกาศทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยเจ็ดวันติดต่อกัน และให้สมาคม สถาบันหรือองค์กรที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วตามมาตรา 9 ที่ประสงค์จะเสนอชื่อผู้สมัครได้รับเลือกเป็นกรรมการ เสนอชื่อพร้อมทั้งหนังสือยินยอมของบุคคลดังกล่าวภายในระยะเวลาที่เลขาธิการวุฒิสภาประกาศกำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (1) สมาคมวิชาชีพตามมาตรา 9 (1) และสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรา 9 (3) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา 6 (1) ได้สมาคมหรือสถาบันละสองคน
- (2) สมาคมวิชาชีพตามมาตรา 9 (2) และสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรา 9 (4) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา 6 (2) ได้สมาคมหรือสถาบันละสองคน
- (3) สถาบันอุดมศึกษาตามมาตรา 9 (5) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลที่มีผลงานหรือมีความรู้และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านกฎหมายตามมาตรา 6 (3) ได้สถาบันละสองคน
- (4) สถาบันอุดมศึกษาตามมาตรา 9 (6) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลที่มีผลงานหรือมีความรู้และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านเศรษฐศาสตร์ตามมาตรา 9 (3) ได้สถาบันละสองคน
- (5) องค์กรเอกชนตามมาตรา 9 (7) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา 6 (4) ได้องค์กรละสองคน (6)
- องค์กรเอกชนตามมาตรา 9 (8) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา 6 (5) ได้องค์กรละสองคนการที่สมาคม สถาบันหรือองค์กรที่จดทะเบียนไว้ตามมาตรา 9 สมาคม สถาบัน หรือองค์กรใดไม่เสนอชื่อตามวรรคหนึ่งไม่ว่าด้วยเหตุใดไม่เป็นเหตุให้การคัดเลือกที่ดำเนินการต่อไปต้องเสียไป

คุณสมบัติไว้ เสนอชื่อผู้ที่ตนคิดว่าเหมาะสมได้รับการคัดเลือกเป็น กสทช. ซึ่งการเสนอชื่อนั้นไม่จำเป็นต้องเสนอชื่อของคนในหน่วยงานที่ตนสังกัด จากนั้นผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจะมาเลือกกันเอง เพื่อให้ได้ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็น กสทช. 2 เท่า คือ 22 คน

ในวิธีที่สอง ซึ่งใช้การสรรหาพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ กำหนดกระบวนการสรรหา ซึ่งมีคณะกรรมการสรรหาประกอบไปด้วยบุคคลจากองค์กรตามรายชื่อที่กฎหมายระบุไว้ตามมาตรา 14¹¹ วิธีนี้จะลดขั้นตอนการได้มาซึ่งกรรมการสรรหา แล้วจะมีการเปิดรับสมัครผู้ต้องการเป็น กสทช. คล้ายกับกระบวนการที่ใช้ในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. 2543 โดยคณะกรรมการสรรหาจะต้องสรรหาผู้ที่เหมาะสมให้เหลือ 2 เท่า คือ 22 คน เช่นเดียวกับเส้นทางแรก เมื่อได้ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็น กสทช. จากทั้งสองวิธีแล้วจะนำรายชื่อทั้งหมดมารวมกันเป็นบัญชีเดียว แล้วส่งให้แก่วุฒิสภา กรณีที่ทั้งสองวิธีคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็น กสทช. ถึง 4 เท่า ของจำนวน กสทช. 11 คนส่วนในกรณีที่เลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็น กสทช. ได้ไม่ครบ 4 เท่า แต่ไม่น้อยกว่าสองเท่าขึ้นไป ก็จะดำเนินการข้างต้น อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็น กสทช. ได้ไม่ถึง 2 เท่า จะใช้วิธีสำรองคือ ตามมาตรา 12¹² ในส่วนของการเลือกกันเอง

¹¹มาตรา 14 เมื่อมีเหตุที่ต้องมีการเลือกและแต่งตั้งกรรมการ ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการคณะหนึ่งมีจำนวนสิบห้าคน ทำหน้าที่คัดเลือกผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการ ประกอบด้วย

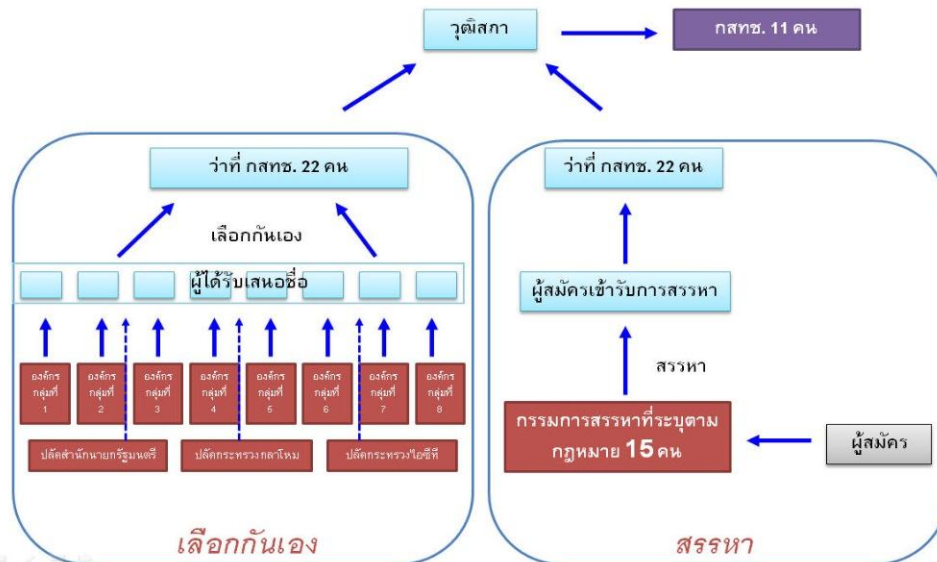
- (1) ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- (2) ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (3) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- (4) ปลัดกระทรวงกลาโหม
- (5) ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (6) ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ
- (7) นายกสภาวิศวกร
- (8) ประธานสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย
- (9) นายกสมาคมวิชาการนิเทศศาสตร์และการสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย
- (10) นายกสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
- (11) ประธานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน
- (12) ประธานกรรมการสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย
- (13) ประธานสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
- (14) ประธานสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ
- (15) ประธานสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค

¹²มาตรา 12 เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการเสนอชื่อแล้ว หากมีผู้ได้รับการเสนอชื่อน้อยกว่าสองเท่าของจำนวนตามที่ระบุไว้ในแต่ละประเภทตามมาตรา 13 (1) (2) (3) (4) และ (5) ให้เลขาธิการวุฒิสภายายระยะเวลาการเสนอชื่อออกไปอีกไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 10

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ขยายตามวรรคหนึ่งแล้วยังมีผู้ได้รับการเสนอชื่อน้อยกว่าที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม และปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร่วมกันเสนอชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6 และมาตรา 7 ให้ครบในแต่ละประเภทตามจำนวนที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

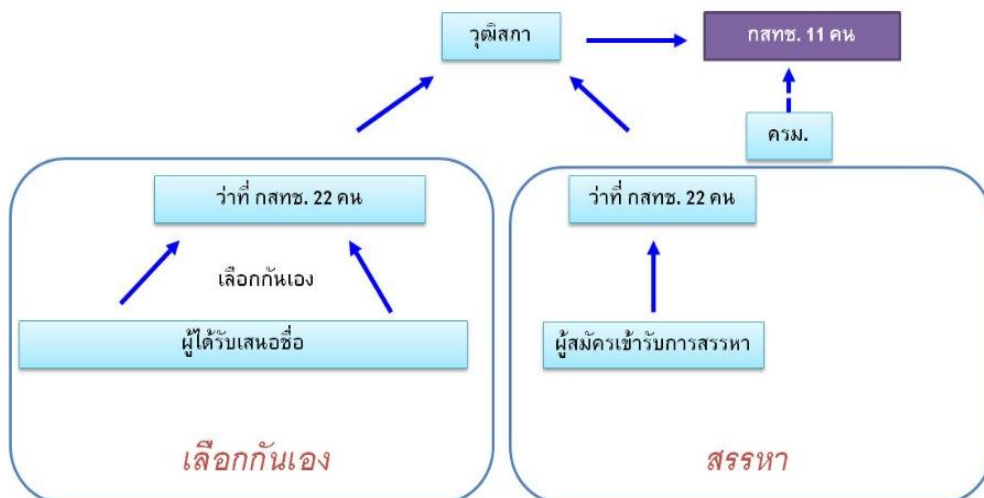
จะให้ปลัดกระทรวง 3 กระทรวงคือ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและกระทรวงกลาโหม เป็นผู้เลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็น กสทช. ส่วนที่ขาดไปให้ครบ 2 เท่า หรือ 22 คน ตามภาพ (ข)

ภาพ (ข) การเลือกกันเองและการสรรหากรรมการ กสทช. กรณีกรรมการจากการเลือกกันเองไม่ครบ 22 คนให้ปลัดกระทรวงเสนอชื่อให้ครบ

เมื่อกระบวนการดำเนินไปถึงวุฒิสภาแล้ว หากวุฒิสภาไม่สามารถเลือก กสทช. ได้ 11 คน ภายในเวลาที่กำหนด ก็จะมีวิธีสำรองคือให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง กสทช. ที่ยังขาดอยู่ให้ครบเพื่อให้ได้ กสทช. ตามจำนวนที่กำหนด โดยกำหนดไว้ในมาตรา 17 ทั้งนี้ การสรรหา กสทช.ตามแนวทางใหม่นี้ กฎหมายกำหนดให้ทำให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 180 วัน ตามภาพ (ค)

ภาพ (ค) การเลือกกันเองและการสรรหากรรมการ กสทช. กรณีวุฒิสภาเลือก กสทช. ได้ไม่ครบ 11 คน ให้ ครม. เสนอชื่อให้ครบ

ทั้งนี้การคัดเลือก กรรมการ กสทช. ในปัจจุบันได้เลือกครบแล้วจำนวน 11 คน โดยที่วิธีการตามภาพ(ข) ที่ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เสนอชื่อให้ครบ 22 คนกรณีวิธีการเลือกกันเองตามบัญชี ที่ 1 ได้จำนวน

ไม่ครบ วิธีดังกล่าวนี้ไม่ได้นำมาใช้ เพราะองค์กรตามบัญชีที่ 1 สามารถเลือกกว่าที่ กสทช. ได้ครบ 22 คน และวิธีตามภาพ (ค) ไม่ได้นำมาใช้เพราะวุฒิสภาสามารถเลือก กสทช. ได้ครบ 11 คน⁷

4.1.4 การดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง

ในส่วนวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ กำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ตามมาตรา 19 และมีการกำหนดให้พ้นจากตำแหน่งโดยเหตุทั่วไปคือ ตาย มีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์ ลาออก และมีคุณสมบัติต้องห้ามตามมาตรา 7 ซึ่งถือว่าเป็นคุณสมบัติต้องห้ามทั่วไปของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ตามมาตรา 7 (13) กำหนดให้ “ไม่อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในข้อนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยวุฒิสภาทำให้มีความชัดเจนรอบด้านขึ้น เป็นเรื่องที่ยังคงยอมรับได้และในส่วนของอายุของ กรรมการ กสทช. จากเดิมที่สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบอายุเริ่มต้นที่ 30 ปี แต่ไม่เกิน 65 ปีบริบูรณ์ แต่ทางวุฒิสภามีการแก้ไขอายุขั้นต่ำเป็น 35 ปีแล้วก็เปลี่ยนอายุชั้นปลายเป็น 70 ปีบริบูรณ์ ในชั้นกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร เหตุผลที่กำหนดอายุของกรรมการ กสทช. ในขั้นต่ำ 30 ปี จนถึง 65 ปี มีการให้เหตุผลว่า กระบวนการตรวจสอบตามกฎหมายฉบับนี้ต้องมีความเข้มแข็ง เพราะฉะนั้นเมื่อกรรมการ กสทช. พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอายุ 65 ปีบริบูรณ์ การพ้นจากตำแหน่งไม่ใช่การสิ้นสุดของกระบวนการตรวจสอบ เพราะเมื่อพ้นจากตำแหน่งไปแล้วอาจต้องรับผิดชอบทางกฎหมายจากการเป็น กรรมการ กสทช. ในระหว่างดำรงตำแหน่ง และต้องไม่มีการกระทำที่ฝ่าฝืนตามมาตรา 8 อันเป็นคุณสมบัติทั่วไปของกรรมการที่ต้องเป็นอิสระ ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับการดำรงตำแหน่งหน้าที่ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งโดยเหตุต้องห้ามโดยทั่วไปแล้ว การทำงานของ กสทช. ยังต้องถูกกำกับดูแลจากองค์กรภายนอก คือ วุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา มีสิทธิร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เพราะเหตุที่มีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงหรือบกพร่องต่อหน้าที่อย่างร้ายแรง โดยที่วุฒิสภาต้องมีมติลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่ง ต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อันเป็นหลักเกณฑ์ตาม มาตรา 21

7

<http://www.siamintelligence.com/nbtc-candidates-44/>

4.2 โครงสร้างของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

โครงสร้างคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นไปตามรูปดังนี้

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งรวมเป็น 7 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้เลขาธิการเป็นเลขานุการคณะกรรมการ เป็นไปตาม มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 และมีการกำหนดคุณสมบัติของกรรมการไว้ใน มาตรา 12⁸ โดยที่คณะกรรมการต้องประกอบด้วยกรรมการที่มาจากสาขาพลังงานด้านกิจการไฟฟ้าและด้านกิจการก๊าซธรรมชาติอย่างน้อยด้านละหนึ่งคน

4.2.1 สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะเป็นส่วนเลขานุการที่คอยดำเนินงานตามนโยบายของคณะกรรมการ โดยที่สำนักงานเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีได้เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้กำกับดูแลคณะกรรมการ อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน จะดำเนินการรับผิดชอบเกี่ยวกับธุรการของคณะกรรมการ รับเงินค่าธรรมเนียม รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงาน ศึกษา

⁸ มาตรา 12 กรรมการต้องเป็นผู้ที่มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่าสิบปี ในสาขาพลังงาน คณิตศาสตร์ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเงิน การบัญชี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค หรือในสาขาอื่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการพลังงาน ทั้งนี้ การนับระยะเวลาในแต่ละสาขาต่าง ๆ ข้างต้นให้สามารถนำมารวมกันได้

คณะกรรมการต้องประกอบด้วยกรรมการที่มาจากสาขาพลังงานด้านกิจการไฟฟ้าและด้านกิจการก๊าซธรรมชาติอย่างน้อยด้านละหนึ่งคน

รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงาน จัดทำประมาณการรายรับรายจ่ายของสำนักงาน ซึ่งอำนาจหน้าที่จะเป็นไปตามมาตรา 31⁹ ประเด็นในส่วนของค่าธรรมเนียมนั้นคณะกรรมการจะเป็นผู้กำหนดแต่ต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

ในส่วนของสำนักงานจะมีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการและเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานและลูกจ้าง¹⁰ ตำแหน่งเลขาธิการนั้นจะแต่งตั้งโดยคณะกรรมการและมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี¹¹

4.2.2 รายได้ของสำนักงาน

สำนักงานอาจมีรายได้จากค่าธรรมเนียมที่ได้จากใบอนุญาตในการประกอบกิจการพลังงาน แต่ทั้งนี้อัตราค่าธรรมเนียมต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี รายได้จากผลประโยชน์อื่นใดอันได้มาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงานตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน รายได้จากค่าปรับทางปกครอง รายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดให้ รายได้จากเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ ทั้งนี้รายได้ของสำนักงานโดยไม่รวมถึงรายได้ที่มีผู้บริจาคให้ เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วเหลือเท่าใดให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ถ้ารายได้ของสำนักงานไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและไม่สามารถหาเงินจากแหล่งอื่นได้ รัฐพึงจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป¹²

⁹มาตรา 31 ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของสำนักงานและให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ
- (2) รับค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎหมายหรือตามที่คณะกรรมการกำหนด
- (3) รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงาน
- (4) ศึกษารวบรวมวิเคราะห์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงานสภาพการแข่งขันในการประกอบกิจการพลังงานการพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้า และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (5) จัดทำประมาณการรายรับและรายจ่ายของสำนักงานเพื่อเสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ
- (6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายหรือตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน

¹⁰มาตรา 34 ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อประธานกรรมการและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงานเพื่อการนี้เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

¹¹มาตรา 35 เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันไม่ได้

¹²มาตรา 40 สำนักงานอาจมีรายได้และทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (1) รายได้หรือผลประโยชน์อื่นใดมาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

4.2.3 กระบวนการคัดเลือกกรรมการ

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งรวมเป็น 7 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้เลขาธิการเป็นเลขานุการคณะกรรมการ เป็นไปตาม มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 และมีการกำหนดคุณสมบัติของกรรมการไว้ใน มาตรา 12 ซึ่งในร่างเดิมก่อนที่คณะกรรมการวิสามัญจะแก้ไข ได้กำหนดในส่วนสาขา “การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม” ในขั้นนี้กรรมการคือ รศ.ดร. มาณี ไชยธีรนิวาศศิริ ได้มีความเห็นสมควรเน้นคำว่า “ธรรมชาติ” ด้วยจึงเป็น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 12 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ในการเลือกกรรมการกำกับกิจการพลังงานต้องมีการคัดเลือกจากคณะกรรมการสรรหาซึ่งคณะกรรมการสรรหานี้จะมี 9 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีการแต่งตั้งกรรมการ สรรหาซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลากหลายสาขา ตามมาตรา 14¹³ ในขั้นตอนการยกย่องเรื่องของกรรมการสรรหา

(4) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของสำนักงาน รายได้ของสำนักงานตามวรรคหนึ่ง โดยไม่รวมถึงรายได้ตาม (3) เมื่อได้หักรายจ่ายสำหรับการดำเนินงานของสำนักงาน และค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสมเหลือเท่าใดให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินในกรณีรายได้ของสำนักงานมีจำนวนไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและไม่สามารถหาเงินจากแหล่งอื่นได้รัฐพึงจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่สำนักงานเท่าจำนวนที่จำเป็นเพื่อเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปตาม (2)

¹³ มาตรา 14 ในการแต่งตั้งกรรมการให้รัฐมนตรีเสนอชื่อคณะกรรมการสรรหาคณะหนึ่งที่มีจำนวนเก้าคนต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งให้ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม หรือเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจำนวนสี่คน
- (2) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นผู้ประกอบกิจการพลังงานจำนวนหนึ่งคน
- (3) ผู้แทนสภาวิศวกรจำนวนหนึ่งคน
- (4) ผู้แทนของอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนหนึ่งคน
- (5) ผู้แทนสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวนหนึ่งคน
- (6) ผู้แทนองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจซึ่งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ไม่น้อยกว่าห้าปี ด้านคุ้มครองผู้บริโภคหรือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือด้านพลังงานจำนวนหนึ่งคนในกรณีที่ไม่สามารถหาผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งตาม (1) ได้ครบจำนวนให้แต่งตั้งจากผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในส่วนราชการอื่นที่เห็นสมควรแทนจำนวนที่ขาด

กรรมการสรรหาจะต้องเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับกรรมมีส่วนได้เสียเชิงธุรกิจกับผู้ประกอบกิจการพลังงานของตนคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะในช่วงสองปีที่ผ่านมาให้สาธารณชนทราบและต้องไม่มีผู้มีความเป็นส่วนตัวกับผู้ประกอบกิจการพลังงานในช่วงเวลาดังกล่าว

กรรมการสรรหาไม่มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการให้คณะกรรมการสรรหาเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหาการคัดเลือกผู้แทนตาม(4) และ (6) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้สำนักงานทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการในการดำเนินการคัดเลือกกรรมการให้กรรมการสรรหาได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดกรรมการสรรหาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13

ทางนาย อนุคุณ สิทธิพงศ์ เลขาธิการของกรมการวิสามัญ ซึ่งเป็นผู้แทนจากกระทรวงพลังงาน ผู้ยกร่างกฎหมายฉบับนี้ได้ชี้แจงได้มีการดูต้นแบบของกฎหมายหลายฉบับที่ได้ผ่านเข้าไปที่ คณะรัฐมนตรี แล้วคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ซึ่งประกอบด้วยกรรมการสรรหา 7 คน¹⁴ และใช้รูปแบบทั่วไปที่จะเป็นอดีตข้าราชการระดับสูงเป็นต้นแบบในการยกร่างกฎหมาย และประธาน กรรมการวิสามัญ ซึ่งก็คือ นายปิยะสวัสดิ์ อัมระนันทน์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานยังชี้แจงว่าการที่ตั้งกรรมการสรรหาโดยใช้ต้นแบบเพียง 7 คน หากมีกรรมการสรรหาหลากหลาย จะเกิดปัญหาในการสรรหา ดังเช่น การสรรหา กสช. และโดยเหตุที่ใช้กรรมการสรรหา 4 คนเป็นอดีตข้าราชการ เพราะการเมืองจะเข้าไปแทรกแซงได้ยาก ถ้ายังคงเป็นข้าราชการจะได้รับการชักจูงใจหรือได้รับอิทธิพลต่างๆจากทางการเมือง ซึ่งกรรมการสรรหาจะมีอิสระทางความคิด และอดีตข้าราชการก็มีคนติดอยู่มากที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการพลังงาน จึงจำเป็นต้องคงสัดส่วน 4 คนเอาไว้แต่ในชั้นกรรมการวิสามัญได้มีกรรมการบางท่าน เสนอว่าควรเพิ่มสัดส่วนของภาควิชาการ และภาคประชาชน จนสุดท้ายมีการเพิ่มจำนวนกรรมการสรรหาอีก 2 คน รวมเป็น 9 คน โดยมีการเพิ่มสัดส่วนผู้แทนของอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอีกหนึ่งคน และผู้แทนสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวนหนึ่งคน จนในที่สุดก็มีการสรรหา 9 คน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 ที่บังคับใช้ในปัจจุบัน ในการประชุมชั้นกรรมการวิสามัญนี้ ในส่วนกรรมการสรรหาตามมาตรา 14 (3)ในส่วนของผู้แทนสภาวิศวกร ได้มีกรรมการ คือ พลเอก สุนทร ชำคมกุล ได้มีการตั้งคำถามว่ากรรมการสรรหาได้มีการกำหนดคุณสมบัติหรือไม่ ซึ่งประธาน กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่าไม่ได้กำหนดคุณสมบัติไว้และผู้แทนสภาวิศวกร อาจจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองก็ได้ ประธานกรรมการวิสามัญได้ชี้แจงว่า “ ก็แล้วแต่เราคิดว่าองค์กรนี้เป็นอิสระแบบไหน ถ้าอิสระแบบ กกต. ปปช. การสรรหาก็คงต้องดูให้ดูว่าเป็นอิสระจริงๆจากการเมือง แต่องค์กรนี้เป็นองค์กรกำกับดูแล ทางเศรษฐกิจ ซึ่งต้องทำงานใกล้ชิดกับรัฐบาลเพราะฉะนั้นถ้าเพื่อทะเลาะกันทำงานด้วยกันแล้วก็มีปัญหา ปัญหาแน่นอน ปัญหาความมั่นคงแน่นอนของระบบไฟฟ้า ระบบก๊าซธรรมชาติ ไม่ได้เป็นอะไรที่มีความจำเป็นต้องเป็นอิสระเหมือนกับ กกต. หรือ ป.ป.ช.” และประธานยังชี้แจงถึงที่มาของกรรมการกำกับกิจการพลังงานทั้ง 7 คนว่า “ ก็แล้วแต่เราจะไว้ใจ 7 องค์กรหรือเปล่าหรือไว้ใจ 1 องค์กร มากกว่า เพราะตอนนี้คือ 1 องค์กรคือทั้งหมดเป็นอำนาจ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁴ กำหนดวิธีการในการแต่งตั้งกรรมการ (ร่างมาตรา 14)

มาตรา 14 ในการแต่งตั้งกรรมการ ให้รัฐมนตรีเสนอชื่อคณะกรรมการสรรหาคณะหนึ่งมีจำนวนเจ็ดคนต่อ คณะรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งให้ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม หรือ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจำนวนสี่คน
- (2) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมที่เป็นผู้ประกอบกิจการพลังงาน จำนวนหนึ่งคน
- (3) ผู้แทนสภาวิศวกร จำนวนหนึ่งคน
- (4) ผู้แทนองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ จำนวนหนึ่งคน

ของรัฐมนตรีหมดเลยตอนนี้ ตอนนี้จะแบ่งไปให้ 7 คน ผมว่าดีกว่าเก็บไว้คนเดียว แต่จะให้เก็บไว้คนเดียวก็ได้ยิ่งดี เพราะฉะนั้นผมว่า 7 อร์หันต่ออาจจะไม่ได้อะไรที่เสียหาย”¹⁵

ดังนั้นจึงพอสรุปเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานงานได้ว่า กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีเจตนารมณ์ที่จะให้คณะกรรมการกำกับดูแล เป็นอิสระอย่างสิ้นเชิง เพราะต้องทำงานร่วมกับฝ่ายการเมือง จึงมีความจำเป็นต้องให้องค์กรกำกับดูแลและองค์กรในการกำหนดนโยบายทำงานสอดคล้องกัน และกรรมการกำกับ เพียงแยกอำนาจกำกับดูแลออกมาซึ่งแต่เดิมรัฐมนตรีกระทรวงพลังงานจะมีอำนาจทั้งการกำหนดนโยบายและงานกำกับดูแล แต่เมื่อมีคณะกรรมการกำกับดูแล จะแยกอำนาจจากรัฐมนตรีกระจายไปที่คณะกรรมการกำกับทั้ง 7 คน ซึ่งหากพิจารณาอำนาจของคณะกรรมการกำกับใน บทต่อไปจะเห็นได้ว่ามีความยึดโยงกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานซึ่งเป็นฝ่ายบริหารเป็นอย่างมาก

ประเด็นเรื่อง **คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม**ของกรรมการ ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 13¹⁶ และนอกจากกรรมการต้องมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13 แล้วกรรมการต้องมีคุณสมบัติต้องห้ามตามมาตรา 16¹⁷

¹⁵รายงานการประชุมชั้นกรรมาธิการวิสามัญ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน ครั้งที่ 3 หน้า 18
¹⁶มาตรา 13 กรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์
- (3) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (4) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง
- (5) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (6) ไม่ติดยาเสพติดให้โทษ
- (7) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (8) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (9) ไม่เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (10) ไม่เป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันได้รับการเสนอชื่อเว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (11) ไม่เป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (12) ไม่เคยถูกไล่ออกปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชนเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงหรือถือว่าการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (13) ไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (14) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

¹⁷มาตรา 16 นอกจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13 แล้วกรรมการต้อง

- (1) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (2) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินธุรกิจหรือดำเนินการในกิจการพลังงานและคู่สมรสของบุคคลดังกล่าวต้องไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินธุรกิจหรือดำเนินการในกิจการพลังงาน

4.2.4 วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง

ในส่วนวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 17¹⁸ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการมีระยะเวลา 6 ปี นับแต่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ในวาระแรกเมื่อครบกำหนดสามปีให้กรรมการสามคนพ้นจากตำแหน่งโดยวิธีการจับสลาก ซึ่งร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานเดิมก่อนที่จะมีการแก้ไขจากกรรมาธิการวิสามัญ การจับสลากออกจะยกเว้นประธานกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ซึ่งประธานจะอยู่ครบวาระ 6 ปี ด้วยเหตุผลที่ว่าประธานกรรมการจะทราบเรื่องทั้งหมดในการดำเนินงานเป็นอย่างดี หากประธานต้องออกจากตำแหน่งการทำงานของคณะกรรมการจะไม่ต่อเนื่อง แต่สุดท้ายทางกรรมาธิการวิสามัญก็ได้มีแก้ไขเพื่อให้เหตุผลว่ากรรมการทุกคนต้องเท่าเทียมกัน และคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานทุกคนก็ล้วนมีความสามารถเท่ากัน และการจับสลากให้ออกจากตำแหน่ง 3 คน มีเพียงเริ่มแรกของการมีคณะกรรมการเท่านั้นที่จำต้องเสียสละ กรรมการชุดต่อไปจะอยู่จนครบวาระ 6 ปี การดำรงตำแหน่งของประธานคณะกรรมการกำกับจะอยู่จนครบวาระจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งกรรมการและกรรมการทั้ง 6 คน จะไม่สามารถลงมติปลดประธานได้¹⁹

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ มีเหตุตามมาตรา 19 คือ ตาย มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ ลาออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13

(3) ไม่ดำรงตำแหน่งใด ๆ หรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทหรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจหรือดำเนินการในกิจการพลังงานและให้รวมถึงคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการนั้นด้วย

(4) ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอื่นใดที่มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ขัดแย้งไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการ

ในการเสนอชื่อต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 15 (2) ให้นำลักษณะต้องห้ามของกรรมการตามวรรคหนึ่งเสนอไปในคราวเดียวกันเมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติบุคคลซึ่งเป็นบุคคลตาม (1) (2) (3) หรือ (4) นายกรัฐมนตรีจะนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งได้ต่อเมื่อผู้นั้นได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อถือได้ว่าตนได้เลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอื่นตาม (4) แล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอื่นภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นกรรมการและให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทนบุคคลดังกล่าว

¹⁸ มาตรา 17 กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบกำหนดสามปี ให้กรรมการออกจากตำแหน่งจำนวนสามคนโดยวิธีจับสลากและให้ถือว่าการออกจากตำแหน่งโดยการจับสลากดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระหรือโดยการจับสลากออกอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้รับการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการชุดใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดวาระของกรรมการชุดเดิมให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการชุดใหม่ตามมาตรา 15 เป็นการล่วงหน้าตามสมควรและให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

¹⁹ รายงานการประชุมชั้นกรรมาธิการวิสามัญ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 3 หน้า 25

กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 16 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออกจากตำแหน่งเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

4.3 เปรียบเทียบโครงสร้างขององค์กรกำกับดูแลทั้งสอง

เมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างขององค์กรกำกับดูแลทั้งสอง จะพบว่ามีส่วนที่เหมือนกันคือ มีสำนักงานเป็นหน่วยธุรการซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีได้เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ และมีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่การขึ้นตรงของสำนักงานนี้มีส่วนที่แตกต่างกันคือ สำนักงาน กสทช. จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการตามมาตรา 56 แต่ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการทั้งนี้ในส่วนของสำนักงานขององค์กรกำกับดูแลทั้งสองนี้มีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสำนักงานซึ่งการแต่งตั้งและถอดถอนเลขาธิการเป็นอำนาจของคณะกรรมการ

โครงสร้างของ กสทช. จะมีขนาดใหญ่กว่า กกพ. กล่าวคือ กสทช. ประกอบด้วยกรรมการจำนวนทั้งสิ้น 11 คน โดยแบ่งเป็นหน่วยย่อย 2 หน่วยตามวัตถุประสงค์แห่งการกำกับดูแล ซึ่งจะประกอบด้วย คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จำนวน 5 คน และกิจการโทรคมนาคม จำนวน 5 คน และมีประธานกลาง 1 คน กสทช. มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย คือการจัดทำแผนแม่บทในการจัดสรรคลื่นความถี่และการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการรวมภารกิจที่ทั้งกำหนดนโยบายและกำกับดูแลอยู่ในองค์กรเดียว จึงทำให้มีอำนาจที่มาก ซึ่งมีข้อดีคืองานในด้านนโยบายและกำกับดูแลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในส่วนของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานประกอบไปด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีก 6 คน รวมเป็น 7 คน โดยที่กรรมการอย่างน้อยต้องประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ ด้านละ 1 คน คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะมีอำนาจจำกัดเฉพาะการกำกับดูแล ส่วนด้านการกำหนดนโยบายจะเป็นอำนาจของฝ่ายการเมือง

กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการ กระบวนการคัดเลือกกรรมการของทั้งสององค์กรมีความแตกต่างกันกล่าวคือ กรรมการ กสทช. จะมีกระบวนการคัดเลือกที่เข้มข้น และต้องการกรรมการที่เป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองอย่างแท้จริง การคัดเลือกจะมี 2 วิธีคือวิธีการคัดเลือกกันเองตามมาตรา 9 ให้สมาคม สถาบัน ที่ขึ้นทะเบียนไว้ต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาคัดเลือกกันเองให้ได้ 22 คน และวิธีการสรรหาโดยกรรมการสรรหา ซึ่งคณะกรรมการสรรหามี 15 คนเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ตามที่ได้กำหนดไว้ตามมาตรา 14 กรรมการสรรหาจะคัดเลือกบุคคลที่สมัครเป็นกรรมการ กสทช. ให้ได้ 22 คน เมื่อนำวิธีการเลือกกันเองรวมกับวิธีการสรรหาจะได้ว่าที่ กสทช. จำนวน 44 คน เพื่อเสนอวุฒิสภาเพื่อคัดเลือกให้ได้กรรมการจำนวน 11 คน ส่วนการสรรหาคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน จะประกอบด้วยกรรมการสรรหาจำนวน 9 คนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเป็นผู้เสนอชื่อคณะกรรมการสรรหาต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 14 และมาตรา 15 เมื่อกรรมการสรรหาได้สรรหากรรมการกำกับกิจการพลังงานครบแล้วจะเสนอให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติ จะเห็นได้ว่า การได้มาซึ่งคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะยึดโยงกับฝ่ายการเมืองเป็นอย่างมาก กระบวนการสรรหากรรมการไม่ได้มีอิสระอย่างแท้จริงแตกต่างกับการสรรหากรรมการ กสทช. ที่เป็นอิสระมากกว่า

การพ้นจากตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการทั้งสองมีส่วนที่ต่างกันคือ กรรมการ กสทช. ต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามคือ มาตรา 7(13) คือไม่อยู่ในระหว่างต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานไม่มีข้อห้ามตรงจุดนี้ และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ กสทช. มีประเด็นที่น่าสนใจคือวุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งตาม มาตรา 20 แต่ในส่วนของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะพ้นจากตำแหน่งเพียงแค่อายุขัยของ คณะรัฐมนตรี จะเห็นได้ว่าฝ่ายการเมืองสามารถเข้ามาแทรกแซงทั้งในการคัดเลือกกรรมการและการให้กรรมการพ้นจากตำแหน่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 5

อำนาจหน้าที่ ขององค์กรกำกับดูแล

ในการศึกษาอำนาจหน้าที่ขององค์กรกำกับดูแล จะแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ๆได้ดังนี้ คือการใช้
อำนาจหน้าที่ในกิจการที่ผูกขาดโดยรัฐ การกำกับดูแลในกิจการที่แข่งขันได้ การกำกับดูแลในการ
คุ้มครองผู้บริโภค การกำกับดูแลโดยการจัดตั้งกองทุน

5.1 อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ

ในหัวข้อนี้ จะได้แยกพิจารณาเป็นประเด็นต่างๆที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ดังนี้

5.1.1 การกำกับดูแลในกิจการผูกขาดโดยรัฐ

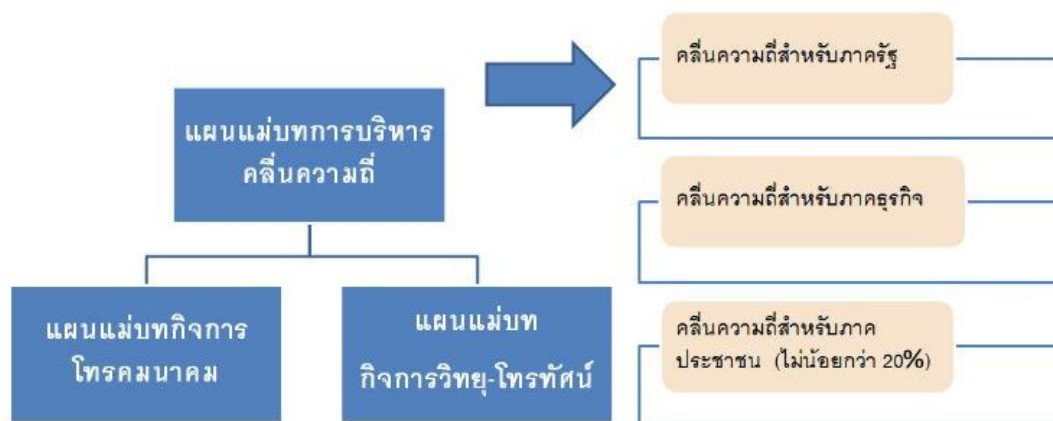
การโทรคมนาคมและการสื่อสารเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศเพื่อประโยชน์
สาธารณะ การแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการทำให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์จากบริการที่มี
ประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการแข่งขันนี้เกิดขึ้นได้ยากเนื่องจากการมีลักษณะผูกขาดอันเป็นผลมา
จากการที่ต้องใช้เงินลงทุนสูงในการสร้างโครงข่ายสำหรับการให้บริการ¹

ปัจจุบันนี้ทั้งกิจการโทรคมนาคม กิจการกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์ ได้มีการ
เปลี่ยนแปลงโดยรัฐได้เปิดโอกาสให้เอกชนลงทุนอย่างเต็มที่โดยรัฐจะเป็นเพียงผู้กำกับดูแลซึ่งรัฐได้
เปลี่ยนบทบาทจากเดิมเป็นผู้ผูกขาดจัดทำบริการสาธารณะด้วยเหตุที่เอกชนมีศักยภาพในการลงทุน
และมีการพัฒนาเทคโนโลยีไปอย่างก้าวไกล ลักษณะการให้สัมปทานแก่เอกชนรายใดรายหนึ่งหรือ
หน่วยงานของรัฐจะเริ่มหมดไป รัฐจะมีองค์กรอิสระเข้ามากำกับโดยใช้ใบอนุญาตเป็นเครื่องมือในการ
กำกับดูแล ซึ่งองค์กรกำกับดูแลที่เป็นอิสระนี้ ก็คือ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ
โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ(กสทช.) จะเข้ามาดำเนินการบริหารจัดการคลื่นความถี่
อันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 47 ที่กำหนดให้คลื่นความถี่เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อ
ประโยชน์สาธารณะ คลื่นความถี่เป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การบริหารจัดการคลื่นความถี่ต้อง
ก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จึงเป็นหน้าที่ของ กสทช.ที่จะจัดทำแผนแม่บทในการบริหารจัดการคลื่น

¹ อายุทธ์ จิรชัยประวิตร , การกำกับดูแล กิจการโทรคมนาคม ทฤษฎีการแยกกำกับกับนโยบายอินเทอร์เน็ตของ
กทช. ,(กรุงเทพ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ 1 2550),หน้า 13

ความถี่ ซึ่งในหมวด 3 ของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนแม่บทบริหารคลื่นความถี่ และกำหนดให้ใช้แผนแม่บทนี้เป็นหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการ

แผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่

ในส่วนขององค์กรกำกับดูแลนั้น กสทช.จะต้องมีการทำแผนอีก 2 แผน คือแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม และแผนแม่บทกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ ทั้งนี้แผนแม่บททั้งสองนี้ถูกกำหนดให้มีฐานะเป็นกฎหมายจัดตั้งศาลปกครอง ซึ่งหมายความว่าประชาชนสามารถนำเนื้อหาในแผนไปฟ้องร้องต่อศาลปกครองได้ว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตามที่ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ มาตรา 49 วรรค 4 บัญญัติไว้²

พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯกำหนดเนื้อหาในแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ต้องมีรายการข้อมูลต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

(1) รายละเอียดเกี่ยวกับตารางกำหนดคลื่นความถี่ทั้งหมดที่ประเทศไทยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

(2) แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ระหว่างประเทศ

(3) รายละเอียดเกี่ยวกับคลื่นความถี่ที่กำหนดให้ใช้ในกิจการวิทยุโทรทัศน์ และกิจการอื่นๆ

² มาตรา 49 วรรค 4 ประชาชน ผู้ประกอบกิจการ หรือหน่วยงานของรัฐตามวรรคสาม ผู้ใดเห็นว่าแผนแม่บทที่ กสทช. กำหนดขัดต่อบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้โดยให้ถือว่าแผนแม่บทดังกล่าวเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

(4) แนวทางการคืนคืนความถี่เพื่อนำไปจัดสรรใหม่หรือการปรับปรุงการใช้คลื่นความถี่ ส่วนแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม และแผนแม่บทกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ ให้จัดทำเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานในระยะ 5 ปี โดยอย่างน้อยต้องมีแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการ และแนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการ ทั้งนี้ กสทช. ได้ออกประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แผนแม่บทการการบริหารคลื่นความถี่ พ.ศ. 2555 โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. 2553 มาตรา 27 มาตรา 48 และมาตรา 49 โดยแผนแม่บทนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2555 โดยในประกาศได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคลื่นความถี่

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าคลื่นความถี่เป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงเป็นหน้าที่ของ กสทช. ที่ต้องบริหารจัดการคลื่นความถี่ให้เหมาะสมกับภารกิจและหน่วยงานที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่ จึงจำเป็นต้องจัดสรรคลื่นความถี่บางส่วนเพื่อบริการสาธารณะที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เช่น การทหาร ความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นคลื่นความถี่ในช่วงนี้จึงจำเป็นต้องผูกขาดตามธรรมชาติ ให้แก่หน่วยงานของรัฐ

5.1.2 การกำกับดูแลในกิจการที่แข่งขันได้

5.1.2.1 การกำกับดูแลโดยการอนุญาต

การออกใบอนุญาตในกิจการโทรคมนาคม ให้สิทธิผู้ประกอบการในการให้บริการหรือดำเนินการใช้โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม ใบอนุญาตจะกำหนดข้อกำหนดและเงื่อนไขการอนุญาตรวมทั้งระบุสิทธิและหน้าที่ของผู้ประกอบการ

การออกใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ในตลาดโทรคมนาคมมักจะผ่านกระบวนการคัดเลือกที่มีการแข่งขันซึ่งจะคัดเลือกผู้ประกอบการรายเดียวหรือหลายรายจากกลุ่มผู้สมัครทั้งหมด ในบางกรณีอาจมีการอนุญาตเป็นการทั่วไป ซึ่งจะอนุญาตให้ผู้ประกอบการใดๆ ที่ปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขพื้นฐานของการอนุญาตสามารถให้บริการโทรคมนาคมโดยไม่ต้องมีการขออนุญาตแบบเฉพาะราย

ในตลาดโทรคมนาคมหลายแห่ง การออกใบอนุญาตในกิจการโทรคมนาคมเพิ่งจะได้รับการพัฒนามาไม่นาน ในอดีต กิจการโทรคมนาคมในประเทศต่างๆ มักเป็นการผูกขาดโดยภาครัฐ การดำเนินกิจการโทรคมนาคมจะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสาธารณูปโภคในลักษณะ

เดียวกันกับบริการไปรษณีย์ การขนส่งทางบก และการบริการอื่นๆ จากภาครัฐ ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องออกเป็นใบอนุญาตแต่อย่างใด ในหลายๆกรณีการออกใบอนุญาตแก่ผู้ประกอบการรายเดิมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแปรรูปให้เป็นเอกชน การระบุถึงสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนของผู้ประกอบการทำให้นักลงทุนได้รับความเชื่อมั่นระดับหนึ่งว่าตนเองกำลังลงทุนในธุรกิจใด ใบอนุญาตจะให้ข้อมูลอย่างชัดเจนแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงผู้บริโภค คู่แข่งขันทางธุรกิจ และภาครัฐว่าผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตมีสิทธิที่จะทำหรือห้ามทำสิ่งใดบ้าง ใบอนุญาตมีความสำคัญมากโดยเฉพาะในประเทศที่ตลาดเกิดใหม่หรือประเทศที่อยู่ระหว่างเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ ใบอนุญาตจะสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน ใบอนุญาตไม่ได้มีความสำคัญเท่ากันในทุกประเทศ ในบางประเทศที่การประกอบกิจการโทรคมนาคมมีลักษณะผูกขาดโดยผู้ประกอบการเอกชนมาเป็นเวลานาน เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดาไม่มีการออกใบอนุญาตในกิจการโทรคมนาคม แต่จะมีการออกข้อกำหนดและเงื่อนไขการกำกับดูแลจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลผ่านคำวินิจฉัยคำสั่ง หรือกระบวนการการกำหนดค่าธรรมเนียม แต่ในบางประเทศ เช่น ประเทศละตินอเมริกา ผู้ประกอบการโทรคมนาคมภาคเอกชนจะได้รับสัมปทานหรือสิทธิในการประกอบกิจการ

ในขณะที่คำว่า “ใบอนุญาต” (licence) “สัมปทาน” (concession) และสิทธิในการประกอบกิจการ (franchise) อาจมีความหมายที่แตกต่างกันไปตามกฎหมายของแต่ละประเทศ แต่คำเหล่านี้ล้วนหมายถึงแนวความคิดพื้นฐานเดียวกัน ในบริบทของการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม คำเหล่านี้หมายถึงเอกสารทางกฎหมายที่แสดงถึงการอนุญาตหรือความเห็นชอบจากหน่วยงานกำกับดูแลหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีอำนาจที่ระบุถึงขอบเขตสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการ ไม่ว่าจะหน่วยงานใดจะมีหน้าที่รับผิดชอบในการออกใบอนุญาตก็ตาม กระบวนการให้ใบอนุญาตเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญที่สุดของกระบวนการกำกับดูแลเพื่อปฏิรูปกิจการโทรคมนาคม กระบวนการออกใบอนุญาตนั้นขึ้นอยู่กับโครงสร้างของตลาดโทรคมนาคม จำนวนและประเภทของผู้ประกอบการ ระดับการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการ รายได้ที่รัฐบาลได้รับจากตลาดที่เปิดให้แข่งขันโดยเสรีและที่สำคัญที่สุดคือ ประสิทธิภาพของการบริการโทรคมนาคมแก่สาธารณะ

ใบอนุญาตจะแบ่งเป็นใบอนุญาตเกี่ยวกับกิจการกระจายเสียง กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ ใบอนุญาตในส่วนที่เกี่ยวกับโทรคมนาคม ซึ่งจะแบ่งกันตามภารกิจรับผิดชอบภายในองค์กร ซึ่งการจัดองค์กรนี้รัฐธรรมนูญมาตรา 305(1) บัญญัติให้กฎหมายจัดตั้งองค์กรที่ตราขึ้นจะต้องมีสาระสำคัญให้มีคณะกรรมการเฉพาะด้านเป็นหน่วยย่อยภายในองค์กรนั้นแยกต่างหากจากการ ทำหน้าที่กำกับกิจการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกำกับการประกอบกิจการโทรคมนาคม

ก. ใบอนุญาตการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

โดยหลักแล้วใน กสทช. จะมีคณะกรรมการย่อยที่คอยกำกับกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ อันเป็นการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในองค์กรตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ คณะกรรมการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เรียกโดยย่อว่า “ กสท ” ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ซึ่ง กสทช. แต่งตั้งจากรองประธาน กสทช. และประกอบด้วย กรรมการ กสทช. อีกจำนวน 4 คน ซึ่งกรรมการ กสท. จะเป็นกรรมการในกิจการโทรคมนาคมในขณะเดียวกันก็ได้³

ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ วิทยุฯ ให้ กสท. มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการใดๆ แทน กสทช. ตามมาตรา 27(4)(6)(8)(9)(10)(11)(13)(16) และ (18)⁴

³ มาตรา 35 ให้มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์คณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ กสท. ” ประกอบด้วย

(1) ประธานกรรมการ ซึ่ง กสทช. แต่งตั้งจากรองประธาน กสทช.

(2) กรรมการ ซึ่ง กสทช. แต่งตั้งจากกรรมการ กสทช. ที่มีได้เป็นประธานหรือรองประธาน กสทช. จำนวนสี่คน ซึ่งต้องมีกรรมการตามมาตรา 6 (3) จำนวนสองคน และกรรมการตามมาตรา 6 (4) จำนวนหนึ่งคน กรรมการตามวรรคหนึ่งจะเป็น กทค. ในขณะเดียวกันก็ได้

ให้เลขาธิการ กสทช. แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กสทช. เป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการตามความจำเป็น

⁴ มาตรา 27 ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(4) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่และเครื่องวิทยุคมนาคมในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม หรือในกิจการวิทยุคมนาคมและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตดังกล่าว

(6) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรมและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตดังกล่าว

(8) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้หรือเชื่อมต่อ และหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดอัตราค่าใช้หรือค่าเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งในกิจการประเภทเดียวกันและระหว่างกิจการแต่ละประเภท ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการและผู้ลงทุน หรือระหว่างผู้ให้บริการโทรคมนาคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

(9) กำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียมและโครงสร้างอัตราค่าบริการในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

(10) กำหนดมาตรฐานและลักษณะพึงประสงค์ทางด้านเทคนิคในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม และในกิจการวิทยุคมนาคม

(11) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

คณะกรรมการ กสท. มีอำนาจในการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ มิใช่การจัดสรรคลื่นความถี่โดยการออกใบอนุญาต ให้แก่ผู้ใช้ที่ประสงค์จะใช้คลื่นความถี่ยื่นคำขออนุญาต แต่ในส่วนคลื่นความถี่เพื่อการประกอบธุรกิจให้ใช้วิธีการประมูลคลื่นความถี่ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น โดยให้แยกกันประมูลในแต่ละระดับ ทั้งนี้การออกใบอนุญาตนั้นจะเป็นอำนาจของ กสทช. การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมและต้องดำเนิน

การในลักษณะที่มีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการต่างๆให้เหมาะสมแก่การเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ⁵

(13) คุ่มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการและ คุ่มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทาง โทรคมนาคมและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและ ใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(16) ติดตามตรวจสอบและให้คำปรึกษาแนะนำการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

(18) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการ ควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

ฯลฯ

บรรดาระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด ๆ ที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

⁵ มาตรา 41 ผู้ใดประสงค์จะใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ต้องได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

การยื่นคำขออนุญาต และการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กสทช. ประกาศกำหนด เว้นแต่การประกอบกิจการทางธุรกิจให้เป็นไปตามที่กำหนดในวรรคหก

ให้ถือว่ากรยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง เป็นการยื่นคำขออนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ด้วยและเมื่อ กสทช. อนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่แล้วให้ถือว่าอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์ และให้ถือว่าได้รับอนุญาตให้มีและใช้เครื่องวิทยุคมนาคมและตั้งสถานีวิทยุ คมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคมด้วย ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องวิทยุคมนาคมที่ระบุไว้ในคำขออนุญาต

การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่นรวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมและต้องดำเนินการในลักษณะที่มีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมแก่การเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

พระราชบัญญัติ การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 แบ่งประเภทของการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ กิจการที่ใช้คลื่นความถี่ เช่น วิทยุและโทรทัศน์ภาคพื้นดิน และกิจการที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ เช่น เคเบิลทีวีโทรทัศน์ดาวเทียม เป็นต้น⁶ กิจการที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ เช่น กิจการโทรทัศน์ที่บอกรับสมาชิก⁷ เป็นกิจการที่เปิดให้แข่งขันได้อย่างเสรี ภายใต้ระบบใบอนุญาตอัตโนมัติ

ประเภทใบอนุญาตและคลื่นความถี่

พระราชบัญญัติ ประกอบกิจการกระจายเสียงฯ แบ่งประเภทของใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ออกเป็นสามประเภทคือ ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชนให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวได้ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย

ในกรณีที่เป็นการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการประกอบกิจการทางธุรกิจตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้ใช้วิธีคัดเลือกโดยวิธีการประมูลคลื่นความถี่ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น โดยให้แยกกันประมูลในแต่ละระดับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและเงื่อนไขที่ กสทช. ประกาศกำหนด

การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประมูลคลื่นความถี่ตามวรรคหก ให้คำนึงถึงประโยชน์ในการจัดสรรทรัพยากรคลื่นความถี่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า การป้องกันการผูกขาด การส่งเสริมการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ภาระของผู้บริโภคและการคุ้มครองสิทธิของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น

การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ก่อให้เกิดหรืออาจเกิดการรบกวนหรือทับซ้อนกับคลื่นความถี่ที่ได้รับอนุญาตอยู่ก่อนแล้วจะกระทำมิได้

⁶ อ้างแล้ว

⁷ กิจการโทรทัศน์ที่บอกรับสมาชิก หมายถึงการให้บริการโทรทัศน์ชนิดที่ผู้รับรายการ ประสงค์จะรับบริการตามเงื่อนไขที่ผู้ประกอบการกำหนด โดยผู้ให้บริการไม่ประสงค์จะให้บริการเป็น การทั่วไป ซึ่งจะมีค่าบริการหรือไม่ก็ได้

ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน และใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ โดยใบอนุญาตแต่ละประเภทกิจการยังแบ่งย่อย โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาใบอนุญาตแต่ละประเภทดังนี้

ก. ใบอนุญาตสำหรับกิจการสาธารณะ(มาตรา 11) หมายถึง ใบอนุญาตสำหรับกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักในการประกอบกิจการเพื่อบริการสาธารณะ โดยมี 3 ประเภทย่อย คือ

- ใบอนุญาตประเภทที่ 1 สำหรับกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ประเภทส่งเสริมความรู้ และการศึกษาด้านต่างๆเช่น ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม สุขภาพ ส่งเสริมอาชีพ หรือคุณภาพชีวิตประชาชน หน่วยงานที่สามารถขอใบอนุญาตประเภทนี้ได้คือ หน่วยงานรัฐที่ไม่ใช้รัฐวิสาหกิจ สถาบันอุดมศึกษา และนิติบุคคลภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร

- ใบอนุญาตประเภทที่ 2 มีวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงหรือความปลอดภัยของรัฐ หน่วยงานที่สามารถขอใบอนุญาตประเภทนี้ได้ คือ หน่วยงานของรัฐด้านความมั่นคง

- ใบอนุญาตประเภทที่ 3 ที่ต้องการเผยแพร่ข่าวสารของรัฐบาล รัฐสภา บริการข้อมูลข่าวสารแก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ หน่วยงานที่สามารถขอใบอนุญาตประเภทนี้ได้คือหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช้รัฐวิสาหกิจ สถาบันการอุดมศึกษา และนิติบุคคลภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร

ข. ใบอนุญาตสำหรับกิจการบริการทางธุรกิจ (มาตรา 13) คือใบอนุญาตสำหรับกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักในการแสวงหากำไรจากการประกอบกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ หน่วยงานที่จะได้รับใบอนุญาตในกลุ่มนี้แบ่งเป็น 3 ระดับคือ

- ระดับชาติ ออกให้สำหรับกิจการที่มีพื้นที่ให้บริการครอบคลุมทุกภาคของประเทศ หน่วยงานที่สามารถขอใบอนุญาตนี้ได้แก่ รัฐวิสาหกิจและบริษัทต่างๆ

- ระดับภูมิภาค ออกให้สำหรับกิจการที่มีพื้นที่ให้บริการเป็นกลุ่มจังหวัด เป็นกิจการที่เป็นนิติบุคคลมีผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ต้องเป็นคนที่มิถุมิลำเนาอยู่ในภูมิกษณนั้น

- ระดับท้องถิ่น ออกให้สำหรับกิจการที่มีพื้นที่ให้บริการภายในระดับจังหวัด เป็นกิจการที่เป็นนิติบุคคลมีผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ต้องเป็นคนที่มิถุมิลำเนาอยู่ในจังหวัดหรือท้องถิ่นนั้น

ค. ใบอนุญาตสำหรับกิจการบริการชุมชน (มาตรา 12) คือ ใบอนุญาตสำหรับกิจการที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับกรณีกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่เป็นผู้รับบริการ โดยคำว่าชุมชนตามมาตรา 4⁸ ของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ หมายถึงชุมชนที่อาศัยในแหล่งเดียวกันไม่ว่าจะเป็นในเมืองหรือชนบท

⁸ “ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีพื้นที่อาศัยในแหล่งเดียวกันไม่ว่าจะเป็นในเมือง หรือในชนบท และให้หมายความรวมถึงกลุ่มประชาชนที่มีความสนใจร่วมกันและอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน หรือสื่อสารถึงกันได้ โดยมีผลประโยชน์ด้านสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมร่วมกัน มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้

และให้หมายความรวมถึงชุมชนที่มีความสนใจร่วมกัน ทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายร่วมกัน หน่วยงานที่จะขออนุญาต คือ มูลนิธิ สมาคม หรือคนในท้องถิ่นนั้น

การออกใบอนุญาตการใช้คลื่นความถี่โดย กสทช. นอกเหนือไปจากการพิจารณาถึงภารกิจ หรือวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ข้างต้นแล้ว พระราชบัญญัติ การประกอบกิจการกระจายเสียงฯ พ.ศ. 2551 มาตรา 17⁹ ยังกำหนดให้ กสทช. ต้องคำนึงถึง สัดส่วนการจัดสรรคลื่นความถี่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ อีกด้วย โดยกำหนดให้ใช้คลื่นความถี่ที่มีการจัดสรรไว้ให้สำหรับภาครัฐ ในกรณีการออกใบอนุญาตสำหรับ บริการสาธารณะใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้ให้สำหรับภาคประชาชน ในกรณีของการออกใบอนุญาต สำหรับบริการทางธุรกิจ และใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้ให้ภาคประชาชน ในกรณีการออกใบอนุญาต บริการชุมชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁹ มาตรา 17 การอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่ ให้ คณะกรรมการออกใบอนุญาตประกอบกิจการโดยคำนึงถึงภารกิจหรือวัตถุประสงค์ของการประกอบ กิจการ และเป็นไปตามสัดส่วนการจัดสรรคลื่นความถี่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรร คลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ดังต่อไปนี้

- (1) การออกใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ให้คำนึงถึงหน้าที่ตามกฎหมาย หรือความ จำเป็นเพื่อการบริการสาธารณะ โดยใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้สำหรับภาครัฐ
- (2) การออกใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ให้คำนึงถึงความต้องการที่หลากหลายความ พร้อม และประโยชน์สาธารณะของชุมชน โดยใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้สำหรับภาคประชาชน
- (3) การออกใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ ให้คำนึงถึงการส่งเสริมการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็น ธรรม และสนับสนุนให้มีการประกอบกิจการประเภทที่ให้บริการข่าวสารและสาระในสัดส่วนที่ เหมาะสม โดยใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้สำหรับภาคเอกชน

ภาพประเภทใบอนุญาตและคลื่นความถี่

สำหรับอายุในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการนั้น พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงฯ มาตรา 18¹⁰ กำหนดอายุของใบอนุญาตสำหรับกิจการดังนี้

- อายุใบอนุญาตการประกอบกิจการกระจายเสียง ไม่เกิน 7 ปี

¹⁰ มาตรา 18 การกำหนดอายุใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยคำนึงถึงระยะเวลาที่คุ้มกับการลงทุน วัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ แนวทางการพัฒนากิจการของผู้ขอรับใบอนุญาตความต้องการของผู้บริโภค ความเสมอภาคในการแข่งขันของผู้ประกอบกิจการ รวมทั้งผลการประเมินคุณภาพรายการ

ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงให้มีอายุไม่เกินเจ็ดปี

ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ให้มีอายุไม่เกินสิบห้าปี

ในกรณีที่ใบอนุญาตตามวรรคสองสิ้นอายุ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบอนุญาตใหม่อย่างน้อยเก้าสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งปีก่อนวันที่ใบอนุญาตเดิมสิ้นอายุ แต่ในกรณีที่ใบอนุญาตตามวรรคสามสิ้นอายุ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบอนุญาตใหม่อย่างน้อยเก้าสิบวัน แต่ไม่เกินสองปีก่อนวันที่ใบอนุญาตเดิมสิ้นอายุ

เมื่อได้รับคำขอตตามวรรคสี่แล้วให้คณะกรรมการพิจารณา มีคำสั่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอ ในระหว่างนั้นให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าคณะกรรมการจะสั่งไม่อนุญาต ในการสั่งไม่อนุญาตให้คณะกรรมการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการตามส่วนด้วย

การยื่นคำขอรับใบอนุญาตและการพิจารณา มีคำสั่งตามวรรคสี่และวรรคห้า ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

- อายุใบอนุญาตการประกอบกิจการโทรทัศน์ ไม่เกิน 15 ปี

ทั้งนี้ กสทช. จะพิจารณาอายุใบอนุญาตจากปัจจัยต่อไปนี้ ระยะเวลาที่คุ้มกับการลงทุน วัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ แนวทางในการพัฒนากิจการของผู้รับใบอนุญาต ความต้องการของผู้บริโภค ความเสมอภาคในการแข่งขัน และผลการประเมินคุณภาพรายการ

ข. ใบอนุญาตการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม

การกำกับดูแลในกิจการโทรคมนาคม นี้จะกำกับโดยคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม (กทค.) ซึ่งเป็นคณะกรรมการ กสทช. ที่มีภารกิจในกิจการโทรคมนาคม กทค. มีอำนาจหน้าที่ ปฏิบัติการใดๆแทน กสทช. ตามมาตรา 27(4)(6)(7)(8)(9)(10)(11)(12)(13)(16) นอกจากนี้จะอาศัยอำนาจในการกำกับดูแลจากพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ยังคงอาศัยอำนาจจากพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 และ พระราชบัญญัติประกอบกิจการโทรคมนาคม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกสั้นๆรวมกันว่า พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคมฯ) คือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาตและการกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคมโดยหน่วยงานกำกับดูแลอิสระ

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคมฯมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับประเภทของใบอนุญาต การใช้หรือการเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมรวมถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต สัญญาให้บริการโทรคมนาคมการกำหนดค่าธรรมเนียมและค่าบริการโทรคมนาคมและสิทธิของผู้ให้บริการ

ประเภทใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม

พระราชบัญญัติ การประกอบกิจการโทรคมนาคมฯ แบ่งใบอนุญาตออกเป็น 3 ประเภทคือ

-ใบอนุญาตประเภทที่ 1 สำหรับผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง และเป็นกิจการที่สมควรให้มีการบริการโดยเสรี

- ใบอนุญาตประเภทที่ 2 สำหรับผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีหรือไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง และเป็นการประกอบกิจการให้บริการที่จำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคล ไม่มีผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม หรือต่อประโยชน์สาธารณะและผู้บริโภค

- ใบอนุญาตประเภทที่ 3 สำหรับกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง และเป็น การให้บริการแก่บุคคลทั่วไปจำนวนมาก ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่าง เป็นธรรม หรืออาจกระทบต่อประโยชน์สาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นต้องคุ้มครองผู้บริโภคเป็นพิเศษ

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคมฯยังกำหนดคุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาตไว้ อีกด้วยโดยคุณสมบัติโดยทั่วไปสำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตทั้งสามประเภทคือ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการ ขอรับใบอนุญาตต้องไม่เคยถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด ตามพระราชบัญญัติการประกอบ กิจการโทรคมนาคม หรือตามกฎหมายว่าด้วยโทรเลขและโทรศัพท์ กฎหมายว่าด้วยวิทยุโทรคมนาคม หรือกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ภายในระยะเวลา 2 ปี ก่อนยื่นคำขอใบอนุญาต นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคมฯ ยังกำหนดว่า ผู้ขอรับใบอนุญาตประเภทที่ 2 และ ประเภทที่ 3 ต้องไม่ใช่คนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

นอกจากนี้ในกิจการโทรคมนาคมที่มีการใช้คลื่นความถี่ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องได้รับอนุญาต ให้ใช้คลื่นความถี่ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯด้วย

5.1.2.2 การกำกับดูแลโดยการกำหนดค่าธรรมเนียม

ในส่วนเรื่องค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ กสทช.ต้องกำกับดูแล เพราะค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตแต่ละประเภทและค่าธรรมเนียมในการเชื่อมต่อโครงข่าย ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคเป็นสำคัญเพราะหากค่าธรรมเนียมในการขอใบอนุญาตสูงเกินไปก็จะมี ผู้ประกอบการน้อยรายที่จะขออนุญาต ใบอนุญาตที่มีราคาสูงเกินไปย่อมส่งผลกระทบต่ออัตราการให้บริการ ที่ผู้บริโภคจะได้รับ เพราะผู้ประกอบการย่อมผลักภาระไปให้ผู้บริโภคช่วยแบกรับและค่าธรรมเนียมใน ใบอนุญาตก็เป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของผู้ประกอบการ ค่าธรรมเนียมในใบอนุญาตหากสูงเกินไปย่อมเป็น ปัญหาที่จะกีดกันไม่ให้ประชาชนเข้าถึงคลื่นความถี่ ตรงกันข้ามหากใบอนุญาตมีราคาต่ำเกินไปก็ส่งผล ต่อรายได้ที่จะเข้าสู่รัฐน้อยลง ดังนั้นการคำนวณราคาคืนความถี่ หรือใบอนุญาตประเภทไม่ใช่คลื่น ความถี่ ย่อมเป็นอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ที่ต้องกำหนดราคาใบอนุญาตให้เหมาะสมและสมดุลโดย ต้องคำนวณในทุกๆด้าน

ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯได้ให้อำนาจ กสทช.ในการกำหนดค่าเนียม ในใบอนุญาต และอัตราค่าใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่าย ในมาตรา 27(4)(6)(7)(8)(9) ทั้งนี้ประกาศในส่วน การกำหนดค่าธรรมเนียมในใบอนุญาต อัตราค่าบริการ อัตราค่าใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่าย

ยอมสามารถบังคับเป็นการทั่วไปเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้มาตรา 29¹¹ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ได้กำหนดกรอบการกำหนดอัตราค่าใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่าย ค่าธรรมเนียมใดๆ หรือค่าบริการในการประกอบกิจการโทรทัศน์ กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรคมนาคม ซึ่งกำหนดให้ กสทช. คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและภาระของผู้บริโภค ความสอดคล้องกับต้นทุนการให้บริการ ความคุ้มค่า และการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

ก. การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ตามที่กำหนดในมาตรา 19¹² ของพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงฯ ให้อำนาจ กสทช. เป็นผู้กำหนดโดยมีหลักเกณฑ์ คือต้องไม่เป็นภาระแก่ผู้ประกอบการหรือผู้ใช้บริการโดยไม่สมเหตุสมผล ต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ความคุ้มค่า ความขาดแคลน และวิธีการจัดสรรทรัพยากร แต่ทั้งนี้มาตรา 42¹³ ของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ

¹¹ มาตรา 29 การกำหนดอัตราค่าใช้หรือค่าเชื่อมต่อโครงข่าย ค่าธรรมเนียมใด ๆ หรือค่าบริการในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์หรือตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมให้ กสทช. คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและภาระของผู้บริโภคความสอดคล้องกับต้นทุนการให้บริการ ความคุ้มค่า และการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพด้วย

¹² มาตรา 19 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

ผู้รับใบอนุญาตต้องชำระค่าธรรมเนียมการใช้คลื่นความถี่และการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์แต่ละประเภทของใบอนุญาตเป็นรายปีตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมตามวรรคสองจะต้องไม่เป็นภาระแก่ผู้ประกอบการหรือผู้ใช้บริการโดยไม่สมเหตุสมผล ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ความคุ้มค่า ความขาดแคลน และวิธีการจัดสรรทรัพยากร

คณะกรรมการอาจลดหย่อนหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้แก่ผู้ขอใบอนุญาตหรือผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ หากผู้นั้นแสดงให้เห็นที่ประจักษ์แก่คณะกรรมการว่าการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ของตนมีรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเกินกว่าสัดส่วนของรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

¹³ มาตรา 42 ให้ กสทช. มีอำนาจกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามมาตรา 41 โดยแยกเป็นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการ ซึ่งต้องชำระเมื่อได้รับใบอนุญาตและต้องชำระเป็นรายปีในอัตราที่เหมาะสมกับ ประเภทของใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการ โทรทัศน์ เว้นแต่ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการทางธุรกิจ ให้ถือว่าเงินที่ได้จากการประมูลตามมาตรา 41 วรรคหกเป็นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ซึ่งต้องชำระเมื่อได้รับใบอนุญาตและให้นำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา 52

กำหนดว่าค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการใช้คลื่นความถี่และการประกอบกิจการต้องไม่เกินร้อยละ 2 ของรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายของผู้รับใบอนุญาต นอกจากนี้ กสทช. อาจลดหย่อนหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้แก่ผู้รับใบอนุญาตได้ หากผู้รับใบอนุญาตนำเสนอรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเกินกว่าสัดส่วนที่ กสทช. กำหนด

ประเด็นที่สำคัญมากในเรื่องใบอนุญาตการประกอบกิจการคือทั้งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงฯ ในมาตรา 9¹⁴ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ มาตรา 43¹⁵ กำหนดให้ใบอนุญาตการประกอบกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้รับใบอนุญาตเท่านั้น โดยกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ อนุญาตให้ผู้รับการจัดสรรคลื่นความถี่มอบเวลาบางส่วนให้ผู้ประกอบการรายอื่นประกอบการแทนได้ แต่ไม่ใช่มอบเวลาทั้งหมดเหมือนระบบสัมปทาน โดยจะเป็นการมอบเวลาบางส่วนให้ผู้อื่นมาร่วมผลิตรายการได้ตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. จะกำหนด¹⁶

ข. การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม

คณะกรรมการโทรคมนาคมแห่งชาติ มีอำนาจในการกำหนดประเภทและอัตราขั้นสูงของค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่ผู้รับใบอนุญาตจะเรียกเก็บจากผู้ให้บริการ ตามลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม โดยต้องมีวิธีคำนวณที่ชัดเจน เป็นอัตรายุติธรรมแก่ผู้รับใบอนุญาตและผู้ให้บริการ ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ แบ่งแยกหรือกีดกันผู้ให้บริการ ตามมาตรา 45¹⁷

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งซึ่งต้องชำระเป็นรายปี ให้ กสทช. กำหนด โดยคำนึงถึงรายจ่ายในการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่และการกำกับดูแลการประกอบกิจการอย่างมีประสิทธิภาพในอัตรารวมทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละสองของรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายของผู้รับใบอนุญาต และให้นำส่งเป็นรายได้ของสำนักงาน กสทช.

บรรดาหน่วยงานที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามวรรคหนึ่งด้วย แต่ กสทช. จะลดหย่อนให้ตามที่เห็นสมควรก็ได้ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของกิจการของหน่วยงานนั้น

¹⁴ มาตรา 9 ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ได้รับใบอนุญาตจะโอนแก่กันมิได้

ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จะต้องประกอบกิจการด้วยตนเอง การแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินรายการให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้กำหนด¹⁵ มาตรา 43 ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ได้รับใบอนุญาต จะโอนแก่กันมิได้

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ต้องประกอบกิจการด้วยตนเอง จะมอบการบริหารจัดการทั้งหมดหรือบางส่วนหรือยินยอมให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีอำนาจประกอบกิจการแทนมิได้ แต่การให้บุคคลอื่นเช่าเวลาดำเนินรายการบางช่วงเวลาอาจกระทำได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กสทช. กำหนด

¹⁶ อ้างแล้ว 22

¹⁷ มาตรา 45 ผู้ใดประสงค์จะใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคมต้องได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องดำเนินการโดยวิธีการประมูลคลื่นความถี่ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการระยะเวลาและเงื่อนไขที่ กสทช. ประกาศ

5.1.2.3 การกำกับดูแลการใช้และเชื่อมต่อโครงข่าย

การสร้างโครงข่ายในกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรคมนาคมย่อมต้องใช้เงินที่สูงมากในการลงทุน ดังนั้นหากมีการจำกัดผู้ประกอบการรายอื่นในการขอใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายย่อมจะเป็นการกีดกันทางการค้า และผู้ให้บริการที่มีโครงข่ายเป็นของตัวเองย่อมผูกขาดในกิจการโดยปริยาย

การเชื่อมต่อ หมายถึง การประกันการเชื่อมต่อหรือเข้าถึงโครงข่ายโทรคมนาคมสาธารณะทุกประเภทเพื่อให้ผู้ใช้บริการใดหรือระบบใดสามารถจะติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้ในระบบอื่นได้เสมือนเป็นโครงข่ายโทรคมนาคมและภายใต้เงื่อนไขกติกาเดียวกัน โดยมีการจัดแบ่งค่าบริการในอัตราส่วนที่เป็นธรรม

มาตรการกำกับดูแลการเชื่อมต่อจึงเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ขาดมิได้ต่อการเปิดตลาดให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม เป็นมาตรการสำคัญของการพัฒนาระบบให้เกิดประสิทธิภาพสูง เนื่องจากเกิดการประหยัดในการลงทุนและลดความซ้ำซ้อนในการลงทุนลง สร้างแรงจูงใจต่อการขยายและปรับปรุงโครงข่าย ลดกำแพงการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ ลดหรือทำลายข้อเสียเปรียบของผู้ประกอบการรายเล็กหรือผู้ประกอบการที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง

มาตรการการเชื่อมต่อมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วนคือ มาตรฐานกลางทางเทคนิค (Technical Standards) และค่าเชื่อมต่อ (Interconnection หรือ Access Charge) ที่ผู้กำกับดูแลจะต้องกำหนดมาตรฐานทางเทคนิคที่จุดเชื่อมต่อโครงข่าย เพื่อให้การเชื่อมต่อเกิดขึ้นได้และมีต้นทุนโดยรวมต่ำที่สุด ผู้กำกับดูแลยังต้องดูแลให้สัญญาระหว่างผู้ให้และผู้ขอเชื่อมต่อในแต่ละกรณีเป็นไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กำหนด โดยให้นำความในมาตรา 41 วรรคสี่ และวรรคเจ็ดมาใช้บังคับโดยอนุโลม และเงินที่ได้จากการประมูลเมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วให้ส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดิน

ให้ถือว่าการยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งเป็นการยื่นคำขออนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมด้วย และเมื่อ กสทช. อนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่แล้วให้ถือว่าอนุญาตให้ประกอบกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม และให้ถือว่าได้รับอนุญาตให้มีและใช้เครื่องวิทยุคมนาคมและตั้งสถานีวิทยุคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคมด้วย ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องวิทยุคมนาคมที่ระบุไว้ในคำขออนุญาต

ให้ กสทช. มีอำนาจกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมและค่าธรรมเนียมซึ่งต้องชำระเป็นรายปีโดยคำนึงถึงรายจ่ายในการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่และการกำกับดูแลการประกอบกิจการอย่างมีประสิทธิภาพในอัตรารวมทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละสองของรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายของผู้รับใบอนุญาต และให้นำส่งค่าธรรมเนียมดังกล่าวเป็นรายได้ของสำนักงาน กสทช.

ตามวัตถุประสงค์และกฎเกณฑ์อย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นผู้บังคับให้คู่กรณีดำเนินการตามสัญญาและลงโทษฝ่ายที่ผิดหรือละเมิดสัญญาที่ทำให้เป็นกรณีๆไป¹⁸

ก. โครงข่ายในการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์

พระราชบัญญัติ การประกอบกิจการกระจายเสียงฯ กำหนดหลักเกณฑ์การสร้างโครงข่ายพื้นฐาน การใช้และการเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ ในหมวด 4 ไว้ดังนี้

- หากจำเป็นต้องมีการปักหรือตั้งเสา เดินสาย วางท่อ หรือติดตั้งอุปกรณ์ใดๆ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำแผนผังร่นละเอียดทิศทาง แนวเขต เสนอต่อ กสทช. ให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการ

- เจ้าของโครงข่ายวิทยุ-โทรทัศน์ต้องให้ผู้อื่นเชื่อมต่อโครงข่าย เว้นแต่โครงข่ายไม่เพียงพอหรืออาจสร้างการรบกวนหรือขัดขวางการให้บริการของเจ้าของโครงข่ายหรือผู้ใช้บริการโครงข่ายรายอื่น ทั้งนี้ โดยคิดค่าตอบแทนที่สมเหตุสมผลและไม่เลือกปฏิบัติ

- เจ้าของโครงข่ายวิทยุ-โทรทัศน์ต้องเปิดเผยข้อตกลง อัตราค่าตอบแทน การใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่าย ตามวิธีการที่ กสทช. กำหนด และต้องแจ้งข้อมูลที่ถูกต้องและจำเป็นในการใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายให้ผู้ขอใช้หรือเชื่อมต่อได้รับทราบ

- ในกรณีที่มีการปฏิเสธการใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่าย หรือมีข้อตกลงกันไม่ได้ คู่กรณีมีสิทธิร้องขอให้ กสทช. พิจารณาได้ โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยและการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น คำวินิจฉัยของ กสทช. ให้เป็นที่สุด

- ห้ามผู้รับใบอนุญาตให้บริการโครงข่ายเพื่อประกอบการแก่ผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ

ข. การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคมฯ มีบทบัญญัติสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมรวมถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตดังนี้

- ผู้รับใบอนุญาตที่มีโครงข่ายโทรคมนาคมมีหน้าที่ให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมของตนเองกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่น ตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด แต่ผู้ได้รับใบอนุญาตมีสิทธิปฏิเสธไม่ให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นใช้โครงข่ายได้กรณีที่โครงข่ายไม่เพียงพอแก่การให้

¹⁸ รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เรื่องแผนหลักการสื่อสาร พ.ศ. 2540 – 2549 กระทรวงคมนาคม สิงหาคม 2540

ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นใช้ หรือการใช้โครงข่ายมีปัญหาทางเทคนิคที่อาจก่อให้เกิดการรบกวนกิจการ โทรคมนาคม (มาตรา 25)

- สัญญาเกี่ยวกับการใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือต้องไม่ทำให้ผู้ใช้บริการเสียประโยชน์ ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ แบ่งแยก หรือกีดกันผู้รับใบอนุญาตรายอื่น ข้อกำหนดทางเทคนิค ณ จุดที่มีการใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายต้องชัดเจน การกำหนดอัตราค่าตอบแทนการใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

5.1.2.4 การกำกับดูแลในการคุ้มครองผู้บริโภค

ประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคซึ่งได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 61 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน คือ บุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหายรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค ซึ่งในส่วนของการคุ้มครองผู้บริโภคได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 31¹⁹ ของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ กำหนดให้ กสทช. แต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นโดยแบ่งเป็นสองคณะ ประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และในด้านกิจการโทรคมนาคม คณะอนุกรรมการทั้งสองชุดนี้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ กสทช. กำหนด การปรับปรุงกฎหมายองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่

¹⁹ มาตรา 31 เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้ กสทช. มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม มิให้มีการดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค ทั้งนี้ โดยให้ กสทช. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นสองคณะ ประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ กสทช. ในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการโทรคมนาคมโดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการ พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนและปฏิบัติหน้าที่อื่น ทั้งนี้ ตามที่ กสทช. กำหนด

ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด ให้ กสทช. มีอำนาจสั่งระงับการดำเนินการดังกล่าวได้

5.1.2.5 การกำกับดูแลโดยการจัดตั้งกองทุน

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ กำหนดให้ กสทช. จัดตั้งกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจกรรมกระจายเสียง กิจกรรมโทรทัศน์ และกิจกรรมโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนฯ คือ

- ดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการด้านกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ และกิจกรรมโทรคมนาคมอย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมการเข้าถึงคลื่นความถี่ของประชาชน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรสื่อสาร การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยุโทรทัศน์ และกิจกรรมโทรคมนาคม การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสาร

- ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาของบุคลากร และองค์กรซึ่งทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยกิจการวิทยุ-โทรทัศน์

- สนับสนุน ส่งเสริม และคุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ และกิจกรรมโทรคมนาคม

- สนับสนุนการดำเนินการของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์โดยจัดสรรเงินจากกองทุนฯ

แหล่งเงินของกองทุนฯ นอกจากทุนประเดิมและเงินที่ได้รับจากรัฐบาลแล้ว ยังมีส่วนที่ได้รับจากผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ โดยแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นส่วนที่ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องส่งเข้ากองทุนโดยตรง คือ ค่าธรรมเนียมบริการอย่างทั่วถึง เงินรายปีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องสมทบเข้ากองทุนฯ ปีละไม่เกินร้อยละ 2 ของรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่าย และค่าประมูลคลื่นความถี่วิทยุ-โทรทัศน์ ส่วนที่สองคือส่วนที่กองทุนฯ ได้รับจากรายได้ของสำนักงาน กสทช. ประกอบด้วย ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้คลื่นความถี่ชำระเป็นรายปี ซึ่งไม่เกินร้อยละ 2 ของรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่าย ตามภาพดังนี้

กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการวิทยุ-โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

การบริหารกองทุนฯ ตามที่พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ กำหนดคือให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ (มาตรา 54) ประกอบด้วย ประธาน กสทช. เป็นประธานกรรมการ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลาง และผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาบุคลากรและวิชาชีพ สื่อกระจายเสียง จำนวนหนึ่งคน และสื่อโทรทัศน์จำนวนหนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการให้บริการโทรคมนาคมพื้นฐานอย่างทั่วถึงหรือในพื้นที่ห่างไกล รวมทั้งการให้บริการในด้านโทรคมนาคมแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคหรือการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จำนวนหนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสจำนวนหนึ่งคน ให้เลขาธิการ กสทช. เป็นกรรมการ และเลขานุการ และให้เลขาธิการ กสทช. แต่งตั้งพนักงานของสำนักงาน กสทช. เป็นผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการกองทุนฯ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

คณะกรรมการกองทุนฯ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกองทุนและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดต่อ กสทช. โดยคณะกรรมการกองทุนฯ ต้องเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกองทุนให้ประชาชนทราบทางเว็บไซต์ของ

สำนักงาน กสทช. และต้องเปิดเผยข้อมูลผู้ที่ขอและผู้ที่ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนและจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรทั้งหมด เป็นไปตามมาตรา 55²⁰

5.2 อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

5.2.1 อำนาจการกำกับดูแลกิจการผูกขาดโดยรัฐ

การกำกับกิจการดูแลกิจการที่ผูกขาด ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วกิจการผูกขาด จะเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ และเป็นกิจการที่ลงทุนสูง จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องแข่งขันกัน เช่น สายส่งไฟฟ้า ระบบควบคุม จะเป็นกิจการที่ลงทุนสูงมากเอกชนย่อมไม่มีศักยภาพมากพอที่จะลงทุน และไม่มีประโยชน์ที่ต้องลงทุนปักสายส่งซ้ำซ้อนกัน กิจการดังกล่าวจึงเป็นการผูกขาดโดยธรรมชาติ

- การกำกับดูแลในส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคง

การกำกับดูแลในส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคง ได้มีการบัญญัติไว้ในส่วนของวัตถุประสงค์ ในมาตรา 7 (1)²¹, มาตรา 8 (1)²², มาตรา 11(1) และ (3)²³ ซึ่งมาตราเหล่านี้

²⁰ มาตรา 55 คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกองทุนและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา 52 ต่อ กสทช. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในกรณีที่ กสทช. มีความเห็นแตกต่างจากคณะกรรมการบริหารกองทุน กสทช. ต้องให้เหตุผลประกอบการพิจารณาไว้ด้วย

ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกองทุน และการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้ประชาชนทราบผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงาน กสทช. โดยต้องแสดงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ขอและผู้ที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนและจำนวนเงินที่ได้รับจากการจัดสรรทั้งหมดด้วย

การเก็บรักษา การใช้จ่าย การจัดทำบัญชีและระบบบัญชี ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

²¹ มาตรา 7 พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้มีบริการด้านพลังงานอย่างเพียงพอ มีความมั่นคง และมีความเป็นธรรมต่อผู้ใช้พลังงานและผู้รับใบอนุญาต

²² มาตรา 8 รัฐพึงมีแนวนโยบายพื้นฐานว่าด้วยกิจการพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) จัดหาพลังงานให้เพียงพอกับความต้องการ มีคุณภาพ มีความมั่นคง และมีระดับราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม โดยเน้นการใช้ประโยชน์และพัฒนาแหล่งพลังงานหมุนเวียนและพลังงานที่มีอยู่ภายในประเทศ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลดการพึ่งพาพลังงานนำเข้าจากต่างประเทศ

(5) สนับสนุนกิจการไฟฟ้าเพื่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน การรักษาความมั่นคงและเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้า โดยรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการในกิจการระบบโครงข่ายไฟฟ้า ศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้า โรงไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นผู้ประกอบกิจการระบบส่งไฟฟ้า การไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นผู้ประกอบกิจการระบบจำหน่ายไฟฟ้ารวมทั้งการรักษาสัดส่วนกำลังผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสมของกิจการไฟฟ้าของรัฐ

²³ มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

จะเป็นอำนาจหลักๆที่ให้อำนาจคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กำกับดูแลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง และในส่วนเรื่องความมั่นคงจะกระจายอยู่ตามมาตราต่างๆ มาตรา 8 (5) กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่ารัฐต้องดูแลสายส่ง ภายใต้การดูแลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต และสายจำหน่าย ภายใต้การดูแลของการไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ขึ้นอยู่กับแต่ละท้องที่ โดยที่ทั้ง 3 การไฟฟ้ายังคงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในระบบส่งไฟฟ้าและจำหน่ายไฟฟ้า เรื่องศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้ายังคงเป็นของรัฐ เพราะฉะนั้นจึงไม่สามารถแปรรูปการไฟฟ้าโดยใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานฯ ในส่วนของเรื่องท่อก๊าซธรรมชาติของ ปตท. ปัจจุบันได้กลายเป็นของบริษัท ปตท. จำกัด(มหาชน) และอำนาจที่เคยอยู่ในพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยได้ยกออกมาที่องค์กรชั่วคราวแล้ว แต่ไม่มีกฎหมายรองรับ เพราะฉะนั้นถ้าหากไม่มีพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานที่ดูแลเรื่องการรอนสิทธิ เรื่องการวางท่อก๊าซฯ การกำกับดูแลค่าผ่านท่อฯ หรือการคุ้มครองท่อจะทำได้ยาก เพราะฉะนั้นก๊าซธรรมชาติจำเป็นต้องนำมาบัญญัติในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน ในส่วนของไฟฟ้าจะคลุมตั้งแต่โรงไฟฟ้า สายส่งไฟฟ้า ศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้า จนถึงการจำหน่ายไฟฟ้า แต่ก๊าซฯคลุมเฉพาะเรื่องท่อก๊าซฯ แต่จะไม่ครอบคลุมถึงระบบท่อน้ำมัน ในส่วนของการเก็บรักษาก๊าซ การผลิตก๊าซ การขุดเจาะสำรวจ การผลิตก๊าซ จะอยู่ภายใต้การกำกับในพระราชบัญญัติปิโตรเลียมและพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม

การกำกับดูแลเรื่องความมั่นคงนี้ ยังเป็นไปตาม มาตรา 11(5) เพราะแผนทั้ง 4 แผนนี้ล้วนเป็นความมั่นคงของประเทศ แต่คณะกรรมการจะมีอำนาจในการเสนอความเห็นประกอบเท่านั้น อำนาจในการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า จะเป็นหน้าที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในการจัดทำแผน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพลังงานแห่งชาติเพื่ออนุมัติแผนและคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ซึ่งจะเห็นได้ว่าฝ่ายนโยบายและฝ่ายกำกับดูแลได้แยกออกจากกัน คณะกรรมการมีอำนาจเพียงให้ความเห็นเท่านั้น เมื่อแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าได้รับความเห็นชอบแล้ว ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดว่าประเทศไทยต้องการพลังงานไฟฟ้าเท่าใด ต้องสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มเติมกี่โรง และขั้นตอนในการขออนุญาตผลิตไฟฟ้านั้นก็จะ เป็นอำนาจของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน พิจารณาไปออกใบอนุญาต

(1) กำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ

(3) กำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดความมั่นคงและเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้า

(5) เสนอความเห็นต่อแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า แผนการลงทุนในกิจการไฟฟ้า แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติ และแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานเพื่อนำเสนอรัฐมนตรีตามมาตรา ๙ (๓)

ซึ่งจะเป็นกำกับดูแลในส่วนนี้อย่างจริงจัง และการกำกับดูแลเรื่องความมั่นคงนี้จะกำกับดูแล โดยการออกใบอนุญาตอันจะเป็นเครื่องมือสำคัญของคณะกรรมการ

5.2.2 การกำกับดูแลในส่วนที่มีการแข่งขันได้

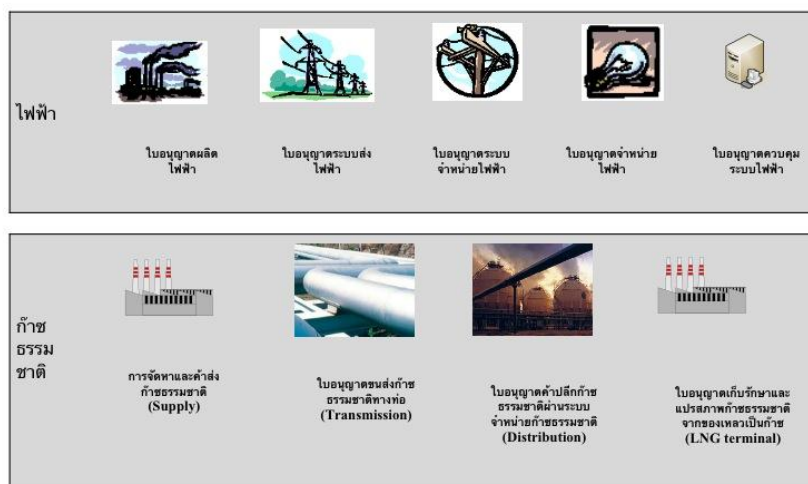
กิจการที่มีการแข่งขันได้จะไม่ใช่ว่าส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการผู้ขาดโดยธรรมชาติ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว กิจการที่ไม่อาจแข่งขันได้ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 11 (5) ซึ่งเป็นกิจการที่รัฐต้องดำเนินการเอง ไม่อาจมอบอำนาจให้เอกชนเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะในส่วนนี้ได้ บริการสาธารณะที่เอกชนสามารถมีส่วนร่วมได้ก็คือ กิจการผลิตไฟฟ้า แต่กิจการผลิตไฟฟ้านี้เอกชนก็ไม่ได้มีเสรีภาพอย่างแท้จริงในการผลิตและขายไฟฟ้าโดยตรงไปสู่ผู้บริโภค เพราะกฎหมายไม่ได้เปิดช่องให้ทำเช่นนั้น เมื่อเอกชนผลิตไฟฟ้าได้แล้วก็ต้องขายให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตเท่านั้น ซึ่งเป็นระบบผู้ซื้อรายเดียวแต่เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระหว่างรัฐกับเอกชน คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะเข้ามากำกับโดยการวางกฎเกณฑ์ในการซื้อขายไฟฟ้าเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย

5.2.2.1 การกำกับดูแลผ่านระบบใบอนุญาต

ใบอนุญาตในการประกอบกิจการพลังงานจะแบ่งได้ดังนี้

การกำกับดูแลกิจการพลังงานของ กกพ.

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะมีหน้าที่ให้ความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ ซึ่งได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 48²⁴ ในการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารหรือการตั้งโรงงาน เจตนารมณ์ของมาตรานี้ คือเป็น one window service ซึ่งทางคณะกรรมการจะอำนวยความสะดวกในการส่งต่อเรื่องการขออนุญาตไปที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป แทนการที่ผู้ประกอบการต้องไปยื่นขออนุญาตด้วยตนเองกับหลายๆหน่วยงาน ซึ่งการอำนวยความสะดวกนี้จะครอบคลุมกฎหมายเพียง 4 ฉบับเท่านั้น คือ กฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน แต่ในส่วนกฎหมายว่าด้วยสิ่งแวดล้อมผู้ประกอบการโรงงานยังต้องไปขอกับทางหน่วยงานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ ส่วนเรื่องที่ผู้ประกอบการต้องขออนุญาตนอกจาก 4 เรื่องนี้ ก็ยังคงต้องปฏิบัติ ตามกฎหมายเรื่องต่างๆในหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

มาตรา 50²⁵ คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนตามมาตรา 9(3) คือ แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า แผนการลงทุนในกิจการไฟฟ้า แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติ และแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานซึ่งคณะกรรมการได้ให้ความเห็นเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการกำกับมีอำนาจเพียงเสนอแผนหรือร่วมทำแผน แต่อำนาจในการอนุมัติแผนเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 ที่ต้องการเพียงแบ่งอำนาจที่มีในส่วนการกำกับดูแลให้คณะกรรมการกิจการพลังงานช่วยบริหาร แต่อำนาจอนุมัติในบางเรื่องที่สำคัญยังเป็นอำนาจของ

²⁴ มาตรา 48 ในกรณีที่การปลูกสร้างอาคาร หรือการตั้งโรงงานเพื่อประกอบกิจการพลังงานต้องปฏิบัติ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ให้การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยคณะกรรมการต้องขอความเห็นจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ดังกล่าว และหน่วยงานดังกล่าวต้องแจ้งความเห็นพร้อมทั้งจำนวนค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บตามกฎหมายนั้น ๆ ให้คณะกรรมการทราบด้วย

ให้สำนักงานจัดส่งค่าธรรมเนียมที่คณะกรรมการเรียกเก็บตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ เพื่อดำเนินการต่อไป

²⁵ มาตรา 50 คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต รวมทั้งอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และอัตราค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการพลังงาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนตามมาตรา 9 (3) หรือนโยบายด้านพลังงานที่คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

รัฐมนตรีพลังงาน เพราะกิจการพลังงานเป็นกิจการที่ต้องการแผนการลงทุนที่มั่นคง สอดคล้องกับการทำงานของรัฐบาล จึงต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

การประกอบกิจการพลังงานในส่วนผู้ประกอบการผลิตไฟฟ้า เฉพาะขนาดใหญ่เท่านั้นที่จะต้องขอใบอนุญาต ซึ่งเป็นไปตามอำนาจของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานตามมาตรา 11(2) ออกประกาศกำหนดประเภทใบอนุญาตการประกอบกิจการพลังงาน และตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดประเภท ขนาด และลักษณะของกิจการพลังงานที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ทั้งนี้ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกา กำหนดประเภท ขนาด และลักษณะของกิจการพลังงานที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.2552 ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรา 3

มาตรา 51²⁶ เงื่อนไขการออกใบอนุญาตของคณะกรรมการ ต้องมีการกำหนดให้เกิดการแข่งขันอย่างเท่าเทียมกัน และต้องไม่เป็นภาระเกินสมควรแก่การประกอบกิจการพลังงานของผู้รับอนุญาตซึ่งในอนุมาตรา 10 ในส่วนที่ป้องกันการใช้อำนาจผูกขาดโดยมิชอบ ในส่วนที่เป็นกิจการผูกขาดโดยธรรมชาติก็คงต้องมีผูกขาดอยู่เช่นเดิมเพราะเป็นเรื่องความมั่นคงซึ่งกฎหมายบังคับให้รัฐต้องมีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะในส่วนนี้ เช่น สายส่ง สายจำหน่ายไฟฟ้า ท่อก๊าซฯ แต่กิจการผูกขาดนั้นต้องมีความชอบธรรมในการที่จะให้เอกชน ผู้ประกอบการรายอื่นๆ สามารถใช้

²⁶ มาตรา 51 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกใบอนุญาตที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 50 ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของประเภท ขนาด และลักษณะของกิจการพลังงาน และต้องไม่ทำให้เกิดภาระเกินสมควรแก่การประกอบกิจการพลังงานของผู้รับใบอนุญาต และไม่เป็นผลให้เกิดการจำกัดการแข่งขัน รวมทั้งต้องให้มีการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในระหว่างผู้รับใบอนุญาตที่ประกอบกิจการพลังงานในประเภท ขนาด และลักษณะเดียวกันหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของสถานประกอบกิจการพลังงาน
- (2) มาตรฐานทางวิชาการ วิศวกรรม และความปลอดภัย
- (3) มาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ
- (4) อัตราค่าบริการ
- (5) ประสิทธิภาพในการใช้พลังงานและทรัพยากร
- (6) ประสิทธิภาพในการประกอบกิจการพลังงานและการให้บริการ
- (7) ประเภทและชนิดของเชื้อเพลิง รวมถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้พลังงานหมุนเวียน
- (8) กระบวนการและเทคโนโลยีในการประกอบกิจการพลังงาน
- (9) การป้องกันและแก้ไขการขาดแคลนพลังงาน
- (10) การแข่งขันในการประกอบกิจการพลังงาน และการป้องกันการใช้อำนาจผูกขาดในทางมิชอบ
- (11) โครงสร้างการถือหุ้นและความสัมพันธ์กับผู้ประกอบกิจการพลังงานรายอื่น
- (12) กระบวนการในการรับฟังความเห็นและทำความเข้าใจกับประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย
- (13) มาตรฐานทางด้านสิ่งแวดล้อม
- (14) มาตรการในการบรรเทาผลกระทบต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ใกล้เคียงกับสถานประกอบกิจการพลังงาน
- (15) ความสมบูรณ์และครบถ้วนของการรายงานข้อมูลต่อคณะกรรมการ

สายส่ง สายจำหน่าย การผ่านท่อก๊าซ ซึ่งคณะกรรมการต้องเข้าไปวางหลักเกณฑ์เพื่อมิให้เจ้าของกิจการที่ผู้ขาดโดยธรรมชาติ ปฏิเสธการขอเชื่อมต่อสายส่ง สายจำหน่าย ค่าผ่านท่อก๊าซฯ การขอเชื่อมต่อระบบสายส่ง และการผ่านท่อก๊าซเป็นหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการที่จะเข้าไปวางกฎเกณฑ์ในส่วนนี้เพราะต้องให้ความเป็นธรรมกับเจ้าของโครงข่าย และผู้ขอเชื่อมต่อโครงข่ายซึ่งจะเกี่ยวเนื่องมาตรฐานความปลอดภัยของระบบเชื่อมต่อโครงข่าย เนื่องจากลักษณะที่เป็นโครงข่ายจะมีลักษณะที่เป็นเทคนิคในด้านอุปกรณ์ซึ่งต้องรองรับกันทั้งเจ้าของโครงข่ายและผู้ขอเชื่อมต่อ เช่นหากเจ้าของโครงข่ายกำหนดมาตรฐานอุปกรณ์เชื่อมต่อที่ไม่เป็นธรรม ผู้ที่ได้รับผลกระทบสามารถอุทธรณ์ไปที่คณะกรรมการได้ เรื่องดังกล่าวจะเป็นเรื่องทางเทคนิคแล้วก็จำกัดเฉพาะในการเชื่อมโยงระบบเดิมจำเป็นต้องมีผู้มาดูและระบบ หากปล่อยให้ให้ผู้ประกอบการ ผู้เป็นเจ้าของระบบโครงข่ายมีหลายระบบ จะกระทบต่อความมั่นคงได้ เป็นไปตามมาตรา 51(3) คณะกรรมการจะพิจารณาถึงมาตรฐานของอุปกรณ์ทั้งหมดแล้วการเชื่อมโยงจะเชื่อมต่อได้หรือไม่ได้อยู่ที่สิ่งสำคัญอย่างเดียวกันคือ มาตรฐานของอุปกรณ์ต้องถูกต้อง แต่กรรมการเองก็ไม่สามารถจะไประบุได้ว่ามาตรฐานเป็นอย่างไร กรรมการจึงให้ผู้ได้รับใบอนุญาตได้มีระบบโครงข่าย ไม่ว่าจะโครงข่ายของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตของการไฟฟ้านครหลวงหรือ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจัดทำรายละเอียดของมาตรฐานอุปกรณ์ขึ้นมาให้คณะกรรมการกำกับพิจารณา ว่ามาตรฐานอุปกรณ์ได้มาตรฐานความปลอดภัยทั้งนี้เพื่อความมั่นคงในระบบไฟฟ้า เพราะฉะนั้นคณะกรรมการกำกับต้องพิจารณาตามมาตรา 73²⁷ เมื่อพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ผู้เป็นเจ้าของโครงข่ายก็ต้องยอมให้มีการเชื่อมโยง โดยใช้มาตรฐานอุปกรณ์ที่คณะกรรมการกำกับเห็นชอบ²⁸

5.2.2.2 การกำกับดูแลในการคุ้มครองผู้บริโภค

²⁷ มาตรา 73 มาตรฐานของอุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายพลังงานของผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงาน รวมถึงวิธีการตรวจสอบและการรับรองผลการตรวจสอบต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ระเบียบตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดให้อุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายพลังงานบางประเภทต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานก่อนนำมาใช้ในการประกอบกิจการพลังงานก็ได้

ในการจัดทำระเบียบตามวรรคหนึ่งนั้น ให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานจัดทำรายละเอียดเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

²⁸ บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 10 ประจำวันที่ 26 ตุลาคม 2550 หน้า 10

การคุ้มครองผู้บริโภคในการประกอบกิจการพลังงาน คือการคุ้มครองผู้บริโภคในประเด็น การได้รับบริการอย่างทั่วถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน การได้รับการเยียวยาในผลกระทบที่เกิดจากการประกอบธุรกิจพลังงาน การได้ใช้พลังงานในอัตราที่เหมาะสม

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 มีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ใช้พลังงาน ผู้ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการพลังงาน เช่น มาตรา 7(1) ส่งเสริมให้มีบริการด้านพลังงานอย่างเพียงพอ มีความมั่นคง และมีความเป็นธรรมต่อผู้ใช้พลังงานและผู้รับใบอนุญาต , มาตรา 7(2) ปกป้องผลประโยชน์ของผู้ใช้พลังงานทั้งทางด้านอัตราค่าบริการและคุณภาพการให้บริการ , มาตรา 7(6) ปกป้องสิทธิเสรีภาพของผู้ใช้พลังงาน ชุมชนท้องถิ่น ประชาชน และผู้รับใบอนุญาตในการมีส่วนร่วม เข้าถึง ใช้ และจัดการด้านพลังงาน ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

คณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขต

ในส่วนของคณะกรรมการประจำเขต ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 98 ถึงมาตรา 103 ซึ่งตามกฎหมายจะเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานฯ ในมาตรา 7 และ แนวนโยบายพื้นฐานว่าด้วยกิจการพลังงาน มาตรา 8(3) ในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ใช้พลังงาน การจัดตั้งคณะกรรมการผู้ใช้พลังงาน มาตรา 98 เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตประกอบด้วยคณะกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอีกไม่เกินสิบคนซึ่งเป็นผู้แทนของผู้ใช้พลังงานประจำเขต²⁹

²⁹ มาตรา 98 เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอีกไม่เกินสิบคนซึ่งเป็นผู้แทนของผู้ใช้พลังงานในแต่ละเขต คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง วิธีการปฏิบัติงานค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขต ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด และให้ถือว่าค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงาน

ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตครบถ้วนแล้วโดยแบ่งเป็น 13 เขต ดังภาพ

จำนวนคณะกรรมการประจำเขตจะมีจำนวนยึดหยุ่น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวไปตามแต่ละเขต เพราะแต่ละเขตมีสภาพสังคมแตกต่างกัน ซึ่งกิจการพลังงานงานนั้นคือ กิจการไฟฟ้า กิจการก๊าซธรรมชาติ บางเขตไม่มีก๊าซธรรมชาติ ทุกเขตจะมีกิจการไฟฟ้าแต่ผู้ใช้ไฟฟ้าแต่ละเขตมีลักษณะต่างกัน บางเขตจะเป็นโรงงานอุตสาหกรรมมาก บางเขตจะเป็นบ้านเรือน เพราะฉะนั้นการเปิดให้มีคณะกรรมการประจำเขต แต่ละเขตจะมีกรรมการที่คนนั้นมีความยึดหยุ่นจะเป็นวิธีการที่เหมาะสม แต่กลุ่มผู้ใช้พลังงานที่มีปัญหาคล้ายๆกัน คือ กลุ่มของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ชาวบ้านธรรมดาจะมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้า เพราะอาจมีปัญหากับการไฟฟ้า อาจมีการคิดค่าไฟฟ้าผิดพลาด ปัญหาไฟถูกตัด ซึ่งปัญหาจะมีลักษณะคล้ายกัน แต่ในเขตที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมจะมีปัญหาแตกต่างกันออกไป เช่น โรงงานอุตสาหกรรมที่บ้านโป่ง ราชบุรี จะมีปัญหาไฟตก ไฟฟ้าดับ ก็ปรากฏว่ามีเสาไฟฟ้าต้นหนึ่งที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ทำให้รถชนบ่อย อันจะสร้างปัญหาให้กับผู้ประกอบการ จะเห็นว่าปัญหาแต่ละ

พื้นที่จะแตกต่างกัน³⁰ คณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขต จะมีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 99 ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้³¹

-พิจารณาเรื่องราวร้องเรียนของผู้ใช้พลังงานและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้พลังงานตามที่คณะกรรมการกำหนด

-ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการในด้านการคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน

-ประสานงานกับผู้ประกอบกิจการพลังงานเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียนของผู้ใช้พลังงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพบริการ

-เสนอมาตรการแก้ไขและปรับปรุงการให้บริการพลังงาน

-ปฏิบัติการอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด

คณะกรรมการประจำเขตจะมีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ใช้งานที่ได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบกิจการของผู้ได้รับใบอนุญาต โดยที่ผู้ใช้งานมีสิทธิยื่นหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการประจำเขต ตามมาตรา 100³² เช่น กรณีผู้รับใบอนุญาตเรียกเก็บค่าบริการไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการประจำเขตจะมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ใช้งาน และจะมีการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ได้รับในขั้นต้น โดยมีการกำหนดระยะเวลาให้มีการพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน หากผู้ใช้งานไม่เห็นด้วยกับ

³⁰ รายงานการประชุมสมาชิกนิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน(พ.ศ. 2550)

³¹ มาตรา 99 ให้คณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของผู้ใช้พลังงานและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้พลังงานตามที่คณะกรรมการกำหนด
- (2) ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการในด้านการคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน
- (3) เสนอมาตรการแก้ไขและปรับปรุงการให้บริการพลังงาน
- (4) ประสานงานกับผู้ประกอบกิจการพลังงานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียนของผู้ใช้พลังงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพบริการและแก้ไขเรื่องร้องเรียน
- (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนด

³² มาตรา 100 ในกรณีที่ผู้ใช้งานได้รับความเดือดร้อนเสียหายอันเนื่องมาจากการให้บริการของผู้รับใบอนุญาต ผู้ใช้งานมีสิทธิยื่นหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตได้

หนังสือร้องเรียนต้องระบุข้อเท็จจริงที่ชัดเจนพร้อมจัดส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวไปด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในการนี้ให้กำหนดระยะเวลาพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องเรียน และต้องให้โอกาสคู่กรณีชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานของตนด้วย

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตสามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้³³

5.2.2.3 การกำกับดูแลโดยการจัดตั้งกองทุน

ในส่วนของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 93- 97 การกำกับดูแลโดยการจัดตั้งกองทุนนั้น เป็นไปตามแนวความคิดในเรื่องการอุดหนุนข้ามภาค ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 เนื่องจากในบางพื้นที่มีผู้อยู่อาศัยน้อย การลงทุนสายส่งไปสู่พื้นที่ห่างไกลเพื่อให้ประชาชนได้ใช้ไฟฟ้าอย่างทั่วถึง ซึ่งผู้ประกอบการมักจะไม่ลงทุนในบริเวณนี้เพราะไม่คุ้มทุน แต่การกระจายความเจริญสู่พื้นที่เป็นหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม กองทุนพัฒนาไฟฟ้าจะเข้าไปอุดหนุนเงินในส่วนนี้ เงินกองทุนนี้จะเข้าไปดูแลเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากผู้ประกอบการพลังงาน และเงินกองทุนจะมีส่วนสนับสนุนการใช้พลังงานหมุนเวียนและเทคโนโลยีที่มีผลกระทบน้อย³⁴

³³ มาตรา 101 ในกรณีที่ผู้ใช้พลังงานได้รับความเดือดร้อนเสียหายอันเนื่องมาจากการให้บริการของผู้รับใบอนุญาต ผู้ใช้พลังงานมีสิทธิยื่นหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตได้ หนังสือร้องเรียนต้องระบุข้อเท็จจริงที่ชัดเจนพร้อมจัดส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวไปด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในการนี้ให้กำหนดระยะเวลาพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องเรียน และต้องให้โอกาสคู่กรณีชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานของตนด้วย

³⁴ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อการชดเชยและอุดหนุนผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้าซึ่งได้ให้บริการแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าที่ด้อยโอกาส หรือเพื่อให้มีการให้บริการไฟฟ้าอย่างทั่วถึง หรือเพื่อส่งเสริมนโยบายในการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค
- (2) เพื่อการชดเชยผู้ใช้ไฟฟ้าซึ่งต้องจ่ายอัตราค่าไฟฟ้าแพงขึ้นจากการที่ผู้รับใบอนุญาตที่มีศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้ากระทำการฝ่าฝืนมาตรา 87 วรรคสอง
- (3) เพื่อการพัฒนาหรือฟื้นฟูท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า
- (4) เพื่อการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน และเทคโนโลยีที่ใช้ในการประกอบกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย
- (5) เพื่อการส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้ ความตระหนัก และมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า
- (6) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

การใช้จ่ายเงินกองทุนตาม (1) (2) (3) (4) และ (5) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดภายใต้กรอบนโยบายของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติตามมาตรา 11 (10) และต้องจัดให้มีการแยกบัญชีตามกิจการที่ใช้จ่ายอย่างชัดเจน

เงินในกองทุนพัฒนาไฟฟ้าจะประกอบด้วยเงินที่ได้มาตามมาตรา 94³⁵ แต่เงินส่วนใหญ่จะเป็นเงินที่ได้รับจากผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้า โดยเงินเหล่านี้ผู้ประกอบการจะเรียกเก็บจากประชาชนทั่วไปที่ใช้ไฟฟ้าโดยมีการบวกเงินส่วนนี้เข้าไปในค่าไฟฟ้า³⁶

5.3 เปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ขององค์กรกำกับดูแล

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการขององค์กรทั้งสอง คณะกรรมการ กสทช. จะมีอำนาจมากกว่าคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพราะ กสทช. มีอำนาจในการกำหนดนโยบายอันเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญกำหนดอำนาจหน้าที่เอาไว้ และมีรายละเอียดแห่งอำนาจหน้าที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 27 คือมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนแม่บทบริหารคลื่นความถี่ ตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม การกำหนดการจัดสรรคลื่นความถี่ระหว่างคลื่นที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม โดยที่แผนแม่บทบริหารคลื่นความถี่อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 48 รายละเอียดเกี่ยวกับตารางกำหนดคลื่นความถี่ทั้งหมดที่ประเทศไทยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ระหว่างประเทศ รายละเอียดเกี่ยวกับคลื่นความถี่ที่กำหนดให้ใช้ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม แนวทางในการคืนคลื่นความถี่เพื่อนำไปจัดสรรใหม่หรือปรับปรุงคลื่นความถี่ ทั้งนี้แผนแม่บทในการจัดการคลื่นความถี่เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ กสทช. นอกจากจะมีหน้าที่กำหนดนโยบายแล้วยังมีอำนาจในการกำกับดูแลคือ กำกับให้การใช้คลื่นความถี่ของผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค

ในส่วนของคณะกรรมการกำกับกิจการจะมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 ที่ต้องการแยกงานกำหนด

³⁵ มาตรา 94 กองทุนประกอบด้วย

- (1) เงินที่ได้รับตามมาตรา 96
 - (2) เงินค่าปรับจากผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้าตามมาตรา 128 และมาตรา 140
 - (3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
 - (4) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- เงินและทรัพย์สินที่เป็นของกองทุนไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

³⁶ บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 10 ประจำวันที่ 26 ตุลาคม 2550 หน้า 23

นโยบายออกจากร่างงานกำกับดูแล และต้องการรวมอำนาจกำกับดูแลที่กระจายอยู่ตามหน่วยงานต่างๆ มารวมที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน โดยที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานได้ แยกงานนโยบายซึ่งเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรา 9 เช่น เสนอนโยบายเกี่ยวกับโครงสร้างกิจการพลังงานต่อคณะรัฐมนตรี เสนอนโยบายการจัดหาพลังงาน และนโยบายการกระจายแหล่งและชนิดของเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าต่อคณะกรรมการนโยบาย พลังงานแห่งชาติ พิจารณาแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า แผนการลงทุนในกิจการไฟฟ้า แผนการจัดหา ก๊าซธรรมชาติ และแผนการขยายโครงข่ายพลังงานซึ่งคณะกรรมการได้ให้ความเห็นเพื่อนำเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เสนอนโยบายในการป้องกันและแก้ไขการขาดแคลนพลังงานต่อ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เสนอนโยบายและแนวทางทั่วไปในการประกอบกิจการ พลังงานต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ กำหนดนโยบายมาตรฐานคุณภาพบริการ และมาตรฐานในการประกอบกิจการพลังงาน กำหนดนโยบายในการจัดให้มีการบริการพลังงานอย่างทั่วถึงและให้มีการบริการพลังงานสำหรับผู้ด้อยโอกาส เสนอนโยบายในการนำส่งเงินเข้ากองทุนและ การใช้จ่ายเงินกองทุนต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พิจารณาแผนการดำเนินงานของ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานและงบประมาณรายจ่ายของสำนักงานคณะกรรมการกำกับ กิจการพลังงาน เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการแยกงานนโยบาย ออกจากกำกับดูแลของคณะกรรมการอย่างเห็นได้ชัด ส่วนอำนาจของคณะกรรมการกำกับกิจการ พลังงานกำหนดอยู่ในมาตรา 11 เช่นกำกับดูแลเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติ การประกอบกิจการพลังงานภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ ออกประกาศกำหนดประเภทใบอนุญาตและ เสนอตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดประเภท ขนาด และกิจการพลังงานที่ได้รับยกเว้น ไม่ต้อง ขอรับใบอนุญาต กำหนดมาตรการเพื่อความมั่นคงและน่าเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้า กำหนดระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการจัดหาไฟฟ้าและออกประกาศเชิญชวนการรับซื้อไฟฟ้า รวมทั้งกำกับดูแลขั้นตอน การคัดเลือกให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย เพราะในส่วนของกิจการผลิตไฟฟ้าเป็นกิจการที่เอกชนมีส่วนร่วม ในการผลิตได้ไม่เป็นกิจการผูกขาดโดยธรรมชาติ แต่ผู้ผลิตไฟฟ้าได้แล้วต้องนำมาขายให้แก่การ ไฟฟ้าฝ่ายผลิต ซึ่งคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะเข้าไปกำกับให้เกิดความเป็นธรรมระหว่าง ผู้ซื้อและผู้ขาย อีกทั้งคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็น แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า แผนการลงทุนในกิจการไฟฟ้า แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติและแผนการ ขยายโครงข่ายพลังงานเพื่อนำเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน การออกระเบียบหรือ ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การนำเงิน ส่งเงินเข้ากองทุนและการใช้จ่ายเงินกองทุนให้สอดคล้องกับ นโยบายของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ การออกคำสั่งและกำหนดค่าปรับทางปกครอง เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กสทช. มีอำนาจและหน้าที่มากกว่าคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพราะมีภารกิจที่ต้องกำหนดนโยบายและกำกับดูแลในองค์กรเดียวกัน แต่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นเพียงแค่องค์กรกำกับดูแล การกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจึงต้องสอดคล้อง และอยู่ในกรอบของฝ่ายนโยบายคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 6

ความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแล

องค์กรกำกับดูแลมีภารกิจที่สำคัญในการออกระเบียบ (regulate) และควบคุม (control) กิจกรรมต่างๆของภารกิจกำกับดูแลเฉพาะด้าน การใช้อำนาจของการกำกับดูแลอาจกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด สืบเนื่องจากแนวความคิดของรัฐสมัยใหม่ที่รัฐจะมีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะเฉพาะในส่วนที่ไม่อาจให้เอกชนจัดทำได้ ส่วนที่มีการแข่งขันได้ก็จะปล่อยให้เกิดการแข่งขันกันโดยเสรี โดยรัฐจะเป็นผู้วางกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมของการแข่งขัน การจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างที่เดิมรัฐวิสาหกิจจะเป็นผู้ผูกขาด แต่เมื่อพัฒนาสู่รัฐสมัยใหม่เอกชนก็มีบทบาทที่จะจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง เมื่อรัฐวิสาหกิจและเอกชนสามารถจัดทำบริการสาธารณะได้ จึงเกิดการแข่งขันกัน องค์กรกำกับดูแลจะเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่ต้องเป็นอิสระในการกำกับดูแล โดยต้องไม่วางกฎเกณฑ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐวิสาหกิจจนทำให้เอกชนเสียหาย หน้าที่ขององค์กรกำกับดูแลคือต้องกำกับให้เกิดความเท่าเทียมกันทั้งไม่ว่ากับรัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนด้วยกัน ความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแลจึงเป็นสิ่งที่สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการที่จะลงทุนในการจัดทำบริการสาธารณะ

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ขององค์กรกำกับดูแลกับรัฐบาล ความสัมพันธ์ขององค์กรกำกับดูแลกับรัฐสภา

6.1 ความเป็นอิสระของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

6.1.1 ความสัมพันธ์กับรัฐบาล

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานงานจะมีความสัมพันธ์กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานอย่างใกล้ชิด คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะมีความเป็นอิสระอยู่อย่างจำกัด เพราะเจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัติกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 ออกมาบังคับใช้คือต้องการแยกงานกำกับดูแลออกมจากงานกำหนดนโยบาย อำนาจของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นแค่อำนาจที่แยกออกมาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน และหากพิจารณาเจตนารมณ์ท้ายพระราชบัญญัติจะไม่ได้กล่าวถึงความเป็นอิสระของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน การแยกออกมานี้ไม่ได้แยกเด็ดขาดซึ่งคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานต้องทำงานสอดคล้องกับฝ่ายนโยบาย เมื่อนโยบายได้กำหนดออกมาจากฝ่ายบริหาร เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน คณะกรรมการพลังงานแห่งชาติ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานก็มีหน้าที่เพียงกำกับกิจการตามนโยบาย เห็นได้จากการได้กำหนดอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานไว้ใน มาตรา 9¹

¹ มาตรา 9 เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัตินี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอนโยบายเกี่ยวกับโครงสร้างกิจการพลังงานต่อคณะรัฐมนตรี
- (2) เสนอนโยบายการจัดหาพลังงาน และนโยบายการกระจายแหล่งและชนิดของเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า เพื่อให้กิจการไฟฟ้ามีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติกำกับกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 ซึ่งรัฐมนตรียังคงมีอำนาจมาก ยกตัวอย่างเช่น มาตรา 11(5) ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ เสนอความเห็นต่อแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า แผนการลงทุนในกิจการไฟฟ้า แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติ และแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานเพื่อนำเสนอรัฐมนตรีตามมาตรา 9 (3) อำนาจของคณะกรรมการมีเพียงให้ความเห็นเท่านั้น อำนาจในการอนุมัติแผนยังคงเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีที่จะให้ความเห็นชอบ

มาตรา 41² คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานไม่ได้มีอำนาจที่เป็นอิสระในการกำหนดงบประมาณรายจ่ายของสำนักงาน การกำหนดค่าธรรมเนียมซึ่งแท้จริงแล้วเจตนารมณ์ผู้กร่างกฎหมาย มีความเห็นว่าหากองค์กรกำกับดูแลเป็นผู้กำหนดค่าธรรมเนียมแล้วจะทำให้รายได้ขององค์กรกำกับดูแลมีมากขึ้น ในต่างประเทศจะมี Conflict of law และมาตรา 41 จะเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกคือแผนการดำเนินงาน งบประมาณรายจ่าย และประมาณการรายจ่ายของสำนักงาน ก็คือประมาณการรายรับและรายจ่ายของสำนักงาน เพราะฉะนั้นในส่วนนี้คือขอความเห็นชอบจาก

(3) พิจารณาแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า แผนการลงทุนในกิจการไฟฟ้า แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติ และแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานซึ่งคณะกรรมการได้ให้ความเห็นตามมาตรา ๑๑ (๕) เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(4) เสนอนโยบายในการป้องกันและแก้ไขการขาดแคลนพลังงานต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

(5) เสนอนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางทั่วไปในการประกอบกิจการพลังงานต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

(6) กำหนดนโยบายมาตรฐานคุณภาพบริการและมาตรฐานในการประกอบกิจการพลังงาน

(7) กำหนดนโยบายในการจัดให้มีบริการพลังงานอย่างทั่วถึง และให้มีบริการพลังงานสำหรับผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งนโยบายเกี่ยวกับการร้องเรียนของผู้ใช้พลังงาน

(8) เสนอนโยบายในการนำส่งเงินเข้ากองทุนและการใช้จ่ายเงินกองทุนต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

(9) พิจารณาแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและงบประมาณรายจ่ายของสำนักงาน เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(10) ให้ความเห็นชอบข้อบังคับและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่คณะกรรมการเสนอตามมาตรา 11 (8)

(11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดใด ๆ ที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

² มาตรา 41 ให้คณะกรรมการเสนอแผนการดำเนินงาน งบประมาณรายจ่าย และประมาณการรายได้ประจำปี งบประมาณของสำนักงาน รวมทั้งแผนการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและผลประโยชน์อื่น ๆ ตามมาตรา 40 (1) เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

เมื่อได้รับความเห็นชอบแผนการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและผลประโยชน์อื่น ๆ ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและผลประโยชน์อื่น ๆ ให้สอดคล้องกับแผนดังกล่าว เพื่อให้สำนักงานมีรายได้ตามแผนการดำเนินงานที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว

สำหรับเงินอุดหนุนที่จะขอจัดสรรจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ให้รัฐมนตรีเสนองบประมาณรายจ่ายของปีงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุนต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปของสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเท่านั้น แต่ถ้าหากเงินงบประมาณไม่เพียงพอ ต้องนำเรื่องเข้า คณะรัฐมนตรี แล้วก็เข้าสภาผู้แทนราษฎร เพื่อจะนำเงินงบประมาณไปเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป ถ้าหาก สภาผู้แทนไม่ผ่านเงินงบประมาณให้ก็เป็นหน้าที่ของรัฐบาลต้องหาเงินจากแหล่งอื่นมาให้ เช่นจาก งบกลาง เห็นได้ว่าคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีอำนาจเพียงจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ แต่สุดท้ายก็ต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และฝ่ายบริหารโดยรัฐบาลยังคงมีอำนาจที่มีผล ในเรื่องอัตราค่าธรรมเนียม ตามมาตรา 64³ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติจะเป็นไปตาม พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550⁴ จะเป็นผู้มีอำนาจ อย่างแท้จริงในการกำหนดทิศทางในเรื่องสำคัญ และตามมาตรา 65⁵ การกำหนดหลักเกณฑ์ในการ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมของผู้รับใบอนุญาตคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ซึ่งสุดท้ายผู้ที่ให้ ความเห็นชอบตามข้อกำหนดคือคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติอันเป็นฝ่ายรัฐบาล ในส่วน ของระบบโครงข่ายพลังงานและศูนย์ควบคุมระบบโครงข่ายพลังงาน มาตรา 79⁶ กำหนดให้

³ มาตรา 64 ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติกำหนดนโยบายและแนว ทางการกำหนด อัตราค่าบริการในการประกอบกิจการพลังงาน

⁴ มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รอง นายกรัฐมนตรีคนหนึ่งซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคน หนึ่งซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงพลังงาน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เป็นกรรมการ ให้ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานเป็นกรรมการและเลขานุการ

⁵ มาตรา 65 ภายใต้นโยบายและแนวทางที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติให้ความเห็นชอบ ให้ คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าบริการของผู้รับใบอนุญาตแต่ละประเภท โดยมีแนวทาง ดังต่อไปนี้

- (1) ควรสะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงและคำนึงถึงผลตอบแทนที่เหมาะสมของการลงทุนของการประกอบกิจการ พลังงานที่มีประสิทธิภาพ
- (2) ควรอยู่ในระดับที่ทำให้มีการจัดหาพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการใช้ พลังงานในประเทศ
- (3) ควรจูงใจให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการประกอบกิจการพลังงาน
- (4) คำนึงถึงความเป็นธรรมแก่ทั้งผู้ใช้พลังงานและผู้รับใบอนุญาต
- (5) คำนึงถึงการช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้าที่ด้อยโอกาสหรือการจัดหาไฟฟ้าเพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค
- (6) การคำนวณอัตราค่าบริการต้องชัดเจน โปร่งใส และต้องประกาศเผยแพร่อัตราค่าบริการ
- (7) ไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้ใช้พลังงานหรือผู้ประสงค์จะใช้พลังงานอย่างไม่เป็นธรรม

⁶ มาตรา 79 ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานต้องดำเนินการตามที่กำหนดในแผนการขยายระบบโครงข่าย พลังงาน

ผู้รับใบอนุญาตที่มีโครงข่ายพลังงานต้องดำเนินการตามแผนการขยายโครงข่ายพลังงานซึ่งจะเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเป็นผู้เสนอแผนเพื่อให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เห็นได้ว่าคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีอำนาจเพียงให้ความเห็นเท่านั้น และในอนุมาตรา 79 วรรค 2 ที่กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีโครงข่ายพลังงานซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการกำหนดจัดทำแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบต่อ คณะรัฐมนตรี ซึ่งผู้รับใบอนุญาตโครงข่ายก็คือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นเจ้าของโครงข่ายพลังงานที่ผูกขาดอยู่แล้วคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเพียง ให้ความเห็นและจัดรับฟังความคิดเห็นเท่านั้น แต่ไม่ได้มีอำนาจในการอนุมัติแผนแต่อย่างใด คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานคงมีอำนาจให้ความเห็นชอบผู้รับใบอนุญาตที่มีโครงข่ายพลังงาน ซึ่งมีใช้หน่วยงานของรัฐ

ในส่วนการคุ้มครองผู้ใช้พลังงานที่เป็นมาตรฐานการให้บริการอย่างทั่วถึง ได้กำหนดไว้ใน มาตรา 90⁷ ในส่วนนี้เป็นเรื่องของการอุดหนุนข้ามภาค ซึ่งจะเป็นการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น ที่ห่างไกลเพื่อให้ได้รับการบริการอย่างเท่าเทียม มาตรานี้ได้วางหลักการให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มี บริการด้านพลังงานในท้องที่ที่ไม่มีผู้ให้บริการ หรือมีแต่ไม่ทั่วถึง หรือไม่เพียงพอ แต่การกำหนดของ คณะกรรมการต้องเป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนด จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการกำกับกิจการ พลังงานไม่ได้มีอำนาจที่เป็นอิสระเพราะต้องกระทำภายในกรอบนโยบายของฝ่ายบริหาร ในการที่จะ สั่งการอย่างใดๆในการอุดหนุนข้ามภาค อำนาจที่แท้จริงเป็นเรื่องของฝ่ายนโยบาย คือรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพลังงาน เมื่อพิจารณาโครงสร้างอำนาจความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารซึ่งก็คือรัฐบาล กับ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน อำนาจตัดสินใจในหลายๆเรื่องที่สำคัญยังคงเป็นของฝ่าย นโยบาย ซึ่งจะทำให้ฝ่ายนโยบายและฝ่ายกำกับดูแลทำงานสอดคล้องกัน เช่น การที่ฝ่ายนโยบายได้มีการอนุมัติแผน PDP โดยในแผนจะมีการกำหนดว่าในช่วงระยะเวลาใด ต้องสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มกี่โรง ต่อจากนั้นฝ่ายกำกับดูแลจะต้องทำการเปิดประมูลโรงไฟฟ้าตามกรอบนโยบายที่กำหนดไว้ในแผน PDP ซึ่งในการเปิดประมูลการสร้างโรงไฟฟ้านี้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะเป็นผู้วาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการกำหนดจัดทำ แผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ในการพิจารณาแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการให้ความเห็นประกอบด้วย ใน การนี้หากแผนดังกล่าวมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชนให้คณะกรรมการจัดให้มีกระบวนการรับฟัง ความเห็นตามมาตรา 26 ด้วย

ให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานซึ่งมีใช้หน่วยงานของรัฐตามวรรคสองจัดทำแผนการขยาย ระบบโครงข่ายพลังงานเพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามขอบเขตและหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการกำหนด

⁷ มาตรา 90 คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีบริการด้านพลังงานในท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่ยัง ไม่มีผู้ให้บริการ หรือมีแต่ไม่ทั่วถึง หรือไม่เพียงพอแก่ความต้องการของผู้ใช้พลังงานในท้องที่นั้น การกำหนดตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 9 (7)

หลักเกณฑ์การประมูลและตัดสินใจเลือกผู้ประกอบการผลิตไฟฟ้า

กรรมการกำกับกิจการพลังงานอาจพ้นจากตำแหน่งหากคณะรัฐมนตรีมีมติให้ออกจากตำแหน่งเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

6.1.2 ความสัมพันธ์กับรัฐสภา

นอกจากที่ได้กล่าวไว้แล้วในส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายของคณะกรรมการหากไม่เพียงพอ รัฐบาลต้องจัดเงินอุดหนุนโดยขอจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเสนอขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายของปีงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุนต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปของสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม เพื่อให้สภาผู้แทนสภาผู้ราษฎรเป็นผู้พิจารณาอนุมัติเป็นไปตามมาตรา 41

มาตรา 46⁸ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ต้องจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นฝ่ายนโยบาย และรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ในทุกสิ้นปีงบประมาณ และเปิดเผยต่อสาธารณชน อันเป็นการกำกับการทำงานของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ในปัจจุบันคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้จัดทำรายงานประจำปี และได้เปิดเผยต่อสาธารณชนแล้วในทางเว็บไซต์ของคณะกรรมการ รวมแล้ว 4 ฉบับตั้งแต่ พ.ศ. 2551 – 2554 ซึ่งการจัดทำรายงานประจำปีของคณะกรรมการจะมีเนื้อหาที่ค่อนข้างละเอียด เป็นไปตามมาตรา 28⁹ เพื่อให้ได้รับทราบถึงการดำเนินงานของคณะกรรมการ

⁸ มาตรา 46 ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปี เสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทุกสิ้นปีงบประมาณ และเปิดเผยต่อสาธารณชน รายงานนี้ให้กล่าวถึงการรับและการใช้จ่ายเงินที่ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ สำนักงาน และกองทุนในปีที่ล่วงมา รวมทั้งเหตุผลในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ งบการเงิน และบัญชีทำการพร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชี รวมทั้งแผนงานที่จะดำเนินการในภายหน้าของคณะกรรมการ สำนักงานและกองทุน

⁹ มาตรา 28 ในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อกำหนด หรือคำสั่งใดของคณะกรรมการ ให้มีการบันทึกมติที่ประชุม พร้อมข้อเท็จจริงและเหตุผลซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อกำหนด หรือคำสั่งนั้นไว้ในรายงานการประชุมของคณะกรรมการ

ให้สำนักงานสรุปรายงานการประชุมของคณะกรรมการไว้ในรายงานประจำปีของสำนักงานซึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่กรรมการเข้าประชุมและขาดประชุม และต้องมีการตีพิมพ์ เพื่อเผยแพร่แก่ผู้สนใจหรือลงในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสำนักงานด้วย

ให้คณะกรรมการชี้แจงเหตุผลในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อกำหนด หรือคำสั่งใดที่มีผลกระทบต่อบุคคล กลุ่มบุคคล หรือผู้รับใบอนุญาตเป็นหนังสือภายในหกสิบวัน หากบุคคล กลุ่มบุคคล หรือผู้รับใบอนุญาตที่ได้รับผลกระทบนั้นร้องขอ และหากการดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าวมีผลกระทบต่อสาธารณชนให้ชี้แจงเหตุผลในการดำเนินการดังกล่าวในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสำนักงานด้วย

ในรายงานประจำปีของสำนักงานตามวรรคสอง ให้สรุปผลการประชุมของคณะกรรมการและจำนวนครั้งที่อนุกรรมการเข้าประชุมและขาดประชุม และการดำเนินงานของบุคคลตามมาตรา 24 ไว้ด้วย

6.2 ความเป็นอิสระของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

6.2.1 ความสัมพันธ์กับรัฐบาล

คณะกรรมการ กสทช. เป็นองค์กรกำกับดูแลในการบริหารและจัดสรรคลื่นความถี่ ดังนั้นอำนาจของ กสทช. จะเป็นอำนาจเชิงบริหารที่ปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาล ซึ่งกรอบการดำเนินงานของ กสทช. จะอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ความสัมพันธ์กับรัฐบาลจะเป็นไปอย่างหลวมๆ ซึ่งจะเป็นในเชิงขอความร่วมมือ เช่น ตามมาตรา 27(22)(23)¹⁰ และมาตรา 75¹¹ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรกำกับดูแลฯ โดย กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการให้ข้อมูลและร่วมดำเนินการในการเจรจาหรือการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้อง และ กสทช. มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

ในการจัดทำแผนในการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมให้ กสทช. กำหนดแผนการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม โดยในแผนต้องกำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายระยะเวลาการดำเนินการ ซึ่งการจัดทำแผนดังกล่าวกฎหมายบัญญัติให้ กสทช.หารือกับหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องโดยต้องสอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อสภา¹² อันเป็นไปตาม

¹⁰ มาตรา 27 ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(22) ให้ข้อมูลและร่วมดำเนินการในการเจรจาหรือทำความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง

(23) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรคลื่นความถี่และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

¹¹ มาตรา 75 ในกรณีที่จะต้องมีการเจรจาหรือทำความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม หรือการอื่นที่เกี่ยวข้อง กสทช. และสำนักงาน กสทช. มีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลและร่วมดำเนินการตามที่รัฐบาลแจ้งให้ทราบ

¹² มาตรา 50 เพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม ให้ กสทช. กำหนดแผนการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม โดยในแผนอย่างน้อยจะต้องกำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาในการดำเนินการ พร้อมทั้งประมาณการค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าว การจัดทำแผนตามวรรคหนึ่ง ให้ กสทช. หารือกับหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องโดยต้องสอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา ให้ กสทช. ประกาศ

รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2550 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 75 ที่กำหนดให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องชี้แจงต่อสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใด ในระยะเวลาใด เพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง แต่ทั้งนี้การดำเนินงานของ กสทช. ต้องอยู่ภายใต้กรอบแห่งรัฐธรรมนูญว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 84(10)(11) ที่กำหนดให้ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจภายใต้รัฐธรรมนูญ¹³ ความสัมพันธ์กับรัฐบาลของ กสทช. ในส่วนของงบประมาณสำนักงาน กสทช. กล่าวคือ หากงบประมาณของสำนักงาน กสทช. ไม่พอสำหรับค่าใช้จ่าย คณะรัฐมนตรีต้องจัดเงินสนับสนุน เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปของสำนักงาน กสทช. และในการจัดทำงบการเงิน และบัญชี เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบบัญชี ประเมินผลการใช้จ่ายเงิน วิเคราะห์การใช้จ่ายเงินของสำนักงาน กสทช. แล้ว ต้องส่งรายงานดังกล่าวไปให้ กสทช. คณะรัฐมนตรี รัฐสภา¹⁴ กสทช. มีหน้าที่จัดทำรายงานประจำปีในการบริหารคลื่นความถี่ กิจกรรมกระจายเสียง กิจกรรมโทรคมนาคม และกิจการโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นบัญชี และต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบ ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

กำหนดจำนวนค่าใช้จ่ายที่จะเรียกเก็บจากผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ โทรคมนาคมเพื่อนำไปใช้ดำเนินการสนับสนุนการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงรายได้ที่ผู้ได้รับใบอนุญาตได้รับการให้บริการโทรคมนาคมให้ กสทช. ประกาศกำหนดจำนวนเงินจากกองทุนตามมาตรา ๕๓ (๔) ที่จะนำมาสนับสนุนผู้ได้รับใบอนุญาตเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดให้มีบริการดังกล่าวได้ มาตรา 74 ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ กสทช. ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา

¹³ มาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

(10) จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ และต้องมีให้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ในความผูกขาดของเอกชนอันอาจก่อความเสียหายแก่รัฐ

(11) การดำเนินการใดที่เป็นเหตุให้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน หรือเพื่อความมั่นคงของรัฐ ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน หรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด จะกระทำมิได้

¹⁴ มาตรา 69 ให้สำนักงาน กสทช. จัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ในทุกกรอบปีให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน กสทช. โดยให้วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการใช้จ่ายเงินพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใดด้วยแล้วทำบันทึกรายงานผลเสนอต่อ กสทช. คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา

ให้สำนักงาน กสทช. เป็นหน่วยรับตรวจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

อาจขอให้ กสทช. หรือเลขาธิการ กสทช. ชี้แจงการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหนังสือหรือขอให้ชี้แจงด้วยวาจาก็ได้ ตามมาตรา 76¹⁵

6.2.2 ความสัมพันธ์กับรัฐสภา

ความสัมพันธ์ของ กสทช. วุฒิสภานอกจากการแต่งตั้งและถอดถอนคณะกรรมการ กสทช. รายละเอียดตามที่ผู้เขียนได้อธิบายไว้แล้วใน บทที่ 4 นอกจากนั้นความสัมพันธ์ระหว่าง กสทช. กับ รัฐสภาจะพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมให้แก่สำนักงาน กสทช. กรณีรายได้ของสำนักงาน กสทช. ไม่พอกับรายจ่าย ตามมาตรา 65 และมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และ กสทช. ต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีในการบริการคลื่นความถี่และแผนการดำเนินงานในระยะต่อไปเพื่อเสนอต่อรัฐสภา ตามมาตรา 76 ซึ่งสภาผู้แทน และวุฒิสภา อาจขอให้ กสทช. หรือเลขาธิการ กสทช. ชี้แจงการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหนังสือด้วยวาจาก็ได้

นอกจากนี้การทำงานของ กสทช. ต้องอยู่ในกำกับของคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตามมาตรา 5¹⁶ แห่ง พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการสิทธิการของ

¹⁵ มาตรา 76 ให้ กสทช. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีในด้านการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี ซึ่งต้องแสดงรายละเอียดแผนงานและผลการปฏิบัติงาน รายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ การจัดสรรคลื่นความถี่ การประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี และแผนการดำเนินงานในระยะต่อไปเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และเปิดเผยให้ประชาชนทราบ

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

- (1) ผลงานของ กสทช. ในปีที่ผ่านมาแล้วเมื่อเปรียบเทียบกับแผนงานหรือโครงการที่กำหนด
- (2) แผนงาน โครงการ และแผนงบประมาณสำหรับปีถัดไป
- (3) งบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชี รายงานการตรวจสอบภายใน
- (4) ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมประเภทต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อประชาชน
- (5) คุณภาพและอัตราค่าบริการโทรคมนาคมประเภทต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อประชาชน
- (6) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้บริโภค
- (7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกองทุนตามมาตรา 52
- (8) รายงานเกี่ยวกับสภาพการแข่งขันของตลาดในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมประเภทต่าง ๆ รวมทั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระทำอันมีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ของรัฐและประชาชน นายกรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อาจขอให้ กสทช. หรือเลขาธิการ กสทช. แล้วแต่กรณี ชี้แจงการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหนังสือหรือขอให้มาชี้แจงด้วยวาจาก็ได้

¹⁶ มาตรา 5 คณะกรรมการสิทธิการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใด มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ คำสั่งเรียกตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่

ในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับกับผู้ตรวจการแผ่นดินหรือกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยตรง

สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. 2554 ทั้งนี้หากไม่ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งรับผิดทางอาญา ตามมาตรา 14

ความสัมพันธ์ของรัฐสภา กับ กสทช. ยังคงมีการกำกับดูแลการทำงานของ กสทช. ไว้ในหมวด 6 เรื่อง การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการและการบริหารงาน มาตรา 70 ถึง มาตรา 73 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน จะประกอบด้วยประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีก 4 คน โดยกรรมการต้องมีผลงานหรือความรู้ และมีความเชี่ยวชาญ ซึ่งแบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการกระจายเสียง 1 คน กิจการโทรทัศน์ 1 คน กิจการโทรคมนาคม 1 คน ด้านคุ้มครองผู้บริโภค 1 คน ด้านการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน 1 คน ทั้งนี้การคัดเลือกกรรมการจะเป็นหน้าที่ของวุฒิสภา ตามมาตรา 70¹⁷ และกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และจะดำรงตำแหน่งสองวาระติดต่อกันไม่ได้ กรรมการต้องไม่เป็นกรรมการ กสทช. กสท. กทค. อนุกรรมการ เลขาธิการ กสทช. พนักงานหรือลูกจ้าง กสทช. ตามมาตรา 71¹⁸

ในแต่ละองค์การตามรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง

¹⁷ มาตรา 70 ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกจำนวนสี่คน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้ที่มีผลงานหรือมีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านกิจการกระจายเสียง จำนวนหนึ่งคน และด้านกิจการโทรทัศน์ จำนวนหนึ่งคน
- (2) เป็นผู้ที่มีผลงานหรือมีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านกิจการโทรคมนาคม จำนวนหนึ่งคน
- (3) เป็นผู้ที่มีผลงานและประสบการณ์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค จำนวนหนึ่งคน
- (4) เป็นผู้ที่มีผลงานและประสบการณ์ด้านการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จำนวนหนึ่งคน

ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการดำเนินการคัดเลือกบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการจำนวนสองเท่าของจำนวนกรรมการตามวรรคหนึ่ง เพื่อนำเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาคัดเลือกต่อไป ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานวุฒิสภากำหนด

ให้ผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการประชุมร่วมกันเพื่อคัดเลือกผู้สมควรเป็นประธานกรรมการ

¹⁸ มาตรา 71 กรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสองวาระติดต่อกันไม่ได้

กรรมการตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นกรรมการ กสทช. กสท. กทค. อนุกรรมการ เลขาธิการ กสทช. พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กสทช. และให้นำความในมาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 20 (1) (2) (4) และ (5) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน มีหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการบริหารงานของ กสทช. กสท. กทค. สำนักงาน กสทช. และ เลขาธิการ กสทช. แล้วแจ้งผลให้ กสทช. ทราบนับแต่ปีบัญชี และให้ กสทช. นำรายงานดังกล่าวเสนอ ต่อรัฐสภาพร้อมรายงานประจำปีของ กสทช. และเปิดเผยให้ประชาชนทราบตามมาตรา 72¹⁹ ทั้งนี้ ใน รายงานอย่างน้อยต้องมีเนื้อหา คือ ผลการปฏิบัติงานของ กสทช. กสท. กทค. สำนักงาน กสทช. และ เลขาธิการ กสทช. , รายงานข้อเท็จจริงหรือข้อสังเกตการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ในส่วน ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล พร้อมทั้ง ความเห็นและข้อเสนอแนะ , ความเห็นเกี่ยวกับรายงานประจำปี กสทช. ได้จัดทำขึ้น , เรื่องอื่นๆ ที่ สมควรรายงานให้ กสทช. รัฐสภา หรือประชาชนทราบ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 73²⁰

การรายงานของกรรมการติดตามจะเป็นการทำรายงานอีกฉบับหนึ่งต่างจากรายงานประจำปี ที่ กสทช. ต้องเสนอต่อรัฐสภา การรายงานของกรรมการติดตามผลจะเป็นการรายงานโดยตรงต่อ รัฐสภา เพราะหากให้รายงานผ่าน กสทช. กสทช. ไปรวบรวมมารายงานประจำปี กสทช. ซึ่ง กสทช.

ในกรณีที่กรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจาก ตำแหน่งตามวาระให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่าคณะกรรมการติดตามและ ประเมินผลการปฏิบัติงานประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ เว้นแต่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสามคน

วิธีการประชุมและการลงมติให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน กำหนด

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการสรรหาและการปฏิบัติงานของกรรมการติดตามและประเมินผลการ ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด

¹⁹ มาตรา 72 ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน มีอำนาจหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการดำเนินการและการบริหารงานของ กสทช. กสท. กทค. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช. แล้วแจ้งผลให้ กสทช. ทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้ กสทช. นำรายงานดังกล่าวเสนอต่อรัฐสภา พร้อมรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของ กสทช. ตามมาตรา 76 และเปิดเผยรายงานดังกล่าวให้ประชาชนทราบ ทางระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงาน กสทช. หรือวิธีการอื่นที่เห็นสมควร

การประเมินตามวรรคหนึ่งต้องอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริงและข้อมูลต่าง ๆ และต้องมีการรับฟังความคิดเห็น ของผู้มีส่วนได้เสียประกอบด้วย

คณะกรรมการอาจมอบหมายให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ และประเมินผลเพื่อประโยชน์ในการจัดทำรายงาน

²⁰ มาตรา 73 รายงานตามมาตรา 72 อย่างน้อยจะต้องมีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

- (1) ผลการปฏิบัติงานของ กสทช. กสท. กทค. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช.
 - (2) รายงานข้อเท็จจริงหรือข้อสังเกตจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพและความสอดคล้องกับ นโยบายของรัฐบาล พร้อมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะ
 - (3) ความเห็นเกี่ยวกับรายงานประจำปี กสทช. ได้จัดทำขึ้นตามมาตรา 76
 - (4) เรื่องอื่น ๆ ที่เห็นสมควรรายงานให้ กสทช. รัฐสภา หรือประชาชน ทราบ
- ให้ กสทช. กสท. กทค. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช. ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกให้แก่ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามที่ร้องขอ

อาจจะเลือก highlight บางประเด็นอาจจะเลือก Downplay บางประเด็นอะไรต่างๆ วิธีที่ป้องกัน กลไกแบบนี้ก็คือรายงานโดยตรงต่อรัฐสภา ส่วนเรื่องรายงานประจำปีของ กสทช. นั้น จะมีเรื่องอื่น ซึ่งมีขอบเขตไปไกลมากกว่าเรื่องของการประเมิน และก็เป็นเรื่องที่ กสทช. เป็นการรายงานการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ การรายงานของกรรมการติดตามและประเมินผลจะต้องรายงานไปทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพราะแม้วุฒิสภาจะเป็นผู้แต่งตั้งกรรมการติดตามและประเมินผล แต่สภาผู้แทนราษฎรก็มีอำนาจในร้องขอให้ถอดถอน จึงจำเป็นต้องรายงานให้ทราบ การรายงานของกรรมการติดตามและประเมินผลจึงต้องรายงานไปยังสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา²¹

6.3 เปรียบเทียบความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแล

ความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแลทั้งสองมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กสทช. จะมีความเป็นอิสระมากกว่า คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพราะ กสทช. เป็นองค์กรที่กำหนดนโยบายและกำกับดูแลอยู่ในองค์กรเดียวอันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ย่อมทำให้มีความคล่องตัวในการบริหาร อันจะทำให้งานนโยบายและการกำกับดูแลสอดคล้องกัน ความสัมพันธ์กับรัฐบาลจะเป็นไปอย่างหลวมๆ ส่วนความสัมพันธ์กับรัฐสภาจะเป็นการแต่งตั้งและถอดถอน และการรายงานข้อมูลประจำปี

ส่วนคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะมีความสัมพันธ์กับฝ่ายบริหารเป็นอย่างมาก คือ ฝ่ายบริหารจะออกนโยบาย ส่วนฝ่ายกำกับดูแลจะมีหน้าที่กำกับดูแลให้ไปตามนโยบายจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกัน เพราะการออกกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแลย่อมอยู่ภายใต้กรอบของฝ่ายกำหนดนโยบาย อันเป็นไปตามมาตรา 9 และมาตรา 11

ดังนั้นคณะกรรมการ กสทช. จะมีความเป็นอิสระมากกว่าคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

²¹ รายงานการประชุมคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดสรรคลื่นความถี่ วันที่ 17 กันยายน 2552 ครั้งที่ 23 หน้า 13- 17

บทที่ 7

เปรียบเทียบและวิเคราะห์ สถานะ อำนาจหน้าที่ และความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแล

องค์กรกำกับดูแลทั้งสอง คือ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานและคณะกรรมการ กสทช. มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่เหมือนกัน คือกำกับกิจการสาธารณูปโภคอันเป็นกิจการสำคัญของรัฐอันเป็นไปตามหลักการของรัฐสมัยใหม่ที่จะปล่อยให้เอกชนร่วมจัดทำบริการสาธารณะในส่วนที่จัดให้มีการแข่งขันได้ เพราะสมัยนี้เอกชนมีความสามารถและเทคโนโลยีที่ทันสมัยก้าวหน้าขึ้นกว่าสมัยก่อน เอกชนสามารถจัดทำบริการในส่วนที่มีการแข่งขันได้ เมื่อเกิดการแข่งขันตามกลไกตลาดผลสุดท้ายประชาชนจะได้ประโยชน์มากที่สุด รัฐจะทำหน้าที่เพียงกำกับดูแลในกิจการที่ต้องผูกขาดโดยธรรมชาติ อันเป็นส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศเท่านั้น

เมื่อเปรียบเทียบองค์กรกำกับดูแลทั้งสององค์กรที่ได้ทำการศึกษาแล้วจะพบว่าองค์กรทั้งสองแม้จะมีวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลกิจการสาธารณูปโภคที่เหมือนกัน แต่หากพิจารณาอย่างถ่องแท้จะพบว่าสถานะของกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรมีความแตกต่างกัน โครงสร้างการตั้งองค์กรก็มีความต่างกัน อำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระก็มีความต่างกัน ดังนี้

7.1 เปรียบเทียบฐานที่มาของกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลทั้งสอง

จะเห็นได้ว่าแม้้องค์กรกำกับดูแลทั้งสอง คือคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) กับคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จะทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับดูแลในกิจการสาธารณูปโภค และเป็นหน่วยงานของรัฐแต่กฎหมายซึ่งเป็นพื้นฐานในการจัดตั้งต่างกัน โดย คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ. 2550 มาตรา 47 ซึ่งกำหนดให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยกำหนดให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม การจัดสรรคลื่นความถี่ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สาธารณะอื่น และการแข่งขันอย่างเสรีเป็นธรรมรวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อสารมวลชนสาธารณะการกำกับประกอบกิจการต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการครอบงำ การครองสิทธิข้ามสื่อ หรือการครอบงำ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเองหรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชนซึ่งในรัฐธรรมนูญนี้จะเป็นการกำหนดแค่หลักการและตามรัฐธรรมนูญยังกำหนดโครงสร้างขององค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ไว้ในมาตรา 305(1)

โดยกำหนดหน่วยงานภายในองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ให้มีคณะกรรมการเฉพาะด้าน แยกต่างหาก จากกันทำหน้าที่กำกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และคณะกรรมการกำกับกิจการ โทรคมนาคม โดยมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ ไว้ในกฎหมายระดับ พระราชบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ส่วนคณะกรรมการกำกับ กิจการพลังงาน (กกพ.) จัดตั้งโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติ การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550

ดังนั้นเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรจะเห็นได้ว่าการจัดตั้งขึ้นตาม กฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่างกัน

7.2 เปรียบเทียบการจัดโครงสร้างขององค์กรกำกับดูแลทั้งสอง

โครงสร้างการจัดองค์กรขององค์กรกำกับดูแลทั้งสองจะมีความเหมือนกันตรงที่จะมี คณะกรรมการเป็นฝ่ายบริหาร และมีส่วนของสำนักงานดำเนินงานด้านธุรการอันมีฐานะเป็นนิติบุคคล การจัดโครงสร้างองค์กรมีความต่างกัน คือ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีจำนวน 7 คนจะ กำกับดูแลทั้งในส่วนกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นไปตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการ ประกอบกิจการพลังงานที่กำหนดให้มีประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่นอีกหกคนจะเห็นได้ ว่าคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะมีชุดเดียว กฎหมายไม่ได้กำหนดให้แบ่งเป็นฝ่ายกำกับ กิจการไฟฟ้าและกิจการก๊าซธรรมชาติ แต่ภายในคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานกำหนดให้มี กรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติอย่างน้อยด้านละหนึ่งคนซึ่งเป็นไปตามมาตรา 12 แต่คณะกรรมการ กสทช. จำนวน 11 คนมีการแบ่งโครงสร้างเป็นคณะกรรมการย่อยซึ่งกำกับดูแล ตามกิจการเฉพาะซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 305(1) และรายละเอียดเป็นไปตามพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. 2553 จะมีกรรมการ 5 คน กำกับดูแลในส่วนกิจการโทรคมนาคมตามมาตรา 38 ซึ่งเรียกว่า กทค. จะประกอบด้วยประธาน กทค. 1 คนโดยที่ประธาน กทค.จะแต่งตั้งจากรองประธาน กสทช.และกรรมการอื่นอีก 4 คน ซึ่งกรรมการ กทค.จะดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการกิจการกระจาย เสียงและกิจการโทรทัศน์ขณะเดียวกันไม่ได้ ส่วนอีกหน่วยงานย่อยภายในกสทช.จะประกอบด้วย กรรมการอีก 5 คน จะกำกับดูแลในส่วนกิจการกระจายเสียง กิจการวิทยุและโทรทัศน์ เรียกว่า กสท. อันเป็นไปตามมาตรา 35 ซึ่งภายในกรรมการชุดนี้จะประกอบไปด้วยประธาน กสท.ซึ่งแต่งตั้งจากรอง ประธาน กสทช.และมีกรรมการอื่นอีก 4 คน โดยที่กรรมการ กสท.จะดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ กทค.ขณะเดียวกันไม่ได้ทั้งนี้จะมีประธานกรรมการ กสทช. 1 คนทำหน้าที่ประธานกลางของ คณะกรรมการ กสทช. ซึ่งประธาน กสทช.จะมีอำนาจกำกับดูแลสำนักงานเป็นไปตามมาตรา 56 ทั้งนี้ ทั้งกรรมการกำกับกิจการพลังงานและกรรมการ กสทช.จะมีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปีและดำรง ตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ทั้งสององค์กรจะมีเลขาธิการเป็นหัวหน้าในการบังคับบัญชาสำนักงานโดยที่คณะกรรมการจะเป็น ผู้คัดเลือกและแต่งตั้งรวมทั้งถอดถอนเลขาธิการ การคัดเลือกคณะกรรมการ กสทช.จะมีการคัดเลือกที่

เข้มกว่าคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กล่าวคือ การสรรหากรรมการกำกับกิจการพลังงานจะมีความผูกโยงกับคณะรัฐมนตรีเป็นอย่างมาก ซึ่งจะมีการแต่งตั้งกรรมการสรรหาเพียง 9 คนเป็นไปตามมาตรา 14 กล่าวคือการแต่งตั้งกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ให้รัฐมนตรีเสนอชื่อคณะกรรมการสรรหาคณะหนึ่งที่มีจำนวนเท่ากับคณะรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งให้ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ ซึ่งกรรมการสรรหาจะประกอบไปด้วยผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม หรือเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวนสี่คนโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเป็นผู้เสนอ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นผู้ประกอบกิจการพลังงานจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนสภาวิศวกรจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจ ซึ่งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ไม่น้อยกว่าห้าปี ด้านคุ้มครองผู้บริโภคหรือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือด้านพลังงานจำนวนหนึ่งคน เมื่อพิจารณาถึงกรรมการสรรหาซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการคัดเลือกกรรมการกำกับจะเห็นได้ว่าฝ่ายการเมืองจะมีอำนาจเป็นอย่างมากในการคัดเลือกเพื่อให้กรรมการกำกับ การได้มาซึ่งกรรมการกำกับย่อมไม่ได้กรรมการที่เป็นอิสระอย่างแท้จริงเพราะอยู่ภายใต้ครอบงำของฝ่ายการเมือง ผู้เขียนเห็นว่ากระบวนการสรรหากรรมการกำกับดูแลเป็นขั้นตอนตั้งต้นที่สำคัญที่สุดเพราะสุดท้ายแล้วกรรมการต้องมีอำนาจอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลในกิจการไฟฟ้าและก๊าซซึ่งจะมีผลต่อสังคมเป็นอย่างมาก หากขั้นตอนการสรรหาไม่เป็นอิสระอย่างแท้จริงย่อมได้กรรมการที่ไม่มีคุณภาพ เป็นแค่ตัวแทนของฝ่ายการเมืองที่เข้าไปทำหน้าที่ ไม่ได้เข้าไปรักษามผลประโยชน์ของชาติอย่างแท้จริง

แต่ในส่วนกรรมการ กสทช. จะมีการสรรหาที่เข้มข้นเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การสรรหากรรมการ กสทช. จะแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มวิชาชีพเลือกกันเองให้ได้ว่าที่ กสทช. ทั้งสิ้น 22 คน ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ โดยที่ สมาคมวิชาชีพด้านกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคมที่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคล เป็นต้น และกลุ่มที่กรรมการสรรหาเลือก เป็นไปตามมาตรา 15 ซึ่งกรรมการสรรหาจะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งจำนวน 15 คน คณะกรรมการสรรหาจะคัดเลือกบุคคลที่มาทำการสมัครคัดเลือกให้ได้จำนวน 22 คน รวมแล้วจะมีว่าที่ กสทช. 44 คน แล้วให้วุฒิสภาเลือก กรรมการ กสทช. ให้ได้จำนวน 11 คน ดังนั้นเห็นได้ว่าการเลือกกรรมการขององค์กรกำกับดูแลทั้งสองต่างกัน กระบวนการคัดเลือก กสทช. จะมีกระบวนการที่ซับซ้อนมากกว่า เป็นอิสระจะฝ่ายบริหารมากกว่าการแทรกแซงกระบวนการคัดเลือกกรรมการค่อนข้างเป็นไปได้ยากกว่าเพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 47 ต้องการองค์กรของรัฐที่มีอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ กระบวนการสรรหากรรมการกำกับกิจการพลังงานที่ฝ่ายบริหารจะแทรกแซงได้ง่ายมากเพราะขั้นตอนต่างๆจะยึดโยงกับคณะรัฐมนตรีเนื่องจากพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานมีเจตนารมณ์เพียงแยกงานกำกับดูแลออกจากงานนโยบาย

รายได้ของสำนักงานขององค์กรกำกับดูแลทั้งสองจะมีรายได้จากค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ค่าปรับทางปกครอง เงินอุดหนุนทั่วไป

7.3 เปรียบเทียบอำนาจ หน้าที่ และความเป็นอิสระขององค์กรกำกับดูแลทั้งสอง

การใช้อำนาจขององค์กรกำกับดูแลทั้งสองจะใช้การกำกับผ่านใบอนุญาตประเภทต่างๆที่ผู้ประกอบการได้รับ โดยใบอนุญาตจะมีการกำหนดเงื่อนไข สิทธิของผู้ได้รับใบอนุญาต ซึ่งใบอนุญาตจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำกับดูแล ใบอนุญาตนี้จะแบ่งเป็นใบอนุญาตในกิจการที่แข่งขันได้และกิจการที่แข่งขันไม่ได้

การใช้อำนาจของคณะกรรมการ กสทช.จะมีอำนาจและความเป็นอิสระมากกว่า คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กล่าวคือ กสทช.จะมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการนโยบายด้วย นอกจากนี้จะมีอำนาจเพียงกำกับดูแล เพราะ กสทช.ต้องทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ เพราะคลื่นความถี่เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 47 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 เคลื่นความถี่เป็นทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดดังนั้น กสทช.จึงต้องจัดสรรคลื่นความถี่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อจัดสรรคลื่นความถี่ตามวัตถุประสงค์แล้วก็ต้องกำกับการใช้คลื่นความถี่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามใบอนุญาต จะเห็นได้ว่า กสทช.เป็นองค์กรที่ทั้งกำหนดนโยบายและกำกับดูแลอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน การที่ กสทช.เป็นทั้งหน่วยงานที่กำหนดนโยบายและกำกับดูแล มีข้อดีคืองานนโยบายและงานกำกับดูแลจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีเอกภาพ งานในด้านการกำหนดนโยบายเช่น มาตรา 27 ตามพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ คือ การจัดทำแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ ตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม แผนความถี่วิทยุ และแผนเลขหมายโทรคมนาคม กำหนดการจัดสรรคลื่นความถี่ระหว่างคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม การกำหนดลักษณะและประเภทของ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม การดำเนินงานของ กสทช.มีความเป็นอิสระจากฝ่ายการเมือง อันเป็นหลักประกันในการกำกับดูแล หาก กสทช.ไม่เป็นอิสระอย่างแท้จริงจะเป็นอันตรายเป็นอย่างมากเพราะงานด้านกำกับดูแลและงานนโยบายรวมอยู่ในองค์กรเดียวกัน

กสทช.ต้องกำกับดูแลทั้งในส่วนที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นรัฐวิสาหกิจ และเอกชน เพื่อเป็นหลักประกันในการที่จะดำเนินนโยบายภายใต้หลักแห่งความเสมอภาค การแข่งขันที่เท่าเทียมกันระหว่างรัฐวิสาหกิจและเอกชน เพื่อป้องกันการผูกขาดในกิจการที่แข่งขันได้ เมื่อเกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมภายใต้กลไกตลาดประโยชน์ที่ได้ย่อมตกอยู่กับประชาชนผู้บริโภค และการกำกับดูแลนั้น กสทช.ต้องกำกับดูแลเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม ตามมาตรา 31 ผู้เขียนเห็นด้วยกับกระบวนการสรรหาที่เป็นอิสระและการใช้อำนาจที่เป็นอิสระอย่างแท้จริงของ

ขณะที่การใช้อำนาจ และความเป็นอิสระของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานผู้เขียนเห็นว่ามีความเป็นอิสระน้อยกว่า กสทช. เพราะการกำกับดูแลต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาล ย่อมส่งผลถึงการใช้อำนาจที่อาจถูกครอบงำจากฝ่ายบริหารหรือฝ่ายการเมือง กล่าวคือ ความเป็นอิสระตั้งแต่การสรรหากรรมการกำกับกิจการพลังงานจะเห็นได้ว่ากฎหมายออกแบบให้ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายการเมืองเข้าแทรกแซงได้ ซึ่งอาจจะได้กรรมการที่ไม่ได้มีความสามารถอย่างแท้จริงซึ่งอาจเป็นแค่ตัวแทนของฝ่ายผลประโยชน์ทางการเมืองเข้ามาทำหน้าที่ เพราะการคัดเลือกกรรมการกำกับ

กิจการพลังงานตามมาตรา 14 เปิดโอกาสให้ฝ่ายการเมืองแต่งตั้งกรรมการสรรหาจำนวนเก้าคนเพื่อคัดเลือกกรรมการกำกับ เมื่อได้มาซึ่งคณะกรรมการไม่ได้มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงย่อมไม่อาจเป็นหลักประกันการแข่งขันของเอกชนได้ว่าจะมีการใช้อำนาจของคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแลให้เกิดความเป็นธรรมซึ่งสุดท้ายหากการแข่งขันไม่เกิดความเป็นธรรมผลกระทบต่อประชาชน ตัวอย่างเช่น การกำกับกิจการในส่วนที่มีการผูกขาดโดยธรรมชาติเช่น ท่อก๊าซฯ และสายส่งไฟฟ้า ถ้าการกำกับไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงของค่าเชื่อมต่อโครงข่ายไฟฟ้า มีการกีดกันการเชื่อมต่อโครงข่าย อาจทำให้ต้นทุนการจัดการต้องสูงขึ้น เพราะเจ้าของโครงข่ายไฟฟ้าในส่วนนี้ยังเป็นของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง นอกจากนี้คณะกรรมการมีอำนาจออกหลักเกณฑ์เพื่อป้องกันการผูกขาด ลดการแข่งขันหรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการพลังงานตามมาตรา 60

อำนาจหลายส่วนของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานก็ผูกโยงกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานมากเกินไป ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานที่ต้องจัดการ คำนวณ กำหนดค่าเชื่อมโยงโครงข่ายที่เป็นธรรมเพื่อสะท้อนต้นทุนที่แท้จริงเพราะค่าไฟฟ้าเหล่านี้สุดท้ายประชาชนก็ต้องแบกรับ และการที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานใช้อำนาจเรียกค่าปรับทางปกครองกับรัฐวิสาหกิจ ผู้เขียนเห็นว่าคงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบังคับกับรัฐวิสาหกิจ

ผู้เขียนเห็นว่า มาตรา 9 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.2550 ควรให้คณะกรรมการกำกับมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในส่วนที่แม้จะเป็นการกำหนดนโยบายตามหลักการแบ่งแยกและถ่วงดุลอำนาจ เช่น มาตรา 9(1) เสนอนโยบายเกี่ยวกับโครงสร้างกิจการพลังงานต่อคณะรัฐมนตรี ผู้เขียนเห็นว่านโยบายโครงสร้างกิจการพลังงานเป็นสิ่งสำคัญแม้เป็นงานนโยบายก็สมควรให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับโครงสร้างพลังงานเพื่อให้เป็นการจัดการทั้งระบบจะทำงานนโยบายและงานกำกับดูแลสอดคล้องกัน

การจัดทำแผนงบประมาณของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานต้องให้รัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ตามมาตรา 41 ที่กำหนดให้คณะกรรมการเสนอแผนการดำเนินงาน งบประมาณรายจ่าย และประมาณการรายได้ประจำปีงบประมาณของสำนักงาน รวมทั้งแผนการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและผลประโยชน์อื่นๆ เพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี ผู้เขียนเห็นว่า การที่กำหนดให้สำนักงานต้องจัดทำแผนเกี่ยวกับงบประมาณต่อคณะรัฐมนตรีทำให้การบริหารงานของคณะกรรมการไม่มีความเป็นอิสระเท่าที่ควร อาจแทรกแซงได้จากคณะรัฐมนตรี อีกทั้งการกำกับดูแลในส่วนท่อก๊าซฯซึ่งในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่ท่อหลักจะเป็นของ บริษัทปตท. จำกัด (มหาชน) อันเป็นรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่และหากพิจารณาถึงคณะกรรมการ ปตท. ก็ล้วนแต่เป็นบุคคลที่รัฐบาลเป็นผู้แต่งตั้ง และมีบุคคลภายในกระทรวงพลังงานเป็นคณะกรรมการ ปตท. ซึ่งล้วนแต่อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาล อันทำให้บริษัท ปตท. เป็นบริษัทที่มีอิทธิพลอย่างมากด้านพลังงาน ผู้เขียนเห็นว่า การที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานซึ่งมีที่มาของกรรมการที่มาจากฝ่ายการเมืองหรือรัฐบาลเป็นผู้คัดเลือกกรรมการและคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ประกอบกับตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานมากเกินไปจนอาจครอบงำการทำงานของคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการต้องใช้อำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ ค่าผ่านท่อก๊าซในการที่เอกชนจะขอเชื่อมต่อโครงข่ายระบบท่อ การคำนวณค่าผ่านท่อ

อาจจะไม่ได้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง และผลสุดท้ายต้นทุนนี้ประชาชนผู้ใช้พลังงานอาจต้องแบกรับเกินความจำเป็น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 8

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

8.1 บทสรุป

องค์กรกำกับดูแลนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบแบบรัฐสมัยใหม่ เนื่องจากสังคมมีความเปลี่ยนแปลงทั้งในระบบเศรษฐกิจ และเทคโนโลยี เพราะปัจจุบันรัฐจะลดบทบาทในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐจะทำหน้าที่เพียงกำกับดูแล และหากการจัดทำบริการสาธารณะใดเอกชนสามารถจัดทำบริการสาธารณะได้ รัฐก็จะเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าดำเนินการอันจะเป็นการลดภาระการลงทุนจัดทำบริการสาธารณะของภาครัฐ ซึ่งเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในส่วนที่เป็นแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐด้านเศรษฐกิจซึ่งรัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจดังนี้ มาตรา 84(1) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือจัดให้มีสาธารณูปโภค และตามมาตรา 84(5) กำกับให้การประกอบกิจการมีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมป้องกันการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และคุ้มครองผู้บริโภค มาตรา 85(10) จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นแก่การดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และต้องมิให้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ในความผูกขาดของเอกชนอันอาจก่อความเสียหายแก่รัฐ มาตรา 85(11) การดำเนินการใดที่เป็นเหตุให้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงของประชาชน หรือเพื่อความมั่นคงของรัฐตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน หรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด จะกระทำมิได้ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นถึงแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐดังกล่าวย่อมเป็นส่วนสำคัญที่เป็นภารกิจหลักขององค์กรกำกับดูแล เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายในการจัดตั้งคณะกรรมการ และกำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และความเป็นอิสระ เมื่อศึกษาแล้วผู้เขียนพบว่าตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานฯตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ มีเจตนารมณ์เพียงแค่ปรับโครงสร้างการประกอบกิจการพลังงาน โดยเพียงแค่แยกงานกำกับดูแล และงานนโยบายออกจากกัน ซึ่งจะไม่ได้มีการกำหนดถึงความเป็นอิสระของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานไว้แต่อย่างใด เมื่อศึกษาพระราชบัญญัติและบันทึกการประชุม คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน ก็พบว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายเพียงแค่ให้มีคณะกรรมการกำกับที่รวมอำนาจกำกับดูแลไว้เพียงแค่องค์กรเดียว จากเดิมอำนาจในการกำกับดูแลกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่างๆ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจึงไม่ได้มีความเป็นอิสระเท่าที่ควร โดยอำนาจในการกำหนดนโยบายต่างๆผู้เขียนเห็นว่าอำนาจยังอยู่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เห็นได้

จากขั้นตอนตั้งแต่คัดเลือกคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน เสนอชื่อกรรมการสรรหาคณะหนึ่งจำนวน 9 คน ต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาแล้ว คณะกรรมการสรรหาที่จะสรรหากรรมการกำกับกิจการพลังงาน และคณะกรรมการสรรหาจะเสนอชื่อคณะกรรมการกำกับให้รัฐมนตรีเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา อนุมัติ และนายกรัฐมนตรีจะนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงโปรดเกล้า และกรรมการกำกับกิจการ พลังงานอาจพ้นจากตำแหน่ง โดยมติคณะรัฐมนตรีให้ออกจากตำแหน่งเพราะเห็นว่ามีคุณสมบัติ เสียมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรืออ่อนความสามารถ จะเห็นได้ว่าฝ่ายการเมืองย่อม สามารถแทรกแซงที่กระบวนการสรรหาและการพ้นจากตำแหน่งได้

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน หน้าที่หลักของคณะกรรมการฯ จะเป็นไปตามมาตรา 11 และ กรอบแห่งนโยบายพื้นฐานว่าด้วยกิจการพลังงาน ตามมาตรา 8 หน้าที่หลักของคณะกรรมการคือกำกับดูแลกิจการโครงข่ายพลังงาน เพื่อให้เกิดความมั่นคงทาง พลังงานเพราะโครงข่ายพลังงานรัฐยังคงเป็นผู้ผูกขาดโดยธรรมชาติ และกิจการที่มีการแข่งขันได้เช่น กิจการผลิตไฟฟ้า ซึ่งเอกชนสามารถดำเนินการได้ แต่โดยโครงสร้างหลักของกิจการไฟฟ้า เมื่อเอกชน ผลิตไฟฟ้าได้แล้วต้องขายไฟฟ้าให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ดังนั้นสัญญาซื้อขายไฟฟ้างดกล่าวคณะ กรรมการฯต้องดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์ให้เกิดแก่ความเป็นธรรมของคู่สัญญา และเมื่อเอกชน ผลิตไฟฟ้าได้แล้วก็ต้องเชื่อมต่อไฟฟ้าที่ผลิตได้เพื่อส่งไปตามโครงข่ายพลังงานของการไฟฟ้า ดังนั้น คณะกรรมการต้องกำหนดหลักเกณฑ์การเชื่อมต่อที่ต้องมีมาตรฐานทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมต่อ โครงข่ายเพื่อป้องกันการกีดกันไม่ให้เอกชนสามารถดำเนินการเชื่อมต่อ นอกจากนี้คณะกรรมการฯมี อำนาจในการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน การกำกับ กิจการพลังงานคณะกรรมการฯจะใช้ใบอนุญาตเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลกิจการ โดยวาง หลักเกณฑ์ต่างๆในใบอนุญาตเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการ เพื่อให้การ ประกอบกิจการพลังงานมีความมั่นคงและทั่วถึงในราคาที่เป็นธรรม มีคุณภาพ ป้องกันการใช้อำนาจ ผูกขาดโดยมิชอบ ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯที่พึงต้องปฏิบัติ ความเป็นอิสระ ของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ผู้เขียนเห็นว่าการใช้อำนาจของคณะกรรมการกำกับกิจการ พลังงาน ไม่ได้มีอำนาจที่เป็นอิสระการใช้อำนาจในหลายส่วนยังคงต้องได้รับความเห็นชอบจาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ อำนาจ ในส่วนที่สำคัญคณะกรรมการมีอำนาจเพียงแค้ให้ความเห็นเท่านั้น เช่นแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า แผนการลงทุนในกิจการไฟฟ้า แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติ และแผนการขยายโครงข่ายพลังงาน อันเป็นแผนแม่บทที่สำคัญในการกำหนดทิศทางนโยบายพลังงานของประเทศ คณะกรรมการกำกับ กิจการพลังงานมีอำนาจเพียงให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีเท่านั้น และรัฐมนตรีมีอำนาจในการพิจารณา แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการกำกับ และพิจารณางบประมาณรายจ่ายของสำนักงาน เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ แม้แต่ข้อบังคับและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของ กรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานก็ต้องดำเนินการให้รัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เห็นได้ว่า แม้การบริหารบุคคลากรที่ควรต้องให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีอำนาจในการบริหารงาน ภายในโดยอิสระ ก็ต้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเห็นชอบ

การกำหนดค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตหรือผลประโยชน์อื่น ๆ อันเป็นรายได้หรือผลประโยชน์อันได้มาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ก็ต้องขอความเห็นชอบจากรัฐมนตรี (ม.41) มาตราสำคัญที่ผู้เขียนเห็นว่าคณะกรรมการกำกับไม่ได้มีความเป็นอิสระอย่างจำกัด ต้องอยู่ภายใต้การนโยบายของคณะรัฐมนตรีเกือบทุกด้าน คือ มาตรา 50 ที่กำหนดให้คณะกรรมการกำกับกิจการกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การขอรับใบอนุญาต อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการพลังงาน ต้องสอดคล้องกับนโยบายพลังงานที่คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ ดังนั้นคณะกรรมการจะมีอำนาจแค่ไหนก็ต้องเป็นไปตามกรอบนโยบายด้านพลังงานที่รัฐมนตรีอนุมัติ อีกทั้งมาตรา 51 ในส่วนรายละเอียดในส่วนที่กรรมการต้องออกหลักเกณฑ์ในเรื่องการแข่งขันอย่างเท่าเทียมระหว่างผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน และมาตรฐานทางวิศวกรรม สิ่งแวดล้อม และด้านอื่นๆ ก็ต้องดำเนินการตามนโยบายพลังงานที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ , การกำหนดอัตราค่าบริการซึ่งควรจะให้อิสระให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นผู้กำหนด แต่มาตรา 65 ก็กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าบริการของผู้รับใบอนุญาต ก็ต้องอยู่ภายใต้กรอบและนโยบายของรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติอันเป็นฝ่ายการเมือง, มาตรา 79 ในส่วนของระบบโครงข่ายพลังงานและศูนย์ควบคุมระบบโครงข่ายพลังงาน ผู้รับใบอนุญาตที่มีโครงข่ายพลังงานซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หากมีการขยายโครงข่ายพลังงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานพิจารณาแผนที่หน่วยงานของรัฐเสนอมาและคณะกรรมการมีอำนาจเพียงแค่ว่าให้ความเห็นประกอบเพื่อเสนอขอความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี , ในส่วนมาตรฐานการให้บริการและการให้บริการอย่างทั่วถึงด้านพลังงานการกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตในท้องที่ที่ยังไม่มีผู้ให้บริการหรือมีแต่ไม่ทั่วถึง หรือไม่เพียงพอ ต้องเป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนด , กองทุนพัฒนาไฟฟ้าที่จัดตั้งขึ้นเพื่ออุดหนุนให้มีการกระจายไฟฟ้าไปสู่ท้องถิ่น พัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า การนำส่งเงินเข้ากองทุน และใช้จ่ายเงินต้องเป็นไปตามคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ตามมาตรา 11(10)

ดังนั้นผู้เขียนจึงสรุปว่า คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานไม่ได้มีอิสระเท่าที่ควรในการกำกับกิจการพลังงานและในด้านงบประมาณของสำนักงาน การบริหารงานบุคคลภายในสำนักงานอำนาจที่มีในการกำกับต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของ รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของโครงข่ายพลังงานส่วนมากก็เป็น การไฟฟ้าฝ่ายผลิต การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง หรือในส่วนของท่อก๊าซฯ ผู้เป็นเจ้าของท่อส่งก๊าซ ส่วนใหญ่ก็เป็นของ บริษัท ปตท. จำกัดมหาชน การที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะออกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอเชื่อมต่อเครือข่ายพลังงานเพื่อป้องกันการกีดกันการขอเชื่อมต่อโครงข่าย หรือการกำหนดมาตรฐานอุปกรณ์เชื่อมต่อโครงข่าย หรือ การกำหนดค่าปรับทางปกครองเพื่อบังคับกับการไฟฟ้าทั้งสามคณะกรรมการกำกับจะดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแค่ไหน เพราะการไฟฟ้าทั้งสามอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐบาล และรัฐบาลก็เป็นผู้กำหนดนโยบายด้านพลังงาน หากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานจะเรียกข้อมูลจากการไฟฟ้าทั้งสาม จะได้รับความร่วมมืออย่างเพียงพอหรือไม่ เพื่อให้การกำกับดูแลมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

คณะกรรมการ กสทช. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 47 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้มาตรา 305(1) บัญญัติให้ภายในการจัดตั้งองค์กร กสทช.ต้องมีคณะกรรมการเฉพาะด้านเป็นหน่วยย่อยภายในองค์กรนั้นแยกต่างหากจากกัน โดยแบ่งเป็นคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ การบริหารจัดการคลื่นความถี่ซึ่งเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ กสทช.ต้องดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สาธารณะอื่น และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม โดยที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินสื่อมวลชนสาธารณะ ภารกิจตามที่กล่าวมาและจะเป็นกรอบในการดำเนินการของ กสทช.

อำนาจหน้าที่ของ กสทช.โดยหลักแล้วจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 อำนาจหน้าที่ของ กสทช. เป็นไปตามมาตรา 27 คือจัดทำแผนแม่บทในการบริหารคลื่นความถี่ ตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม แผนความถี่วิทยุ และแผนเลขหมายโทรคมนาคม การจัดทำแผนแม่บทนี้ กสทช. ต้องจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานของรัฐ และหากผู้ใดเห็นว่าแผนแม่บทที่ กสทช.จัดทำขัดต่อบทบัญญัติแห่งราชอาณาจักรไทยมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ โดยให้ถือว่าแผนแม่บทมีสถานะเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองของแผนแม่บทเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วผูกพัน กสทช.และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เมื่อดำเนินการจัดทำแผนแม่บทแล้ว กสทช.ก็จะดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่ให้แก่หน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์สาธารณะและจัดสรรคลื่นความถี่ให้แก่หน่วยงานด้านความมั่นคงเพื่อใช้ประโยชน์จัดสรรคลื่นความถี่ให้แก่เอกชนที่ประกอบธุรกิจโดยคลื่นความถี่ที่ซึ่งเป็นการประกอบกิจการทางธุรกิจ โดยการประมูลคลื่นความถี่ซึ่งคลื่นความถี่นี้จะมีมูลค่ามหาศาลทั้งนี้ กสทช.จะเป็นผู้กำหนดราคาขั้นต่ำในการประมูลคลื่นโดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆในทุกด้าน การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ กสทช.จะใช้ใบอนุญาตเพื่อกำกับดูแล โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในใบอนุญาตให้เป็นไปตามกรอบที่กฎหมายกำหนดทั้ง กสทช.มีอำนาจในการพิจารณา ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต อัตราค่าบริการขั้นสูงที่ผู้ประกอบการจะเรียนแก่ผู้บริโภคอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค กสทช.มีอำนาจในการใช้จ่ายเงินกองทุนวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกภาคส่วน , กสทช.มีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์อัตราค่าธรรมเนียมในการเชื่อมต่อโครงข่าย, กสทช.มีอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรี ป้องกันการผูกขาด การควมรวม การครอบงำกิจการ , กสทช.มีอำนาจบริหารบุคลากรภายในสำนักงานได้อย่างเป็นอิสระ

เมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของ กสทช. จะพบว่า กสทช.จะเป็นทั้งองค์กรในการบริหารกำหนดนโยบายด้านการสื่อสารอย่างเป็นอิสระ ไม่ใช่เป็นเพียงองค์กรที่มีอำนาจกำกับดูแลเท่านั้น ประกาศของ กสทช.เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาจะมีผลผูกพันทุกภาคส่วน และ กสทช.จะ

ดำเนินการกำกับดูแลเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการจัดสรรคลื่นความถี่ที่ได้กำหนดไว้ ฝ่ายการเมือง รัฐสภาไม่อาจแทรกแซงการกำหนดนโยบายของ กสทช.ได้ จะเห็นได้ว่า กสทช. มีอิสระอย่างแท้จริงในการดำเนินนโยบายและการกำกับดูแล อำนาจของรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี รัฐสภาจะเป็นเพียงการขอข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้ทราบเท่านั้น และคณะรัฐมนตรีไม่มีอำนาจให้กรรมการ กสทช.พ้นจากตำแหน่ง การให้กรรมการพ้นจากจะแห่งต้องเป็นไปตามมติของวุฒิสภา

8.2 ข้อเสนอแนะ

ซึ่งจะแบ่งออกเป็นสองส่วนคือข้อเสนอแนะระหว่างคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานกับ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

1. คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 อำนาจหน้าที่และความอิสระของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน สามารถแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกำกับดูแลกับรัฐบาล ดังนี้

1. แก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานฯ ในส่วนที่เป็นการสรรหากรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพราะขั้นตอนตั้งแต่สรรหาคณะกรรมการสรรหา ให้อำนาจแก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานมากเกินไปในการแต่งตั้งกรรมการสรรหา โดยเห็นสมควรเพิ่มสัดส่วนให้ภาคประชาชนร่วมเป็นกรรมการสรรหา เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับฝ่ายการเมือง เพราะหากการคัดเลือกกรรมการสรรหาที่มีฝ่ายการเมืองแทรกแซงมากเกินไป ย่อมได้บุคคลที่เป็นคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นบุคคลภายใต้อำนาจจากฝ่ายการเมือง
2. แก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานฯ ให้คณะกรรมการอำนาจเป็นอิสระมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยให้อำนาจคณะกรรมการฯมีอำนาจในการกำหนดค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ค่าบริการ และรายได้อื่นใดโดยอิสระ รวมทั้งการกำหนดงบประมาณซึ่งในปัจจุบันต้องขอความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน โดยโอนอำนาจเหล่านี้ให้ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานสามารถพิจารณาและเห็นชอบ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการที่ คณะกรรมการจะกำหนดค่าธรรมเนียมที่สูงเกินไป ก็สมควรกำหนดอัตราเพดานขั้นสูงของ ค่าธรรมเนียมโดยบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน
3. แก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานฯในส่วนข้อบังคับและจรรยาบรรณในการ ปฏิบัติงานของกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการ พลังงานจาก เห็นสมควรให้คณะกรรมการกำกับฯมีอิสระในการบริหารงานภายใน แต่ใน ปัจจุบันกฎหมายบัญญัติให้ข้อบังคับและจรรยาบรรณของสำนักงานต้องให้รัฐมนตรีพลังงาน ให้ความเห็นชอบ

4. การที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานไม่ได้มีอิสระอย่างเพียงพอ ในการวางกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำกับกิจการโครงข่ายพลังงานอันเป็นการผูกขาดโดยธรรมชาติที่กฎหมายกำหนดให้รัฐต้องเป็นเจ้าของโครงข่ายพลังงาน ในส่วน สายส่งไฟฟ้า สายจำหน่ายไฟฟ้า ท่อก๊าซ ซึ่งอยู่ในการกำกับของ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง และบริษัท ปตท.จำกัด(มหาชน) ซึ่งผู้ประกอบการเหล่านี้ล้วนอยู่ในกำกับดูแลของกระทรวงพลังงาน กระทรวงมหาดไทย คณะรัฐมนตรี ผู้เขียนเห็นว่า คณะกรรมการกำกับพลังงานอยู่ภายใต้กำกับทางนโยบายของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน คณะรัฐมนตรีคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ การที่คณะกรรมการกำกับฯ ออกกฎเกณฑ์หรือเรียกค่าปรับทางปกครองในการกำกับดูแลที่กระทบต่อการไฟฟ้าทั้งสาม ผู้เขียนไม่มั่นใจว่าจะสามารถบังคับได้จริงหรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้เห็นสมควรแก้ไข
5. หากไม่สามารถแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงานเพื่อให้ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีความเป็นอิสระมากขึ้น ก็สมควรกำหนดให้แก้ไขกฎหมายให้ประธาน คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน หรือคณะกรรมการจำนวนหนึ่งเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เพื่อเข้าร่วมกำหนดนโยบายตั้งแต่ตอนต้น เพื่อให้ กระบวนการนโยบายและการกำกับดูแลสอดคล้องกัน

2. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาถึง สถานะ อำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระของ กสทช. จะพบว่ามีความเป็นอิสระในการใช้อำนาจอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการคลื่นความถี่ ไม่อยู่ภายใต้การแทรกแซงของหน่วยงานใดๆ และการคัดเลือกกรรมการ กสทช. มีหลายขั้นตอนผู้เขียนเห็นว่าขั้นตอนการคัดเลือกมีอิสระ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีประเด็นต้องเสนอแนะคือ

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (ทั้งนี้คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ ยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว) กำหนดให้ กสทช.เป็นหน่วยงานในการกำกับดูแลทั้งกิจการวิทยุ โทรทัศน์ และโทรคมนาคม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักแนวคิดเรื่องการหลอมรวมสื่อ (media convergence) แต่บทเฉพาะการในรัฐธรรมนูญกำหนดให้ภายใน กสทช. กำหนดให้มีการจัดโครงสร้างคณะกรรมการย่อย 2 ชุดเพื่อกำกับกิจการด้านวิทยุและโทรทัศน์ และเพื่อกำกับกิจการโทรคมนาคม ในปัจจุบันเมื่อเกิดการหลอมรวมสื่อการที่พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ โครงสร้างเช่นอาจทำให้เกิดปัญหากระบวนการออกใบอนุญาตไม่ตอบโจทก์ระบบการสื่อสารในอนาคต ซึ่งเปรียบกิจการโทรคมนาคมเป็นท่อ แต่สิ่งที่ถูกส่งไปตามท่อจะเป็นเนื้อหารายการโทรทัศน์ วิทยุ เช่นบริการส่วน รายการโทรทัศน์ในการประกอบกิจการโทรคมนาคมผ่านคลื่น 3 G อันจะเป็นปัญหาในการออกใบอนุญาตได้ว่าเป็นอำนาจของ กทค. หรือกสท. จึงเห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติให้

โครงสร้าง กสทช.มีเพียงหน่วยงานเดียวพิจารณาใบอนุญาตทุกประเภท ในส่วนการใช้อำนาจในส่วน
อื่นผู้เขียนเห็นว่าเหมาะสมแล้ว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายการอ้างอิง

Geoffroy P. Miller. "Independent Agencies." *The Supreme Court Revue* 1986: 79.

เก่งกาจ ฐักัดกุด. "กรอบของกฎหมายในการกำกับดูแลกิจการไฟฟ้ากับมาตรฐานระหว่างประเทศ."

วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ, สำนักงาน . การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและการจัดตั้งตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้า. พฤศจิกายน 2553

พัลลภา เรืองรอง,อนาคตการกำกับกิจการพลังงานกับการจัดหาเชื้อเพลิง , เอกสารประกอบการบรรยาย , 2554

พัลลภา เรืองรอง, การบริหารการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ , เอกสารประกอบการบรรยาย , 2554

พรทิพย์ เลิศสุวรรณกิจ , การศึกษาผลกระทบการแปรรูปและเปิดเสรีกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยจากประสบการณ์ของต่างประเทศ , วิทยานิพนธ์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ . 2547

พงษ์พิลัย วรรณราช, เรื่อง ความเปลี่ยนแปลง บทบาทและทิศทางขององค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ในประเทศไทย , บทความวิชาการประกอบการพิจารณาแต่งตั้งนักกฎหมายกฤษฎีกา ชั้นที่ 2

พัทธา สีใจเจริญ. "แนวทางการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลกิจการไฟฟ้าในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

มีโชค ฉีดอารีกิจ , สถานะทางกฎหมายขององค์กรอิสระในระบบกฎหมายไทย , วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2551.

วิชญ วรัญญู. องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2538.

วิชญ วรัญญู และคณะ. แนวทางในการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนทางการเงินและประโยชน์อย่างอื่นจากรัฐและเอกชนแก่พรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมือง รายงานวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย คณะกรรมการกฤษฎีกา กรุงเทพมหานคร 2537

ศูนย์ศึกษากฎหมายปกครองเปรียบเทียบ สำนักวิจัยและวิชาการ. รวมหลักกฎหมายปกครองฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลปกครอง, 2547

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และผู้ร่วมวิจัย , การศึกษาการจัดรูปองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค ด้านกิจการ

วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ,มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เสนอต่อสถาบันคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม สำนักงาน กสทช. , 2554

สมคิด เลิศไพฑูรย์. "ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับองค์การมหาชนอิสระ." วารสารนิติศาสตร์ ปี 19 ฉบับที่ 4 สายรัฐ ทองปลอน , เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยกระบวนการกำหนดนโยบายในกิจการไฟฟ้า: ศึกษาแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2550 – 2564 (PDP 2007), วิทยานิพนธ์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ . 2551

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน , กิจการไฟฟ้าในราชอาณาจักร . วารสารนโยบายพลังงาน ฉบับที่ 42 – ธันวาคม 2541

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน , การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในประเทศฟินแลนด์ .วารสารนโยบายพลังงาน 56 เมษายน-มิถุนายน 2545

- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน , ค่าเชื่อมโยงระบบไฟฟ้าสำหรับผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน . วารสารนโยบายพลังงาน ฉบับที่ 71 มกราคม – มีนาคม 2549
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน , แนวทางการกำกับดูแลกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ . วารสารนโยบายพลังงาน ฉบับที่ 74 ตุลาคม – ธันวาคม 2549
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน , การแปรรูป กฟผ. และการกำกับดูแลกิจการไฟฟ้า . วารสารนโยบายพลังงาน ฉบับที่ 68 เมษายน- มิถุนายน 2548
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน , ความคืบหน้าการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่ . วารสารนโยบายพลังงาน ฉบับที่ 65 กรกฎาคม – กันยายน 2547
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน , การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในฝรั่งเศส . วารสารนโยบายพลังงาน ฉบับที่ 57 กรกฎาคม – กันยายน 2545
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน , การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในเยอรมัน . วารสารนโยบายพลังงาน ฉบับที่ 58 ตุลาคม – ธันวาคม 2545
- สำนักงานนโยบายพลังงาน , การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในประเทศฟินแลนด์ . วารสารนโยบายพลังงาน ฉบับที่ 56 เมษายน- มิถุนายน 2545
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน , แนวทางการกำกับกิจการพลังงาน . วารสารนโยบายพลังงาน ฉบับที่ 80 เมษายน- มิถุนายน 2551
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน , แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2553 -2573 (PDP 2010) กรณีแผนสำรอง . วารสารนโยบายพลังงาน ฉบับที่ 89 กรกฎาคม- กันยายน 2553
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย , ชี้แจงข้อสงสัยนโยบายรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตเอกชน
- สุรพล นิตไกรพจน์. "การปฏิรูประบบราชการของออสเตรเลีย." วารสารกฎหมายปกครอง เล่ม 18 ตอน 2 (2542).
- . ความเป็นไปได้และแนวทางการตรากฎหมายจัดตั้งองค์การมหาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงานก.พ, 2543.
- . องค์การมหาชน : แนวคิด รูปแบบ และวิธีการบริหารงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายโรงพิมพ์กองกลาง สำนักงานก.พ., 2542.
- อมร จันทรสมบูรณ์ , รวมบทความเกี่ยวกับโครงสร้างและกลไกทางกฎหมายของรัฐธรรมนุญ. กรุงเทพฯ , สถาบันนโยบายศึกษา สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ,2535
- อัศวิน เงินกร, ข้อความและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ , วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2546
- อิสระ นิตินันท์ประภาศ. กฎหมายปกครองเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.
- อุบลรัตน์ ศิริยุสศักดิ์. "บทบาทของรัฐในด้านสื่อสารมวลชน รายงานเสนอต่อ โครงการสำนักวิจัยและวิเคราะห์งบประมาณของฝ่ายนิติบัญญัติ สถาบันนโยบายศึกษา." 3. กรุงเทพ.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติ
องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการ
วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
พ.ศ. ๒๕๕๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
เป็นปีที่ ๖๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓”

มาตรา ๒^[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“คลื่นความถี่” หมายความว่า คลื่นวิทยุหรือคลื่นแอสตเซียนซึ่งเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีความถี่ต่ำกว่าสามล้านเมกะเฮิรตซ์ลงมาที่ถูกแพร่กระจายในที่ว่างโดยปราศจากสื่อหน้าที่ประดิษฐ์ขึ้น

“โทรคมนาคม” หมายความว่า การส่ง การแพร่ หรือการรับเครื่องหมาย สัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือสิ่งอื่นใดซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้โดยระบบคลื่นความถี่ ระบบสาย ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้า หรือระบบอื่น

“วิทยุคมนาคม” หมายความว่า การส่ง การแพร่ หรือการรับเครื่องหมาย สัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือสิ่งอื่นใดซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้ด้วยคลื่นความถี่

“วิทยุกระจายเสียง” หมายความว่า วิทยุคมนาคมที่ส่งหรือแพร่เสียงเพื่อให้บุคคลทั่วไปรับได้โดยตรง

“วิทยุโทรทัศน์” หมายความว่า วิทยุคมนาคมที่แพร่ภาพและเสียงเพื่อให้บุคคลทั่วไปรับได้โดยตรง

“กิจการกระจายเสียง” หมายความว่า กิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการกระจายเสียง ซึ่งให้บริการการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับฟังการให้บริการนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะส่งโดยผ่านระบบคลื่นความถี่ ระบบสาย ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้า หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่ง หรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการอื่นทำนองเดียวกันที่ กสทช. กำหนดให้เป็นกิจการกระจายเสียง

“กิจการโทรทัศน์” หมายความว่า กิจการวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรทัศน์ซึ่งให้บริการการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับชมและฟังการให้บริการนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะส่งโดยผ่านระบบคลื่นความถี่ ระบบสาย ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้า หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่ง หรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการอื่นทำนองเดียวกันที่ กสทช. กำหนดให้เป็นกิจการโทรทัศน์

“กิจการวิทยุคมนาคม” หมายความว่า กิจการซึ่งเป็นการรับและส่งเครื่องหมาย สัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้โดยระบบคลื่นความถี่ เพื่อความมุ่งหมายทางโทรคมนาคมในกิจการใดกิจการหนึ่งโดยเฉพาะหรือเป็นการเฉพาะกิจที่มีใช่เป็นการประกอบกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมหรือกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

“กิจการโทรคมนาคม” หมายความว่า กิจการซึ่งให้บริการการส่ง การแพร่ หรือการรับเครื่องหมาย สัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้โดยระบบคลื่นความถี่ ระบบสาย ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้า หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่ง หรือหลายระบบรวมกัน และรวมถึงกิจการซึ่งให้บริการดาวเทียมสื่อสาร หรือกิจการอื่นที่ กสทช. กำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคม แต่ไม่รวมถึงกิจการที่เป็นกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการวิทยุคมนาคม

“ตารางกำหนดคลื่นความถี่” หมายความว่า การกำหนดย่านความถี่วิทยุของ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุคมนาคม โทรคมนาคม และการอื่นเพื่อใช้งานภายใต้เงื่อนไขที่ กสทช. กำหนด

“แผนความถี่วิทยุ” หมายความว่า การกำหนดช่องความถี่วิทยุสำหรับกิจการ วิทยุกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์ กิจการวิทยุคมนาคม และกิจการโทรคมนาคม เพื่อใช้งาน ภายใต้เงื่อนไขที่ กสทช. กำหนด

“จัดสรรคลื่นความถี่” หมายความว่า การอนุญาตให้สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานี วิทยุโทรทัศน์ หรือสถานีวิทยุคมนาคม ใช้ความถี่วิทยุหรือช่องความถี่วิทยุตามตารางกำหนดคลื่น ความถี่หรือแผนความถี่ วิทยุเพื่อใช้งานภายใต้เงื่อนไขที่ กสทช. กำหนด

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีพื้นที่อาศัยในแหล่งเดียวกันไม่ว่าจะใน เมือง หรือในชนบท และให้หมายความรวมถึงกลุ่มประชาชนที่มีความสนใจร่วมกันและอยู่ในพื้นที่ ใกล้เคียงกัน หรือสื่อสารถึงกันได้ โดยมีผลประโยชน์ด้านสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมร่วมกัน มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการและ การแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

ส่วนที่ ๑

องค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการ

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กสทช.” จำนวนสิบเอ็ดคน ประกอบด้วย

(๑) ผู้ที่มีผลงานหรือมีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านกิจการ กระจายเสียงจำนวนหนึ่งคน และกิจการโทรทัศน์ จำนวนหนึ่งคน

(๒) ผู้ที่มีผลงานหรือมีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านกิจการ โทรคมนาคม จำนวนสองคน

(๓) ผู้ที่มีผลงานหรือมีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐศาสตร์ อันเป็นประโยชน์ต่อการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ด้านละสองคน

(๔) ผู้ที่มีผลงานหรือมีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค หรือด้านการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันเป็นประโยชน์ต่อการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จำนวนหนึ่งคน และการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ที่มีผลงานหรือมีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านการศึกษาวรรณกรรมหรือการพัฒนาสังคม อันเป็นประโยชน์ต่อการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม จำนวนหนึ่งคน

ให้เลขาธิการ กสทช. เป็นเลขานุการ กสทช.

มาตรา ๗ กรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติทั่วไป

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๒) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง

(๓) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) ไม่ติดยาเสพติดให้โทษ

(๕) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๖) ไม่เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๗) ไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดใด เว้นแต่เป็นความผิด

อันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๘) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือจากหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๙) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๐) ไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๑๑) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

(๑๒) ไม่เป็นหรือเคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ ผู้บริหาร ที่ปรึกษา พนักงาน ผู้ถือหุ้น หรือหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลอื่นใดบรรดาที่ประกอบธุรกิจด้านกิจการ

กระจายเสียง กิจกรรมโทรทัศน์ หรือกิจกรรมโทรคมนาคม ในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนได้รับการเสนอชื่อ ตามมาตรา ๑๐ หรือก่อนได้รับการคัดเลือกตามมาตรา ๑๕

(๑๓) ไม่อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๘ กรรมการต้อง

- (๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นและไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ
- (๓) ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอิสระอื่นใดที่มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ขัดแย้งไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการ

ส่วนที่ ๒

การได้มาซึ่งรายชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการ
โดยวิธีการคัดเลือกกันเอง

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการเสนอชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการตามส่วนที่ ๔ ให้สมาคม สถาบัน หรือองค์กรที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนไว้ต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

- (๑) สมาคมวิชาชีพด้านกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์และได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๒) สมาคมวิชาชีพด้านกิจการโทรคมนาคมและได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๓) สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลและมีการสอนในระดับปริญญาในสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชน เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๔) สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลและมีการสอนในระดับปริญญาในสาขาวิชาเกี่ยวกับโทรคมนาคม เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๕) สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลและมีการสอนในระดับปริญญาในสาขาวิชา นิติศาสตร์ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๖) สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลและมีการสอนในระดับปริญญาในสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๗) องค์กรเอกชนที่ดำเนินการโดยมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค หรือการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

(๘) องค์กรเอกชนที่ดำเนินการโดยมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในด้านการศึกษา วัฒนธรรม หรือการพัฒนาสังคม และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

สมาคมวิชาชีพตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสมาคมที่มีวัตถุประสงค์หลักเกี่ยวข้องกับวิชาชีพและมีสมาชิกของสมาคมเป็นผู้ประกอบวิชาชีพในด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม

สมาคมหรือองค์กรที่มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนตาม (๑) (๒) (๓) และ (๘) ต้องเป็นสมาคมหรือองค์กรที่มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์และถ้าสมาคมหรือองค์กรใดมีวัตถุประสงค์หลักหลายด้าน ให้เลือกขึ้นทะเบียนเป็นสมาคมหรือองค์กรตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๘) อย่างไม่อย่างหนึ่งเท่านั้น

เมื่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้รับจดทะเบียนสมาคม สถาบัน หรือองค์กรใดตามวรรคหนึ่งแล้วให้เป็นอันใช้ได้ การวินิจฉัยของศาลในภายหลังว่าการจดทะเบียนนั้นเป็นการไม่ชอบ ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่ศาลมีคำวินิจฉัย

สมาคม สถาบัน หรือองค์กรใดที่ถูกปฏิเสธการขอขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ แต่การฟ้องคดีดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้ต้องระงับหรือชะลอการดำเนินการเสนอชื่อหรือการคัดเลือกตามพระราชบัญญัตินี้

การขึ้นทะเบียนสมาคม สถาบัน และองค์กรตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่เลขาธิการวุฒิสภาประกาศกำหนด

ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อสมาคม สถาบัน หรือองค์กรที่ได้รับจดทะเบียนไว้ให้ทราบโดยทั่วกัน และให้บัญชีรายชื่อดังกล่าวใช้ได้ตลอดไปจนกว่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขตามเงื่อนไขที่เลขาธิการวุฒิสภาประกาศกำหนด

มาตรา ๑๐ เมื่อมีเหตุที่ต้องมีการเลือกและแต่งตั้งกรรมการ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาประกาศทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยเจ็ดวันติดต่อกัน และให้สมาคม สถาบัน หรือองค์กรที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วตามมาตรา ๙ ที่ประสงค์จะเสนอชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการ เสนอชื่อพร้อมทั้งหนังสือยินยอมของบุคคลดังกล่าวภายในระยะเวลาที่เลขาธิการวุฒิสภาประกาศกำหนด ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) สมาคมวิชาชีพตามมาตรา ๙ (๑) และสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรา ๙ (๓) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา ๖ (๑) ได้สมาคมหรือสถาบันละสองคน

(๒) สมาคมวิชาชีพตามมาตรา ๙ (๒) และสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรา ๙ (๔) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา ๖ (๒) ได้สมาคมหรือสถาบันละสองคน

(๓) สถาบันอุดมศึกษาตามมาตรา ๙ (๕) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลที่มีผลงานหรือมีความรู้และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านกฎหมายตามมาตรา ๖ (๓) ได้สถาบันละสองคน

(๔) สถาบันอุดมศึกษาตามมาตรา ๙ (๖) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลที่มีผลงานหรือมีความรู้และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านเศรษฐศาสตร์ตามมาตรา ๖ (๓) ได้สถาบันละสองคน

(๕) องค์กรเอกชนตามมาตรา ๙ (๗) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา ๖ (๔) ได้ องค์กรละสองคน

(๖) องค์กรเอกชนตามมาตรา ๙ (๘) มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา ๖ (๕) ได้ องค์กรละสองคน

การที่สมาคม สถาบัน หรือองค์กรที่จดทะเบียนไว้ตามมาตรา ๙ สมาคม สถาบัน หรือองค์กรใดไม่เสนอชื่อตามวรรคหนึ่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ไม่เป็นเหตุให้การคัดเลือกที่ดำเนินการต่อไป ต้องเสียไป

มาตรา ๑๑ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๑๐ แล้ว ให้สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ได้รับการเสนอชื่อว่าถูกต้องตามที่กำหนดในมาตรา ๗ และมาตรา ๑๐ หรือไม่ ในกรณีที่เห็นว่าผู้ได้รับการเสนอชื่อใดมีคุณสมบัติไม่ถูกต้องตามมาตรา ๗ หรือมาตรา ๑๐ ให้แจ้งสมาคมสถาบัน หรือองค์กรซึ่งเสนอชื่อบุคคลนั้นดำเนินการเสนอชื่อใหม่ภายในเวลาที่ เลขาธิการวุฒิสภากำหนด เมื่อพ้นกำหนดดังกล่าวแล้ว หากสมาคม สถาบัน หรือองค์กรดังกล่าวไม่ เสนอชื่อให้ถือว่าละสิทธิในการเสนอชื่อ

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งหรือตามมาตรา ๑๐ แล้วแต่ กรณีแล้ว หากผู้ได้รับการเสนอชื่อดาย หรือยกเลิกหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อ หรือขาดคุณสมบัติไม่ว่า ด้วยเหตุใดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาดำเนินการต่อไป โดยจะไม่ดำเนินการให้มีการเสนอชื่อใหม่ก็ได้

มาตรา ๑๒ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการเสนอชื่อแล้ว หากมีผู้ได้รับการเสนอชื่อน้อยกว่า สองเท่าของจำนวนตามที่ระบุไว้ในแต่ละประเภทตามมาตรา ๑๓ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ให้เลขาธิการวุฒิสภาย้ายระยะเวลาการเสนอชื่อออกไปอีกไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนด ระยะเวลาตามมาตรา ๑๐

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ย้ายตามวรรคหนึ่งแล้วยังมีผู้ได้รับการเสนอชื่อน้อยกว่า ที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม และปลัดกระทรวง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร่วมกันเสนอชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการซึ่งมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ ให้ครบในแต่ละประเภทตามจำนวนที่กำหนด ในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๓ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการเสนอชื่อตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ หรือ มาตรา ๑๒ แล้วแต่กรณีแล้ว ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อทั้งหมดมา ประชุมร่วมกันเพื่อคัดเลือกกันเองตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ได้รับการเสนอชื่อตามมาตรา ๑๐ (๑) จากสมาคมวิชาชีพตามมาตรา ๙ (๑) คัดเลือกกันเองให้เหลือผู้ที่เหมาะสมควรเป็นกรรมการตามมาตรา ๖ (๑) จำนวนสองคน โดยแยกเป็นด้าน กิจการกระจายเสียงจำนวนหนึ่งคน และด้านกิจการโทรทัศน์จำนวนหนึ่งคน และผู้ได้รับการเสนอชื่อ ตามมาตรา ๑๐ (๑) จากสถาบันตามมาตรา ๙ (๓) คัดเลือกกันเองให้เหลือผู้ที่เหมาะสมควรเป็นกรรมการ

ตามมาตรา ๖ (๑) จำนวนสองคน โดยแยกเป็นด้านกิจการกระจายเสียงจำนวนหนึ่งคนและด้านกิจการโทรทัศน์จำนวนหนึ่งคน

(๒) ผู้ได้รับการเสนอชื่อตามมาตรา ๑๐ (๒) จากสมาคมวิชาชีพตามมาตรา ๙ (๒) คัดเลือกกันเองให้เหลือผู้ที่สมควรเป็นกรรมการตามมาตรา ๖ (๒) จำนวนสองคน และผู้ได้รับการเสนอชื่อตามมาตรา ๑๐ (๒) จากสถาบันตามมาตรา ๙ (๔) คัดเลือกกันเองให้เหลือผู้ที่สมควรเป็นกรรมการตามมาตรา ๖ (๒) จำนวนสองคน

(๓) ผู้ได้รับการเสนอชื่อตามมาตรา ๑๐ (๓) และมาตรา ๑๐ (๔) ให้แยกกันคัดเลือกกันเองให้เหลือผู้ที่สมควรเป็นกรรมการตามมาตรา ๖ (๓) จำนวนแปดคน โดยแยกเป็นด้านกฎหมายจำนวนสี่คนและด้านเศรษฐศาสตร์จำนวนสี่คน

(๔) ผู้ได้รับการเสนอชื่อตามมาตรา ๑๐ (๕) คัดเลือกกันเองให้เหลือผู้ที่สมควรเป็นกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) จำนวนสี่คน โดยแยกเป็นด้านการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จำนวนสองคน และด้านการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม จำนวนสองคน

(๕) ผู้ได้รับการเสนอชื่อตามมาตรา ๑๐ (๖) คัดเลือกกันเองให้เหลือผู้ที่สมควรเป็นกรรมการตามมาตรา ๖ (๕) จำนวนสองคน

การลงคะแนนคัดเลือกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่เลขาธิการวุฒิสภา กำหนด โดยให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับเป็นผู้ได้รับการคัดเลือก

เมื่อได้คัดเลือกบุคคลตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าผู้ที่ได้รับการคัดเลือกตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) และให้เป็นที่ยุติ ทั้งนี้ การดำเนินการคัดเลือกดังกล่าวต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้ประกาศให้สมาคม สถาบัน หรือองค์กรที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้เสนอชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการ

ส่วนที่ ๓

การได้มาซึ่งรายชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการ
โดยวิธีการสรรหา

มาตรา ๑๔ เมื่อมีเหตุที่ต้องมีการเลือกและแต่งตั้งกรรมการ ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการคณะหนึ่งมีจำนวนสิบห้าคน ทำหน้าที่คัดเลือกผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการประกอบด้วย

- (๑) ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- (๒) ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (๓) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๔) ปลัดกระทรวงกลาโหม
- (๕) ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (๖) ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

- (๗) นายกสภาวิศวกร
- (๘) ประธานสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย
- (๙) นายกสมาคมวิชาการนิเทศศาสตร์และการสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย
- (๑๐) นายกสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
- (๑๑) ประธานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน
- (๑๒) ประธานกรรมการสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย
- (๑๓) ประธานสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
- (๑๔) ประธานสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ
- (๑๕) ประธานสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค

ประธานและกรรมการสรรหาไม่มีสิทธิสมัครเป็นกรรมการ และองค์กรตามวรรคหนึ่ง ไม่มีสิทธิขึ้นทะเบียนเพื่อเสนอชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการตามส่วนที่ ๒

ให้คณะกรรมการสรรหาคัดเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่ง เป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหา และคัดเลือกกรรมการสรรหาอีกคนหนึ่ง เป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหา

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการสรรหาในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ กรรมการสรรหาที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย กรรมการสรรหาที่เหลืออยู่

ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการในการดำเนินการสรรหา และคัดเลือกกรรมการ

มาตรา ๑๕ ในการดำเนินการคัดเลือกกรรมการตามส่วนนี้ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาประกาศการเปิดรับสมัครบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๖ ให้ทราบเป็นการทั่วไปผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยสามสิบวันติดต่อกัน

ผู้มีสิทธิสมัครรับคัดเลือกเป็นกรรมการจะต้องไม่เป็นผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากสมาคม สถาบัน หรือองค์กรตามมาตรา ๑๐

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่มีคุณสมบัติที่จะเป็นกรรมการให้ได้จำนวนสองเท่าของจำนวนกรรมการตามมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕)

หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกให้เป็นไปตามที่เลขาธิการวุฒิสภากำหนด โดยให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับเป็นผู้ได้รับการคัดเลือก

ให้นำความในมาตรา ๑๓ วรรคสาม มาใช้บังคับกับการคัดเลือกผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการของคณะกรรมการสรรหาโดยอนุโลม

ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการคัดเลือก อาจยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองได้ แต่ไม่เป็นเหตุให้ต้องระงับหรือชะลอการดำเนินการใด ๆ ที่ได้ดำเนินไปแล้ว เว้นแต่ศาลปกครองจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ หากศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งใด ๆ อันเป็นผลให้บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือได้รับการคัดเลือกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกนั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

ส่วนที่ ๔ การเลือกและการแต่งตั้งกรรมการ

มาตรา ๑๖ เมื่อได้รายชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการจากการคัดเลือกกันเองตามส่วนที่ ๒ และจากการสรรหาตามส่วนที่ ๓ แล้ว ให้เลขาธิการวุฒิสภานำรายชื่อดังกล่าวทั้งหมดมารวมเป็นบัญชีเดียวกัน หากมีผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนกรรมการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ให้เสนอบัญชีรายชื่อ พร้อมทั้งประวัติและผลงานของบุคคลดังกล่าว ซึ่งต้องระบุให้ชัดเจนหรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมตามมาตรา ๖ ต่อประธานวุฒิสภาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ เพื่อนำเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาและมีมติเลือกต่อไป

ในกรณีที่มีการดำเนินการโดยวิธีการคัดเลือกกันเองตามส่วนที่ ๒ หรือวิธีการสรรหาตามส่วนที่ ๓ วิธีการใดวิธีการหนึ่งดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓ พรรคสาม ให้เลขาธิการวุฒิสภานำรายชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการโดยวิธีการที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา พร้อมทั้งประวัติและผลงานของบุคคลดังกล่าว ซึ่งต้องระบุให้ชัดเจนหรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมตามมาตรา ๖ เสนอต่อประธานวุฒิสภาภายในสามสิบวันนับแต่เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ เพื่อนำเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาและมีมติเลือกต่อไป

มาตรา ๑๗ ให้วุฒิสภามีมติเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อที่เลขาธิการวุฒิสภาเสนอให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อ เพื่อให้ได้กรรมการตามมาตรา ๖ โดยให้ผู้ซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับแล้วแจ้งให้ผู้ได้รับการเลือกทราบ

เมื่อล่วงพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้ายังมีผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดในมาตรา ๖ ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีนำบัญชีรายชื่อเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและดำเนินการเพื่อให้ได้กรรมการตามมาตรา ๖ ให้ครบจำนวนโดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายกรัฐมนตรีได้รับแจ้ง

ให้ผู้ได้รับการเลือกเป็นกรรมการตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี ประชุมร่วมกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการครบจำนวนแล้วเพื่อคัดเลือกผู้สมควรเป็นประธานกรรมการคนหนึ่งและรองประธานกรรมการสองคน แล้วแจ้งผลให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่ผู้ได้รับเลือกตามมาตรา ๑๗ มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ (๑) (๒) หรือ (๓) นายกรัฐมนตรีจะนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งได้ต่อเมื่อผู้นั้นได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตามมาตรา ๘ (๑) หรือ (๒) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่

เชื่อถือได้ว่าตนได้เลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามมาตรา ๘ (๓) แล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้า วันนับแต่วันที่ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออก หรือมิได้เลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอิสระภายใน เวลาที่กำหนดให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ และให้วุฒิสภาลือกรรมการใหม่จาก บัญชีรายชื่อที่เลขาธิการวุฒิสภาส่งตามมาตรา ๑๖

ส่วนที่ ๕

วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ

มาตรา ๑๙ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรง แต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

ก่อนครบกำหนดตามวาระเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันให้สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภาดำเนินการจัดให้มีการเสนอชื่อและแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

มาตรา ๒๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗
- (๕) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘
- (๖) วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๑
- (๗) วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การพ้นจากตำแหน่งกรรมการตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อ ทรงทราบ ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตาม (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระ บรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง พระบรมราชโองการดังกล่าวให้มีผลตั้งแต่วันที่ขาดคุณสมบัติหรือ มีลักษณะต้องห้าม หรือวันที่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน หรือวันที่วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง หรือวันที่ถูกถอดถอนจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้และให้ถือ ว่า กสทช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ แต่ทั้งนี้จะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าหกคน

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน และในกรณีที่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงสาม ปีให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับการแต่งตั้งอีกวาระหนึ่งได้

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้ กสทช. ประชุมกันเพื่อเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการ แล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้กรรมการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุที่กรรมการนั้นมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงหรือบกพร่องต่อหน้าที่อย่างร้ายแรง

มติของวุฒิสภาตามวรรคหนึ่งต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๒๒ เมื่อปรากฏว่า กสทช. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพให้บุคคลดังต่อไปนี้ มีสิทธิร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ กสทช. พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ

(๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

(๒) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

(๓) ประชาชนผู้ใช้บริการซึ่งได้รับผลกระทบจากการกระทำตามวรรคหนึ่งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน ทั้งนี้ โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อประธานวุฒิสภาตามหลักเกณฑ์ที่ประธานวุฒิสภากำหนด

มติของวุฒิสภาตามวรรคหนึ่งต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ โดยในการลงมตินั้นต้องนำรายงานของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่ได้ส่งมายังวุฒิสภาตามมาตรา ๗๒ มาพิจารณาประกอบด้วย

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งยังคงรักษาการในตำแหน่งนั้นต่อไปเพียงเท่าที่จำเป็นจนกว่าคณะกรรมการชุดใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ส่วนที่ ๖

การประชุมและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๓ การประชุม การลงมติ และการปฏิบัติงานของ กสทช. ให้เป็นไปตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ กสทช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนปฏิบัติงานแทน กสทช. ได้ แต่ กสทช. จะปฏิเสธความรับผิดชอบเพราะเหตุที่ได้มอบหมายให้กรรมการไปทำแทนแล้วไม่ได้

มาตรา ๒๔ การปฏิบัติหน้าที่ของ กสทช. กสท. และ กทค. ในเรื่องใดที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ต้องกระทำโดยมติของที่ประชุม และต้องเปิดเผยรายงานการประชุม พร้อมทั้งผลการลงมติของที่ประชุมทั้งรายบุคคลและทั้งคณะให้สาธารณชนทราบผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงาน กสทช. และโดยวิธีการอื่นที่เหมาะสมตามที่ กสทช. ประกาศกำหนด

ข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในรายงานการประชุมเรื่องใดมีลักษณะตามที่กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการกำหนดมิให้ต้องเปิดเผยก็ได้ กสทช. อาจมีมติมิให้เปิดเผยข้อมูลเฉพาะในส่วนนั้นได้

การเปิดเผยรายงานการประชุมพร้อมทั้งผลการลงมิตตามวรรคหนึ่ง ต้องดำเนินการภายในระยะเวลาไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการลงมติ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน แต่ต้องแสดงผลและความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วย

มาตรา ๒๕ ให้กรรมการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๖ ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา

ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการ ได้รับค่าตอบแทนเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการ อาจได้รับค่าใช้จ่ายอันเกี่ยวกับการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ต่างท้องที่ได้ไม่เกินอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๗ ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ ตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม แผนความถี่วิทยุ และแผนเลขหมายโทรคมนาคม

(๒) กำหนดการจัดสรรคลื่นความถี่ระหว่างคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการวิทยุคมนาคม และกิจการโทรคมนาคม

(๓) กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(๔) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่และเครื่องวิทยุคมนาคมในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม หรือในกิจการวิทยุคมนาคมและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตดังกล่าว

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและปราศจากการรบกวนซึ่งกันและกัน ทั้งในกิจการประเภทเดียวกันและระหว่างกิจการแต่ละประเภท

(๖) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรมและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตดังกล่าว

(๗) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้เลขหมายโทรคมนาคม และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตดังกล่าว

(๘) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้หรือเชื่อมต่อ และหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดอัตราค่าใช้หรือค่าเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งในกิจการประเภทเดียวกันและระหว่างกิจการแต่ละประเภท ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการและผู้ลงทุน หรือระหว่างผู้ให้บริการโทรคมนาคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

(๙) กำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียมและโครงสร้างอัตราค่าบริการในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

(๑๐) กำหนดมาตรฐานและลักษณะพึงประสงค์ทางด้านเทคนิคในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม และในกิจการวิทยุคมนาคม

(๑๑) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(๑๒) กำหนดมาตรการให้มีการกระจายบริการด้านโทรคมนาคมให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันตามมาตรา ๕๐

(๑๓) ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการและค้ำครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคมและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(๑๔) ประสานงานเกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

(๑๕) วินิจฉัยและแก้ไขปัญหาการใช้คลื่นความถี่ที่มีการรบกวนซึ่งกันและกัน

(๑๖) ติดตามตรวจสอบและให้คำปรึกษาแนะนำการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

(๑๗) กำหนดลักษณะการควรวรม การครองสิทธิข้ามสื่อ หรือการครอบงำกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเองหรือโดยบุคคลอื่นใดซึ่งจะมีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน

(๑๘) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

(๑๙) ออกระเบียบหรือประกาศตามมาตรา ๕๘

(๒๐) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายของสำนักงาน กสทช. รวมทั้งเงินที่จะจัดสรรเข้ากองทุนตามมาตรา ๕๒

(๒๑) พิจารณาและให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกองทุนตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนเสนอตามมาตรา ๕๕

(๒๒) ให้ข้อมูลและร่วมดำเนินการในการเจรจาหรือทำความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒๓) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรคลื่นความถี่และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องคลื่นความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(๒๔) ออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งอันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ กสทช.

(๒๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

การกำหนดลักษณะการควรวรม การครองสิทธิข้ามสื่อหรือการครอบงำตาม (๑๗) ให้ กสทช. รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย

การใช้อำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม และกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม

บรรดาระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด ๆ ที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๒๘ ให้ กสทช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนทั่วไปเพื่อนำความคิดเห็นที่ได้มาประกอบการพิจารณาก่อนออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง เกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและเกี่ยวข้องกับการแข่งขันในการประกอบกิจการหรือมีผลกระทบต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ โดยต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา เหตุผล ความจำเป็น และสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องที่จะรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนประเด็นที่ต้องการรับฟังความ

คิดเห็น ทั้งนี้ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือมีความจำเป็นเร่งด่วน กสทช. อาจกำหนดระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นให้น้อยกว่าระยะเวลาที่กำหนดได้

ให้สำนักงาน กสทช. จัดทำบันทึกสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นที่ประกอบด้วยความคิดเห็นที่ได้รับมติหรือผลการพิจารณาของ กสทช. ที่มีต่อความคิดเห็นดังกล่าว พร้อมทั้งเหตุผลและแนวทางในการดำเนินการต่อไป และเผยแพร่บันทึกดังกล่าวในระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงาน กสทช.

มาตรา ๒๙ การกำหนดอัตราค่าใช้หรือค่าเชื่อมต่อโครงข่าย ค่าธรรมเนียมใด ๆ หรือค่าบริการในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หรือตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม ให้ กสทช. คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและภาระของผู้บริโภคความสอดคล้องกับต้นทุนการให้บริการ ความคุ้มค่า และการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพด้วย

มาตรา ๓๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ของ กสทช. กสท. กทค. คณะกรรมการอื่น และคณะอนุกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ ตลอดจนเลขาธิการ กสทช. และพนักงานของสำนักงาน กสทช. เกี่ยวกับการพิจารณาคำขอหรือคำร้องเรียนที่ประชาชนยื่นตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ประกาศ หรือสัญญาที่ กสทช. หรือสำนักงาน กสทช. ทำกับเอกชน หากกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ประกาศ หรือสัญญาดังกล่าวมิได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไว้โดยเฉพาะให้ กสทช. กำหนดระยะเวลาการดำเนินการแล้วเสร็จและประกาศให้ประชาชนทราบโดยทั่วไป เรื่องใดที่มีได้กำหนดระยะเวลาไว้ จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเวลาไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

ในกรณีที่ กสทช. กสท. กทค. คณะกรรมการอื่นและคณะอนุกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ เลขาธิการ กสทช. หรือพนักงานของสำนักงาน กสทช. ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้ากว่าที่กำหนดตามวรรคหนึ่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใด ให้สำนักงาน กสทช. รับผิดชอบให้ความเสียหายให้แก่บุคคลนั้น และให้เรียกเงินชดเชยคืนจาก กสทช. กสท. กทค. คณะกรรมการอื่นและคณะอนุกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ เลขาธิการ กสทช. หรือพนักงานของสำนักงาน กสทช. ผู้เป็นต้นเหตุแห่งความล่าช้านั้น แล้วแต่กรณี หากความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

มาตรา ๓๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้ กสทช. มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม มิให้มีการดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค ทั้งนี้ โดยให้ กสทช. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นสองคณะ ประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ กสทช. ในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการกระจายเสียงและ

กิจการโทรทัศน์ และในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการโทรคมนาคมโดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนและปฏิบัติหน้าที่อื่น ทั้งนี้ ตามที่ กสทช. กำหนด

ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด ให้ กสทช. มีอำนาจสั่งระงับการดำเนินการดังกล่าวได้

มาตรา ๓๒ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม ให้ กสทช. มีอำนาจกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้บริการโทรคมนาคมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในความเป็นส่วนตัว และเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดโดยการดักจับไว้ ใช้ประโยชน์ หรือเปิดเผยข้อความข่าวสารหรือข้อมูลอื่นใดที่มีการสื่อสารทางโทรคมนาคมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ถือว่า กสทช. เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมเป็นผู้กระทำความผิดตามวรรคสอง หรือรู้ว่ามีผู้กระทำความผิดตามวรรคสอง แต่เพิกเฉยหรือไม่ดำเนินการตามกฎหมายภายในเวลาอันสมควร ให้ กสทช. มีอำนาจสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมได้

มาตรา ๓๓ ให้ กสทช. มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่ได้รับมอบหมายได้

อนุกรรมการ และคณะทำงานต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ ข. (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) และ (๑๑)

มาตรา ๓๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ กสทช. กสท. กทค. และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานมีอำนาจสั่งหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใดให้ชี้แจงข้อเท็จจริง มาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้

หมวด ๒

การกำกับดูแลการประกอบกิจการ

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

มาตรา ๓๕ ให้มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์คณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “กสท.” ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ซึ่ง กสทช. แต่งตั้งจากรองประธาน กสทช.

(๒) กรรมการ ซึ่ง กสทช. แต่งตั้งจากกรรมการ กสทช. ที่มีได้เป็นประธานหรือรองประธาน กสทช. จำนวนสี่คน ซึ่งต้องมีกรรมการตามมาตรา ๖ (๓) จำนวนสองคน และกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) จำนวนหนึ่งคน

กรรมการตามวรรคหนึ่งจะเป็น กทค. ในขณะเดียวกันมิได้

ให้เลขาธิการ กสทช. แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กสทช. เป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการตามความจำเป็น

มาตรา ๓๖ ให้นำความในมาตรา ๒๓ มาใช้บังคับกับการประชุมของ กสท. โดยอนุโลม เว้นแต่ในส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประชุม ต้องมีกรรมการ กสท. มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการ กสท. ทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่กรรมการ กสท. พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ถ้ายังมีกรรมการ กสท. อยู่ไม่น้อยกว่าสามคนให้กรรมการ กสท. เเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มาตรา ๓๗ ให้ กสท. มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการใด ๆ แทน กสทช. ตามมาตรา ๒๗ (๔) (๖) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๓) (๑๖) และ (๑๘) ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ กสทช. มอบหมาย

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม

มาตรา ๓๘ ให้มีคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “กทค.” ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ซึ่ง กสทช. แต่งตั้งจากรองประธาน กสทช.

(๒) กรรมการ ซึ่ง กสทช. แต่งตั้งจากกรรมการ กสทช. ที่มีได้เป็นประธานหรือรองประธาน กสทช. จำนวนสี่คน ซึ่งต้องมีกรรมการตามมาตรา ๖ (๓) จำนวนสองคน และกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) จำนวนหนึ่งคน

กรรมการตามวรรคหนึ่งจะเป็น กสท. ในขณะเดียวกันมิได้

ให้เลขาธิการ กสทช. แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กสทช. เป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการตามความจำเป็น

มาตรา ๓๙ ให้นำความในมาตรา ๓๖ มาใช้บังคับกับการประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของ กทค. โดยอนุโลม

มาตรา ๔๐ ให้ กทค. มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการใด ๆ แทน กสทช. ตามมาตรา ๒๗ (๔) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) และ (๑๖) ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการโทรคมนาคมและกิจการวิทยุคมนาคม และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ กสทช. มอบหมาย

ส่วนที่ ๓

การกำกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

มาตรา ๔๑ ผู้ใดประสงค์จะใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ต้องได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

การยื่นคำขออนุญาต และการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กสทช. ประกาศกำหนด เว้นแต่การประกอบกิจการทางธุรกิจให้เป็นไปตามที่กำหนดในวรรคหก

ให้ถือว่าการยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง เป็นการยื่นคำขออนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ด้วย และเมื่อ กสทช. อนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่แล้วให้ถือว่าอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และให้ถือว่าได้รับอนุญาตให้มีและใช้เครื่องวิทยุคมนาคมและตั้งสถานีวิทยุคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคมด้วย ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องวิทยุคมนาคมที่ระบุไว้ในคำขออนุญาต

การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และต้องดำเนินการในลักษณะที่มีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมแก่การเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์ สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวได้ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย

ในกรณีที่เป็นการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการประกอบกิจการทางธุรกิจตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้ใช้วิธีคัดเลือกโดยวิธีการประมูลคลื่นความถี่ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น โดยให้แยกกันประมูลในแต่ละระดับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและเงื่อนไขที่ กสทช. ประกาศกำหนด

การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประมูลคลื่นความถี่ตามวรรคหก ให้คำนึงถึงประโยชน์ในการจัดสรรทรัพยากรคลื่นความถี่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า การป้องกันการผูกขาด การส่งเสริมการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาระของผู้บริโภคและการคุ้มครองสิทธิของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ ก่อให้เกิดหรืออาจเกิดการรบกวนหรือทับซ้อนกับคลื่นความถี่ที่ได้รับอนุญาตอยู่ก่อนแล้วจะกระทำ มิได้

มาตรา ๔๒ ให้ กสทช. มีอำนาจกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามมาตรา ๔๑ โดยแยกเป็นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบ กิจการ ซึ่งต้องชำระเมื่อได้รับใบอนุญาตและต้องชำระเป็นรายปีในอัตราที่เหมาะสมกับประเภทของ ใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เว้นแต่ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการทางธุรกิจ ให้ถือว่าเงินที่ได้จากการ ประมูลตามมาตรา ๔๑ วรรคหกเป็นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ซึ่งต้องชำระเมื่อได้รับ ใบอนุญาตและให้นำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๕๒

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งซึ่งต้องชำระเป็นรายปี ให้ กสทช. กำหนด โดยคำนึงถึงรายจ่ายในการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่และการกำกับดูแลการประกอบกิจการอย่างมี ประสิทธิภาพในอัตรารวมทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละสองของรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายของผู้รับใบอนุญาต และให้นำส่งเป็นรายได้ของสำนักงาน กสทช.

บรรดาหน่วยงานที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามวรรค หนึ่งด้วย แต่ กสทช. จะลดหย่อนให้ตามที่เห็นสมควรก็ได้ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของกิจการของ หน่วยงานนั้น

มาตรา ๔๓ ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ได้รับใบอนุญาต จะโอนแก่กันมิได้

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ต้อง ประกอบกิจการด้วยตนเอง จะมอบการบริหารจัดการทั้งหมดหรือบางส่วนหรือยินยอมให้บุคคลอื่น เป็นผู้มิอำนาจประกอบกิจการแทนมิได้ แต่การให้บุคคลอื่นเช่าเวลาดำเนินรายการบางช่วงเวลาอาจ กระทำได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กสทช. กำหนด

มาตรา ๔๔ ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงหรือกิจการ โทรทัศน์ผู้ใดมิได้ประกอบกิจการที่ใช้คลื่นความถี่นั้นภายในระยะเวลาที่ กสทช. กำหนดหรือนำคลื่น ความถี่ไปใช้ในกิจการนอกวัตถุประสงค์ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกอบกิจการที่ใช้คลื่นความถี่ หรือกระทำการอันมีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในมาตรา ๒๗ (๑๑) และ (๑๓) หรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๔๓ ให้ กสทช. ดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขให้ถูกต้องหรือมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ใช้ คลื่นความถี่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน

ส่วนที่ ๔
การกำกับกิจการโทรคมนาคม

มาตรา ๔๕ ผู้ใดประสงค์จะใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคมต้องได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องดำเนินการโดยวิธีการประมูลคลื่นความถี่ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการระยะเวลาและเงื่อนไขที่ กสทช. ประกาศกำหนด โดยให้นำความในมาตรา ๔๑ วรรคสี่ และวรรคเจ็ดมาใช้บังคับโดยอนุโลม และเงินที่ได้จากการประมูลเมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วให้ส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดิน

ให้ถือว่าการยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง เป็นการยื่นคำขออนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมด้วย และเมื่อ กสทช. อนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่แล้วให้ถือว่าอนุญาตให้ประกอบกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม และให้ถือว่าได้รับอนุญาตให้มีและใช้เครื่องวิทยุคมนาคมและตั้งสถานีวิทยุคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคมด้วย ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องวิทยุคมนาคมที่ระบุไว้ในคำขออนุญาต

ให้ กสทช. มีอำนาจกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมและค่าธรรมเนียมซึ่งต้องชำระเป็นรายปีโดยคำนึงถึงรายจ่ายในการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่และการกำกับดูแลการประกอบกิจการอย่างมีประสิทธิภาพในอัตรารวมทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละสองของรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายของผู้รับใบอนุญาต และให้นำส่งค่าธรรมเนียมดังกล่าวเป็นรายได้ของสำนักงาน กสทช.

มาตรา ๔๖ ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคมเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ได้รับใบอนุญาต จะโอนแก่กันมิได้

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคม ต้องประกอบกิจการด้วยตนเองจะมอบการบริหารจัดการทั้งหมดหรือบางส่วนหรือยินยอมให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีอำนาจประกอบกิจการแทนมิได้

มาตรา ๔๗ ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคมผู้ใดมิได้ประกอบกิจการที่ใช้คลื่นความถี่นั้นภายในระยะเวลาที่ กสทช. กำหนด หรือนำคลื่นความถี่ไปใช้ในกิจการนอกวัตถุประสงค์ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกอบกิจการที่ใช้คลื่นความถี่หรือกระทำการอันมีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในมาตรา ๒๗ (๑๑) หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๖ ให้ กสทช. ดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขให้ถูกต้อง หรือมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน

มาตรา ๔๘ ให้มีแผนแม่บทการบริหารคลื่อนความถี่ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) รายละเอียดเกี่ยวกับตารางกำหนดคลื่อนความถี่ทั้งหมดที่ประเทศไทยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

(๒) แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่อนความถี่ระหว่างประเทศ

(๓) รายละเอียดเกี่ยวกับคลื่อนความถี่ที่กำหนดให้ใช้ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์กิจการโทรคมนาคม และกิจการอื่น

(๔) แนวทางในการคืนคลื่อนความถี่เพื่อนำไปจัดสรรใหม่หรือการปรับปรุงการใช้คลื่อนความถี่

แผนแม่บทการบริหารคลื่อนความถี่ เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้และให้ใช้เป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเบื้องต้นในการอนุญาตและการดำเนินกิจการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการใช้คลื่อนความถี่

ให้ กสทช. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารคลื่อนความถี่ และต้องปรับปรุงแผนแม่บทดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการบริหารคลื่อนความถี่ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

ในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารคลื่อนความถี่ ให้ กสทช. รับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้ประกอบกิจการที่ใช้ประโยชน์คลื่อนความถี่ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และการจัดทำแผนแม่บทการบริหารคลื่อนความถี่ให้คำนึงถึงการใช้งานด้านความมั่นคงของรัฐตามความจำเป็น

มาตรา ๔๙ ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการ ให้ กสทช. จัดให้มีแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการระยะห้าปี โดยในแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่อนความถี่และอย่างน้อยต้องมีแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบกิจการแนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่อนความถี่และการอนุญาตให้ประกอบกิจการ โดยในส่วนกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ต้องจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่อนความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจในการประกอบกิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของคลื่อนความถี่ในแต่ละพื้นที่ของการอนุญาตประกอบกิจการ

ในการจัดทำแผนแม่บทตามวรรคหนึ่ง ให้ กสทช. รับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้ประกอบกิจการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ในกรณีนี้ กสทช. วินิจฉัยเรื่องใดไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของประชาชน ผู้ประกอบกิจการหรือหน่วยงานของรัฐตามที่ปรากฏในการรับฟังความคิดเห็นตามวรรคสอง กสทช. ต้องชี้แจงและแสดงผลให้ประชาชน ผู้ประกอบกิจการ หรือหน่วยงานของรัฐทราบ

ประชาชน ผู้ประกอบกิจการ หรือหน่วยงานของรัฐตามวรรคสาม ผู้ใดเห็นว่าแผนแม่บทที่ กสทช. กำหนดขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้โดยให้ถือว่าแผนแม่บทดังกล่าวเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

แผนแม่บทตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ผูกพัน กสทช. และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม ให้ กสทช. กำหนดแผนการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม โดยในแผนอย่างน้อยจะต้องกำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาในการดำเนินการ พร้อมทั้งประมาณการค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าว

การจัดทำแผนตามวรรคหนึ่ง ให้ กสทช. ทารือกับหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยต้องสอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา

ให้ กสทช. ประกาศกำหนดจำนวนค่าใช้จ่ายที่จะเรียกเก็บจากผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมเพื่อนำไปใช้ดำเนินการสนับสนุนการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงรายได้ที่ผู้ได้รับใบอนุญาตได้รับจากการให้บริการโทรคมนาคม

ให้ กสทช. ประกาศกำหนดจำนวนเงินจากกองทุนตามมาตรา ๕๓ (๔) ที่จะนำมาสนับสนุนผู้ได้รับใบอนุญาตเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดให้มีบริการดังกล่าวได้

มาตรา ๕๑ เพื่อส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ให้ กสทช. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการส่งเสริมชุมชนที่มีความพร้อมให้เป็นผู้มีคุณสมบัติในการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการชุมชน การหารายได้ และการสนับสนุนผู้ประกอบกิจการบริการชุมชนที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ โดยให้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

รายได้ของผู้ประกอบกิจการบริการชุมชนต้องเป็นรายได้จากการบริจาค การอุดหนุนสถานีหรือรายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณาหรือการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์

การสนับสนุนผู้ประกอบกิจการบริการชุมชนที่มีคุณภาพต้องเป็นการอุดหนุนการดำเนินการของสถานีมิใช่เป็นการสนับสนุนรายการใดโดยเฉพาะ และมีสัดส่วนไม่เกินกึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมดของผู้ประกอบกิจการบริการชุมชน รวมทั้งต้องจัดให้มีการประเมินผลคุณภาพการให้บริการและประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการอุดหนุนเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนในแต่ละคราว

หมวด ๔

กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา ๕๒ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในสำนักงาน กสทช. เรียกว่า “กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม อย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมชุมชนและสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชนตามมาตรา ๕๑

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรสื่อสาร การวิจัยและพัฒนาด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีด้านการใช้คลื่นความถี่ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนอุตสาหกรรมโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการดำเนินการขององค์กรซึ่งทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๔) สนับสนุน ส่งเสริม และคุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

(๕) สนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์โดยจัดสรรเงินให้แก่กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

มาตรา ๕๓ กองทุนตามมาตรา ๕๒ ประกอบด้วย

- (๑) ทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (๒) เงินที่ได้จากการประมูลคลื่นความถี่ตามมาตรา ๔๑ วรรคหก
- (๓) เงินที่ได้รับการจัดสรรตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง
- (๔) เงินที่ส่งเข้ากองทุนตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม
- (๕) เงินค่าปรับทางปกครองที่ปรับตามพระราชบัญญัตินี้ และตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม
- (๖) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน
- (๗) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับโอนมาตามมาตรา ๙๑

(๘) ดอกผลและรายได้ของกองทุน รวมทั้งผลประโยชน์จากค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์จากการวิจัยและพัฒนาด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(๙) เงินและทรัพย์สินอื่นที่ตกเป็นของกองทุน

เงินกองทุนตาม (๔) และ (๗) ให้ใช้ได้เฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕๒ (๑)

เงินกองทุนตาม (๔) ที่ได้รับจากกิจการใดให้ใช้เฉพาะเพื่อกิจการนั้น เว้นแต่เงินที่ได้รับจากกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้ใช้เพื่อกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ก็ได้

มาตรา ๕๔ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) ประธาน กสทช. เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลาง และผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาบุคลากรและวิชาชีพสื่อกระจายเสียง จำนวนหนึ่งคน และสื่อโทรทัศน์จำนวนหนึ่งคน ซึ่งกรรมการตาม (๑) และ (๒) เป็นผู้คัดเลือก

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการให้บริการโทรคมนาคมพื้นฐานอย่างทั่วถึง หรือในพื้นที่ห่างไกล รวมทั้งการให้บริการในด้านโทรคมนาคมแก่ผู้ด้อยโอกาสซึ่งกรรมการตาม (๑) และ (๒) เป็นผู้คัดเลือกจำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคหรือการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งกรรมการตาม (๑) และ (๒) เป็นผู้คัดเลือกจำนวนหนึ่งคน

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งกรรมการตาม (๑) และ (๒) เป็นผู้คัดเลือกจำนวนหนึ่งคน

ให้เลขาธิการ กสทช. เป็นกรรมการ และเลขานุการ และให้เลขาธิการ กสทช. แต่งตั้งพนักงานของสำนักงาน กสทช. เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตามวรรคหนึ่ง (๓) (๔) (๕) และ (๖) ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ ข. (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) และ (๑๑) และมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้

ให้นำมาตรา ๒๓ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยอนุโลม

มาตรา ๕๕ คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกองทุนและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕๒ ต่อ กสทช. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในกรณีที่ กสทช. มีความเห็นแตกต่างจากคณะกรรมการบริหารกองทุน กสทช. ต้องให้เหตุผลประกอบการพิจารณาไว้ด้วย

ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกองทุน และการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้ประชาชนทราบผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงาน กสทช. โดยต้องแสดงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ขอและผู้ที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนและจำนวนเงินที่ได้รับจากการจัดสรรทั้งหมดด้วย

การเก็บรักษา การใช้จ่าย การจัดทำบัญชีและระบบบัญชี ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

หมวด ๕

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

มาตรา ๕๖ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กสทช.” เป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็น หน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและไม่เป็น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ประธานกรรมการ

กิจการของสำนักงาน กสทช. ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง แรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมและกฎหมายว่าด้วยเงิน ทดแทน

มาตรา ๕๗ ให้สำนักงาน กสทช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบในการรับและจ่ายเงินรายได้ของสำนักงาน กสทช.
- (๒) จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงาน กสทช. เพื่อเสนอ กสทช. อนุมัติโดยรายจ่ายประจำปีของสำนักงาน กสทช. ให้หมายความรวมถึงรายจ่ายใด ๆ อันเกี่ยวกับการ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ กสทช. กสท. กทค. และสำนักงาน กสทช.
- (๓) ตรวจสอบและติดตามการใช้คลื่นความถี่
- (๔) รับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่ การประกอบกิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปัญหาหรือเสนอ ความเห็นต่อ กสทช. เพื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด
- (๕) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคลื่นความถี่ การใช้คลื่นความถี่ การ ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
- (๖) รับผิดชอบงานธุรการของ กสทช. กสท. กทค. และคณะกรรมการบริหารกองทุน
- (๗) ปฏิบัติการอื่นตามที่ กสทช. กสท. และ กทค. มอบหมาย

มาตรา ๕๘ ให้ กสทช. มีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงาน กสทช. โดยให้รวมถึงเรื่องดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) การแบ่งส่วนงานภายในของสำนักงาน กสทช. และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนอื่นของเลขาธิการ กสทช. พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน กสทช. ตลอดจนค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของกรรมการอื่นและอนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) การคัดเลือกหรือการประเมินความรู้ความสามารถเพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง หรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หลักเกณฑ์การต่อสัญญาจ้าง และการจ่ายเงินชดเชยกรณีเลิกจ้างเนื่องจากไม่ผ่านการประเมิน

(๔) การบริหารงานบุคคล รวมตลอดทั้งการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และร้องทุกข์

(๕) การรักษาการแทนและการปฏิบัติการแทน

(๖) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกายของพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน กสทช.

(๗) การจ้างและการแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะด้านอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ กสทช. รวมทั้งอัตราค่าตอบแทนการจ้าง

(๘) การบริหารและจัดการงบประมาณ ทรัพย์สิน และการพัสดุของสำนักงาน กสทช.

(๙) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่น
ระเบียบหรือประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการเป็นผู้ลงนาม และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๕๙ ให้สำนักงาน กสทช. เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของ กสทช. และสำนักงาน กสทช. ให้ประชาชนทราบทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือวิธีการอื่นที่เห็นสมควร โดยอย่างน้อยต้องเปิดเผยข้อมูล ดังต่อไปนี้

(๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการของผู้ได้รับใบอนุญาตทุกราย พร้อมทั้งเงื่อนไขที่กำหนด

(๒) รายได้ของสำนักงาน กสทช. ตามมาตรา ๖๕ เป็นรายเดือนโดยสรุป

(๓) รายจ่ายสำหรับการดำเนินงานของ กสทช. และสำนักงาน กสทช. เป็นรายเดือนโดยสรุป

(๔) รายละเอียดของอัตราค่าตอบแทนกรรมการ กสท. กทค. อนุกรรมการ และที่ปรึกษาต่าง ๆ เป็นรายบุคคล

(๕) ผลการศึกษาวิจัยและผลงานอื่นๆ ที่ว่าจ้างให้หน่วยงานภายนอกดำเนินการ

(๖) รายการเรื่องร้องเรียน ความคับหน้าและผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้บริโภคและผู้รับใบอนุญาตและจำนวนเรื่องที่ยังค้างพิจารณา

(๗) รายละเอียดของผลการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงาน กสทช. และสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖๐ ให้สำนักงาน กสทช. มีเลขาธิการ กสทช. คนหนึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน กสทช. ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน กสทช.

ในกิจการของสำนักงาน กสทช. ที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการ กสทช. เป็นผู้แทนของสำนักงาน กสทช. เพื่อการนี้เลขาธิการ กสทช. จะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ระเบียบดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะบังคับให้เลขาธิการ กสทช. ต้องมอบอำนาจให้บุคคลใดมิได้

มาตรา ๖๑ ให้ประธานกรรมการ โดยความเห็นชอบของ กสทช. เป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนเลขาธิการ กสทช.

เลขาธิการ กสทช. ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันแต่งตั้งและต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ รวมทั้งคุณสมบัติอื่นตามที่ กสทช. กำหนด

มาตรา ๖๒ เลขาธิการ กสทช. มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่เข้ารับแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๖๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๖๒ เลขาธิการ กสทช. พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ลาออก
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖๑ วรรคสอง
- (๗) กสทช. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกจากตำแหน่งเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หย่อนความสามารถหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๖๔ ให้เลขาธิการ กสทช. และพนักงานของสำนักงาน กสทช. เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พนักงานของสำนักงาน กสทช. ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด และต้องไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ผู้บริหาร ที่ปรึกษา พนักงาน ผู้ถือหุ้น หรือหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลอื่นใดบรรดาที่ประกอบธุรกิจด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์หรือกิจการโทรคมนาคม

ให้เลขาธิการ กสทช. เป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ เลขาธิการ กสทช. และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๖๕ รายได้ของสำนักงาน กสทช. มีดังต่อไปนี้

(๑) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๔๕ วรรคสาม

(๒) รายได้หรือผลประโยชน์อันได้มาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ กสทช. และสำนักงาน กสทช.

(๓) รายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน กสทช.

(๔) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่สำนักงาน กสทช. ตามระเบียบที่ กสทช. กำหนดเพื่อใช้ในการดำเนินงานของสำนักงาน กสทช.

(๕) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้

รายได้ของสำนักงาน กสทช. ตาม (๑) และ (๒) เมื่อได้หักรายจ่ายสำหรับการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพของสำนักงาน กสทช. ค่าภาระต่าง ๆ ที่จำเป็น เงินที่จัดสรรเพื่อสมทบกองทุนตามมาตรา ๕๒ และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติเหลือเท่าใดให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

ในกรณีรายได้ของสำนักงาน กสทช. มีจำนวนไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพของสำนักงาน กสทช. รวมทั้งค่าภาระต่าง ๆ ที่จำเป็นและไม่สามารถหาเงินจากแหล่งอื่นได้รัฐพึงจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่สำนักงาน กสทช. เท่าจำนวนที่จำเป็น

มาตรา ๖๖ เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่สำนักงาน กสทช. ตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ให้สำนักงาน กสทช. เสนองบประมาณรายจ่ายของปีงบประมาณที่ขอความสนับสนุนต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปของสำนักงาน กสทช. ไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ในการนี้คณะรัฐมนตรีอาจทำความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงาน กสทช.

ไว้ในรายงานการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วยก็ได้ และในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาอาจขอให้เลขาธิการ กสทช. เข้าชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๖๗ บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงาน กสทช. ได้มาโดยการซื้อหรือ แลกเปลี่ยนจากรายได้ของสำนักงาน กสทช. ตามมาตรา ๖๕ (๑) (๒) หรือ (๓) หรือที่มีผู้บริจาคให้ ตาม (๔) ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงาน กสทช.

อสังหาริมทรัพย์ที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุที่อยู่ในความ ครอบครองของสำนักงาน กสทช. ให้สำนักงาน กสทช. มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์ได้ ตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด

ทรัพย์สินของสำนักงาน กสทช. ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๖๘ การบัญชีของสำนักงาน กสทช. ให้จัดทำตามหลักสากลตามมาตรฐาน ของสภาผู้สอบบัญชี และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุ ของสำนักงาน กสทช. ตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด

ในการตรวจสอบภายในตามวรรคหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในจำนวน ไม่น้อยกว่าสามคนและไม่เกินห้าคน ซึ่ง กสทช. แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความสามารถใน การตรวจสอบภายในและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ และมาตรา ๘ และให้ สำนักงาน กสทช. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบภายในมีจำนวนตามสมควรขึ้นตรงต่อคณะกรรมการ ตรวจสอบภายใน เพื่อทำหน้าที่ช่วยคณะกรรมการตรวจสอบภายในในการดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่

ให้คณะกรรมการตรวจสอบภายในมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ และให้ กสทช. เลขาธิการ กสทช. และพนักงานของสำนักงาน กสทช. อำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการ ตรวจสอบภายในและเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบภายในตามที่ร้องขอ

ให้คณะกรรมการตรวจสอบภายในแจ้งผลการตรวจสอบต่อ กสทช. ทุกหนึ่งร้อยแปด สิบวัน

วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการ ตรวจสอบภายในให้เป็นไปตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด

มาตรา ๖๙ ให้สำนักงาน กสทช. จัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบ บัญชีภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้ จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน กสทช. โดยให้วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการใช้จ่ายเงินพร้อมทั้ง แสดงความคิดเห็นว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใดด้วย แล้วทำบันทึกรายงานผลเสนอต่อ กสทช. คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา

ให้สำนักงาน กสทช. เป็นหน่วยรับตรวจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การตรวจเงินแผ่นดิน

หมวด ๖

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการและการบริหารงาน

มาตรา ๓๐ ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกจำนวนสี่คน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้ที่มีผลงานหรือมีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านกิจการกระจายเสียง จำนวนหนึ่งคน และด้านกิจการโทรทัศน์ จำนวนหนึ่งคน

(๒) เป็นผู้ที่มีผลงานหรือมีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านกิจการโทรคมนาคม จำนวนหนึ่งคน

(๓) เป็นผู้ที่มีผลงานและประสบการณ์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค จำนวนหนึ่งคน

(๔) เป็นผู้ที่มีผลงานและประสบการณ์ด้านการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จำนวนหนึ่งคน

ให้ประธานวุฒิสภাজัดให้มีการดำเนินการคัดเลือกบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อ เป็นกรรมการจำนวนสองเท่าของจำนวนกรรมการตามวรรคหนึ่ง เพื่อนำเสนอให้วุฒิสภาศึกษาพิจารณา คัดเลือกต่อไป ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานวุฒิสภากำหนด

ให้ผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการประชุมร่วมกันเพื่อคัดเลือกผู้สมควรเป็น ประธานกรรมการ

มาตรา ๓๑ กรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสองวาระติดต่อกันมิได้

กรรมการตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นกรรมการ กสทช. กสท. กทค. อนุกรรมการ เลขาธิการ กสทช. พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กสทช. และให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๒๐ (๑) (๓) (๔) และ (๕) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่กรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่าคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ เว้นแต่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสามคน

วิธีการประชุมและการลงมติให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานกำหนด

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการสรรหาและการปฏิบัติงานของกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด

มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน มีอำนาจหน้าที่ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการและการบริหารงานของ กสทช. กสท. กทค. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช. แล้วแจ้งผลให้ กสทช. ทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้ กสทช. นำรายงานดังกล่าวเสนอต่อรัฐสภาพร้อมรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของ

กสทช. ตามมาตรา ๗๖ และเปิดเผยรายงานดังกล่าวให้ประชาชนทราบทางระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงาน กสทช. หรือวิธีการอื่นที่เห็นสมควร

การประเมินตามวรรคหนึ่งต้องอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริงและข้อมูลต่าง ๆ และต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียประกอบด้วย

คณะกรรมการอาจมอบหมายให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และประเมินผลเพื่อประโยชน์ในการจัดทำรายงาน

มาตรา ๗๓ รายงานตามมาตรา ๗๒ อย่างน้อยจะต้องมีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

(๑) ผลการปฏิบัติงานของ กสทช. กสท. กทค. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช.

(๒) รายงานข้อเท็จจริงหรือข้อสังเกตจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล พร้อมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะ

(๓) ความเห็นเกี่ยวกับรายงานประจำปีที กสทช. ได้จัดทำขึ้นตามมาตรา ๗๖

(๔) เรื่องอื่น ๆ ที่เห็นสมควรรายงานให้ กสทช. รัฐสภา หรือประชาชน ทราบให้ กสทช. กสท. กทค. สำนักงาน กสทช. และเลขาธิการ กสทช. ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกให้แก่คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามที่ร้องขอ

หมวด ๗

ความสัมพันธ์กับรัฐบาลและรัฐสภา

มาตรา ๗๔ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ กสทช. ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา

มาตรา ๗๕ ในกรณีที่จะต้องมีการเจรจาหรือทำความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจกรรมกระจายเสียง กิจกรรมโทรทัศน์ กิจกรรมโทรคมนาคม หรือการอื่นที่เกี่ยวข้อง กสทช. และสำนักงาน กสทช. มีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลและร่วมดำเนินการตามที่รัฐบาลแจ้งให้ทราบ

มาตรา ๗๖ ให้ กสทช. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีในด้านการบริหารคลื่นความถี่ กิจกรรมกระจายเสียง กิจกรรมโทรทัศน์ และกิจกรรมโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี ซึ่งต้องแสดงรายละเอียดแผนงานและผลการปฏิบัติงาน รายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ การจัดสรรคลื่นความถี่ การประกอบกิจการกระจายเสียง กิจกรรมโทรทัศน์ และกิจกรรมโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี และแผนการดำเนินงานในระยะต่อไปเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และเปิดเผยให้ประชาชนทราบ

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีเนื้อหา ดังต่อไปนี้
(๑) ผลงานของ กสทช. ในปีที่ผ่านมาแล้วเมื่อเปรียบเทียบกับแผนงานหรือโครงการที่กำหนดไว้

(๒) แผนงาน โครงการ และแผนงบประมาณสำหรับปีถัดไป

(๓) งบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชี รายงานการตรวจสอบภายใน

(๔) ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมประเภทต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อประชาชน

(๕) คุณภาพและอัตราค่าบริการโทรคมนาคมประเภทต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อประชาชน

(๖) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้บริโภค

(๗) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกองทุนตามมาตรา ๕๒

(๘) รายงานเกี่ยวกับสภาพการแข่งขันของตลาดในการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมประเภทต่าง ๆ รวมทั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระทำอันมีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ของประชาชน

นายกรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อาจขอให้ กสทช. หรือเลขาธิการ กสทช. แล้วแต่กรณี ชี้แจงการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหนังสือหรือขอให้มาชี้แจงด้วยวาจาก็ได้

หมวด ๘

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๗๗ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคมผู้ใดได้รับคำสั่งตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง แล้วไม่ปฏิบัติตาม ให้ กสทช. มีอำนาจปรับทางปกครองไม่เกินห้าล้านบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งแสนบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติตามคำสั่ง

มาตรา ๗๘ ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๗๙ พนักงานเจ้าหน้าที่ กสทช. หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจของ กสทช. ที่รู้หรือได้รับแจ้งจากบุคคลใดว่ามีการใช้คลื่นความถี่อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หากมิได้ดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และการกระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้นไม่เป็น

ความผิดตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา พนักงานเจ้าหน้าที่ กสทช. หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจของ กสทช. ที่กระทำการดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๘๐ ในระหว่างที่การแต่งตั้ง กสทช. ตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่แล้วเสร็จ ให้คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติที่ได้แต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปในฐานะ กสทช. ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว

เมื่อ กสทช. ได้รับการแต่งตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติตามวรรคหนึ่ง เป็นอันพ้นจากหน้าที่

มาตรา ๘๑ ให้คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ หมายความว่า กสทช. ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรี อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข และเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคมเป็นอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘๒ เมื่อมีการแต่งตั้ง กสทช. แล้ว ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใดที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่หรือใช้คลื่นความถี่เพื่อการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มีหน้าที่แจ้งรายละเอียดการใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ รวมทั้งเหตุแห่งความจำเป็นในการถือครองคลื่นความถี่ต่อ กสทช. ตามหลักเกณฑ์ และระยะเวลาที่ กสทช. กำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญา รวมถึงอายุสัญญาและค่าสัมปทานหรือค่าตอบแทนต่าง ๆ ตามการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญานั้น ต่อ กสทช. ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กสทช. กำหนด และให้ กสทช. ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการอนุญาต สัมปทานหรือสัญญานั้น พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลและผลการตรวจสอบให้สาธารณชนทราบ

มาตรา ๘๓ ผู้ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่หรือใช้คลื่นความถี่เพื่อการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ขอด้วยกฎหมาย อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและได้ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ แล้ว ให้ถือว่าได้รับอนุญาตจาก กสทช. ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ กสทช. กำกับดูแลให้ผู้ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่หรือใช้คลื่นความถี่นั้นปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นและตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด ทั้งนี้ จนกว่าจะถึงกำหนดที่ต้องคืนคลื่นความถี่ตามวรรคสาม

ความในมาตรา ๔๓ มิให้ใช้บังคับกับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่นำคลื่นความถี่ที่ได้รับจัดสรรไปให้ผู้อื่นประกอบกิจการโดยการอนุญาต สัมปทาน หรือตามสัญญาที่ขอด้วยกฎหมาย และให้ผู้ได้รับอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาประกอบกิจการต่อไปได้เฉพาะในช่วงระยะเวลาที่เหลืออยู่ตามการอนุญาต สัมปทาน หรือตามสัญญานั้น

ให้ กสทช. กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการให้ผู้ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่หรือใช้คลื่นความถี่คืนคลื่นความถี่ดังกล่าวเพื่อนำไปจัดสรรใหม่หรือปรับปรุงการใช้คลื่นความถี่ตามที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ตามมาตรา ๔๘ โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและความจำเป็นของการประกอบกิจการและการใช้คลื่นความถี่ ทั้งนี้ ให้นำเหตุแห่งความจำเป็นในการถือครองคลื่นความถี่ตามที่ได้รับแจ้งตามมาตรา ๘๒ มาพิจารณาประกอบด้วย

มาตรา ๘๔ ผู้ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่หรือใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคมที่ขอด้วยกฎหมายอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและได้ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ แล้ว ให้ถือว่าได้รับอนุญาตจาก กสทช. ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ กสทช. กำกับดูแลให้ผู้ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่หรือใช้คลื่นความถี่นั้นปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่น และตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด ทั้งนี้ จนกว่าจะถึงกำหนดที่ต้องคืนคลื่นความถี่ตามวรรคสี่

ความในมาตรา ๔๖ มิให้ใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจที่นำคลื่นความถี่ที่ได้รับจัดสรรไปให้ผู้อื่นประกอบกิจการโดยการอนุญาต สัมปทาน หรือตามสัญญาที่ขอด้วยกฎหมายและให้ผู้ได้รับอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาประกอบกิจการต่อไปได้เฉพาะในช่วงระยะเวลาที่เหลืออยู่ตามการอนุญาต สัมปทาน หรือตามสัญญานั้น

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้รัฐวิสาหกิจนำรายได้จากผลประกอบการในส่วนที่ได้รับจากการให้อนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาตามวรรคสองที่รัฐวิสาหกิจได้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะได้ดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้หักค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้แล้วเหลือเท่าใดให้ส่ง กสทช. และให้ กสทช. นำส่งเงินจำนวนดังกล่าวเป็นรายได้แผ่นดินต่อไป

(๑) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการ เฉพาะในส่วนที่คิดจากฐานรายได้ที่เกิดจากการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญา

(๒) ค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึง และบริการเพื่อสังคมตามนโยบายของรัฐบาล และตามมาตรา ๕๐ เฉพาะในส่วนที่คิดจากฐานรายได้ที่เกิดจากการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญา

(๓) ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญา ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ให้ กสทช. กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการให้ผู้ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่หรือใช้คลื่นความถี่คืนคลื่นความถี่ดังกล่าวเพื่อนำไปจัดสรรใหม่หรือปรับปรุงการใช้คลื่นความถี่ตามที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทการบริหารจัดการคลื่นความถี่ตามมาตรา ๔๘ โดยให้นำความในมาตรา ๘๓ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๕ ในวาระเริ่มแรกมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๘ ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ในกิจการโทรทัศน์ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบมาใช้บังคับ ทั้งนี้ จนกว่ากสทช. จะประกาศให้ใช้ระบบการรับส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลแล้ว

ให้ กสทช. จัดให้มีแผนแม่บทการบริหารจัดการคลื่นความถี่ตามมาตรา ๔๘ ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่เมื่อมีการแต่งตั้ง กสทช. แล้ว โดยแผนดังกล่าวต้องกำหนดให้มีการกำหนดเวลาในการเปลี่ยนไปสู่ระบบการรับส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลและกำหนดเวลาเกี่ยวกับการจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ในกิจการโทรทัศน์ด้วย

หลังจากประกาศใช้แผนแม่บทการบริหารจัดการคลื่นความถี่แล้ว ในช่วงเวลาที่ยังมิได้ประกาศให้ใช้ระบบการรับส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลให้ กสทช. จัดสรรคลื่นความถี่ให้ภาคประชาชนได้ใช้ในกิจการโทรทัศน์เป็นการชั่วคราวเฉพาะในพื้นที่ที่มีคลื่นความถี่เพียงพอที่จะดำเนินการจัดสรรได้

มาตรา ๘๖ ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมที่คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติมอบหมายให้ดำเนินการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคมตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำส่งค่าใช้จ่ายเข้ากองทุนตามมาตรา ๕๐ จนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม

มาตรา ๘๗ บรรดาใบอนุญาตที่ออกโดยชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุ และให้ถือว่าเป็นใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ กสทช. กำกับดูแลให้ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด

ใบอนุญาตใดตามวรรคหนึ่งที่ทำให้สิทธิในการถือครองหรือใช้คลื่นความถี่และมีได้ กำหนดวันสิ้นอายุให้คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะถึงวันที่ กสทช. กำหนดให้ใบอนุญาตดังกล่าวสิ้นอายุลง โดยให้นำความในมาตรา ๘๓ วรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๘ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ กสทช. ออกใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และใบอนุญาตประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการ ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้แก่องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะ แห่งประเทศไทยตามลักษณะและประเภทของการประกอบกิจการ รวมทั้งขอบเขตการให้บริการเท่าที่มี อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการเพิ่มเติมจากที่ได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ และต้องได้รับใบอนุญาตจาก กสทช. ในการนี้ กสทช. จะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะก็ได้

การประกอบกิจการขององค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยให้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยองค์กรกระจายเสียง และแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

ในระหว่างที่ยังมีได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรกระจายเสียงและแพร่ ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประกอบกิจการต่อไปได้

มาตรา ๘๙ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ หนี้ พนักงานและลูกจ้าง และเงินงบประมาณ ของสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติที่มีอยู่ไปเป็นของ สำนักงาน กสทช. ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้พนักงานและลูกจ้างที่โอนไปตามวรรคหนึ่งได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง หรือค่าจ้าง รวมทั้งสิทธิและประโยชน์ต่าง ๆ เท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมไปพลางก่อน จนกว่าจะได้บรรจุ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในสำนักงาน กสทช. แต่จะแต่งตั้งให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างต่ำกว่า เงินเดือนหรือค่าจ้างที่ได้รับอยู่เดิมไม่ได้

ในกรณีที่พนักงานหรือลูกจ้างผู้ใดอยู่ภายใต้ระเบียบหรือสัญญาจ้างที่มีได้กำหนด ระยะเวลาการจ้าง มิให้ถือว่าการจ้างโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาดังกล่าวเป็นสิทธิและประโยชน์ตาม วรรคสอง

มาตรา ๙๐ ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการแต่งตั้งเลขาธิการ กสทช. ตาม พระราชบัญญัตินี้ภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้ง กสทช. ตามพระราชบัญญัตินี้

ในระหว่างที่ยังไม่มีเลขาธิการ กสทช. ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขาธิการ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับ กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ใน วันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับดำรงตำแหน่งเลขาธิการ กสทช. ไปพลางก่อน

มาตรา ๙๑ ให้โอนเงินและทรัพย์สินของกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะ และกองทุนพัฒนากิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ไปเป็นของกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙๒ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ ของกรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ในส่วนที่เกี่ยวกับกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ไปเป็นของสำนักงาน กสทช. เว้นแต่เงินงบประมาณหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำซึ่งมีผู้ครองอยู่ ให้โอนไปเป็นของกรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๙๓ ข้าราชการและลูกจ้างของกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าสมัครใจจะโอนไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กสทช. เมื่อได้แจ้งความจำนงเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้สำนักงาน กสทช. บรรลุและแต่งตั้งข้าราชการหรือลูกจ้างผู้นั้นเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กสทช. ตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด แต่จะกำหนดให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างต่ำกว่าเงินเดือนหรือค่าจ้างที่ได้รับอยู่เดิมไม่ได้ สำหรับผู้ที่ไม่ได้แจ้งความจำนงภายในระยะเวลาดังกล่าวให้กลับไปปฏิบัติหน้าที่ในกรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

ในระหว่างที่ยังไม่มี กสทช. ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อำนาจของ กสทช. ตามวรรคหนึ่งเป็นอำนาจของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติที่ได้แต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๙๔ การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการตามมาตรา ๙๓ ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากราชการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

การบรรจุและแต่งตั้งลูกจ้างตามมาตรา ๙๓ ให้ถือว่าเป็นการออกจากราชการเพราะทางราชการยุบตำแหน่งหรือทางราชการเลิกจ้างโดยไม่มีความผิด และให้ได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

มาตรา ๙๕ ให้บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งขัดด้วยกฎหมายและมีผลบังคับได้อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้

ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ
ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๔๗ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่ดำเนินการจัดสรร
คลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ
โทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๓๐๕ (๑) บัญญัติให้กฎหมายจัดตั้งองค์กรที่
ตราขึ้นจะต้องมีสาระสำคัญให้มีคณะกรรมการเฉพาะด้านเป็นหน่วยย่อยภายในองค์กรนั้นแยก
ต่างหากจากกัน ทำหน้าที่กำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกำกับ
การประกอบกิจการโทรคมนาคม และมีรายละเอียดว่าด้วยการกำกับและคุ้มครองการดำเนินกิจการ
การจัดให้มีกองทุนพัฒนาทรัพยากรสื่อสารและส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
สื่อมวลชนสาธารณะ ประกอบกับพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการ
วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะ
เวลานานแล้ว แต่ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติเท่าที่ควร ทำให้เกิดข้อติดขัดในการดำเนินการหลาย
ประการ รวมทั้งยังมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สมควรกำหนดให้
จัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการ
ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งกำหนดขอบเขตการ
ดำเนินงานขององค์กรและการกำกับดูแลการประกอบกิจการดังกล่าว และปรับปรุงกฎหมายว่าด้วย
องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้อง
ตราพระราชบัญญัตินี้

ปริยานุช/ผู้จัดทำ
๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๓

ณัฐวดี/ตรวจ
๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๓

^[๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗/ตอนที่ ๗๘ ก/หน้า ๑/๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๓

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

พระราชบัญญัติ
การประกอบกิจการพลังงาน
พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐
เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการพลังงาน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ ^[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) กิจการปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมเฉพาะที่อยู่ในแปลงสำรวจหรือระหว่างแปลงสำรวจที่เกี่ยวข้องกัน

(๒) กิจการปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรร่วมไทย – มาเลเซีย และกฎหมายว่าด้วยองค์กรร่วมอื่นที่มีลักษณะเดียวกันเฉพาะในพื้นที่พัฒนาร่วม หรือพื้นที่ที่มีความหมายอย่างเดียวกัน

(ก) มาตรฐานความปลอดภัยของการขนส่งและการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

(ข) การขออนุญาตเป็นผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิง การแจ้งปริมาณการค้า การสำรอง และคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การประกอบกิจการพลังงานทั่วราชอาณาจักร

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“พลังงาน” หมายความว่า ไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติ

“พลังงานหมุนเวียน” หมายความว่า พลังงานหมุนเวียนตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

“ก๊าซธรรมชาติ” หมายความว่า สารประกอบไฮโดรคาร์บอนที่ประกอบด้วยมีเทนเป็นส่วนใหญ่ที่มีสภาพเป็นก๊าซหรือของเหลว

“กิจการพลังงาน” หมายความว่า กิจการไฟฟ้า กิจการก๊าซธรรมชาติ หรือกิจการระบบโครงข่ายพลังงาน

“กิจการไฟฟ้า” หมายความว่า การผลิต การจัดให้ได้มา การจัดส่ง การจำหน่ายไฟฟ้าหรือการควบคุมระบบไฟฟ้า

“กิจการก๊าซธรรมชาติ” หมายความว่า การขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อผ่านระบบส่งก๊าซธรรมชาติ การเก็บรักษาและแปรสภาพก๊าซธรรมชาติจากของเหลวเป็นก๊าซ การจัดหาและค้าส่งก๊าซธรรมชาติ หรือการค้าปลีกก๊าซธรรมชาติผ่านระบบจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ แต่ไม่รวมถึงการประกอบกิจการก๊าซธรรมชาติในภาคขนส่ง

“ระบบโครงข่ายพลังงาน” หมายความว่า ระบบโครงข่ายไฟฟ้า หรือระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ

“ระบบโครงข่ายไฟฟ้า” หมายความว่า ระบบส่งไฟฟ้าหรือระบบจำหน่ายไฟฟ้า

“ระบบไฟฟ้า” หมายความว่า ระบบผลิตไฟฟ้า ระบบส่งไฟฟ้า และระบบจำหน่ายไฟฟ้าที่อยู่ภายใต้การปฏิบัติการและควบคุมของผู้รับใบอนุญาต

“ระบบผลิตไฟฟ้า” หมายความว่า ระบบการผลิตไฟฟ้าของผู้รับใบอนุญาตจากโรงไฟฟ้าไปถึงจุดเชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายไฟฟ้า และให้หมายความรวมถึงระบบจัดส่งเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าด้วย

“ระบบส่งไฟฟ้า” หมายความว่า ระบบการนำไฟฟ้าจากระบบผลิตไฟฟ้าไปยังระบบจำหน่ายไฟฟ้า และให้หมายความรวมถึงศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าที่ใช้ในการควบคุมระบบส่งไฟฟ้านั้นด้วย

“ระบบจำหน่ายไฟฟ้า” หมายความว่า ระบบการนำไฟฟ้าจากระบบส่งไฟฟ้า หรือระบบผลิตไฟฟ้าไปยังผู้ใช้ไฟฟ้าซึ่งมิใช่ผู้รับใบอนุญาต และให้หมายความรวมถึงศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าที่ใช้ในการควบคุมระบบจำหน่ายไฟฟ้านั้นด้วย

“ระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ” หมายความว่า ระบบส่งก๊าซธรรมชาติหรือระบบจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ

“ระบบส่งก๊าซธรรมชาติ” หมายความว่า ระบบท่อที่ใช้ในการรับก๊าซธรรมชาติจากจุดซื้อขายก๊าซธรรมชาติ และส่งถึงจุดจ่ายก๊าซธรรมชาติ หรือระบบจำหน่ายก๊าซธรรมชาติหรือโรงไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หรือโรงไฟฟ้าผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน รวมถึงอุปกรณ์หรือสิ่งอื่นอันเป็นสิ่งจำเป็นในการรับและส่งก๊าซธรรมชาติ

“ระบบจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ” หมายความว่า ระบบท่อที่ต่อจากระบบส่งก๊าซธรรมชาติรวมถึงอุปกรณ์หรือสิ่งอื่นอันเป็นสิ่งจำเป็นในการจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ

“ศูนย์ควบคุมระบบโครงข่ายพลังงาน” หมายความว่า ศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้า หรือศูนย์ควบคุมการส่งก๊าซธรรมชาติ

“ศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้า” หมายความว่า หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุมระบบไฟฟ้า

“สถานประกอบกิจการพลังงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่ เครื่องจักร ระบบโครงข่ายพลังงาน และอุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ในการประกอบกิจการพลังงาน

“อัตราค่าบริการ” หมายความว่า ราคาพลังงานต่อหน่วย ค่าตอบแทน หรือเงื่อนไขสำหรับการให้บริการ ค่าธรรมเนียมอื่นๆ ที่ผู้รับใบอนุญาตเรียกเก็บจากผู้ใช้งาน

“ราชอาณาจักร” หมายความว่า รวมถึงเขตไหล่ทวีปที่เป็นสิทธิของประเทศไทยตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศหรือตามความตกลงที่ได้ทำกับต่างประเทศด้วย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนพัฒนาไฟฟ้า

“ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตการประกอบกิจการพลังงาน

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตการประกอบกิจการพลังงาน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

“เลขathiการ” หมายความว่า เลขathiการสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) ส่งเสริมให้มีบริการด้านพลังงานอย่างเพียงพอ มีความมั่นคง และมีความเป็นธรรมต่อผู้ใช้พลังงานและผู้รับใบอนุญาต
- (๒) ปกป้องผลประโยชน์ของผู้ใช้พลังงานทั้งทางด้านอัตราค่าบริการและคุณภาพการให้บริการ
- (๓) ส่งเสริมการแข่งขันในกิจการพลังงาน และป้องกันการใช้อำนาจในทางมิชอบในการประกอบกิจการพลังงาน
- (๔) ส่งเสริมให้การบริการของระบบโครงข่ายพลังงานเป็นไปด้วยความเป็นธรรม โปร่งใสและไม่มีทางเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (๕) ส่งเสริมให้การประกอบกิจการพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมต่อผู้รับใบอนุญาตและผู้ใช้พลังงาน
- (๖) ปกป้องสิทธิเสรีภาพของผู้ใช้พลังงาน ชุมชนท้องถิ่น ประชาชน และผู้รับใบอนุญาตในการมีส่วนร่วม เข้าถึง ใช้ และจัดการด้านพลังงาน ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
- (๗) ส่งเสริมการใช้พลังงานและการใช้ทรัพยากรในการประกอบกิจการพลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ
- (๘) ส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนในการประกอบกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย

มาตรา ๘ รัฐพึงมีแนวนโยบายพื้นฐานว่าด้วยกิจการพลังงาน ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดหาพลังงานให้เพียงพอกับความต้องการ มีคุณภาพ มีความมั่นคง และมีระดับราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม โดยเน้นการใช้ประโยชน์และพัฒนาแหล่งพลังงานหมุนเวียนและพลังงานที่มีอยู่ภายในประเทศ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลดการพึ่งพาพลังงานนำเข้าจากต่างประเทศ
- (๒) ส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและระบบกระจายศูนย์ในการผลิตไฟฟ้าเพื่อลดการลงทุนในการใช้พลังงาน ลดต้นทุนทางด้านเชื้อเพลิงในกิจกรรมการผลิต และลดผลกระทบด้านสุขภาพและผลกระทบต่อข้างเคียงอื่น ๆ จากการผลิตและใช้พลังงาน รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ
- (๓) ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและตรวจสอบการดำเนินงานด้านพลังงาน เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการและกำหนดอัตราค่าบริการเป็นไปด้วยความโปร่งใสโดยมีองค์กรกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานทำหน้าที่คุ้มครองผู้ใช้พลังงาน และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

(๔) ส่งเสริมสังคมให้มีความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมที่ถูกต้องต่อการใช้พลังงานอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า

(๕) สนับสนุนกิจการไฟฟ้าเพื่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน การรักษาความมั่นคงและเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้า โดยรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการในกิจการระบบโครงข่ายไฟฟ้า ศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้า โรงไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นผู้ประกอบกิจการระบบส่งไฟฟ้า การไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นผู้ประกอบกิจการระบบจำหน่ายไฟฟ้ารวมทั้งการรักษาสัดส่วนกำลังผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสมของกิจการไฟฟ้าของรัฐ

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัตินี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอนโยบายเกี่ยวกับโครงสร้างกิจการพลังงานต่อคณะรัฐมนตรี
 - (๒) เสนอนโยบายการจัดหาพลังงาน และนโยบายการกระจายแหล่งและชนิดของเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า เพื่อให้กิจการไฟฟ้ามีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
 - (๓) พิจารณาแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า แผนการลงทุนในกิจการไฟฟ้า แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติ และแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานซึ่งคณะกรรมการได้ให้ความเห็นตามมาตรา ๑๑ (๕) เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ
 - (๔) เสนอนโยบายในการป้องกันและแก้ไขการขาดแคลนพลังงานต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
 - (๕) เสนอนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางทั่วไปในการประกอบกิจการพลังงานต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
 - (๖) กำหนดนโยบายมาตรฐานคุณภาพบริการและมาตรฐานในการประกอบกิจการพลังงาน
 - (๗) กำหนดนโยบายในการจัดให้มีบริการพลังงานอย่างทั่วถึง และให้มีบริการพลังงานสำหรับผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งนโยบายเกี่ยวกับการร้องเรียนของผู้ใช้พลังงาน
 - (๘) เสนอนโยบายในการนำส่งเงินเข้ากองทุนและการใช้จ่ายเงินกองทุนต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
 - (๙) พิจารณาแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและงบประมาณรายจ่ายของสำนักงาน เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ
 - (๑๐) ให้ความเห็นชอบข้อบังคับและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่คณะกรรมการเสนอตามมาตรา ๑๑ (๘)
 - (๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้
- บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดใด ๆ ที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

องค์การกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงาน

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ให้เลขาธิการเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ

(๒) ออกประกาศกำหนดประเภทใบอนุญาตการประกอบกิจการพลังงาน และเสนอการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดประเภท ขนาด และลักษณะของกิจการพลังงานที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาต

(๓) กำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดความมั่นคงและเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้า

(๔) กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์ในการจัดหาไฟฟ้า และการออกประกาศเชิญชวนการรับซื้อไฟฟ้า รวมทั้งกำกับดูแลขั้นตอนการคัดเลือกให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

(๕) เสนอความเห็นต่อแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า แผนการลงทุนในกิจการไฟฟ้า แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติ และแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานเพื่อนำเสนอรัฐมนตรีตามมาตรา ๙ (๓)

(๖) ตรวจสอบการประกอบกิจการพลังงานของผู้รับใบอนุญาตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

(๗) ออกระเบียบหรือประกาศและกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพในการให้บริการ รวมทั้งมาตรการในการคุ้มครองผู้ใช้พลังงานจากการประกอบกิจการพลังงาน

(๘) เสนอข้อบังคับและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อรัฐมนตรีตามมาตรา ๙ (๑๐)

(๙) ออกระเบียบหรือประกาศกำหนดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์ทับซ้อนของกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่

(๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำส่งเงินเข้ากองทุนและการใช้จ่ายเงินกองทุนให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติตามมาตรา ๙ (๘)

(๑๑) ออกคำสั่งและกำหนดค่าปรับทางปกครองตามหมวด ๘ การบังคับทางปกครอง

(๑๒) เสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงาน

(๑๓) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านการประกอบกิจการพลังงาน

(๑๔) ส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้และความตระหนักทางด้านพลังงาน

(๑๕) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบกิจการพลังงาน

(๑๖) ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ พลังงานหมุนเวียน และพลังงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการประกอบกิจการไฟฟ้า และความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ

(๑๗) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๑๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดใด ๆ ที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

บรรดาคำสั่งที่ใช้บังคับเป็นการเฉพาะราย ให้มีผลเมื่อได้แจ้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งคำสั่งทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

มาตรา ๑๒ กรรมการต้องเป็นผู้ที่มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่าสิบปี ในสาขาพลังงาน คณิตศาสตร์ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเงิน การบัญชี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค หรือในสาขาอื่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการพลังงาน ทั้งนี้ การนับระยะเวลาในแต่ละสาขาต่าง ๆ ข้างต้นให้สามารถนำมารวมกันได้

คณะกรรมการต้องประกอบด้วยกรรมการที่มาจากสาขาพลังงานด้านกิจการไฟฟ้า และด้านกิจการก๊าซธรรมชาติอย่างน้อยด้านละหนึ่งคน

มาตรา ๑๓ กรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์

(๓) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง

(๕) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๖) ไม่ติดยาเสพติดให้โทษ

(๗) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๘) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

- (๙) ไม่เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๑๐) ไม่เป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันได้รับการเสนอชื่อ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๑๑) ไม่เป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (๑๒) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๑๓) ไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (๑๔) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๔ ในการแต่งตั้งกรรมการ ให้รัฐมนตรีเสนอชื่อคณะกรรมการสรรหาคณะหนึ่งมีจำนวนเก้าคนต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งให้ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม หรือเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวนสี่คน
- (๒) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นผู้ประกอบกิจการพลังงาน จำนวนหนึ่งคน
- (๓) ผู้แทนสภาวิศวกร จำนวนหนึ่งคน
- (๔) ผู้แทนของอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนหนึ่งคน
- (๕) ผู้แทนสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวนหนึ่งคน
- (๖) ผู้แทนองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ซึ่งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ไม่น้อยกว่าห้าปี ด้านคุ้มครองผู้บริโภค หรือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือด้านพลังงาน จำนวนหนึ่งคน

ในกรณีที่ไม่สามารถหาผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งตาม (๑) ได้ครบจำนวน ให้แต่งตั้งจากผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในส่วนราชการอื่นที่เห็นสมควรแทนจำนวนที่ขาด

กรรมการสรรหาจะต้องเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับการมีส่วนได้เสียเชิงธุรกิจกับผู้ประกอบกิจการพลังงานของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะในช่วงสองปีที่ผ่านมาให้สาธารณชนทราบและต้องไม่เป็นผู้มีคดีความเป็นส่วนตัวกับผู้ประกอบกิจการพลังงานในช่วงเวลาดังกล่าว

กรรมการสรรหาไม่มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการให้คณะกรรมการสรรหาเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหา

การคัดเลือกผู้แทนตาม (๔) และ (๖) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ให้สำนักงานทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการในการดำเนินการคัดเลือกกรรมการ ให้กรรมการสรรหาได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานตามที่ คณะรัฐมนตรีกำหนด

กรรมการสรรหาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓

มาตรา ๑๕ การคัดเลือกและแต่งตั้งกรรมการให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ตามมาตรา ๑๒ รวมทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓ จำนวนเจ็ดคนเสนอต่อรัฐมนตรี พร้อมทั้งรายละเอียดของบุคคลดังกล่าวซึ่งต้องระบุ ชัดเจนหรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมในด้านหนึ่งด้านใดตามมาตรา ๑๒ และความยินยอมเป็นหนังสือของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น รวมทั้งต้องเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อต่อสาธารณชน

(๒) ให้รัฐมนตรีเสนอชื่อผู้ได้รับคัดเลือกพร้อมทั้งรายละเอียดตาม (๑) ต่อ คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

(๓) ในกรณีที่มิได้รับอนุมัติไม่ครบจำนวนกรรมการที่จะได้รับแต่งตั้ง ให้ คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกบุคคลตาม (๑) เสนอรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาอนุมัติต่อไป

(๔) ในการแต่งตั้งกรรมการครั้งแรก เมื่อคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติบุคคลเป็นกรรมการ ครบจำนวนแล้ว ให้บุคคลดังกล่าวประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้ว แจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและ กรรมการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา นี้ ให้กรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวล กฎหมายอาญา

กำหนดระยะเวลา หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคัดเลือกกรรมการให้เป็นไป ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ นอกจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓ แล้ว กรรมการต้อง

(๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินธุรกิจหรือดำเนินการในกิจการ พลังงาน และคู่สมรสของบุคคลดังกล่าวต้องไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐที่ ดำเนินธุรกิจหรือดำเนินการในกิจการพลังงาน

(ก) ไม่ดำรงตำแหน่งใด ๆ หรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในบริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจหรือดำเนินการในกิจการพลังงาน และให้รวมถึงคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการนั้นด้วย

(ข) ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอื่นใดที่มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ขัดแย้งไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการ

ในการเสนอชื่อต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๕ (๒) ให้นำลักษณะต้องห้ามของกรรมการตามวรรคหนึ่งเสนอไปในคราวเดียวกัน เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติบุคคลซึ่งเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) นายกรัฐมนตรีจะนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งได้ต่อเมื่อผู้นั้นได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อถือได้ว่าตนได้เลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตาม (๔) แล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ และให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทนบุคคลดังกล่าว

มาตรา ๑๗ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในวาระเริ่มแรก เมื่อครบกำหนดสามปี ให้กรรมการออกจากตำแหน่งจำนวนสามคนโดยวิธีจับสลาก และให้ถือว่าการออกจากตำแหน่งโดยการจับสลากดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระหรือโดยการจับสลากออกอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการชุดใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดวาระของกรรมการชุดเดิมให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการชุดใหม่ตามมาตรา ๑๕ เป็นการล่วงหน้าตามสมควรและให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

มาตรา ๑๘ เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาสิ้นสุดหน้าที่

มาตรา ๑๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓

(๕) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖

(๖) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออกจากตำแหน่งเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้ง กรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างตามมาตรา ๑๕ และให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ เว้นแต่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คน

ในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระหนึ่ง ให้คณะกรรมการประชุมกัน เพื่อเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ แล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบและให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ

มาตรา ๒๐ ภายในเวลาสองปีนับแต่พ้นจากตำแหน่ง กรรมการจะประกอบอาชีพหรือวิชาชีพที่เป็นผลให้ได้รับเงินหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากนิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการพลังงานมิได้ ความในวรรคหนึ่งให้ใช้กับนิติบุคคลที่มีลักษณะดังนี้ด้วย คือ

- (๑) นิติบุคคลอื่นที่ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าในนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง
- (๒) นิติบุคคลอื่นที่ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าในนิติบุคคลตาม (๑)
- (๓) นิติบุคคลอื่นที่ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าในนิติบุคคลตาม (๒)

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับกับการเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของนิติบุคคลดังกล่าวด้วย

มาตรา ๒๑ ภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๒๐ กรรมการจะถือหุ้นของนิติบุคคลตามมาตรา ๒๐ ไม่ได้ เว้นแต่เป็นการถือหุ้นของนิติบุคคลโดยการซื้อในตลาดหลักทรัพย์ ตามจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด

มาตรา ๒๒ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีประธานกรรมการหรือประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๓ ให้ประธานกรรมการและกรรมการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อพิจารณาหรือกระทำการอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้
วิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๒๔ มีอำนาจขอให้หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใดมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการและบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๒๔ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๖ ก่อนการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดใดของคณะกรรมการซึ่งจะมีผลกระทบต่อบุคคล กลุ่มบุคคล หรือผู้รับใบอนุญาต ให้คณะกรรมการเปิดเผยสาระสำคัญของระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดนั้น และเปิดโอกาสให้บุคคล กลุ่มบุคคล หรือผู้รับใบอนุญาตที่จะได้รับผลกระทบนั้นแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ ตามกระบวนการในการรับฟังความเห็นที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือมีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อรักษาความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศหรือเหตุอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง คณะกรรมการจะไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้แต่ต้องรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

มาตรา ๒๗ การออกคำสั่งทางปกครองของคณะกรรมการ ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๘ ในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อกำหนด หรือคำสั่งใดของคณะกรรมการ ให้มีการบันทึกมติที่ประชุม พร้อมข้อเท็จจริงและเหตุผลซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อกำหนด หรือคำสั่งนั้นไว้ในรายงานการประชุมของคณะกรรมการ

ให้สำนักงานสรุปรายงานการประชุมของคณะกรรมการไว้ในรายงานประจำปีของสำนักงานซึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่กรรมการเข้าประชุมและขาดประชุม และต้องมีการตีพิมพ์ เพื่อเผยแพร่แก่ผู้สนใจหรือลงในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสำนักงานด้วย

ให้คณะกรรมการชี้แจงเหตุผลในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อกำหนด หรือคำสั่งใดที่มีผลกระทบต่อบุคคล กลุ่มบุคคล หรือผู้รับใบอนุญาตเป็นหนังสือภายในหกสิบวัน หากบุคคล กลุ่มบุคคล หรือผู้รับใบอนุญาตที่ได้รับผลกระทบนั้นร้องขอ และหากการดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าวมีผลกระทบต่อสาธารณชนให้ชี้แจงเหตุผลในการดำเนินการดังกล่าวในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสำนักงานด้วย

ในรายงานประจำปีของสำนักงานตามวรรคสอง ให้สรุปผลการประชุมของ คณะอนุกรรมการและจำนวนครั้งที่อนุกรรมการเข้าประชุมและขาดประชุม และการดำเนินงานของ บุคคลตามมาตรา ๒๔ ไว้ด้วย

มาตรา ๒๙ ให้ประธานกรรมการและกรรมการเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำเต็มเวลา โดยได้รับค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ และสิทธิประโยชน์อื่นตามที่กำหนดในพระราช กฤษฎีกา

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ของประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการและบุคคลตามมาตรา ๒๔ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดและลงเผยแพร่ ในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสำนักงานด้วย

ค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ และสิทธิประโยชน์อื่นของกรรมการ อนุกรรมการ และบุคคลตามมาตรา ๒๔ ให้ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงาน

ส่วนที่ ๒

สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

มาตรา ๓๐ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีได้เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๑ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของ สำนักงานและให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ
- (๒) รับค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎหมายหรือตามที่คณะกรรมการกำหนด
- (๓) รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงาน
- (๔) ศึกษารวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการ พลังงานสภาพการแข่งขันในการประกอบกิจการพลังงาน การพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้า และ ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (๕) จัดทำประมาณการรายรับและรายจ่ายของสำนักงานเพื่อเสนอคณะกรรมการให้ ความเห็นชอบ
- (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย หรือตามที่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน

มาตรา ๓๒ กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ทั้งนี้ เลขานุการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับสิทธิประโยชน์ไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว

มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงาน โดยเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) การแบ่งส่วนงานภายในของสำนักงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว
 - (๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนอื่นของเลขานุการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน รวมทั้งการให้ได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนอื่น
 - (๓) การกำหนดคุณสมบัติ การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติงาน การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การออกจากตำแหน่ง การถอดถอน การให้ออก การสั่งพักงาน วินัย การสอบสวนและการลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์ การอุทธรณ์ และการลงโทษสำหรับเลขานุการและพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน
 - (๔) การรักษาการแทนและการปฏิบัติการแทนในตำแหน่งของเลขานุการและพนักงานของสำนักงาน
 - (๕) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกายของพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน
 - (๖) การจ้างและการแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะด้านอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ รวมทั้งอัตราค่าตอบแทนการจ้าง
 - (๗) การบริหารและจัดการงบประมาณ ทรัพย์สิน และการพัสดุของสำนักงาน
 - (๘) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน
- ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๔ ให้สำนักงานมีเลขานุการคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขานุการเป็นผู้แทนของสำนักงานเพื่อการนี้เลขานุการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๕ ให้คณะกรรมการเป็นผู้คัดเลือกและแต่งตั้งเลขานุการ เลขานุการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่งและสามารถปฏิบัติงานให้แก่สำนักงานได้เต็มเวลา

มาตรา ๓๖ เลขานุการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันไม่ได้

มาตรา ๓๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๓๖ หรือตามสัญญาจ้างเลขาธิการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง
- (๕) คณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง บกพร่องในหน้าที่อย่างร้ายแรง หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๓๘ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับกับเลขาธิการและพนักงานในตำแหน่งที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

มาตรา ๓๙ ให้เลขาธิการและพนักงานของสำนักงานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ให้เลขาธิการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๔๐ สำนักงานอาจมีรายได้และทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) รายได้หรือผลประโยชน์อันได้มาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้
 - (๒) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้
 - (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
 - (๔) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- รายได้ของสำนักงานตามวรรคหนึ่ง โดยไม่รวมถึงรายได้ตาม (๓) เมื่อได้หักรายจ่ายสำหรับการดำเนินงานของสำนักงาน และค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม เหลือเท่าใดให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ในกรณีรายได้ของสำนักงานมีจำนวนไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และไม่สามารถหาเงินจากแหล่งอื่นได้ รัฐพึงจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่สำนักงานเท่าจำนวนที่จำเป็น เพื่อเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปตาม (๒)

มาตรา ๔๑ ให้คณะกรรมการเสนอแผนการดำเนินงาน งบประมาณรายจ่าย และประมาณการรายได้ประจำปีงบประมาณของสำนักงาน รวมทั้งแผนการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและผลประโยชน์อื่น ๆ ตามมาตรา ๔๐ (๑) เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

เมื่อได้รับความเห็นชอบแผนการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและผลประโยชน์อื่น ๆ ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและผลประโยชน์อื่น ๆ ให้สอดคล้อง

กับแผนดังกล่าว เพื่อให้สำนักงานมีรายได้ตามแผนการดำเนินงานที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว

สำหรับเงินอุดหนุนที่จะขอจัดสรรจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ให้รัฐมนตรีเสนอ งบประมาณรายจ่ายของปีงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุนต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุน ทั่วไปของสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๒ ให้สำนักงานมีอำนาจครอบครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหา ผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสำนักงาน ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

สำหรับทรัพย์สินที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาประโยชน์เกี่ยวกับที่ราชพัสดุตาม กฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้นำส่งรายได้จากการดำเนินการเป็นรายได้ แผ่นดิน

มาตรา ๔๓ บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงานได้มาโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้หรือทรัพย์สินของสำนักงานหรือมีผู้บริจาคให้ตามมาตรา ๔๐ (๓) ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงาน

มาตรา ๔๔ การบัญชีของสำนักงานและกองทุนให้จัดทำตามหลักสากล ตามแบบหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และให้มีการแยกบัญชีอย่างชัดเจน รวมทั้งต้อง จัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสำนักงานและของกองทุน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ให้มีผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะและให้ รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๕ ให้สำนักงานจัดทำงบการเงิน และบัญชีทำการของสำนักงานและ กองทุนส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

ในทุกรอบปีงบประมาณ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอก ตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและ ประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงานและกองทุน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อ วิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด คุ่มค่า มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพเพียงใด

ให้สำนักงานเป็นหน่วยรับตรวจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจ เงินแผ่นดิน

มาตรา ๔๖ ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปี เสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทุกสิ้นปีงบประมาณ และเปิดเผยต่อสาธารณชน รายงานนี้ให้กล่าวถึงการรับและการใช้จ่ายเงินที่ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ สำนักงาน และกองทุนในปีที่ล่วงมา รวมทั้งเหตุผลในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ งบการเงิน และบัญชีทำการพร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชี รวมทั้งแผนงานที่จะดำเนินการในภายหน้าของคณะกรรมการ สำนักงานและกองทุน

หมวด ๓

การกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงาน

ส่วนที่ ๑

การอนุญาตการประกอบกิจการพลังงาน

มาตรา ๔๗ การประกอบกิจการพลังงานไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

ในการออกใบอนุญาต ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดประเภทและอายุใบอนุญาตให้สอดคล้องกับขนาดและลักษณะของกิจการพลังงานประเภทต่าง ๆ โดยให้คำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชน ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และการลงทุน รวมถึงลักษณะการแข่งขันของกิจการแต่ละประเภท และอาจกำหนดเงื่อนไขเป็นการเฉพาะรายด้วยก็ได้

การกำหนดประเภท ขนาด และลักษณะของกิจการพลังงานที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลสถิติ คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดให้กิจการพลังงานที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตตามวรรคสาม เป็นกิจการที่ต้องมาแจ้งต่อสำนักงานก็ได้

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่การปลูกสร้างอาคาร หรือการตั้งโรงงานเพื่อประกอบกิจการพลังงานต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ให้การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยคณะกรรมการต้องขอความเห็นจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ดังกล่าว และหน่วยงานดังกล่าวต้องแจ้งความเห็นพร้อมทั้งจำนวนค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บตามกฎหมายนั้น ๆ ให้คณะกรรมการทราบด้วย

ให้สำนักงานจัดส่งค่าธรรมเนียมที่คณะกรรมการเรียกเก็บตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ เพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๔๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการที่เข้าข่ายเป็นผู้ประกอบกิจการพลังงานที่ต้องได้รับใบอนุญาตแต่ยังไม่ได้รับใบอนุญาต หยุด หรือระงับการประกอบกิจการพลังงานหรือปลดการเชื่อมต่อออกจากระบบโครงข่ายพลังงาน

เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว หากผู้ประกอบกิจการมิได้ดำเนินการตามคำสั่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการใด ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคำสั่งตามวรรคหนึ่งได้

ในกรณีนี้ให้ผู้ประกอบกิจการชำระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงให้แก่สำนักงาน

มาตรา ๕๐ คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต รวมทั้งอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และอัตราค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการพลังงาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนตามมาตรา ๙ (๓) หรือนโยบายด้านพลังงานที่คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

มาตรา ๕๑ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกใบอนุญาตที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๕๐ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของประเภท ขนาด และลักษณะของกิจการพลังงาน และต้องไม่ทำให้เกิดการระงับสมควรแก่การประกอบกิจการพลังงานของผู้รับใบอนุญาต และไม่เป็นผลให้เกิดการจำกัดการแข่งขัน รวมทั้งต้องให้มีการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในระหว่างผู้รับใบอนุญาตที่ประกอบกิจการพลังงานในประเภท ขนาด และลักษณะเดียวกัน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของสถานประกอบกิจการพลังงาน
- (๒) มาตรฐานทางวิชาการ วิศวกรรม และความปลอดภัย
- (๓) มาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ
- (๔) อัตราค่าบริการ
- (๕) ประสิทธิภาพในการใช้พลังงานและทรัพยากร
- (๖) ประสิทธิภาพในการประกอบกิจการพลังงานและการให้บริการ
- (๗) ประเภทและชนิดของเชื้อเพลิง รวมถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้พลังงาน

หมุนเวียน

- (๘) กระบวนการและเทคโนโลยีในการประกอบกิจการพลังงาน
- (๙) การป้องกันและแก้ไขการขาดแคลนพลังงาน
- (๑๐) การแข่งขันในการประกอบกิจการพลังงาน และการป้องกันการใช้อำนาจ

ผูกขาดในทางมิชอบ

- (๑๑) โครงสร้างการถือหุ้นและความสัมพันธ์กับผู้ประกอบกิจการพลังงานรายอื่น
- (๑๒) กระบวนการในการรับฟังความเห็นและทำความเข้าใจกับประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย

(๑๓) มาตรฐานทางด้านสิ่งแวดล้อม

(๑๔) มาตรการในการบรรเทาผลกระทบต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ใกล้เคียงกับสถานประกอบกิจการพลังงาน

(๑๕) ความสมบูรณ์และครบถ้วนของการรายงานข้อมูลต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๕๒ เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการพลังงานให้แก่สำนักงานแล้ว ให้คณะกรรมการออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต

เมื่อคณะกรรมการได้ออกใบอนุญาตแล้ว ให้เปิดเผยรายชื่อผู้รับใบอนุญาตในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสำนักงาน

มาตรา ๕๓ เมื่อผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะเริ่มประกอบกิจการไฟฟ้าในส่วนหนึ่งส่วนใดต้องแจ้งให้สำนักงานทราบก่อนวันเริ่มประกอบกิจการไฟฟ้า ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะทดลองเดินเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ก่อนการเริ่มประกอบกิจการไฟฟ้าตามวรรคหนึ่ง ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งวัน เวลา และระยะเวลาการทดลองเดินเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ให้ศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าทราบ และศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าต้องแจ้งตอบกำหนดวันและเวลาในการเดินเครื่องที่แน่นอนให้ผู้รับใบอนุญาตทราบโดยพลัน

มาตรา ๕๔ การประกอบกิจการพลังงานให้มีอายุตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุเมื่อได้ยื่นคำขอแล้ว ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอยังคงอยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต รวมทั้งอัตราค่าธรรมเนียมการให้ต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขนั้นต้องมีลักษณะเช่นเดียวกันกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตาม มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ ด้วย

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตโอนสิทธิตามใบอนุญาตให้บุคคลอื่นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๐ คณะกรรมการอาจสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่อาจเกิดการขาดแคลนไฟฟ้าเป็นครั้งคราว หรือกรณีจำเป็นที่ต้องสำรองเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตเพิ่มหรือลดการผลิตหรือการจำหน่ายไฟฟ้าได้

ในกรณีเกิดการขาดแคลนก๊าซธรรมชาติเป็นครั้งคราว และเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของประเทศ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นผู้จัดหาและค้าส่งก๊าซธรรมชาติดำเนินการเจรจากับผู้ขายก๊าซธรรมชาติ เพื่อหาแนวทางเพิ่มปริมาณการผลิตและจัดหาก๊าซธรรมชาติและให้รายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๕๘ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตพักหรือหยุดให้บริการพลังงาน เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๕๙ ผู้รับใบอนุญาตที่ประสงค์จะเลิกประกอบกิจการพลังงาน ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้สำนักงานทราบล่วงหน้า ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่การเลิกประกอบกิจการพลังงานตามประเภท ขนาด และสถานที่ตั้งตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด จะกระทบต่อความมั่นคงของระบบพลังงาน และยังไม่มียุติรับใบอนุญาตรายอื่นเข้าดำเนินการแทน คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านการประกอบกิจการพลังงานเข้าดำเนินการแทนจนกว่าจะมีผู้รับใบอนุญาตรายอื่นเข้าดำเนินการแทนหรือคณะกรรมการเห็นว่าควรสั่งเลิกประกอบกิจการพลังงานนั้น

ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เข้าดำเนินการแทนเป็นผู้รับใบอนุญาตซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เข้าดำเนินการแทนผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิเข้าไปและใช้สถานประกอบกิจการพลังงานของผู้รับใบอนุญาตที่เลิกประกอบกิจการพลังงานตามวรรคหนึ่งได้เท่าที่จำเป็น เพื่อให้การให้บริการพลังงานดำเนินต่อไปได้ โดยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนจะต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อสงวนรักษาทรัพย์สินของผู้รับใบอนุญาตเหมือนเช่นผู้ประกอบกิจการพลังงานหรือผู้มีวิชาชีพเช่นนั้นจะพึงปฏิบัติ และหากเกิดความเสียหายแก่ผู้รับใบอนุญาต ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายนั้นจากสำนักงานได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

การแบ่งรายได้และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการดำเนินการแทนระหว่างผู้เข้าดำเนินการแทนและผู้รับใบอนุญาตที่เลิกประกอบกิจการพลังงาน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๖๐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อมิให้มีการกระทำการใด อันเป็นการผูกขาด ลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการพลังงาน

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๖๐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตหยุดหรือปรับปรุงการกระทำอันเป็นการผูกขาดลดการแข่งขันหรือจำกัดการแข่งขัน

(๒) เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขใบอนุญาต

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการให้บริการของผู้รับใบอนุญาตอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบ เครื่องจักร และอุปกรณ์ของผู้ใช้พลังงานหรือผู้ประกอบการพลังงานรายอื่น คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตปรับปรุงการให้บริการภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดได้

มาตรา ๖๓ ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดทำและส่งข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงานซึ่งอาจรวมถึงบัญชีแสดงฐานะการเงินและงบการเงินให้แก่คณะกรรมการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการระบบโครงข่ายไฟฟ้ามีศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าด้วย ให้แยกบัญชีและงบดุลการประกอบกิจการระบบโครงข่ายไฟฟ้า และศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าออกจากการประกอบกิจการประเภทอื่นอย่างชัดเจน

ส่วนที่ ๒

อัตราค่าบริการในการประกอบกิจการพลังงาน

มาตรา ๖๔ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติกำหนดนโยบายและแนวทางการกำหนดอัตราค่าบริการในการประกอบกิจการพลังงาน

มาตรา ๖๕ ภายใต้นโยบายและแนวทางที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติให้ความเห็นชอบ ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าบริการของผู้รับใบอนุญาตแต่ละประเภท โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) ควรสะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงและคำนึงถึงผลตอบแทนที่เหมาะสมของการลงทุนของการประกอบกิจการพลังงานที่มีประสิทธิภาพ

(๒) ควรอยู่ในระดับที่ทำให้มีการจัดหาพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการใช้พลังงานในประเทศ

(๓) ควรจูงใจให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการประกอบกิจการพลังงาน

(๔) คำนึงถึงความเป็นธรรมแก่ทั้งผู้ใช้พลังงานและผู้รับใบอนุญาต

(๕) คำนึงถึงการช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้าที่ด้อยโอกาสหรือการจัดหาไฟฟ้าเพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

(๖) การคำนวณอัตราค่าบริการต้องชัดเจน โปร่งใส และต้องประกาศเผยแพร่อัตราค่าบริการ

(๗) ไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้ใช้พลังงานหรือผู้ประสงค์จะใช้พลังงานอย่างไม่เป็นธรรม

มาตรา ๖๖ ให้คณะกรรมการกำกับดูแลอัตราค่าบริการที่ผู้รับใบอนุญาตกำหนดให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางที่ได้รับความเห็นชอบตามมาตรา ๖๔ และตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๖๕

ในกรณีที่อัตราค่าบริการเป็นอัตราที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ให้คณะกรรมการเปิดเผยสูตรหรือวิธีการที่ใช้ในการคำนวณอัตราค่าบริการ รวมทั้งข้อมูลค่าตัวแปรที่ใช้ในการคำนวณอัตราค่าบริการ ยกเว้นในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าตัวแปรดังกล่าวเป็นข้อมูลลับทางการค้าของผู้รับใบอนุญาต

มาตรา ๖๗ ในการกำกับดูแลอัตราค่าบริการตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ให้ผู้รับใบอนุญาตเสนออัตราค่าบริการเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยกระบวนการพิจารณาต้องมีขั้นตอนที่โปร่งใส และต้องรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าอัตราค่าบริการไม่เหมาะสม อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม การลงทุนหรือเทคโนโลยี คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ปรับอัตราค่าบริการ หรือ

(๒) สั่งให้ผู้รับใบอนุญาตปรับอัตราค่าบริการเพื่อเสนอให้คณะกรรมการให้ความเห็นชอบซึ่งคณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารหลักฐานครบถ้วน

การปรับอัตราค่าบริการตามวรรคหนึ่งต้องกระทำภายใต้กรอบนโยบายและแนวทางที่ได้รับความเห็นชอบตามมาตรา ๖๔ ด้วย

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเห็นว่าอัตราค่าบริการที่คณะกรรมการปรับหรือให้ความเห็นชอบไปแล้วนั้นไม่เหมาะสมอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม การลงทุน เทคโนโลยี หรือเหตุอื่น ผู้รับใบอนุญาตอาจยื่นคำร้องขอปรับอัตราค่าบริการต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบได้ และคณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารหลักฐานครบถ้วน

การปรับอัตราค่าบริการตามวรรคหนึ่งต้องกระทำภายใต้กรอบนโยบายและแนวทางที่ได้รับความเห็นชอบตามมาตรา ๖๔ ด้วย

มาตรา ๗๐ ผู้รับใบอนุญาตต้องประกาศเผยแพร่อัตราค่าบริการที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๗๑ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตเรียกเก็บค่าบริการเกินกว่าอัตราค่าบริการที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

ส่วนที่ ๓

การกำหนดมาตรฐานและความปลอดภัยในการประกอบกิจการพลังงาน

มาตรา ๗๒ การประกอบกิจการพลังงาน ต้องเป็นไปตามมาตรฐานทางวิศวกรรม และมีความปลอดภัยตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยระเบียบที่กำหนดจะต้อง

- (๑) ไม่สร้างภาระให้แก่ผู้รับใบอนุญาตเกินความจำเป็น
- (๒) ไม่เข้มงวดเกินไปในลักษณะที่เป็นการจำกัดหรือกีดกันการแข่งขัน
- (๓) ไม่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใด
- (๔) มีความโปร่งใส

ในกรณีที่การประกอบกิจการพลังงานของผู้รับใบอนุญาตไม่เป็นไปตามระเบียบตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตปรับปรุงหรือแก้ไขให้ถูกต้องได้

มาตรา ๗๓ มาตรฐานของอุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายพลังงานของผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงาน รวมถึงวิธีการตรวจสอบและการรับรองผลการตรวจสอบต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ระเบียบตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดให้อุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายพลังงานบางประเภทต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานก่อนนำมาใช้ในการประกอบกิจการพลังงานก็ได้

ในการจัดทำระเบียบตามวรรคหนึ่งนั้น ให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานจัดทำรายละเอียดเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

มาตรา ๗๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องบำรุงรักษา ซ่อมแซม และแก้ไขปรับปรุงระบบโครงข่ายพลังงานอุปกรณ์ หรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจการพลังงานให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่เกิดความชำรุดเสียหายจะต้องดำเนินการแก้ไขให้สามารถใช้งานได้โดยเร็ว

มาตรา ๗๕ ในการกำหนดมาตรฐานตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจอ้างอิงมาตรฐานที่กำหนดโดยหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยงานนั้นก็ได้

มาตรา ๗๖ ผู้ใดประสงค์จะเป็นหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของอุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายพลังงาน ต้องได้รับใบอนุญาตเป็นหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานจากคณะกรรมการ

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการยื่นคำขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต อายุใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต รวมทั้งค่าธรรมเนียมการตรวจสอบและรับรอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๗๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของอุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายพลังงานในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในประกาศตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง
- (๒) ดำเนินการตรวจสอบ รายงานผลการตรวจสอบ หรือรับรองผลการตรวจสอบโดยไม่สุจริต
- (๓) ทำการตรวจสอบ รายงานผลการตรวจสอบ หรือรับรองผลการตรวจสอบอย่างล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จนเป็นเหตุให้ผู้ขอรับการตรวจสอบได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง
- (๔) มีผู้ตรวจสอบซึ่งมีคุณสมบัติไม่ได้มาตรฐาน หรือมีจำนวนผู้ตรวจสอบไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในประกาศตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง

มาตรา ๗๘ การเพิกถอนใบอนุญาตเป็นหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามมาตรา ๗๗ ไม่เป็นเหตุกระทบกระเทือนการรับรองมาตรฐานที่หน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานได้ดำเนินการไปแล้วก่อนที่จะถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่การรับรองไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด คณะกรรมการอาจพิจารณาสั่งเพิกถอนการรับรองมาตรฐานนั้นได้

ในกรณีที่ผู้ใดได้รับความเสียหายจากการรับรองมาตรฐานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน และถูกเพิกถอนตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตมีหน้าที่ชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย

ส่วนที่ ๔

ระบบโครงข่ายพลังงานและศูนย์ควบคุมระบบโครงข่ายพลังงาน

มาตรา ๗๙ ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานต้องดำเนินการตามที่กำหนดในแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงาน

ให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการกำหนดจัดทำแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

ในการพิจารณาแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการให้ความเห็นประกอบด้วย ในการนี้หากแผนดังกล่าวมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชนให้คณะกรรมการจัดให้มีกระบวนการรับฟังความเห็นตามมาตรา ๒๖ ด้วย

ให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐตามวรรคสองจัดทำแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงานเพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามขอบเขตและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๐ ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานต้องประกอบกิจการพลังงานอย่างเป็นธรรมและจะเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมมิได้

มาตรา ๘๑ ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานต้องยินยอมให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ประกอบการพลังงานรายอื่นใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานของตน ทั้งนี้ตามข้อกำหนดที่ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานประกาศกำหนด

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่งต้องประกอบด้วยข้อกำหนดเกี่ยวกับการเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้บริการระบบโครงข่ายพลังงาน และข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติการระบบโครงข่ายพลังงาน โดยข้อกำหนดต้องยึดถือหลักการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่กระทบต่อความมั่นคง ความปลอดภัย และคุณภาพของระบบพลังงาน
- (๒) ไม่ทำให้ผู้ใช้พลังงานและส่วนรวมเสียประโยชน์
- (๓) ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม หรือกีดกันผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ประกอบการพลังงานรายอื่น

(๔) ข้อกำหนดทางเทคนิค ณ จุดที่มีการใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานต้องชัดเจนมีความเป็นไปได้ในทางเทคนิค และไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานเกินสมควร

(๕) มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขอใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานและผู้ให้ใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานที่ชัดเจน

- (๖) ลักษณะอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องไม่ทำให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานเสียประโยชน์หรือเกิดความเสียหายเปรียบในการแข่งขันกับผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ประกอบการพลังงานรายอื่น

มาตรา ๘๒ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าข้อกำหนดเกี่ยวกับการเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงาน ข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้บริการระบบโครงข่ายพลังงาน และข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติการระบบโครงข่ายพลังงานไม่เป็นไปตามหลักการตามมาตรา ๘๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตที่ออกข้อกำหนดดังกล่าวแก้ไขหรือปรับปรุงข้อกำหนดให้เป็นไปตามหลักการตามมาตรา ๘๑ ได้

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ประกอบการพลังงานที่ประสงค์จะใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานเห็นว่าข้อกำหนดเกี่ยวกับการเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงาน ข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้บริการระบบโครงข่ายพลังงาน และข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติการระบบโครงข่ายพลังงานไม่เป็นไปตามหลักการตามมาตรา ๘๑ ให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ประกอบการพลังงานยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาได้

กรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าข้อกำหนดดังกล่าวไม่เป็นไปตามหลักการตามมาตรา ๘๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตที่ออกข้อกำหนดแก้ไขหรือปรับปรุงข้อกำหนดให้เป็นไปตามหลักการตามมาตรา ๘๑ ได้

มาตรา ๘๔ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานปฏิเสธไม่ให้ใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงาน ผู้ที่ได้รับการปฏิเสธมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยได้

เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยคำร้องตามวรรคหนึ่งเป็นประการใด ให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น

มาตรา ๘๕ ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานต้องแจ้งข้อมูลที่ถูกต้องและจำเป็นสำหรับการใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานให้ผู้ขอใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานทราบและต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ประกอบการพลังงานรายอื่นไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติ

มาตรา ๘๖ ผู้รับใบอนุญาตที่มีระบบโครงข่ายพลังงานต้องเปิดเผยสัญญาความตกลงเงื่อนไข และอัตราค่าบริการในการใช้หรือการเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๘๗ ให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีศูนย์ควบคุมระบบโครงข่ายพลังงานมีหน้าที่ควบคุมบริหาร และกำกับดูแลให้ระบบพลังงานมีความสมดุล มั่นคง มีเสถียรภาพ ประสิทธิภาพ และความน่าเชื่อถือ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดในเงื่อนไขการออกใบอนุญาต

ให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบการไฟฟ้าดำเนินการผลิตไฟฟ้าอย่างเป็นธรรมและจะเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมมิได้

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการว่าผู้รับใบอนุญาตที่มีศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าดำเนินการฝ่าฝืนมาตรา ๘๗ วรรคสอง ให้คณะกรรมการวินิจฉัยคำร้องให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องเรียน

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าผู้รับใบอนุญาตที่มีศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้ากระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๘๗ วรรคสอง และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนในเบื้องต้น ให้คณะกรรมการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้นด้วย

หมวด ๔
การคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน

ส่วนที่ ๑

มาตรฐานการให้บริการและการให้บริการอย่างทั่วถึง

มาตรา ๘๙ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีการให้บริการพลังงานตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้รวมถึงมาตรฐานทางวิชาการและวิศวกรรม และมาตรฐานคุณภาพการให้บริการ

ให้ผู้รับใบอนุญาตที่ไม่สามารถให้บริการได้ตามมาตรฐานที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง จ่ายเงินชดเชยแก่ผู้ใช้พลังงาน ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้ผู้รับใบอนุญาตรายงานคุณภาพการให้บริการต่อคณะกรรมการ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๙๐ คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีบริการด้านพลังงานในท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่ยังไม่มีผู้ให้บริการ หรือมีแต่ไม่ทั่วถึง หรือไม่เพียงพอแก่ความต้องการของผู้ใช้พลังงานในท้องที่นั้น

การกำหนดตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๙ (๗)

มาตรา ๙๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกประกาศกำหนดแบบมาตรฐานของสัญญาเกี่ยวกับการให้บริการพลังงานได้ และจะกำหนดยกเว้นให้สัญญาใดไม่ต้องเป็นไปตามแบบมาตรฐานของสัญญาก็ได้

แบบมาตรฐานของสัญญาเกี่ยวกับการให้บริการพลังงานอย่างน้อยจะต้อง

(๑) มีข้อกำหนดเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้รับใบอนุญาตและผู้ใช้พลังงานที่ชัดเจน

(๒) ไม่มีข้อกำหนดที่เป็นการจำกัดการใช้ประโยชน์ของผู้ใช้พลังงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(๓) ไม่มีข้อกำหนดที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือกีดกันผู้ใช้พลังงานอย่างไม่เป็นธรรม

มาตรา ๙๒ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีการเผยแพร่แบบสัญญาการให้บริการพลังงานของตนแก่ผู้ใช้พลังงานตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ที่ทำการของผู้รับใบอนุญาตเพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้

ส่วนที่ ๒ กองทุนพัฒนาไฟฟ้า

มาตรา ๙๓ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงาน เรียกว่า “กองทุนพัฒนาไฟฟ้า” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนสนับสนุนให้มีการให้บริการไฟฟ้าไปยังท้องที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น พัฒนาชุมชนในท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า ส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนและเทคโนโลยีในการประกอบกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย โดยคำนึงถึงความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้ใช้ไฟฟ้า

มาตรา ๙๔ กองทุนประกอบด้วย

- (๑) เงินที่ได้รับตามมาตรา ๙๖
 - (๒) เงินค่าปรับจากผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้าตามมาตรา ๑๒๘ และมาตรา ๑๔๐
 - (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
 - (๔) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- เงินและทรัพย์สินที่เป็นของกองทุนไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๙๕ ให้สำนักงานเป็นผู้รับเงิน จ่ายเงิน เก็บรักษา และบริหารจัดการเงินกองทุนแยกออกจากงบประมาณของสำนักงาน

การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษา และการบริหารจัดการเงินกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๙๖ ให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้านำส่งเงินเข้ากองทุน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนดภายใต้กรอบนโยบายของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติตามมาตรา ๑๑ (๑๐) โดยเงินที่นำส่งเข้ากองทุนเพื่อใช้จ่ายตามมาตรา ๙๗ (๑) ให้หักจากอัตราค่าบริการ

การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่ง ให้จัดให้มีการแยกบัญชีตามกิจการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๗ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) อย่างชัดเจน

โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้ใช้ไฟฟ้าที่จะต้องรับภาระในการที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้า นำส่งเงินเข้ากองทุนด้วย

มาตรา ๘๗ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อการชดเชยและอุดหนุนผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้าซึ่งได้ให้บริการแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าที่ด้อยโอกาส หรือเพื่อให้มีการให้บริการไฟฟ้าอย่างทั่วถึง หรือเพื่อส่งเสริมนโยบายในการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

(๒) เพื่อการชดเชยผู้ใช้ไฟฟ้าซึ่งต้องจ่ายอัตราค่าไฟฟ้าแพงขึ้นจากการที่ผู้รับใบอนุญาตที่มีศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้ากระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๘๗ วรรคสอง

(๓) เพื่อการพัฒนาหรือฟื้นฟูพื้นที่อื่นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า

(๔) เพื่อการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน และเทคโนโลยีที่ใช้ในการประกอบกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย

(๕) เพื่อการส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้ ความตระหนัก และมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า

(๖) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

การใช้จ่ายเงินกองทุนตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดภายใต้กรอบนโยบายของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติตามมาตรา ๑๑ (๑๐) และต้องจัดให้มีการแยกบัญชีตามกิจการที่ใช้จ่ายอย่างชัดเจน

ส่วนที่ ๓

คณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขต

มาตรา ๘๘ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอีกไม่เกินสิบคนซึ่งเป็นผู้แทนของผู้ใช้พลังงานในแต่ละเขต

คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง วิธีการปฏิบัติงาน ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขต ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด และให้ถือว่าค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงาน

การแบ่งเขตตามวรรคหนึ่งให้แบ่งตามพื้นที่ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๙ ให้คณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของผู้ใช้พลังงานและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้พลังงานตามที่คณะกรรมการกำหนด

- (๒) ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการในด้านการคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน
- (๓) เสนอมาตรการแก้ไขและปรับปรุงการให้บริการพลังงาน
- (๔) ประสานงานกับผู้ประกอบกิจการพลังงานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียนของผู้ใช้พลังงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพบริการและแก้ไขเรื่องร้องเรียน
- (๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๐๐ ในกรณีที่ผู้ใช้พลังงานได้รับความเดือดร้อนเสียหายอันเนื่องมาจากการให้บริการของผู้รับใบอนุญาต ผู้ใช้พลังงานมีสิทธิยื่นหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตได้

หนังสือร้องเรียนต้องระบุข้อเท็จจริงที่ชัดเจนพร้อมจัดส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวไปด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในการนี้ให้กำหนดระยะเวลาพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องเรียน และต้องให้ออกาสคู่กรณีชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานของตนด้วย

มาตรา ๑๐๑ ในกรณีที่ผู้ใช้พลังงานไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขต ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๐๒ ในกรณีที่ผู้ใช้พลังงานเห็นว่าผู้รับใบอนุญาตเรียกเก็บค่าบริการในอัตราที่สูงกว่าอัตราที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ หรือเห็นว่าผู้รับใบอนุญาตให้บริการอย่างไม่เป็นธรรม ผู้ใช้พลังงานมีสิทธิร้องขอข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บริการของตนจากผู้รับใบอนุญาตได้ และผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งข้อมูลตามคำร้องขอให้ผู้ใช้พลังงานทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องขอ

ในกรณีที่ผู้ใช้พลังงานประสงค์จะได้รับข้อมูลตามวรรคหนึ่งในรูปแบบของเอกสารที่มีค่ารับรองถูกต้องของข้อมูล ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำให้แก่ผู้ใช้พลังงานด้วย โดยจะคิดค่าตอบแทนเพื่อการนั้นจากผู้ใช้พลังงานก็ได้ แต่ค่าตอบแทนจะต้องไม่สูงกว่าความเป็นจริง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๐๓ ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้รับใบอนุญาตเรียกเก็บค่าบริการไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ผู้ใช้พลังงานมีสิทธิยื่นหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้ใช้พลังงานประจำเขตได้ และให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การใช้สิทธิการพิมพ์

มาตรา ๑๐๔ เมื่อมีความจำเป็นที่ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐจะต้องใช้อสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นอันจำเป็นและเกี่ยวเนื่องกับกิจการดังกล่าวรวมถึงแหล่งน้ำเพื่อการผลิตไฟฟ้าและการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ หรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำนั้น เพื่อการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ เพื่อการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำหรือเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำ รวมทั้งลานโกไฟฟ้า และสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ถ้ามิได้ตกลงเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ โดยให้สำนักงานเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืน และให้กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการเวนคืนตกเป็นของแผ่นดิน

ให้สำนักงานมีหน้าที่ปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาประโยชน์เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่ตกเป็นของแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๐๕ เพื่อประโยชน์ในการสำรวจหรือเพื่อหาสถานที่ตั้งระบบโครงข่ายพลังงาน ให้ผู้รับใบอนุญาตโดยอนุมัติของคณะกรรมการมีอำนาจเข้าไปใช้สอยหรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีใช้ที่อยู่อาศัยของบุคคลใดเป็นการชั่วคราวได้ โดยให้ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐหรือสำนักงานสำหรับผู้รับใบอนุญาตรายอื่นดำเนินการประกาศกำหนดเขตสำรวจไว้ ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่ที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน รวมทั้งให้ผู้รับใบอนุญาตประกาศในหนังสือพิมพ์ซึ่งแพร่หลายในท้องถื่นอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวัน เวลาและระยะเวลาที่จะกระทำการนั้นไว้ด้วย หรือตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การปิดประกาศและการประกาศในหนังสือพิมพ์จะต้องกระทำก่อนเข้าไปใช้สอยหรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

เมื่อได้เข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลใดแล้ว หากเกิดความเสียหายหรือเสื่อมประโยชน์ต่ออสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สิน ให้ผู้รับใบอนุญาตแจ้งจำนวนเงินค่าทดแทนความเสียหายนั้นต่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิอื่นเป็นหนังสือ และจ่ายค่าทดแทนความเสียหายนั้นแก่บุคคลดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ เงินค่าทดแทนให้คำนวณจากความเสียหายอย่างเป็นธรรม รวมทั้งค่าขาดประโยชน์จากการใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นด้วย

เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิอื่นอาจอุทธรณ์จำนวนเงินค่าทดแทนต่อคณะกรรมการภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจำนวนเงินค่าทดแทน

คณะกรรมการต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ
อุทธรณ์

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๐๖ เมื่อผู้รับใบอนุญาตเลือกแนวหรือที่ตั้งระบบโครงข่ายพลังงานได้แล้ว ให้จัดทำแผนผังแสดงรายละเอียดของลักษณะทิศทางและแนวเขตในการวางระบบโครงข่ายพลังงาน เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และให้คณะกรรมการพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายในสามสิบวัน

เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบแผนผังตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานประกาศ กำหนดเขตระบบโครงข่ายพลังงานโดยปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่ง อำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่ที่เขตระบบโครงข่ายพลังงานนั้นตั้งอยู่ หรือ ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ทั้งนี้ ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดทำเครื่องหมายแสดง บริเวณเขตโครงข่ายพลังงานบนพื้นที่จริงและมีหนังสือแจ้งเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ทรงสิทธิอื่นซึ่งมีอสังหาริมทรัพย์อยู่ในเขตหรือที่ตั้งระบบโครงข่ายพลังงานที่เกี่ยวข้องตาม หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ทรงสิทธิอื่นอาจอุทธรณ์เหตุที่ไม่ สมควรทำเช่นนั้นต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้รับ ใบอนุญาต

คณะกรรมการต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ
อุทธรณ์

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๐๗ เมื่อได้มีการประกาศกำหนดเขตระบบโครงข่ายพลังงานตามมาตรา ๑๐๖ แล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตมีอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) วางระบบโครงข่ายพลังงานไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามระบบโครงข่ายพลังงาน ของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น โดยผู้รับใบอนุญาตรายอื่นนั้นจะปฏิเสธมิให้ดำเนินการก็ได้ เว้นแต่จะ พิสูจน์ได้ว่าการดำเนินการดังกล่าวจะมีปัญหาทางเทคนิคที่อาจก่อให้เกิดการรบกวนต่อการวางระบบ โครงข่ายพลังงานของตน ทั้งนี้ ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นอาจเรียกค่าใช้ประโยชน์ได้ตามสมควรและเป็น ธรรม

(๒) วางระบบโครงข่ายพลังงานไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดิน โดยผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบแห่งบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๓) วางระบบโครงข่ายพลังงานไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามพื้นดินของบุคคลใดปักหรือ ตั้งเสาหรืออุปกรณ์อื่นลงในหรือบนพื้นดินของบุคคลใดซึ่งมิใช่เป็นที่ตั้งโรงเรือน

(๔) รื้อถอนอาคารหรือโรงเรือนของบุคคลอื่น หรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้าง หรือทำขึ้น หรือทำลายหรือตัดฟันต้น กิ่ง หรือรากของต้นไม้ของบุคคลอื่น หรือพืชผลในเขตระบบโครงข่าย พลังงาน

มาตรา ๑๐๘ ก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา ๑๐๗ ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แจกเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นตามมาตรา ๑๐๗ (๑) เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิอื่นตามมาตรา ๑๐๗ (๒) (๓) หรือ (๔) ทราบ โดยผู้รับใบอนุญาตรายอื่นเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิอื่นอาจยื่นคำร้องคัดค้านแสดงเหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนั้นไปยังคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

(๒) จ่ายค่าใช้จ่ายหรือดำเนินการอื่นใดตามมาตรา ๑๐๗ (๑) หรือจ่ายค่าทดแทนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิอื่นตามมาตรา ๑๐๗ (๒) (๓) หรือ (๔) ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และให้มีหนังสือแจ้งจำนวนเงินค่าใช้จ่ายหรือค่าทดแทนให้ผู้มีสิทธิดังกล่าวทราบ สำหรับที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ให้คณะกรรมการประสานกับหน่วยงานที่ปกครองดูแลที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นด้วย

(๓) ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตรายอื่น เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินหรือผู้ทรงสิทธิอื่นไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าใช้จ่ายหรือค่าทดแทนตาม (๒) ให้ผู้รับใบอนุญาตวางเงินค่าใช้จ่ายหรือค่าทดแทนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิดำเนินการตามมาตรา ๑๐๗ ได้ ซึ่งต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ หรือไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติและไม่ทำให้การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นลดลง ทั้งนี้ จะต้องกระทำการนั้นโดยไม่เกินสมควรแก่เหตุด้วย

(๔) ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตรายอื่น เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินหรือผู้ทรงสิทธิอื่นไม่พอใจจำนวนเงินค่าใช้จ่ายหรือค่าทดแทน ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๐๙ เพื่อประโยชน์ในการซ่อมหรือบำรุงรักษาระบบโครงข่ายพลังงาน ให้ผู้รับใบอนุญาตมีอำนาจเข้าไปใช้สอยหรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีใช้ที่อยู่อาศัยของบุคคลใดเท่าที่จำเป็นเป็นการชั่วคราวได้ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) การใช้สอยหรือเข้าครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจ หรือซ่อมบำรุงรักษาระบบโครงข่ายพลังงาน หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตราย หรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบโครงข่ายพลังงาน

(๒) ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ทรงสิทธิอื่นทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน

ถ้าเกิดความเสียหายใด ๆ แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ทรงสิทธิอื่นอันเนื่องมาจากการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับใบอนุญาตจ่ายค่าทดแทนความเสียหาย

ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ ในจำนวนเงินค่าทดแทนให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑๐ ในกรณีที่อุปกรณ์ของผู้ใช้พลังงานก่อให้เกิดการรบกวนจนอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถานประกอบกิจการพลังงาน ให้ผู้รับใบอนุญาตมีหนังสือแจ้งให้ผู้ใช้งานนั้นเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปรับปรุงอุปกรณ์ดังกล่าวได้ภายในเวลาอันสมควร

ในกรณีที่ผู้ใช้งานไม่ดำเนินการตามหนังสือแจ้ง และการใช้อุปกรณ์นั้นยังก่อให้เกิดการรบกวน ผู้รับใบอนุญาตจะระงับการให้บริการแก่ผู้ใช้งานรายนั้นไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าผู้ใช้งานจะดำเนินการให้เป็นไปตามหนังสือแจ้งก็ได้ โดยให้ผู้รับใบอนุญาตรายงานเหตุแห่งการระงับการให้บริการให้คณะกรรมการทราบทันที เมื่อคณะกรรมการได้รับทราบการระงับการให้บริการแล้วให้คำสั่งยืนยันหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงการระงับการให้บริการนั้นโดยให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติตามภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ผู้รับใบอนุญาตจะระงับการให้บริการนั้นได้โดยทันที โดยไม่ต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ใช้งานเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปรับปรุงอุปกรณ์ที่ก่อให้เกิดการรบกวนได้แต่ต้องแจ้งให้ผู้ใช้งานและคณะกรรมการทราบโดยไม่ชักช้าและเมื่อคณะกรรมการได้รับแจ้งแล้วให้ดำเนินการตามวรรคสองต่อไป

มาตรา ๑๑๑ ในกรณีที่ระบบโครงข่ายพลังงานตามมาตรา ๑๐๗ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจการระบบโครงข่ายพลังงานก่อให้เกิดการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคอย่างร้ายแรงต่อการใช้ประโยชน์จากอสังหาริมทรัพย์ของเจ้าของ ผู้มีสิทธิครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิอื่น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในวัตถุประสงค์ หรือวิธีการใช้ประโยชน์จากอสังหาริมทรัพย์นั้น เมื่อเจ้าของ ผู้มีสิทธิครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิอื่นร้องขอ ผู้รับใบอนุญาตต้องดำเนินการเพื่อขจัดการรบกวนหรืออุปสรรคดังกล่าว เว้นแต่การดำเนินการนั้นจะกระทบกระเทือนอย่างร้ายแรงต่อการดำเนินการของผู้รับใบอนุญาตหรือดำเนินการได้อย่างยากยิ่งทางวิศวกรรม ในกรณีนี้ให้ผู้รับใบอนุญาตและเจ้าของผู้มีสิทธิครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิอื่น ทำการตกลงกันเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อขจัด การรบกวนหรืออุปสรรคดังกล่าว โดยกำหนดเวลาซึ่งต้องดำเนินการ ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และวิธีการชำระค่าใช้จ่ายนั้น

ในกรณีที่ไม่สามารถตกลงกันได้หรือในกรณีที่ได้ตกลงกันแล้วแต่ไม่สามารถดำเนินการตามข้อตกลงได้ ให้ผู้รับใบอนุญาต เจ้าของ ผู้มีสิทธิครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิอื่น ยื่นคำร้องขอต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด

เมื่อคณะกรรมการได้รับคำร้องขอ ให้ส่งสำเนาคำร้องขอดังกล่าวให้ผู้รับใบอนุญาตและเจ้าของ ผู้มีสิทธิครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิอื่นนั้น แล้วแต่กรณี ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้รับสำเนาคำร้องขออาจแสดงความเห็นเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้องขอ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวให้คณะกรรมการชี้ขาดและแจ้งคำ

วินิจฉัยชี้ขาดให้ผู้รับใบอนุญาตและเจ้าของ ผู้มีสิทธิครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิอื่นทราบโดยไม่ชักช้า คำวินิจฉัยต้องระบุการดำเนินการเพื่อขจัดการรบกวนหรืออุปสรรคดังกล่าว กำหนดเวลาซึ่งต้องดำเนินการ ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และวิธีการชำระค่าใช้จ่ายนั้น

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยชี้ขาดต่อคณะกรรมการภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำวินิจฉัยชี้ขาด

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑๒ ภายในเขตระบบโครงข่ายพลังงานที่ประกาศตามมาตรา ๑๐๖ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน ต้นไม้หรือสิ่งอื่นใด ติดตั้งสิ่งใด เจาะหรือขุดพื้นดิน ถมดิน ทิ้งสิ่งของ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคแก่ระบบโครงข่ายพลังงานเว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในการพิจารณาอนุญาตการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับฟังความคิดเห็นของผู้รับใบอนุญาตด้วย และหากเห็นว่าการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลกระทบต่อระบบโครงข่ายพลังงานบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตตามคำขอ ซึ่งจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดด้วยก็ได้

ในกรณีที่มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือได้รับอนุญาตแต่มีการฝ่าฝืนการอนุญาตหรือเงื่อนไขประกอบการอนุญาต ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้

มาตรา ๑๑๓ เพื่อประโยชน์แห่งความปลอดภัย ให้ผู้รับใบอนุญาตมีอำนาจรื้อถอนหรือตัดฟันต้น กิ่ง รากของต้นไม้ หรือสิ่งอื่นใดที่อยู่ใกล้หรือปิด หุ้ม คลุม หรือทับเขตระบบโครงข่ายพลังงาน แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองต้นไม้ หรือสิ่งนั้นทราบล่วงหน้าภายในเวลาอันสมควรถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้ ให้ผู้รับใบอนุญาตมีอำนาจดำเนินการได้ตามความจำเป็นและแจ้งให้คณะกรรมการทราบ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากต้นไม้หรือสิ่งอื่นใดมีอยู่ก่อนการสร้างระบบโครงข่ายพลังงาน ให้ผู้รับใบอนุญาตจ่ายค่าทดแทนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองต้นไม้หรือสิ่งนั้น และถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ในจำนวนเงินค่าทดแทน ให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๑๔ ในกรณีที่จำเป็นและเร่งด่วน ให้ผู้รับใบอนุญาตมีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ที่มีเชื้อที่อยู่อาศัยของบุคคลในเวลาใด ๆ เพื่อตรวจ ซ่อมแซม หรือแก้ไขระบบโครงข่าย

พลังงานได้ทันที แต่ถ้าเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิอื่นอยู่ ณ ที่นั้นด้วย ก็ให้แจ้งให้เจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้ทรงสิทธิอื่นทราบก่อน

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตรายงานให้คณะกรรมการทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๑๕ การกระทำการตามมาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งอื่น แต่ถ้าเกิดความเสียหายขึ้นผู้รับใบอนุญาตต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายนั้น

มาตรา ๑๑๖ เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้รับใบอนุญาต หากคณะกรรมการเห็นว่าเป็นความจำเป็น เพื่อการป้องกันระบบโครงข่ายพลังงาน อาจกำหนดบริเวณป้องกันระบบโครงข่ายพลังงานและข้อห้ามมิให้กระทำการภายในบริเวณดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

การก่อสร้างหรือกระทำการใด ๆ ภายในบริเวณป้องกันระบบโครงข่ายพลังงานต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ และในการอนุญาตให้คณะกรรมการคำนึงถึงการป้องกันระบบโครงข่ายพลังงานที่เกี่ยวข้องด้วย

ในกรณีที่มีการก่อสร้างหรือการกระทำใด ๆ ที่ได้รับอนุญาตตามวรรคสองก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้รับผิดชอบในการก่อสร้างหรือการกระทำนั้นต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายอันเกิดจากการนั้น

มาตรา ๑๑๗ ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า ทำให้ไร้ประโยชน์ หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอาจเป็นอันตรายแก่สถานประกอบกิจการพลังงาน หรือศูนย์ควบคุมระบบโครงข่ายพลังงาน

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดมาตรการคุ้มครองสิ่งต่าง ๆ ตามวรรคหนึ่งได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๑๑๘ ในเขตระบบโครงข่ายพลังงานและในบริเวณป้องกันระบบโครงข่ายพลังงานที่อยู่ในแม่น้ำ ลำคลอง ทะเล หรือทางสัญจรทางน้ำแห่งใด ห้ามมิให้ผู้ใดทอดสมอเรือหรือเกาสมอ หรือลากแห อวน หรือเครื่องจับสัตว์น้ำอย่างใด ๆ ในเขตเหล่านั้น

เมื่อเรือใดแล่นข้ามเขตระบบโครงข่ายพลังงาน ถ้ามิได้ชักสมอขึ้นพ้นจากน้ำจนแลเห็นได้ให้ถือว่ากระทำการนั้นมิใช่เป็นการเกาสมอแล้ว

หมวด ๖

การพิจารณาข้อพิพาทและการอุทธรณ์

มาตรา ๑๑๙ เว้นแต่ในสัญญาจะมีข้อกำหนดว่าด้วยการระงับข้อพิพาทหรือการอุทธรณ์เป็นอย่างอื่น การดำเนินการระงับข้อพิพาทหรือการอุทธรณ์ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวดนี้

มาตรา ๑๒๐ เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นระหว่างผู้ใช้พลังงานและผู้รับใบอนุญาต หรือผู้รับใบอนุญาตด้วยกัน ให้พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทหรือยุติข้อโต้แย้งด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้พลังงานกับผู้รับใบอนุญาต ให้ดำเนินการระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๑๐๐

(๒) กรณีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างผู้รับใบอนุญาตด้วยกัน ให้ดำเนินการระงับข้อพิพาทตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒๑ ในกรณีที่ผู้ใช้พลังงาน ผู้รับใบอนุญาต หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียใดไม่พอใจคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดใด ๆ ของคณะกรรมการ ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากคณะกรรมการ หรือนับแต่วันที่คณะกรรมการได้ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นอุทธรณ์และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การอุทธรณ์ตามวรรคสอง ย่อมไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งของคณะกรรมการเว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งเป็นอย่างอื่นเป็นการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หมวด ๗

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๒๒ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในอาคารหรือสถานประกอบกิจการพลังงานของผู้รับใบอนุญาตในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบกิจการสมุดบัญชี เอกสารหลักฐาน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกระทำใดของผู้รับใบอนุญาตที่อาจเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาต

(๒) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) ตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริงแล้วรายงานต่อคณะกรรมการในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตได้กระทำความผิดหรือทำให้เกิดความเสียหายเนื่องจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาต

(๔) เข้าไปใช้สอยหรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีใช้ที่อยู่อาศัยของบุคคลเป็นการชั่วคราว เพื่อประโยชน์ในการสำรวจ หรือเพื่อหาสถานที่ตั้งระบบโครงข่ายพลังงานตามที่กำหนดในมาตรา ๑๐๕ โดยอนุมัติของคณะกรรมการ

(๕) เข้าไปดำเนินการในที่ดินหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นตามที่กำหนดในมาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๑๖ โดยอนุมัติของคณะกรรมการ

เมื่อได้เข้าไปและลงมือตรวจสอบตาม (๑) แล้วยังดำเนินการไม่เสร็จ จะกระทำต่อไปในเวลาหลังพระอาทิตย์ตกหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการข่มขู่หรือเป็นการคั่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๑๒๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขาธิการ พนักงานของสำนักงาน และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒๖ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือมีความจำเป็น เพื่อความมั่นคงของประเทศ หรือเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อป้องกันประโยชน์สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

คณะกรรมการอาจมอบหมายหรือสั่งให้หน่วยงานของรัฐที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการประกอบกิจการพลังงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าครอบครองหรือใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ของผู้รับใบอนุญาตเพื่อดำเนินการ หรือสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตหรือพนักงานของผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดได้จนกว่าเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นนั้นจะสิ้นสุดลง

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อสงวนทรัพย์สินของผู้รับใบอนุญาตเหมือนเช่นผู้ประกอบกิจการพลังงานหรือผู้มีวิชาชีพเช่นนั้นจะพึงปฏิบัติ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากเกิดความเสียหายแก่ผู้รับใบอนุญาต ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายนั้นจากสำนักงานได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๘
การบังคับทางปกครอง

มาตรา ๑๒๗ ในกรณีที่ปรากฏแก่คณะกรรมการว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๗ มาตรา ๘๙ มาตรา ๙๒ มาตรา ๙๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๐๒ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการ หรืองดเว้น กระทำการหรือแก้ไขปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

มาตรา ๑๒๘ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ คณะกรรมการตามมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๘ (๒) มาตรา ๗๒ วรรค สอง มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ วรรคสอง มาตรา ๘๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๒๗ และพ้นกำหนด ระยะเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๒๑ หรือกรณีที่มีการอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๒๑ แต่คณะกรรมการมีมติ ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ และคณะกรรมการได้มีหนังสือเตือนแล้วยังไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ให้ คณะกรรมการพิจารณากำหนดค่าปรับทางปกครองซึ่งต้องไม่เกินห้าแสนบาทต่อวัน ทั้งนี้ให้คำนึงถึง ความร้ายแรงในการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งประกอบด้วย

ในกรณีที่ไม่มีชำระค่าปรับทางปกครองให้ดำเนินการบังคับทางปกครองตามส่วน ที่ ๘ การบังคับทางปกครอง หมวด ๒ คำสั่งทางปกครอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทาง ปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตยังเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามการให้ถูกต้อง หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ ใบอนุญาตหรือกรณีที่มีความเสียหายร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ ให้คณะกรรมการมีอำนาจพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้ แล้วแต่กรณี

หมวด ๙
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๒๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่ เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๐ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๒๔ ที่สั่งการตามมาตรา ๒๕ หรือ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สั่งการตามมาตรา ๑๒๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน หนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๑ ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๒๒ หรือมาตรา ๑๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๒ ผู้ใดให้ข้อมูลอันเป็นเท็จหรือบิดเบือนแก่คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๒๔ ซึ่งการกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่สำนักงานผู้ใช้พลังงาน ผู้รับใบอนุญาต หรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสิบล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินสองหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน

มาตรา ๑๓๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งการตามมาตรา ๑๒๗ อันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๙๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับวันละไม่เกินสองหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน

มาตรา ๑๓๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๘๔ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่ล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๖ ผู้รับใบอนุญาตเป็นหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานใด ดำเนินการตามมาตรา ๗๗ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่ล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๑๖ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๑๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสิบล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๑๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ระบบโครงข่ายพลังงานดังกล่าวถูกทำลาย เสียหาย เสื่อมค่าหรือไร้ประโยชน์ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๙ ผู้ใดลักลอบใช้บริการของผู้รับใบอนุญาตโดยไม่มีสิทธิ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๐ บรรดาความผิดตามมาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๓๔ หรือมาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการนี้คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการเปรียบเทียบแทนได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบหรือกำหนดเงื่อนไขประการใดในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการก็ได้

ในกรณีที่การกระทำความผิดปรากฏต่อพนักงานสอบสวน และผู้กระทำความผิดยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการพิจารณาเปรียบเทียบโดยเร็ว

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่ได้เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๔๑ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคลให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้รู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๔๒ ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการไปพลางก่อนจนกว่าพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔๓ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานปฏิบัติหน้าที่ของเลขาธิการและให้สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งเลขาธิการและจัดตั้งสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔๔ เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมด้วยโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้ส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ สนับสนุนข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างมาช่วยปฏิบัติงานในสำนักงานไปพลางก่อนเป็นการชั่วคราว โดยให้ได้รับเงินเดือนทางสังกัดเดิม แต่อยู่ในบังคับบัญชาของเลขาธิการ

มาตรา ๑๔๕ ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมธุรกิจพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานและสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ซึ่งสมัครใจเปลี่ยนไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานให้ใช้สิทธิแจ้งความจำนงเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การบรรจุและแต่งตั้งพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานตามวรรคหนึ่งให้ดำรงตำแหน่งใดในสำนักงาน ให้เป็นไปตามอัตรากำลัง คุณสมบัติ และอัตราเงินเดือนหรือค่าจ้างตามที่คณะกรรมการกำหนด

การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการตามมาตรา นี้ ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากราชการ เพราะทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แล้วแต่กรณี

การบรรจุและแต่งตั้งลูกจ้างตามมาตรา นี้ ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากงานเพราะทางราชการยุบตำแหน่งหรือทางราชการเลิกจ้างโดยไม่มีความผิด และให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

มาตรา ๑๔๖ นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการพลังงานได้ต่อไปจนกว่าจะได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

ในระหว่างการประกอบกิจการพลังงานตามวรรคหนึ่ง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค กฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการกำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๔๗ บรรดาอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้ยังคงมีอยู่ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔๘ บทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ โดยการเวนคืนที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไป

มาตรา ๑๔๙ เพื่อให้การประกอบกิจการพลังงานของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สามารถดำเนินงานได้ต่อไปตามมาตรา ๑๔๖ มิให้นำมาตรา ๒๖ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติทุน

รัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาใช้บังคับกับบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จนกว่าบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จะได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ และในช่วงเวลาดังกล่าวให้พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับต่อไป

มาตรา ๑๕๐ ภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ระเบียบของคณะกรรมการตามมาตรา ๕๐ มีผลใช้บังคับ ให้คณะกรรมการดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ตามลักษณะและประเภทของการประกอบกิจการ ขอบเขตการให้บริการ รวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ในการให้บริการไฟฟ้าหรือก๊าซธรรมชาติเท่าที่อยู่ในความรับผิดชอบดำเนินการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ตามที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบกิจการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยคำนึงถึงสิทธิและข้อผูกพันที่มีอยู่เดิมของผู้ประกอบกิจการพลังงานประโยชน์ของผู้ใช้พลังงานที่ได้รับบริการอยู่เดิม รวมทั้งการพัฒนาเพื่อให้มีการบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕๑ ภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ระเบียบของคณะกรรมการตามมาตรา ๕๐ มีผลใช้บังคับ ให้คณะกรรมการดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่ผู้ประกอบกิจการพลังงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งก๊าซธรรมชาติในพื้นที่พัฒนาร่วม ตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรร่วมไทย - มาเลเซีย ที่ให้บริการขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อผ่านระบบส่งก๊าซธรรมชาติไปยังประเทศมาเลเซีย ซึ่งประกอบกิจการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และเข้าข่ายเป็นผู้ประกอบกิจการพลังงานที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ โดยการออกใบอนุญาตดังกล่าวต้องคำนึงถึงข้อตกลงและเงื่อนไขตามสัญญาที่ผู้ประกอบกิจการพลังงานมีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและต้องไม่กระทบต่อสิทธิ หรือประโยชน์ของคู่สัญญาตามสัญญาดังกล่าว

มาตรา ๑๕๒ สำหรับการประกอบกิจการพลังงานของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น นอกจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๔๖ และมาตรา ๑๕๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๓ การเชื่อมโยงระบบไฟฟ้าหรือการเชื่อมต่อระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ให้ความเห็นชอบไว้ก่อน

วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการได้ต่อไป และให้ถือว่าเป็นการเชื่อมต่อระบบโครงข่ายพลังงานที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ให้เขตรบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อที่ได้มีการประกาศก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ถือเป็นเขตรบบโครงข่ายพลังงานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕๔ ให้ผู้ประกอบการพลังงานที่ประกอบกิจการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและเข้าข่ายเป็นผู้ประกอบกิจการพลังงานที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นตามมาตรา ๑๕๒ ประกอบกิจการพลังงานได้ต่อไปและให้มายื่นคำขอรับใบอนุญาตตามวรรคสอง

ให้ผู้ประกอบกิจการพลังงานตามวรรคหนึ่งยื่นขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ระเบียนของคณะกรรมการตามมาตรา ๕๐ มีผลใช้บังคับ และเมื่อยื่นคำขอรับใบอนุญาตแล้ว ให้ประกอบกิจการได้ต่อไปจนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการพลังงานดังกล่าวได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานอื่นของรัฐก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ในการออกใบอนุญาตตามวรรคสองให้คณะกรรมการคำนึงถึงสิทธิและข้อผูกพันที่มีอยู่เดิม ประโยชน์ของผู้ใช้พลังงานที่ได้รับบริการอยู่เดิม รวมทั้งการพัฒนาเพื่อให้มีการบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้

การประกอบกิจการพลังงานของผู้ประกอบกิจการพลังงานตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองจะต้องปฏิบัติตามการอนุญาตใด ๆ ที่ได้ให้ไว้ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กฎหมายว่าด้วยโรงงาน หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการพลังงาน จนกว่าจะได้รับใบอนุญาตตามวรรคสอง

มาตรา ๑๕๕ ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมธุรกิจพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน และหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นที่มีหน้าที่ในการอนุญาตและการกำกับดูแล หรือการควบคุมการประกอบกิจการพลังงาน จัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงาน ให้แก่คณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกิจการพลังงานมีความสำคัญต่อโครงสร้างด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างการบริหารกิจการพลังงานโดยแยกงานนโยบาย งานกำกับดูแล และการประกอบกิจการพลังงานออกจากกัน เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชนมีส่วนร่วมและมีบทบาทมากขึ้น เพื่อให้การประกอบกิจการพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคง มีปริมาณเพียงพอ และทั่วถึงในราคาที่เป็นธรรมและมีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน ตอบสนองต่อความต้องการภายในประเทศ และต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม อันสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานขึ้นเพื่อกำกับดูแลกิจการพลังงาน โดยกำหนดให้มีหน้าที่ป้องกันการใช้อำนาจผูกขาดโดยมิชอบ ให้การคุ้มครองผู้ใช้พลังงานและผู้ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการพลังงาน และเพื่อให้คณะกรรมการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรให้มีสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ปริยานุช/ผู้จัดทำ
๑๑ มกราคม ๒๕๕๑

วศิน/แก้ไข
๒๓ เมษายน ๒๕๕๒

[๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔/ตอนที่ ๘๙ ก/หน้า ๑๒/๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๐

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายสรยุทธ ตรีสงสาร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีนิติศาสตร์บัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2552 และสำเร็จการศึกษาระดับเนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 62 ในปีการศึกษา 2553

ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งนิติกร ฝ่ายกฎหมาย ณ สำนักงานจัดการทรัพย์สินจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY